Âsâ

Fatih Duman

İnsan unutulunca ölür...

Genel Yayın Yönetmeni
Fatih Duman

Yayın Koordinatörü
Yusuf Yıldız

Editör
Şerif Ali Arslan

Tashih
Emirhan Duman

Kapak ve İç Uygulama
Merve Sivritepe

ISBN
978-605-183-731-4

Yayıncı Sertifika No
44717

Baskı Tarihi
Ocak 2026

Baskı ve Cilt
Piamat Sanayi Dış Ticaret Anonim Şirketi Yakuplu
Mahallesi 194 Sk. No:1 İç Kapı No: 485
Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0212) 323 30 04

Matbaa Sertifika No
72135

Her baskı 1000 (bin) adettir.

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı
Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.'ye aittir.
İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

Orhan Gazi Mah. 19. Yol No:8, 34538 Esenyurt/İstanbul
Tel: (0212) 551 32 25 www.nesilyayinlari.com bilgi@nesilyayinlari.com

Âsâ

Fatih Duman

İnsan unutulunca ölür...

NESİL

Fatih DUMAN

1987 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesinde doğdu. 2010 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Bir dönem Ürdün Devlet Üniversitesi'nde de öğrencilik yapan Fatih Duman Dokuz Eylül Üniversitesinde Türk- İslam Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı.

Kitaplarından çoğu yabancı dillere tercüme edildi. Bu kitapların baskıları ile yurtdışında kitapları en çok okunan Türk yazarlar arasına girdi. Yurtdışında kitaplarına gösterilen ilgi ile birçok Orta Asya ülkesinin en çok okunan yazarı oldu. 2023 yılı roman dalında "Yılın Roman Yazarı" ödülünü alan Fatih Duman'ın kitaplarından bazıları tiyatro ve dizi-film olarak hazırlandı.

Yurt genelinde konferanslar ve söyleşilerle okurlarıyla buluşmaya devam etmekte, aynı zamanda ulusal radyo ve TV kanallarında kültür ve medeniyet merkezli programlar hazırlayıp sunmaktadır. Haftanın iki günü ulusal bir gazetede köşe yazarlığı yapan Fatih Duman, Nesil Yayın Grubu Genel Yayın Yönetmenliği görevini sürdürmektedir.

@FatihDuman_

@Fatih.duman.resmi

@1fatihduman

www.fatihduman.org

Yayımlanmış Eserleri

- Düş Yanığı & Buhur-ı Aşk (2009 Deneme)
- Ayn Şın Kaf; Doğuda Aşk Böyle Yazılır (2010 Roman)
- Ayn Şın Kaf; İlm-i Aşk (Bulanlar Arayanlardır) (2011 Roman)
- Âh; Âhım Günahımdır (2012 Deneme)
- Ayn Şın Kaf; Aşk İnanmakla Başlar (Aşk-Ateş-Rüya) (2012 Roman)
- Dem (2013 Roman)
- Pîr, Ahmed Yesevî Romanı (2013 Roman)
- Ene- Sus Ey Nefsim (2014 Roman)
- Sır- Âşıklar Ölmez (2015 Roman)
- Aşk Varsa Kusur Yoktur (2015 Deneme)
- Çanakkale'den Cennete (2017 Roman)
- İkra' (2017 Deneme)
- Kızılelma-Anadolu (2018 Roman)
- Kızılelma-Ayasofya (2018 Roman)
- Âmâ (2019 Roman)
- Dağıldık Allah'ım Sen Topla Bizi (2020 Deneme)
- O Balonda Babamın Nefesi Var (2021 Deneme)
- Cenazene Mahalle Bakkalı Gelir (2021 Deneme)
- Lâl (2021 Roman)
- Ahî (2022 Roman)
- Heybe (Deneme)
- Âsâ (2023 Roman)
- Meczup (2024 Öykü)
- 152 Gün (2024 Öykü)
- Hiç Kimse (2025 Öykü)

Emir Sultan dervişleri
Tesbih ü senâ işleri
Dizilmiş hümâ kuşları
Emir Sultan türbesinde

Önsöz Yerine

HERKESİN BİR hikâyesi var aslında bu dünyada ama çok azı anlatmaya cesaret edebiliyor. Ya da doğrusu şöyle; belki de çok az kişiye anlatmak nasip oluyor.

Ben nasipli olanlardanım kâri. Anlatıyorum ve dinleyen birileri var. Hiç gitmediğim, görmediğim şehirlerde, tanımadığım ve tanışmadığım, seslerini duymadığım, isimlerini bilmediğim çok fazla insan var anlattıklarımı dinleyen.

Yani sen varsın. İyi ki varsın...

Şükür.

...

Her şeyin bir maksadı olduğuna inandım bu dünyada ben. Her ne varsa boşuna var edilmemişti; bir sebebi, bir anlamı ve bir sırrı olmalıydı. Yoksa ve sadece gelmek için bu dünyaya gelip de gitmek için gidiyor olamazdı hiçbir şey. Olmamalıydı.

Bir taşın, bir suyun, bir ağacın da hikâyesi vardı. Hatta belki canı, dili, hissi... En çok da toprağın. Kimse duymuyor, bilmiyor ve kimse dinlemiyor diye yok demek olmuyordu ki. Zaten kimin durup da dinlemeye vakti vardı ki bunları?

Ben oturdum ve dinledim. Onları, onların söylediklerini ve hikâyelerini dinledim. Bir ağacın altında saatlerce ve sessizce oturdum. Yağmur yağıyordu, insanlar yağmuru görünce kaçıyorlardı. Hep merak ettim; yağmur yağınca neden kaçardı ki insanlar? Oysa ben yağmurda ıslanmanın da bir nimet olduğuna inandım ve o ağacın altında öylece bekledim. İzledim ve seyrettim. Ne kadar zaman geçti hiç bilmiyorum. Genzime doldu yağmurun bıraktığı toprak kokusu, sırılsıklam oldum. Bir dal, bilmem ki yağmurdan mı rüzgârdan mı yoksa sadece yaşlandığından mı kırılıp da düştü önüme.

Yağmur hızlandı, ben ıslandım, insanlar gitti ve o kırık dal bana bir şeyler anlatıyor sandım. Sadece ona baktım. Benimle konuştuğuna ve bana hikâyesini anlattığına inandım.

Duydum, dinledim ve sana söyledim.

...

Eskiler "Yaratılmış her şeyin bir dili vardır ve kendi lisanlarınca konuşurlar." diyorlar.

Bence kesinlikle haklılar.

...

Cânım kâri bu kez Emir Sultan'ı anlattım sana. Aslında ben anlatmadım. Her adımında onun yanında olan, Buhara'dan çıkıp yollara düştüğünde de Medine'de gönlünü terbiye ettiğinde de Bursa'da gönüllere sultan olduğunda da yanı başında duran, elinden tutan birinin dilinden anlatım.

Çok kere hayret edeceğin bir hikâye bu. Şaşkınlıkla okuyacağın ve "Bitti." dediğinde bitmeyecek bir hikâye. Sakın gördüğüne aldanma! Çünkü hakikat göremediklerinde.

"Bir hayal, bir kurgu" deyip geçmeyeceğini biliyorum. Onun için bunca gayret ediyorum zaten. Seni tanıyorum. Dedim ya birini tanımak için illa yüzünü görmek gerekmiyor ki.

Kolaydı desem de inanma. Çünkü kolay olmadı. Kaç ay okudum ve kaç gece yazdım inan ki hatırlamıyorum. Bunca zorluğa ve yorgunluğa katlanmamı sağlayan tek şey; senin dinleyeceğini, okuyacağını ve anlayacağını biliyor olmam.

Dedim sana; "Sen varsın diye yazıyorum."

Ve sen var oldukça yazacağım.

Fatih DUMAN
Eylül 2023- İstanbul

Her şeyin bir dili var, dinlersen...

Öldüm mü ben?

BU DARACIK YERDE KAÇ ZAMANDIR duruyorum bilmem. Karanlık ve kapalı, zindan gibi bir yere beni hapsettiler. Bırakıp gittiler. Ne gelen var ne giden ne de tutup beni buradan çıkaran biri. Zaten umudumu da kaybettim neredeyse. Böyle bir mahpusluk hiç bitmez mi ki?

Oysa önceleri ne güzeldi. Dostlarım bir an olsun bırakmazlardı elimi, ben olmadan bir yerlere gitmezlerdi. Şimdiyse kimsem yok hem de hiç kimsem. Ben ve bu karanlık.

Korkmayı biliyor olsaydım belki de korkardım bunca uzun süren karanlıktan. Ama bilmiyorum ben korkmak nasıl bir şeydir. Hiç korkmadım ki. Ya da biliyor olsaydım ağlamayı; ağlardım belki. Ama ben hiç ağlamadım ki. Canımı yakan ne karanlık ne de bu hapsedilmişlik. Benim canımı yalnızlık yakıyor, terk edilmişlik ve belki de unutulmuşluk yakıyor canımı.

Her şey oldu ve bitti dünyada. Bir ben kaldım belki de. Zira

çok uzun zaman evvel neredeyse ömrünün tamamını yanında geçirdiğim dostum; "Ben çekip gideceğim ama sen kalacaksın bu dünyada. Zira ben bu dünyaya ait değilim sense bu dünyanınsın." demişti de sadece can yakan bir veda cümlesi sanmıştım bunu, anlamamıştım o zaman.

Belki de öyle oldu. Her şey bitti ve herkes gitti dünyadan ve beni bir köşede, bu zifiri karanlığın içinde bıraktılar. Kayboldum, kaybolduğumu da kaybedeni de kaybettiğimi de bilmeden.

Unuttular belki de. Beni bir köşede bu karanlığın içinde unuttular. Olmasın, öyle olmasın n'olur. Unutmuş olmasınlar. Hiç kimsenin hatırına gelmedim mi? Kimse eksikliğimi hissetmedi mi? Fark eden olmadı mı yokluğumu? İşte bu hepsinden daha acı.

Ya da öldüm mü ben? Bu unutulmaktan daha iyi olurdu. Ölüm dedikleri böyle bir şey mi acaba? Olabilir mi? Bedenimde bazı yerlerin çürüdüğünü hissediyorum. Sanki parça parça ve ufak ufak bir şeyler kopuyor vücudumdan. Daha önce ölmedim elbette ama ölenleri görmüştüm. Bir tabutun içine koyup götürüyorlardı. Sonra toprağa gömüyorlar ve orada bırakıp da geri geliyorlardı. Unutmuyorlardı belki ama bir daha da oradan çıkarmıyorlardı onu. İşte benim de bu hâlim tam öyle. Daracık bir kutunun ya da tabutun içine koyup belki de toprağın altına bıraktılar beni. Belki burada olduğumu biliyorlar ama kimse gelip almıyor.

Ölememek de bir tür ceza sanıyorum. Bunca beklemenin, tanıdığın herkes gidip de yalnız başına kalmanın ve bir kenara terk edilmenin acısı bambaşka.

Ne zamandan beri burada olduğumu da daha ne kadar kalacağımı da bilmiyorum. Ben zamanı hesap etmeyi bilmem çünkü. Vakit dedikleri o tılsım benim için çok bir şey ifade etmiyor. Oluyor ve bitiyor. Sonra yeniden ve yeniden sonra.

Ne kadar oldu? Ne zamandır buradayım ve daha ne kadar

kalacağım? Bir tek ışık görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki; son gördüğüm yüzleri, son işittiğim sesleri, zamanı bile unuttum. Ama unutamadıklarım da var. Hiç aklımdan çıkmayanlar ve hiç zihnimden kaybolmayanlar da var.

...

Ne zaman bitecek Allah'ım bu esaret?

Hoş, bir çaresi olsa da açılsa kapılarım çekip çıkıp gidemem ki. Biri elimden tutmadan çıkmaya da gücüm yetmez zaten. Açsalar bu karanlık dehlizimin kapağını ve "Git!" deseler gidemem. Ömrüm boyunca hep birine ihtiyacım oldu. Yanımda biri olmadan ne hareket edebilirim ne de bir yere gidebilirim ben.

Biri olmazsa öylece kalırım bir yol kenarında. Ne gören ne duyan olur beni. Seslensem sesimi duymaz kimse. Görse de elimden tutup kaldırmaz ki. Öylece ve yıllarca kalırım orada. Üzerimden mevsimler geçer, toprak bir örtü gibi sarar sonra, belki birkaç kemirgen kemirir bedenimi; toz olur, yok olur giderim. Ama kimse bilmez, görmez ve fark etmez.

...

Oysa biri fark etti. Yıllar ve hatta uzun, çok uzun yıllar önce biri gördü beni ve tuttu ellerimden.

Herkes baktı bana ama o gördü.

Allah'ım görülmek ne büyük nimet!

Birinci Bölüm

TOPRAK

-İnsan ve Toprak Kardeştirler-

Buhara
1380

Bir canım olduğunu o gün anladım

SİZE BİR HİKÂYE ANLATACAĞIM.
Benim ve onun hikâyesi...

Garip bir hikâye ve belki size tuhaf gelecek ama daha önce hiç duymadınız bu anlatacaklarımı. Kimse anlatmadı. Çünkü benden başka kimse bilmiyordu. Şahit olup da anlatacak olanların da hepsi öldü. Göçtü ve gittiler bu dünyadan. Bir tek ben kaldım.

Zaten diğerleri varlığımın farkında bile değillerdi. Görüyor ama bilmiyorlardı beni. Onun için belki de çoğunun bilmediği, görmediği ve hatta gizlediği pek çok şeye şahit oldum ben. Pek çok insan gördüm, çok fazla şehir dolaştım, çok uzun yollar gittim ve çok uzun yıllar geçirdim.

Anlatacağım, hepsini anlatacağım.

...

Çok, hatta çoktan da çok uzun yıllar önce Buhara dedikleri o güzel ve o masalsı şehirdeydim. Öyle güzel bir yerdi ki. Cennet dedikleri yer burası olmalı zannederdim. Sabah gü-

neşi surlarının üzerine vurduğu vakit altın gibi parıldardı şehir. Sıra sıra kervanlar her mevsim dizilirdi kapısına. Şöyle bir rüzgâr esti mi kervandaki atların, katırların, develerin heybelerinden türlü rayihaları alır sonra her bir yanı bezeyen asma bahçelerinden üzümlerin kokularına karıştırır, güllerin esrik kokusunu da alır koynuna da öyle eserdi.

Bazı geceler şehrin kalın surlarını da delip göğe yükselirdi insan sesleri. Sanki bütün bir şehir coşardı da ilk zamanlar ben ne olduğunu anlamazdım. Sonraları bildim şehrin tam orta yerindeki Kalon Camii'nin avlusunu dolduranların zikir sesleri olduğunu. Cuma gecelerini gözler oldum sırf bu göğü delen sesleri işitebilmek için. Zira her şey susuyordu sanki o an. Kuşlar uçmuyor, yaprak düşmüyor, rüzgâr esmiyor ve insanlar konuşmuyordu.

Buhara bir başka yer oluyordu o gecelerde ve şehrin ruhu vardı hissediyordum. Her yana siniyor her yerden hissediliyordu.

Dünyaya geldiğimden beri hiç ayrılmamıştım buradan. Zaten bizler pek yer değiştirmeyiz. İstesek de değiştiremeyiz. Doğduğumuz yerde ölürüz çoğu zaman.

Kaç kış ve kaç bahar gördüm orada, bilmiyorum. O zamanlar başka bir şehir görmediğimden belki her yeri Buhara gibi zannederdim. Her yer oraya benziyor, her yer orası gibi kokuyor ve her yer orası kadar seviliyor sanırdım.

Şehrin surların hemen dışında yaşardık biz. Yalnız da değildim yani. Benim gibi onlarca ve belki yüzlercesi vardı. Buharalılar bizi sever biz onları severdik. Gerçi söylemez, söyleyemezdik biz onlara bunu ama bence biliyorlardı.

Çok fazla insan gördüm orada. Cihanın her bir yanından gelen çok fazla insan gördüm. Mutlu, mesrur insanlardı. Yaşlı bir adam bir başkasına anlatırken duymuştum. "Buralardaki şehirlerin hepsi her yıkımından sonra hep bir başka yerde kuruldular. Bir tek Buhara şehri her zaman ilk kurulduğu yerin

üzerine inşa edildi." demişti. O da bizim gibi bu toprağı terk edip de bir yere gidememişti yani. Şehir toprağı sevmiş; toprak şehre gönlünü vermişti.

Tüccarlar gördüm Çin'den, Hint'ten, Acem'den ve Hicaz'dan gelen. Gerçi hoş, bu yerlerin hiçbirini görmemiştim o zamanlar ama tanıdım hepsini. Duydum ve dinledim. Bir gün buralardan gidip de görmek istedim her birini. İmkânsız olduğunu bilsem de gitmek istedim. Ama her hayalimin sonunda Buhara'ya geri dönmeyi düşledim.

Kışları çok sert olur Buhara'nın, yazlarıysa çok sıcak. Ayazında çok üşüdüm yani. Karlarının altında çok titredim. Hele ki bir esti mi rüzgâr buza çevirirdi bedenimi. Buhara güneşi kavurdu yazları beni. Sıcağında gölge arayan çok çocuk geldi yanı başıma. Ama hiçbirinden şikâyet etmedim.

Ve çok savaş gördüm ben. Buhara için ölen ve Buhara için öldüren çok insan gördüm. Anlamıyordum ve anlayamazdım da zaten. Bu güzel şehre neden bunca zulmediyorlardı?

...

Günlerim aylarım ve yıllarım böyle geçti. Ama o gün bir şey oldu. Daha önce hiç olmayan bir şey. Ne olduğunu anlamadım ilkin. Nereden geldiğini ve kimin yaptığını bilmediğim bir şey bedenime öyle bir yara açtı ki canımı aldı sandım. Üzerime bir şey düştüğünü ve beni yaraladığını neden sonra anladım. Kopuyordum, düşüyordum ve garip ama o yaz sıcağında çok üşüyordum.

Her şey bir anın içinde oluverdi. Bir çatırtı duydum ve sarsıntı oldu sonra. Ne olduğunu bile anlamadan olduğum yerden düşüverdim. İlkin bir acı hissetmedim ama neden sonra kimseye bir şey olmadığını anladım. Bir tek bendim ve her şey bana olmuştu.

O an anladım bir şeylerin benden ya da benim bir şeylerden ayrıldığımı. Canım yandı hem de çok yandı. Bir parçamın

koptuğunu hissettim ve dünya tersine döndü sanki. Olduğum yerde tepetaklak oldum. Kendime yardım edecek bir gücüm yoktu ve kimse de kurtarmaz, kurtaramazdı beni. Düşerdim, yok olurdum ve kimse farkına bile varmazdı.

Bedenimde garip bir sızı, içimde bir yangın vardı. Ateş gibi, yakıyordu. Canım çok yanıyordu. Ve ben canımın yanabildiğini işte o gün anladım.

Yaralıydım ve bu yara ile çok duramazdım. Öyle basit ve öyle az bir yara değildi bu; bedenimin bir parçası kopmak üzereydi ve ben yere düşecektim neredeyse. Düşersem bir daha kalkamayacağımdan emindim. Çünkü daha evvel görmüştüm benim gibi yaralanıp da düşenleri. Düştükleri yerde yok olmuşlardı. Ama bizim kaderimiz de bu değil miydi zaten? Düşersin ve toprak olursun. Geldiğin yere yeniden dönersin yani.

Ölmeyi bekliyordum orada. Daha fazla dayanamazdım zaten. Tutamıyor, tutunamıyor ve duramıyordum. Bedenimin ağırlığını taşımaya yetmiyordu koptu kopacak olan parçam.

Rüzgâra karşı duracak gücüm dahi yoktu. Her esen rüzgâr canımı çok fazla yakıyor, acılarımı daha da dayanılmaz hâle getiriyordu. Ve o estikçe bedenim kopacak gibi bir o yana bir bu yana savruluyordum. Buhara'nın o tatlı bahar rüzgârı ilk defa canımı yakıyordu. Hani neredeydi rüzgârın taşıdığı o tatlı koku? Göğe yükselen ve her ne varsa mest eden o sesler neredeydi? Hiçbiri ve hiç kimse yoktu. Bana ne oluyordu ve ne olacaktı bana?

Sonra bir şey oldu. Bir mucize sanki. Hiç beklemediğim ve ummadığım bir anda bir şey oldu. Bir el uzandı bana doğru. Acımdan ve bütün bu olanlardan hiç fark etmemiştim birinin geldiğini. Ne ara gelmiş ve ne ara görmüştü beni? Yoksa hep buradaydı da ben mi fark etmemiştim, bilmiyorum.

"Ne olmuş sana böyle?" dedi. Sesinde acımaktan daha çok merhamet vardı. Kadife gibi, nazik bir ses. İnce ve uzun parmaklı bir el. Sanki bir pamuğun değişi kadar güzel. Dokundu

bedenime. Önce bedenime baktı iyice. Yaralarıma baktı.

Sonra biraz durdu, bekledi. Baş aşağı durduğumdan görmedim yüzünü. Tam hatırlamıyorum ama galiba sessizce bir şeyler söyledi. Bedenimin gövdemden neredeyse kopacak yerini tuttu sıkıca. Zaten ufacık parçam tutuyordu ve bedenimle aramda sadece o küçük parça kalmıştı. "Bismillah" dedi ve çekti. Canım yandı. Çok canım yandı. Bağırmak, haykırmak istedim ama sesim çıkmadı.

Aldı beni ellerinin arasına. Sardı, sarmaladı.

"Seni de Allah yarattı ve senin de bir canın var." dedi.

Ve ben o gün bir canım olduğunu anladım.

...

Almıştı beni olduğum yerden, evimden, kendi bedenimden. Ama ayırmak için değildi bu. Ölümden değil belki ama ayak altında yok olmaktan kurtarmıştı beni.

Sıkı sıkıya sardı elleriyle önce. Kendimi garip ama güvende hissettim. Bedenimden, kökümden, gövdemden ayrılıyordum ilk defa ama içimde hüzünden çok güven vardı.

Ben sizin gibi değilim. Bir insan da değilim ben. Hoş, seçme şansım olsa insan olmayı seçer miydim bilmem. Yine olduğum gibi olmak isterdim belki de. Bir ağacın dalıyım ben. Görüp geçtiğiniz, koparıp attığınız, yakıp kül ettiğiniz, kırıp toz ettiğiniz bir ağaç dalı. Asırlardır orada olan, kökünden koparılmış bir daldım. Koskoca ve yaşlı bir ağacın rüzgârda kırılan dalı.

Sonra heybesinin içine koydu ve aldı götürdü beni. O adamın heybesinin içinde uzaklaşırken oradan ilk defa kendi gövdemi uzaklardan gördüm. Allah'ım ne kadar güzeldi. Kocaman bir ağaç, yaprakları etrafına yayılmış, yemyeşil. Benim vatanım orasıydı, köküm orasıydı, evim orasıydı ve her nereye gidersem ya da götürülürsem evimi de kökümü de yanımda götürecektim.

Gittikçe uzaklaştım, uzaklaştıkça yalnızlaştım. Göremeyecek kadar uzaklaşınca bunun adının ayrılık olduğunu anladım. Ama ayrılık acı bir şeydi ve ben ayrılık diye bir şeyi işte tam da o an, o adamın heybesinde bedenimden ayrılıp da giderken hissettim.

Ve son kez baktım yemyeşil yapraklarıyla rüzgârda savrulan gövdesine kökümün ve surların ortasından şehre açılan o kocaman kapıdan girdim ben de o adamın heybesinin içinde.

Peki ama kimdi bu adam?

Nereye götürüyordu beni?

...

Ben rüzgârın kırdığı bir ağacın dalı. Bedeni yaralı, bir ağaç parçası. Ama bir hikâyem var benim. Uzunca bir hikâye. Zamanları, şehirleri, diyarları ve deryaları geçtiğim, kimseye söylemediğim ve kimsenin söylemediği bir hikâye...

Benim ve onun hikâyesi.

Emir Külâl
Buhara Çarşısı
1380

Sen köksüzsün, ben öksüzüm

"SELAMÜNALEYKÜM İSA CAN." diyerek çömlekçi dükkânının ahşap kapısından içeri girdi Emir Külâl. Duvarlar, raflar üzerine sıra sıra dizilmiş son birkaç işini bekleyen çömleklerle bezeliydi. İşlik denen bu dükkânın orta yerinde iki kişinin sırt sırta verip de çalışabileceği genişçe ve iki yana uzanan bir tezgâh vardı. Kapının hemen ilerisinde çamurları yoğurmaya yarayan bir perdah masası diğer bir tarafta yan yana ve yere yakın iki küçük sekinin önünde iki ayrı çömlek çarkı duruyordu. Kapının hemen yanındaki duvarda sahtiyan deriden bir önlük ve hemen yanında da küçük bir başka önlük asılıydı. Yerde sıra sıra ve boy boy birkaç elek vardı ve içerisi killi kızıl toprak kokusuyla karışık gül kokuyordu. Toprak tamamdı da gül neyin nesiydi anlamıyordu buraya ilk defa gelenler. Lakin sonra sonra farkına vardılar ki Emir Külâl yaptığı her testinin her çanağın her çömleğin çamuruna bir de gül suyu katıyordu.

İşliğin dış tarafında ise artık satılmaya hazır olan çanakların, çömleklerin, testilerin dizildiği iki kat bir tezgâh vardı. Çarşıyı dolaşıp da geçenler testileri burada görüp beğeniyor ve öyle alıyordu. Hemen arka tarafta da çömlekleri pişirmek için kullandıkları küçük bir taş fırın vardı.

Buhara'nın etrafını çevreleyen son surların büyük kapısından girince şehrin bu en son kısmındaki çarşının içindeydi Emir Külâl'in çömlek işliği. Burası şehrin en son kurulan, yerleşilen yeriydi ve burada evden ziyade çarşı, pazar ve dükkânlar vardı.

Buhara diğer hiçbir şehre benzemeyen bir şehirdi aslında. Bir garip hâli bir başka havası vardı. Taştan çok gönül, topraktan çok ruhtu bu şehir. Asırlarca elden ele geçişlerinde savaşlar görmüş, ölümlere şahit olmuş, toprağını gözyaşı sulamıştı doğru, hüzün ve acı da taşımıştı elbette ama her zaman vakurdu ve her zaman sabır kokuyordu. Belki de tam bu yüzden acılar gelip geçse de zaman bir değirmen gibi insanları, devletleri ve şehirleri öğütse de o olduğu yerden bir başka yere gitmemiş, toprağını terk etmemişti.

Orta Asya'daki diğer tüm şehirler savaşlarda yakılıp da yıkılınca şehrin merkezi hep başka yere taşınmış, eski şehir yok olup da gitmişti. Ama Buhara öyle değildi ki. Her yıkımdan sonra eski şehrin üzerine şehir yeniden kurulmuş, yerini değiştirmemiş, toprağını bırakıp da gitmemişti. Gidemezdi zaten. Zira şehir bedendi belki ama toprak ruh. Ruh bedensiz olsa da beden ruhsuz yaşamaz, yaşayamazdı.

Eskiden, çok eskiden Cemkend diyorlardı ismine Buhara'nın. Ve taht merkezi burasıydı. Müslümanlar gelip de buraları fethedince ismi Buhara olmuş ve İslamiyet her bir yanına yayılmıştı. Ruhu vardı dedim ya şehrin, işte tam da bunun için inanmakta da zorlanmamıştı. İslam'ı ruhuna sindirmiş ve âlimler yetiştiren Müslüman Buhara olmuştu artık.

Kuteybe bin Müslim ve ordusu geldikten sonra Buhara'nın

her bir yanı mescitlerle medreselerle bezendi. Ezan sesleri yankılandı her yerinde. Müslüman beldelerinden âlimler cennetten bir parça saydıkları bu topraklara çıkıp da geldiler.

Şehrin merkezinde caminin etrafında kuruldu her şey. Buhara emirlerinin sarayı, mescitler, medreseler hep burada kuruldu. Buraya "Şehristan" dediler sonraları. Şehrin kalbi burasıydı yani. Yıllar geçtikçe, şehir büyüdükçe surun dışına ahali hanelerini kurmaya başladı. En son üçüncü şehir kurulduğunda çarşılar, dükkânlar, tezgâhlar serildi her bir yanına.

Zor günler de gördü Buhara. Cengiz'in orduları şehrin her bir tarafını istila ettiler ve yakıp yağmaladılar her yeri. Şehristanın içinde iki mescitten başka şehrin tamamı yandı, yok oldu. Ne ev kaldı ne hane ne mescit ne kütüphane. İnsanların gönlündeki sızıyı da hissetti şehir. Belki de bunun için hep bir hüzün vardı içinde.

Lakin topladı kendini. Zaman aldı zor oldu ama zor zamanlardan çıkmasını bildi. Düştüğü yerden kalktı yeniden. Yaralanan, acı çeken ve tükenen ruhu değildi ki. Surlar yıkılır, kaleler düşerdi lakin gönlü, ruhu ve inancı tüm bunları tamir etmeye yeterdi. Öyle de oldu.

İşte bundan birkaç on sene evvel de büyük bir istila ile yıkıma uğradı yine. Ahali zorla da olsa başka yerlere götürüldü. Onlar Buhara'ya, Buhara onlara hasret çekti bir zaman. Her şey sona erince ve bu gurbetlik de bitince yeniden toprakların a döndü sağ kalanlar. Buhara yüzüstü bırakılmazdı. Buhara terk edilmez, Buhara unutulmazdı. Onlar da unutmadı. Kaldıkları yerden yeniden geldiler harap olan şehirlerine. Herkes bir gün evine dönerdi ya, onlar da gönüllerinde taşıdıkları evlerine geri döndüler. Ve yeniden başladılar her şeye. Zira biliyorlardı ki "Allah yeniden başlayanların yardımcısıdır."

Bütün bunların üzerinden neredeyse elli sene geçmiş olsa da bu acıların izleri yeni yeni siliniyordu. Ahali harap olan her yanı onarıyor, kesesinde az olanı daha az olanlarla payla-

şıyor ve Buhara yeniden baharın geleceği günleri bekliyordu. Yokluk vardı, darlık vardı, azlık vardı ve zor zamanlardı doğru ama vazgeçmek, terk etmek, pes etmek ve çekip gitmek yoktu. Onlar da gayret ipine sarılmışlardı şimdi.

Emir Külâl işte böyle bir zamanda, Buhara'da kurduğu çömlek işliğinde kendi eliyle çömlekler yapıp satıyor ve öyle geçiniyordu. Hem gönülleri tamir ediyor ve hem de Buhara'ya gönül veriyordu. Zira o biliyordu ki kaleler, haneler, şehirler yıkılırsa yapılırdı lakin insanın gönlü yıkılırsa işte o zaman felaket olurdu ve bir daha nasıl olursa olsun tamir olmazdı. Yaptığı çömleklerden biliyordu bunu. Bir kırılan bir daha iflah olmuyordu. Ahalinin gönlü tamir olursa ve umudunu yeniden bulursa bir değil bin Buhara kurulurdu cihanın her yanında. Ve bunun için her sattığı çömlekte bir dua, bir umut ve bir ruh vardı.

Asıl adı Ali'ydi; Emir Muhammed'in oğlu Ali. Ama artık kimse ona ismiyle seslenmiyordu. "Emir Külâl" diyorlardı. Emirliği seyitliğinden, Külâl ise çömlekçiliğinden geliyordu. Külâl çömlekçi demekti zira. Yani bir yandan kendi gönlünü terbiye ediyor, bildiğini insanlara anlatıyor diğer taraftan çömlekler yapıyordu. Her iki hâlde de toprakla hemhâl oluyordu ve toprak en çok insana benziyordu.

Artık ellili yaşlarının sonuna gelmişti ve dünyadan çok ahirete yakındı. Hep öyle yaşamıştı zaten. Babası Emir Muhammed ölmeden evvel "Hz. Peygamberin yolundan ayrılmayasın, onun muhabbetinden ırak kalmayasın." diye vasiyet etmişti de o da bir an olsun bu yolun dışına çıkmamıştı hiç.

Ahalinin bir müşkülü olsa gelir ona sorar, bir nasihat istese kapısını çalar, derde düşse derman için onu ararlardı. Pek çok hâlini, kerametini gördüğünü de söyleyenler olurdu elbet. Lakin o kendi nefsiyle mücadele ederdi hep. Kendini yenen cihanı yenerdi biliyordu ve o da küçücük çömlek dükkânının içinde en büyük düşmanıyla yani kendiyle cenk ediyordu.

Dışarıdan gören, tanımayan bilmeyen, çamurlu elleriyle çömlekler yapan, çamur yoğuran bu adamı zanaatını yapan bir usta sanıyordu. Ama o toprak ile topraklığını anlıyor ve her çamuru şekle soktuğunda nefsine bir darbe vuruyordu.

Hatununu birkaç sene evvel ahirete yolcu etmiş ve ondan geriye kalan evladına hem analık ve hem de babalık ediyordu şimdi. Oğlunda bir başka hâl vardı, biliyor ve fark ediyordu bunu. Belki de bu yüzden hiç yanından ayırmıyordu ciğerparesini. Hem ona dersler verip ilim öğretiyor ve hem de tezgâhın başında çömlekçiliği talim ettiriyordu. "Toprağı tanırsan insanı tanırsın babam." diyordu ona.

Zor zamanlardı yani; hem hatunu göçüp gitmiş, kolu kanadı eksilmişti ve hem de yokluk, darlık her yandaydı. Şehir yeni yeni kendine yetmeye çalışıyordu.

Bir de Seyyid İsa vardı her an yanında. Bir derviş gibi şehir şehir belde belde gezmiş ve nihayetinde Buhara'ya gelmişti. Kendine yol gösterecek birini arayıp da durmuştu yıllar boyu. Her dergâha girmiş her mescitte nefeslenmişti de gönlüne şifa olacak mürşidi bir gün çarşıda dolaşırken elleri çamurlu hâlde toprağı kararken bulmuştu. Gönlü yaralıydı ve yarasına şifa Emir Külâl'den olmuştu. İşte o günden beri Emir Külâl'in yanından hiç ayrılmamıştı Seyyid İsa. Hem çırağı ve hem en yakın müridi, sırdaşı, dostu olmuştu. Gönlünü dinlemeyi de nefsini dizginlemeyi de ve çamura şekil vermeyi de ondan öğrenmişti. Kan bağından öte kardeştiler.

"Ve aleykümselam efendim." dedi Seyyid İsa perdah tezgâhının başında bir top çamuru yoğururken. Üzerindeki içlik gömlek dirseklerinin üzerine kadar çemrenmiş ve neredeyse kollarının tamamı çamurdu. Tek tek ve yavaş yavaş beyazların düştüğü kara sakallarına kadar sıçramıştı çamurlar. Ve kim bilir kaç saattir toprağı çamur etmek için yoğurduğundan, alnından aşağı bu yaz günün sıcağında terler akıyordu.

Emir Külâl'i kapıda görür görmez bıraktı elinden çamur

topağını. Ellerini boynundan aşağıya doğru asıp belinden bağladığı önlüğünde temizledi. Sonra elinin üstüyle alnından gözlerine doğru akan teri sildi. Hemen kenarda duran tasın içinden aldığı bir avuç suyla şöyle bir ovdu ellerini.

Emir Külâl'in yanına seğirtti. Zira sırtında bir küfe ile gelmişti Emir Külâl ve ağırdı belli ki. Gerçi gücü kuvveti yerindeydi ve taşımaya da yeterdi. Hoş, zaten çömlekçilik dedikleri ağır işti. Toprağı yoğura yoğura çamur etmek ve o kıvamı vermek için kuvvetli kollar gerekti. Bu işi yapanın zamanla elleri, kolları kuvvetlenirdi zaten. Ama yine de Seyyid İsa koşturdu da aldı küfeyi hemen Emir Külâl'in omzundan.

"Bana haber vereydin ya efendi babam. Ben gelir alırdım." dedi.

"Toprak toprağı yormaz ki babam." dedi Emir Külâl. Herkese böyle seslenir ve hep "babam" derdi. "Hem doğduğumuz günden beri ruhumuz bu topraktan bedeni taşır da yorulmaz, yorulsa da bilmez, fark etmez. Bir küfe toprak bize ne edecek?" dedi tebessümle.

Ama yine de verdi omzundaki küfeyi Seyyid İsa'ya. Hiç beklemedi bile, oturup dinlenmedi, nefeslenmedi. Diğer omzundan sarkan heybesini de kapının hemen yanına bıraktı. Başından sarığını çıkardı duvarda asılı olan önlüğünü aldı ve bağladı beline. Sarığını da onun yerine astı. Uzun sof gömleğinin kollarını katladı yukarı doğru. Ve geçti çömlek çarkının başına oturdu.

Seyyid İsa da elindeki toprak dolu küfeyi bir kenara bırakıp hiçbir şey söylemeden yarım kalan işinin başına döndü.

Şimdi ikisi de kollarını sıvamış toprak ve gül kokan kerpiç duvarlı küçük bir çömlek işliğinin içinde başlarını önüne eğmiş ve toprakla bir olmak için geçmişlerdi tezgâhlarının başına.

"Haydi bismillah İsa Can" dedi Emir Külâl ve bastı ayağını çömlek çarkının pedallarına. O bastıkça tezgâhın mekanizma-

sı çalışıyor ve üzerindeki yuvarlak ahşap dönüyordu. Ahşabın üzerinde daha önceden yoğurup da tam kıvamına getirdikleri killi topraktan çamur vardı ve iki eliyle onu tutup ağır ağır şekil vermeye başladı Emir Külâl.

Seyyid İsa kollarındaki tüm gücüyle perdah tezgâhındaki çamuru eziyor, yoğuruyor, arada bir eliyle kaldırıp tezgâhın üzerine hızlıca vuruyordu.

Emir Külâl arada bir elini hemen yanı başında duran kabın içine batırıp ıslatıyor ve sonra önündeki çamura sanki okşar gibi merhametle dokunuyordu. Seyyid İsa'nın elinde bir çeşit eziyet çeken çamura o da tezgâhında merhamet ediyordu sanki.

Sağ ayağı hiç durmadan pedalı aşağı yukarı bastırıyor ve gittikçe daha da hızlanıyordu. O hızlandıkça bir tepsi gibi çarkın üzerinde duran ahşap dönüyor ve o da iki eliyle birden kavradığı çamura şekil veriyordu.

Önce iki yanından sıkıca kavradı çarkın üzerinde gittikçe hızlanarak dönen çamuru. Yukarı doğru biraz uzattı. Sonra baş parmakları hariç diğer tüm parmaklarını orta yerine ama aynı anda ve aynı şekilde dokundurdu. O dokundurdukça çamur sanki bir gül gibi açılmaya başladı. Sonra baş parmaklarıyla kavradı çamuru ve o açılan gonca etrafa doğru yayılarak büyüdü.

O bir yandan ayağıyla pedalı çevirip çamura şekil verirken Seyyid İsa diğer yanda çamur yoğuruyordu. Bir yanda Emir Külâl'in bastığı pedalın sesi dönen çarkın ince uğultusuyla karışıyor diğer yanda Seyyid İsa'nın eliyle her üç hareketinden sonra çamuru masaya vurduğunda çıkan tok ses ile bir oluyordu.

Az sonra hafif hafif ve derinden geliyor da olsa insan sesi de karıştı bu garip musikinin içine. Emir Külâl pedala ayağını her bastığı anda "Hû, Hû" diyor diğer yanda Seyyid İsa çamuru her masaya vuruşunda "Allah" deyip yoğuruyordu. Biri

"Hû" deyip pedala basıyor, susuyor. O susunca diğeri çamur topağını tezgâha vurduğu anda "Allah" deyip her bir yanı titretiyordu.

Yoğurulan çamur muydu kendileri mi? Ezilen toprak mıydı nefesleri mi? Şekillenen çömlek miydi nefisleri mi belli değildi. Bu iki adam girdikleri dört duvar küçük işliğin içinde çömlek yapmıyorlardı. Sanki zikir çekiyor, niyaz ediyorlardı. Başka bir şeydi bu, bambaşka bir şey.

Gittikçe hızla döndü çarklar, tezgâhın üzerindeki çamur daha hızla vurulur oldu ve yükselmeye başladı sesleri elleri hızlandıkça.

"Hû..."

"Allah..."

"Hû..."

"Allah..."

Öyle bir an geldi ki ikisinin de gözleri kapalı gibiydi ve kendilerinden geçmişlerdi sanki. Toz toprağın içinde değil de cennetten bir bahçenin içinde seyre dalmış kadar mesrur, ellerinde çamura şekil verir gibi değil de bir gülü koklar gibi, sevdiğini incitmekten korkar gibi mahcuptular.

Sanki "Allah" ismini duyan toprak da kendini onların ellerine teslim etmişti. O da bir başka olmuş ve o da kendinden geçmişti.

Ne kadar sürdü bu hâl? Çark kaç devir döndü? Çamur kaç kez ezildi, yoğruldu bilinmez. Lakin son bir kez pedala ayağını bastırdı Emir Külâl ve derince bir nefes verip açtı kapalı gözlerini. "Hûû..." dedi o son nefesinde ve elindeki çamura üfledi. Çamur değişmişti, güzelleşmişti ve başka bir hâl almıştı. Artık bir testiydi o.

Sonra sağ yanında duran küçük bir şişeyi aldı eline Emir Külâl. İçindekinden biraz döktü çömleğin içine şöyle bir her yanını sıvazladı parmaklarıyla. Bu gül yağıydı.

Bir keski aldı sonra eline, testinin iç tarafının en üst yanı-

na o keskiyle küçük iki harf yazdı; "Hû". Yaptığı şey sadece bir testi değildi belli. O bir başka hâldeydi ve bir başka şey yapıyordu.

"Helal lokma ile dolsun." diyerek çekti ellerini çarkın üzerinden.

"Gayri tamamdır İsa Can," dedi, "güneş görsün yüzü evvela sonra fırına girmeye, pişmeye hazırdır."

İkisi de az evvel yaşadıkları hâlin esrikliğinden kapıdan içeri girip kim bilir ne kadar zamandır onları seyreden Muhammed Şemseddin'i fark etmemiştiler bile.

"Ben götüreyim o çömleği." dedi. Ve hızlıca bir kenardan aldığı kalın bir sicim ile Emir Külâl'in yanına gidip iki eliyle ipi gererek çömleği çarktan kesti aldı Muhammed Şemseddin. Doğruca dışarıda çömlekleri kurutmak için kullandıkları yere götürdü. Bir yarım saat kadar güneşin altında beklemesi gerekiyordu zira.

Henüz on iki on üç yaşlarındaki bu çocuk Emir Külâl'in gözünün nuru, hatununun emaneti, tek evladıydı. Beyaz yüzünde hep bir tebessüm vardı Muhammed Şemseddin'in. İsmi gibi yüzünde güneş doğardı. Silinmiyor ve yok olmuyordu o hiç. Ağlarken bile güler gibiydi.

İlk adını dedesinden ikincisini de yüzünden bir an eksik olmayan bu tebessümünden almıştı belki de. Dışından görünmese de ve babası annesizliğinin acısını hissettirmemek için elinden gelen her şeyi yapmak için gayret etse de yine de o tebessümünün altında bir hüzün de vardı gözlerinde. Hep vardı lakin herkes göremezdi. Zaten insanın hüznü görünmezdi. Zira içte, en içteydi o.

Beyaz gömleğinin üstüne hâkî renkte bir yelek giymiş ve başına da yeleğiyle aynı renkte bir başlık takıvermişti. Saçları çok uzun değilse de başlığının arkasından ensesine doğru iniyor, birer zeytin gibi kara gözleri biraz kısık bakıyordu.

Selam verip girdi tekrar işlikten içeri. Duvarda asılı olan

üçüncü önlük onundu. Henüz çamuru yoğuracak kadar büyümediyse de babasının yanındaki çarka oturur çömlek yapardı ara ara.

Önlüğünü almak için elini uzatmıştı ki;

"Gerekmez babam," dedi Emir Külâl, "hele sen oradan heybemi al gel de biz dünden kalan dersimizi tamam edelim." deyip kalktı yerinden. Önlüğünü çıkarıp yerine astı. Ellerini yıkadı bir tas suyun içinde ve işlikten çıkıp dışarıdaki küçük sekinin üzerine oturdu.

Muhammed Şemseddin de heybeyi alıp babasının yanına geldi. O an fark etti heybenin içindeki ağaç dalını.

"Bu nedir efendi babam?" diye sordu heybenin içinden çıkarırken.

"Ha, ben onu unutmuşum." dedi Emir Külâl "Yamaca diktiğim güllerin toprağından alıp gelirken gördüm onu. Rüzgâr vurmuş herhâlde ki kırılmış baş aşağı duruyordu. Düştü düşecekti fark ettiğimde. Kıyamadım, dayanamadım, aldım geldim."

İlkin pek anlamaz gibi oldu Muhammed Şemseddin. Babasının baktığı yerden bakmamıştı zira. Onun için o bir ağacın kırılmış dalıydı ama babası sanki bir insandan bahseder gibi bahsediyordu ondan. Gerçi o da hissediyordu ve daha evvel de babasının bu hâllerine şahit olmuştu lakin yine de garip geliyordu. Çömlekleri yaparken de aynı şimdi olduğu gibi konuşuyor, toprağa bir canı varmış gibi yaklaşıyordu.

İnsan seçer gibi seçerdi toprağı. "Toprak ile insan kardeştir." derdi. Hatta bir keresinde bir tek çömlek yapmak için belki on çömlek yapılacak çamuru bir kenara atıvermişti. "Her topraktan çömlek olmaz babam," demişti o gün, "her insandan doğanın insan olamadığı gibi. Her şehrin toprağı da karılmaz. Ama Buhara öyle değil, toprağı sağlamdır; insanı gibi. Üzerinde secde edilen, ezan sesini işiten ve uğrunda canlar verilen toprakla diğerleri bir olur mu hiç?"

Yani az çok anlayabiliyordu Muhammed Şemseddin ama ilk defa bir ağacın dalından böyle bahsediyordu babası. Bir sebebi olmalıydı.

"Niye öyle dedin ki efendi babam?" dedi gidip sekiye, hemen babasının yanına otururken.

"Sadde ağacını bilirsin."

"Bilirim baba."

"İşte bu," dedi kırık, yaralı dalı eline alıp, "o sadde ağacının dalıdır. Peki hikâyesini bilir misin?"

"Senin dilinden dinleyeceksem eğer bilsem de bilmem." diye cevap verdi Muhammed Şemseddin.

Bu cevap hoşuna gitmişti Emir Külâl'in. Tebessümle baktı evladına.

"Sadde ağacı Buhara'nın her yanında vardır. Lakin faydası kendinden ziyade başkalarınadır. Büyüyüp geliştikçe dalları öyle dağılır ki etrafa, altı koca gölgelik olur. O da sanki alır insanları koynuna, sarar sarmalar. İnsana gölge olur yani. Güneşe siper olur. İnsanlar ferahlasın diye kendini tutar ateşe. Canı yansa da yaprakları sararsa da vazgeçmez bundan.

Buhara'nın her yerindedir lakin buralı değildir sadde. Çok uzaklardan gelip de bu toprağı evi, vatanı saymıştır yani.

Anlatırlar ve derler ki sadde ağacının vatanı Medine'dir. Hz. Peygamber'den sonra buralara gelip de Allah'ı anlatan Müslümanlar, yanlarında davalarıyla, imanlarıyla beraber işte bir de bu ağacın filizlerini getirmişlerdir. Bu toprakları o topraklara benzetmek için belki de. Lakin nereye dikseler tutmamış, denemişler olmamış. En sonunda bir tek Buhara toprağı sarıp sarmalamış bu Medine güzelini. O ki Hz. Peygamber'in beldesinden gelmiştir diyerek bağrına basmış, can vermiş, can olmuş ona. Sonra da her bir yanına dağıtmış.

İşte bu dal o ağacın dalıdır. Peygamber'in diyarından gelmiştir madem, Ondan gelen her şeye hürmetimiz vardır. Hem o da Allah'ındır babam. Dalın değilse sahibinin hatırı vardır."

Hayretle dinliyordu babasını Muhammed Şemseddin. Gözü o sadde ağacının dalında, babasının anlattıklarının efsunuyla dinliyordu. Bir başka bakmaya başladı ona. Az evvel gördüğü dalla babasını dinledikten sonra gördüğü dal aynı değildi. Anladı, işte tam o an anladı babasının bir ağaca neden bir insanmış gibi baktığını. Zira sahibinin hatırı vardı.

Seyyid İsa da duymuştu Emir Külâl'in anlattıklarını. İçeride var gücüyle yoğurduğu çamurları dışarı taşırken;

"Peki ne yapacaksın bu dalı efendi babam?" diye sordu. Bilmediğinden ya da merakından değildi bu soru, daha söylesin daha anlatsın istediğindendi.

"Gayri yaşlandım babam," dedi, "elime bir âsâ gerek. Bana yoldaş olsun."

"Biz yetmez miyiz ki yoldaşlığa efendi babam?" dedi bu kez.

"Yetersin babam, yetersin elbet. Lakin belki de benim değil, onun bir yoldaşa ihtiyacı vardır da yolunu da yoldaşını da benim elimle bulacaktır."

Muhammed Şemseddin de Seyyid İsa da anlamadılar. Gerçekten bir şey anlamadılar bu kez. Ama sormadılar da.

Sadece Muhammed Şemseddin artık bir başka gözle baktığı o sadde ağacının dalını aldı eline. Dokunduğu anda bir garip hissetti kendini. Sanki kalp atışı hızlandı. Ya da bir ses duyar gibi ince bir titreme yerleşti içine ama anlayamadı. Biraz hüzünle biraz da hayretle baktı ona,

"Demek" dedi kendi kendine "evini, vatanını, toprağını, kökünü bırakıp da buraya kadar geldin. İçinde hasret taşırsın demek. Ben de taşırım. Çok ağırdır, bilirim.

Sen köksüzsün, ben öksüzüm..."

Buhara
1380

Sevmek ne demektir o gün anladım

İŞTE İLK defa o gün karşılaştım onunla. Daha küçük bir çocuktu. Daha önce çok insan görmüştüm yapraklarımın arasından. Ama hiçbir insanda onda gördüğümü görmedim ben. Neden böyleydi ve neden bana böyle geliyordu anlamıyordum o zaman. Ama başkaydı ve farklıydı herkesten.

Emir Külâl beni heybesinin içinde alıp da götürürken başıma nelerin geleceğini hiç bilmiyordum. Hem ne gelebilirdi ki? Ben bir ağacın gövdesinden düşmüş dalıydım, ya yakılıp kül olacaktım ya da atılıp yok olacaktım. Kaderim buydu benim. Kaçamazdım ki bundan. Ama hiçbiri olmadı. O gün anladım ki beni yakan da yok edecek olan da yalnızlıktı. Tek başıma yok olurdum ama ellerimden biri tutarsa kurtulurdum. Biri lazımdı yani, yanmaktan yok olmaktan kurtulmak için biri lazımdı.

Beni getirip de heybesinin içinde o çömlek dükkânının bir kenarına bıraktığı vakit burasının farklı bir yer olduğunu anladım. Ama kavrayamadım tam olarak. Çünkü ben o zama-

na kadar insanların yaşadıkları yeri hiç görmemiştim ki. Hiç bilmiyordum duvarlarla örülü bir yerde yaşadıklarını. Zaten sonraları da anlamadım hiç. Uçsuz bucaksız bozkır varken kendilerini neden bu dört duvarın arasına hapsediyorlardı? Kimden kaçıyor, neden saklanıyor ve niçin saklıyorlardı kendilerini?

Orada öylece bekledim bir zaman. Türlü türlü hayaller kurdum. Belki benim ağacımdan daha büyük bir ağacın gölgesindeydik. Zira insanlar gölgede olmayı seviyorlardı, biliyordum. Toprak kokusunu tanıdım en önce. Girdiğimiz yer buram buram toprak kokuyordu, dünyanın en güzel kokusu bu olmalıydı. Yok yok! En güzeli değil belki ama en gerçek kokusuydu toprak kokusu. Bir de gül kokuyordu. Bahar mevsiminde rüzgâr alır da getirirdi bize gülün nazlı kokusunu. Oradan tanıyordum onu. Belki de hiçbiri değildi de bir toprak yığınının içindeydik, bilmiyorum.

Sonra sesler duymaya başladım. Daha önce duyduğum bir sese benziyordu bu; devamlı ve hızla hareket eden bir şeydi bu. Yoksa bir testerenin sesi miydi? Daha önce görmüştüm bir ağacın dalları kesilirken. Ufak ufak, küçük küçük kesiyorlar paramparça ediyorlardı dalları. Öyle olmasındı lütfen. Beni kesip parça parça etmesinlerdi.

Sonra bir patırtı geldi, devamlı ve arka arkaya. Bir duruyor, bir vuruyordu. Bir baltanın sesi gibiydi ve dalların kırılırken çıkardığı gibi. Ama hiç ara vermeden ve sürekli oluyordu bu sesler. Beni keseceklerdi, kıracaklardı, parça parça edeceklerdi. Yoksa ne işim vardı burada benim? Niye alıp da getirsinlerdi? Hem bu sesler başka neyin sesi olabilirdi ki?

Korkuyordum. Hem de çok fazla. Keşke o kırık bedenimle ağacımın gövdesinde kalaydım. Kendi kendime rüzgârda savrulup da düşeydim yere. Orada yok olaydım diye geçirdim içimden. Gövdemden uzak bir yerde yakacaklar, kül edeceklerdi beni. En azından evime, köküme yakın olsaydım.

Neden sonra insan sesleri karıştı bütün bu içime korku salan seslere. Önce sakin, sessiz. Tam olarak anlayamadım. Ama sonra içime su serpen, beni alıp da götüren bir ses duydum. Tüm korkularımı dağıtan bir ses; "Allah!"

Bir an her şey değişti sanki. Tüm o sesler bir musikiye dönüştü. "Hû, Allah... Hû, Allah..." Bir dilim olsaydı ve konuşabilseydim keşke. Konuşabilseydim de ben de onlarla söyleyebilseydim istedim.

Kendimi bir başka yerde zannettim. Çok başka bir yerde. Yaralarım iyileşmiş, acılarım dinmiş, korkularım çekip gitmişti. Sağlamdı bedenim sanki. Her yanım yemyeşil yaprak açmıştı.

O sesleri duyduğumda öyle vehmettim. "Yanıldım," dedim kendi kendime, "burası insanların cennet dedikleri yer olmalı."

Kendi hikâyemi de o gün öğrendim. Sadde ağacının dalıydım ve bir hikâyem vardı benim de. Öyle sevindim ve öyle heyecanlandım ki. Beni bilen birileri vardı ve bir hikâyem vardı benim. Hem de güzel, çok güzel bir hikâyem. Bilinmek ne güzel şeydi. Bir hikâyesi olanın kıymeti de olurdu. Benim de vardı işte. İçim içime sığmadı. Kimsenin bilmediği, görmediği, fark etmediği bir şey değildim demek ki. Vardım, ben de vardım.

Tam da o an bir şey oldu. Bir kuş kondu sanki üzerime ve durmadan kanatlarını çırpıyordu. Yaralarıma yağmur damlaları düşer gibi oluyordu da acılarım diniyordu. İçime yeni bir bahar tazeliği doluyordu sanki. Kış bitip de bahara evirildiğinde dünya, biz yeniden doğardık. İşte şimdi hissettiğim tam da oydu. Ama bir kez değil, on kez, yüz kez belki bin kez yeniden yeşerir gibi hissediyordum kendimi. Adı neydi bunun? Anlamadım. Ne oluyordu bana?

İnce, küçük ve yumuşacık bir elin bana dokunduğunu o zaman anladım. Bu Muhammed Şemseddin'in eliydi. Ve şim-

diye kadar tatmadığım, hissetmediğim, bilmediğim bir şey oldu içimde. Tarifi imkânsız bir şey...

İşte onu ilk defa o gün gördüm. Küçük bir oğlancıktı. Yüzüne bakınca üzerimdeki yapraklar titredi. Parmaklarını dokundurdukça can geldi sanki budaklarıma. Dokunduğu yerlerimin yanar gibi olduğunu hissettim. Neydi bu? Ve nasıl oluyordu?

Kısık gözlerinde hüznü gördüm onun. Aksinde kendimi gördüm. Tebessümünde acı vardı, beyaz yüzünde masumiyet. Bunların hiçbirini bilmiyordum o gün. Hepsini onda gördüm ve onda tanıdım.

İsmini dedesinden almıştı; Muhammed. Muhammed Şemseddin. Henüz kimse bilmiyordu ama yıllar sonra kimse ona bu isimle seslenmeyecekti. Aynı benim sevdiğim gibi çok seveceklerdi onu. Ve yeni bir isim vereceklerdi:

Emir Sultan.

...

Ben, sadde ağacından kırılıp da düşen bir daldım. Emir Külâl diye biri aldı ve kurtardı beni. Merhamet etti bana. Hikâyemi öğretti. İlk defa onun dilinden duydum "Allah" adını. Beni de O'nun yarattığını ondan anladım.

Bir insanı sevdim o gün. Küçük yaşta, masum ve mahzun bir insanı. Bir insanı sevmek insan olmaya yeter miydi? Bilmiyordum ama dost olmaya yeterdi.

Ve ben sevmek diye bir şey olduğunu işte o gün anladım.

Ali Bekir
Bursa
Bugün

İstanbul bile İstanbul'u terk etmiş

"NEREYE KARDEŞ?"
"..."

"Kardeş sana diyorum. Konuşsana nereye gideceksin?"

Beni kendime getiren şoförün sesiydi. Minibüse bindiğimden beri otomatik kapının hemen yanında öylece ayakta duruyordum. Kim bilir kaç kere sormuştu da duymamıştım. En sonuncusu biraz yüksek ve şiddetliydi.

"Son durak abi," dedim biraz mahcup ve kısık bir sesle, "son durakta ineceğim."

O an fark ettim minibüsün tamamen boşaldığını. Bütün yolcular inmişti bir tek ben kalmıştım ve ayakta duruyordum. Utandım o an. İstemsizce gözlerimi şoföre doğru çevirdim. Arabanın dikiz aynasından doğruca bana bakıyordu. Belli ki pek tekin biri olmadığımı düşünüyor, tedirginlikle gözünü üzerimden ayırmak istemiyordu.

Başını "estağfurullah" der gibi iki yana salladığını gördüm.

"Otursana kardeş," dedi, "her yer boş niye ayakta bekliyorsun? Daha epey yolumuz var."

Bir çocuk gibi, hiç ses çıkarmadan adamın dediğine itaat ettim. Ama şoföre yakın bir yere değil de valizimi de alıp en arkadaki geniş koltuğa oturdum.

Cam kenarından etrafı seyre daldım biraz. İkindi vaktiydi ve güneş etrafa son ışıklarını yayarken hiç bilmediğim bu yerler çok güzel göründü birden gözüme. Ağaçların ve kısa güzel evlerin arasından geçiyorduk. Minibüsün sallantılarına bakarsak da asfalt bir yol değildi burası. Ama güzeldi. Hoşuma gitmedi desem yalan olur.

Beni korkutan şey yol değildi zaten. Yolda olmayı sevdim hep. Hatta yaşamanın kendisi de bir yol değil miydi? Ama yolda olmanın kötü tarafı ardında bıraktıklarının acısı ve gittiğin yerde bulacaklarının korkusuydu. Benim içimde olan ikincisi. Ardımda bıraktığım hiçbir şey yok. Ama vardığım yerde ne bulacağımı bilmiyorum.

Pişman mıyım şu anda? Bundan emin değilim ama mecburiyetlerin pişmanlıklara engel olduğunu biliyorum ve ben şu anda burada olmaya mecburum.

Uzun bir yoldan gelmedim buraya ama zor oldu. Hem alıştığımı terk etmek ve hem de karşılaşacaklarımı bilmemek zordu. Zaten en zor gidilen yollar da sonu bilinmeyenler değil mi?

Benimki de öyle işte. Aradığımın ne olduğunu ve bulacağımın ne olduğunu bilmeden düştüm geldim yollara.

Bir anda verilmiş bir karar değildi bu. Elbette çok fazla şey oldu. Ne zaman karar verdim bu gidişe diye düşünüyorum. Aslında bir tek şey değil pek çok şey oldu. Ve üst üste geldikçe boğdu beni her biri.

İstanbul artık ağır geliyordu bana. Bunca kalabalığa, bunca gürültüye ve bunca hengâmeye katlanamıyordum. Devamlı bir şeylere yetişmeye çalışmaktan ve hep geç kalmaktan yorul-

dum. Yorulmaktan yorulur mu insan? Ben yorulmaktan bile yoruldum.

Her sabah erkenden kalkıp her akşam geç saatte dönmekten. Saatlerimin çoğunu yollarda geçirmekten. Topraktan çok beton görmekten, insandan çok araç görmekten, dinlenmek için uyuyup yorgun uyanmaktan yoruldum.

Sessiz bir an aradım şehirde. Günün her anında, her saatinde aradım. Ama yoktu. Geceleri bile bir ses mutlaka vardı. Sessizlik denen şeyi yok etmişlerdi, kalmamıştı. Ve sessizliğin olmadığı bir yerde hiçbir sesin anlamı yoktu artık. Çünkü bunca ses vardı ama duyan, dinleyen yoktu. Kendi sesimi bile duyamaz oldum bir yerden sonra. Çünkü konuşmuyordum.

Sadece benim değil büyük şehirlerde yaşayan tüm insanların yaptığı tek şey mecbur kaldıklarında sesler çıkarmaktı ve bunun adı konuşmak değildi. Hem susmak diye bir şey de yok muydu bu dünyada? Vardı elbette ama susan yoktu. Bunca gürültünün ve bu kadar sesin içinde kendi sesimin hiçbir zaman duyulmayacağını ve kimsenin beni duymayacağını anladım. Sesime hasret duyacak kimsem de kalmamıştı zaten.

Şehirlerin ruhu vardı. Ama İstanbul'un ruhunu çalıyordu insanlar. Bir kemirgen gibi ruhunu kemiriyor, dişlerini geçirip maneviyatını emiyorlardı. Öldürüyorlardı onu. Hani ezan sesleri de olmasa, tüm şehirde dinlenecek tek bir kelime ses kalmamıştı. Her yanda bir yok etme çabası vardı. Ve ben buna daha fazla şahit olmaya katlanamadım.

Kimse yoktu, kimse duymuyordu ve kimse kimseyi dinleyip anlamıyordu. Nasıldı o şiir? Minibüsün sallantıları içinde hatırlamakta zorlanıyorum. Çok zaman oldu duyup ezber edeli:

Bir yerde ki yok nâmeni takdir edecek gûş
Tazyî-i nefes eyleme tebdil-i mekân et

Yani; "Bir yerde artık seni duyacak, dinleyecek, anlayacak

birini bulamıyorsan nefesini boşa tüketme, orayı terk et." gibi bir anlamda işte. Ne kadar da doğru bir söz.

Anladım ki İstanbul'a beni bağlayan tek şey İstanbul'un kendisiydi. Ve o da terk edip gitmişti şehri. Beni burada tutacak hiçbir şey kalmamıştı artık.

Kaçıp gitmek, terk etmek istedim İstanbul'u. Oysa İstanbul uğruna şiirler yazılan, sevdalanılan şehir değil miydi? Eskiden öyleymiş ama şimdi o İstanbul nerede? Nereye hapsettiler onu? Nereye gizlediler? Nerelere kapattılar? Nereye saklanmış, nereye saklamışlardı onu?

"Her şehre, İstanbul'a dönmek için gidilir." diye bir cümle okumuştum eskiden. Ama o da eskide kaldı.

Bir başka şehre giden bir dostu, İstanbul'daki arkadaşını arayıp "Bir isteğin var mı?" diye sorunca "İstanbul'a bir şey getirilmez, İstanbul'dan bir şey götürülür." demiş. Şimdi görseydi İstanbul'u aynı şeyi söyler miydi acaba?

Şoförün kalın tok sesi böldü düşüncelerimi. Yine dikiz aynasından bana bakıyordu. Kalın kır bıyıklarının altından dudakları belli belirsiz kıpırdıyordu. Sesini duydum ama ne dediğini anlayamadım.

Minibüsün motorunun gürültüsü, benim aklımdaki düşünceler bir de sesi kısık da olsa radyodan gelen türkünün sesi tam olarak anlamamı engellemişti.

Radyonun sesini kıstı ve biraz daha yüksek sesle konuştu bu kez;

"Sen buralı değilsin herhâlde diyorum." dedi.

"Buralı sayılırım." dedim neredeyse bağırır gibi. Ben sesten, gürültüden kaçmıştım yine gürültüler almıştı beni içine. "Dedem buralıymış." dedim.

"Nereden geliyorsun peki?" diye sordu bu kez. Belli ki konuşmayı seviyordu ama ben hiç konuşacak havada değildim.

"İstanbul." dedim kısa kesip.

"Öyle mi? Ben de yıllarca oradaydım, her yerini bilirim.

Senelerce şoförlük yaptım orada. Sonra sabredemedim döndüm geri."

O daha konuşmaya devam ediyordu ama ben hiçbirini duymadım. "Sabredemedim." kısmında kaldı aklım. Ben belki yine de sabrederdim. Ama o en son olan olay artık İstanbul'un da İstanbul'da olmadığını düşündürdü bana.

Bir adam gördüm o gün yolda. Yaşlı bir adam. Sıcak bir İstanbul günüydü ve yine her yer alabildiğine insan ve alabildiğine araba kalabalığı. İnsandan çok araba görmeye başladığım gün dünyanın artık insanların dünyası olmadığını anlamıştım zaten.

Ağaçtan çok beton, yeşilden çok gri, canlıdan çok ölü bir şehir...

İşte öyle günlerden birinde önümde ağır ağır yürüyen o adam aniden durdu. Acı çeker gibi bir hâli vardı. Onca insan gelip geçiyor ama kimse yüzüne bile bakmıyordu. Sağ elini göğsünün sol yanına attı adam. Yüzünde bir acıma oldu. Biraz eğildi öne doğru. Yine kimse bakmıyordu.

Bir ben mi görüyordum bu adamı diye düşündüm. Ama hayır bakanlar vardı ama görmüyorlardı. Az sonra olduğu yere bir taş gibi yüzüstü düştü yaşlı adam. Bir iki kişi hemen ona doğru hareket etse de onlarcası hiç bakmadan ve sanki bir şeylerden korkup da kaçar gibi yanından geçip de gittiler. Aldırış etmediler. Düşeni kaldırmıyordu dünya, kimse kaldırmadı o adamı. Ve kimse aldırmadı. En fazlası bir ambulans çağırdılar o da gelemedi bunca araba kalabalığından. Adam öldü ve ben gördüm her şeyi. Donup kaldım.

Genç bir adam geldi sonra. Koşa koşa, kalabalığı yara yara girdi oraya kadar. Hiç kimse aldırış etmezken o, bütün o umursamaz insan duvarını yıka yıka geldi. Yerde yatan adamın yüzünü çevirdi kendine doğru ve o an olduğu yere yığıldı kaldı. Sadece tek bir kelime duydum o an ve bedenimin her zerresini titretti o genç adamın dilinden düşen tek kelime:

"Babaaaa."

O günden sonra hep babamı düşündüm. Hiç çıkmadı aklımdan. En olmadık yerlerde, zihnimde onun cümleleri vardı. Sokaklarda yürürken babama benzeyen adamlar görmeye başladım. Geceleri rüyalarıma girdi.

Rüyalarımda yere düşüyordu aynı o yaşlı adam gibi. Herkes yanından geçip gidiyordu, kimse yüzüne bile bakmıyordu. O adamın oğlunun geldiği gibi geleni de yoktu. Orada öylece kalıyordu ve kaldırmıyordu kimse. Hiç aklımdan çıkmıyordu yani.

Babamı uzun zamandır görmedim. Uzun zaman dediğimi de yılla hesap etmiyorum. Çünkü annem öldüğünden beri görmedim onu ve hiçbir hesap annesi ölmüş bir çocuğun geçirdiği zamanı hesap etmeye yetmiyor. Günler ay, aylar yıl, yıllar ömür gibi. İşte o kadar uzun zamandır görmedim babamı.

Annemin ölümü onu çok derinden sarsmıştı. Kimseyle konuşmaz, insan içine çıkmaz olmuştu. Zordu onun için. Ama benim için daha zordu. Çünkü onun karısı gitmişti ama benim annem. Ve şimdi de babam gidiyordu gözlerimin önünde.

Daha fazla duramadı, dayanamadı annemin izlerinin olduğu bir evde yaşamaya. Hatta onun hatıralarının olduğu bir şehirde kalmaya bile gücü yetmedi. Psikolojisi bozuldu. Ruhu gitti, gerçekten çok hayal dünyasında gibiydi. Hep uyumak istiyordu. Uykusu varsa da yoksa da uyumak için zorluyordu kendini. Bir gün dayanamayıp biraz da sert bir şekilde:

"Yeter," demiştim ona, "Allah aşkına yapma artık. Benim de sana ihtiyacım var. Günün her vaktinde uyuyorsun. Uyandığında da zaten yoksun."

"Rüyalar için." demişti.

"Ne diyorsun baba?" dedim.

"Anneni," dedi, "sadece rüyalarımda görebiliyorum. Onun için sadece ve her zaman uyumak istiyorum."

O zaman anladım ki bir çocuk annesi öldüğünde öksüz kalıyordu doğru ama bir adam karısı öldüğünde ruhsuz kalıyordu.

Şehri bıraktı gitti babam. Beni de bıraktı ardında. Sadece rüyalarını aldı yanına. Bana da bir kâğıt bırakmıştı. Tek kelimelik bir cümle yazıyordu:

"Mecburdum."

Tek bir kelimeye bütün bu yaşananların, başımızdan geçenlerin, hissettiklerimizin hepsini nasıl sığdırabildiğine hayret ediyorum hâlâ. Bazen hak veriyorum ona. Annem öldükten sonra dayanamadı, yaşayamadı burada. Ama gitmek çözüm değil ki. İnsan bir yerden gitse de acısını, kederini, hüznünü de yanında götürüyor. Babam da annemi de aldı gitti. Yani bir yerden gitmek için sadece gitmek yetmiyor.

Yalnız kaldım ben de. Uzunca bir zaman yalnız kaldım. Arada babamla konuşmadım da değil. Nerede olduğunu da nasıl olduğunu da sordum. Garip bir şekilde iyi olduğunu hissediyordum. İyi geliyordu sesi. Annem yanındayken iyi olduğu kadar iyiydi neredeyse. Muhtemelen hep uyuyordu ve rüyalarında gördükleri onu mutlu ediyordu.

...

Yalnızlık ağır bir hâl. İnsan dayanamıyor buna. Ya da her insan dayanamıyor. Katlanan, kabullenen vardır muhakkak ama o ben değilim. Aslında onlar da yanılıyorlar. Yalnızlığı anlamıyorlar bence. Yalnız kalmakla yalnız bırakılmak aynı şey değil. Tercih edilen bir yalnızlık nimet gibi. Hayranlık uyandıracak asil bir hâl. Ama birilerinin seni yalnız bırakması... İşte o dayanılmaz. Yalnız kalmak değil can yakan, yalnız bırakılmak yani. Ve ben yalnız kalmadım, yalnız bırakıldım.

Ve artık katlanamıyordum buna. Buralarda duramıyordum. İstanbul'u terk etmek isteyeceğim aklıma bile gelmezdi önceleri. Ama babamın dediği gibi ben de "mecburdum."

Ve karar verdim; İstanbul'dan gidecektim. İçim yansa da gidecektim. Bu İstanbul'u sevmemek değil; daha çok sevmek için gitmek.

Zira İstanbul bile İstanbul'u terk etmişti.

...

Bursa benim dedemin memleketi. Yani ben de aslen Bursalıyım ama hiç gelmedim. İşlerim de ters gidince ve param da bitince "Herkes bir gün evine döner." dedikleri gibi, ben de gidecek başka hiçbir yerim olmadığından çıkıp geldim işte.

Evimi, arabamı, para edecek her şeyimi sattım. Borcum kalmamıştı kimseye ama alacağım da yoktu. Doğduğum günkü kadar masum değildim belki ama o günkü kadar umarsızdım artık. Gidebilirdim yani ve gittim de.

Ani bir frenle irkildim olduğum yerde. Uyumuş muydum emin değilim ama sanki uyandım birden. Minibüs arkasında yoğun bir toz bulutu bırakarak durdu. Valizim bütün hızıyla en öndeki koltuğa kadar savruldu.

"Geldik." dedi şoför yine tok sesiyle.

"Burası mı?" dedim.

Başını çevirip baktı yüzüme. İlk defa yüzünü dikiz aynasından görmemiştim. Sesindeki sertlik yüzünde yoktu adamın. Baya iyi birine benziyordu.

"Geldik," dedi, "işte gelmek istediğin köy burası."

Valizimi aldım, teşekkür edip yavaşça indim minibüsten. Şoförün sesini duydum yine.

"Dönerken de görüşürüz," dedi, "benden başka buralara gelen minibüs yok."

Cevap vermedim, başımı salladım sadece. Dönecek miydim? Bilmiyordum.

Bir orman köyüydü burası, yemyeşil. Her yanı ağaçlarla dolu bir köy. Köyün içinde ağaçlar var desem tam olarak karşılığı olmaz; ormanın içinde evler var gibiydi.

Köyün içine doğru yürüdüm yavaş yavaş. Yollar toprak ve taşlı. Etrafta kuş sesleri. Garip ama sessizlik vardı ve bir koku; toprak kokusu bu. Nedensiz bir huzur doldu içime. Babamdan duyduğum, dinlediğim kadarıyla köyün girişindeki ilk evdi dedemin evi. Bulmam zor olmadı.

Etrafı biraz yıkılmış da olsa taş duvarlarla örülü bir bahçesi vardı. Bahçeye açılan ahşap bir kapı. Şehirde olsa çoktan yağmalarlardı burayı. Ama saygı duymuşlardı belli ki. Geçen zamandan başka kimse tek taşına zarar vermemişti.

Bahçenin her yanı bir adam boyu uzunluğunda otlarla doluydu. Uzun zamandır kimsenin gelmediği her hâlinden belliydi. Biraz daha ilerleyince bahçenin orta yerinde duran evi gördüm. Tek katlı, küçük ama güzel bir ev. İşte burası dedemin eviydi. İnsanlar buradayken kim bilir ne kadar güzeldi. Beyaz boyası solmuş ve dökülmüş olsa da her yanında otlar bitse de güzeldi. Ama yorgundu, benim gibi.

Hızlıca kapıya doğru gittim. Babamın hep astığı o yerden anahtarı almıştım ama almasam da olurmuş. Bir iki ufak zorlamayla zaten kendi kendine açılırmış kapı.

Ama içerisi bambaşkaydı. Sanki evde oturanlar az önce çıkmış da geri gelecek gibi. Öyle düzenli ve öyle yerinde her şey. Küçükken annemden dinlemiştim. Anadolu'da kadınlar evlerinden her çıktıklarında her nereye ve ne kadar süreliğine giderlerse gitsinler, evlerindeki her yeri güzelce toplar, tertemiz ederler de öyle çıkarlarmış. Olur da başlarına bir şey gelirse bulanlar evi temiz bulsunlar diye. Belki de bu gördüklerimin sebebi de oydu. Yani anneannem en son nasıl bıraktıysa onun bıraktığı gibiydi.

Muhtemelen dedemin bir zamanlar oturduğu şu koltuk, onun bırakıp gittiği gibi duruyordu. Az sonra geleceğim diye çıktığı en son andan kalmaydı belki de ve hâlâ dedemin geri gelmesini bekliyordu. Şu sedir, şu masa, hatta sandalyeler... Sanki birinin yollarını gözleyen insanlar gibi öylece duruyor-

lardı. Zaman durmuştu burada yani. Hiçbiri yaşlanmamıştı. Sadece tozlanmışlardı.

Evin dışında modern dünya yaşarken içerisi daha bin dokuz yüz seksenlerde gibiydi. İçerideki zamanla dışarıdaki zaman aynı değildi.

Şu önümdeki ve yıkıldı yıkılacak gibi duran giriş kapısı bir zaman kapısıydı sanki. Kapıdan geçtiğiniz an geçmişe gidiyordunuz. Tam öyle hissettim kendimi.

Garip bir şeydi bütün bu olanlar. Sadece yaşadığım şehri değil yaşadığım zamanı da değiştirmiştim sanki.

Kapının önünde öylece durup bu güzelliği seyrediyordum. Korkmadım desem yalan olur. Korktum, olacaklardan değil bulacaklarımdan korktum.

Kalmakla gitmek arasında çok tereddüt ettim.

Ama gidemezdim.

Çünkü buraya sadece kaçmak için değil anlamak için, sorularıma cevaplar almak için de gelmiştim.

Ve attım adımımı eşikten içeri...

...

Buhara
1386

Dua ne demektir o gün anladım

O GÜNLERİ HATIRLADIKÇA İÇİMDE ÖYLE BİR HEYECAN oluyor ki. Hatırlamak, yeniden orada olmak gibi geliyor. Sanki yeniden ve yeniden yaşıyorum hepsini. Emir Külâl'in çömlek dükkânının içindeymiş gibi toprak kokusunu alıyorum, sonra zikir seslerini duyuyorum. Buhara'da oluyorum sanki. Ya da hayır, ben Buhara'yı içimde taşıyorum. Ve o masum, küçük çocuğun Muhammed Şemseddin'in ellerinden tutuyorum.

Bu küçük karanlık kutunun içinde hürriyetime kavuşacağım günü bekliyorum. Çıkamıyorum kendi başıma, buralardan gidemiyorum. Acaba neredeyim? Beni nereye bıraktılar? Ne suç işledim de beni bu karanlık zindan gibi kutunun içine hapsettiler? Neden unutup da gittiler? Belki de attılar, terk ettiler.

Bir dakika. Sesler geliyor dışarıdan. Çok uzun zamandan beri ilk defa kemirgenlerin seslerinin dışında bir ses duyuyorum. Bir kapı sesi mi bu? Evet evet, bir kapı sesi. Biri geliyor.

Nihayet biri beni bu esaretten kurtaracak. İşte beni unutmadılar, bırakıp da gitmediler, bir kenara atmadılar demek ki, terk etmediler. Hatırladılar ve almaya geldiler.

Sesler duyuyorum. Ayak sesleri bunlar. Biri kapıyı açtı ve yürüyor. Sesler bir bana doğru yaklaşıyor ama sonra uzaklaşıyor. Çıkaracak mı beni yoksa buradan? Muhakkak çıkaracak. Kim bu bilmiyorum ama beni almak için gelmiştir mutlaka. Allah'ım n'olur öyle olsun da bitsin bu esaret. Artık dayanamıyorum. Hayallerim ve hatıralarım olmasa katlanamıyorum.

Ne kadar heyecanlıyım. Acaba kim alacak beni buradan? Kimin yüzünü göreceğim? Ne yapacak beni buradan alınca? Aman her ne yaparsa yapsın razıyım. Beni bu zindandan çıkarsın da ne gelecekse gelsin başıma.

Ne oldu? Neden sustu sesler? Neden durdu adımlar? Geri mi gittiler? "Buradayım..." diye bağırabilseydim keşke. Sesimi duyurabilsem. Ya da hareket edebilsem de fark ettirebilsem kendimi. Ama yok olmuyor, olmuyor ve yapamıyorum işte. "N'olur gitmeyin!" diye haykırsam keşke. Ama olmuyor. Sesler azalıyor, adımlar uzaklaşıyor ve gelen kimse geri gidiyor.

Gelmiyor ve beni buradan çıkarmıyor kimse. Ama olsun, biliyorum ki biri var. Her kimse ve neden geldiyse, biri var. Ve birinin olduğunu bilmek bile bana yetiyor şimdilik.

...

Pek çok insan tanıdım zamanla. Daha doğrusu insanı tanıdım. Hani bir şeyi görürsünüz de hepsine aynı ismi verirsiniz. Mesela kuş dersiniz hepsine, kedi dersiniz ya da ne bileyim bir başka şey işte. İlk kez tanıdığınızda hepsi aynıdır sizin için. Tüm kediler kedidir yani. Aynıdır hepsi. Oysa hiçbiri birbirinin aynı olamaz. Hepsi farklı, hepsi başkadır.

İşte benim için de öyle oldu. Önce insanı tanıdım. Tüm insanlar aynı sandım. Ama çok geçmeden anladım hata ettiğimi. Zira hepsinin adı insandı ve hepsi bir şekilde az ya da çok

birbirine benziyordu ama hiçbiri aynı değildi. Zamanla insanların farklarını görmeye başladım. Anladım ki insanlar da bizler gibi aynı toprakta yetişseler de aynı güneşte yeşerseler de meyveleri farklı oluyor. Benziyorlar doğru ama aynı değiller. Ama gözlerinden anlıyorsun onları. Gözlerini gördüğün insanın ruhunu da kavrıyorsun.

Emir Külâl vehmettiğim o kötü şeylerin hiçbirini yapmadı bana. Ne yaktı ne de kırdı. Yapraklarımı ayıkladı bir güzel. Budaklarımı aldı. Sonra soydu kabuğumu. O zamanlar ben de neden bunu yaptığını anlamadım. Sonra bir insan boyunun yarısı kadar olacak şekilde kesti beni. Canım acımadı desem yalan olur. Ama o, canımın acımaması için ne gerekiyorsa onu yaptı. Öyle merhametle dokundu ki sanki bir sarhoşluk hâliydi ve acıları hissetmiyordum. Bilmiyorum onun bu merhametinden mi yoksa bütün bunları söylerken dilinden dökülen o kelimeden mi?

"Yâ Hayy..."

Hep böyle söyledi. Yapraklarımı ayıklarken de kabuğumu soyarken de hep bu kelimeyi söyledi. O söyledikçe acıları hissetmez oldum.

Sonra bir kenara koydu beni. Bekledim orada. Öylece ve günlerce bekledim. Kurumamı istemiş meğer. Amacı buymuş ama bilmiyordum ben.

Peki beni ne yapacaktı? Neden yapmıştı bütün bunları? Sonra anladım. Kendisi söyledi. Aldı beni o kuruduğum yerden. İki eliyle sıkıca kavradı, her bir yanıma baktı iyice.

"Haydi gel bakalım." dedi. Benimle mi konuşuyordu? Bana mı söylüyordu, emin olamadım.

Evet, evet. Benimle konuşuyordu. Zaten bir tek o ve ben vardık.

"Senin bir ismin olsun artık." dedi.

İsmim mi? Birine isim vermek onu sahiplenmek demekti. Bana bir isim mi verecekti? Benim de bir adım mı olacaktı?

"Âsâ," dedi, "sen benim âsâm ol. Nereye gidersem götüreyim seni de yanımda. Dayanağım ol benim. Ben seni bırakmayayım sen de beni bırakma."

Ve bırakmadım hiç. Senelerce yanında her yere götürdü beni. O beni bırakana kadar ben onu hiç bırakmadım.

Ne güzel günlerdi. Emir Külâl'in Buhara'nın içindeki küçük evinde, onların yanında geçiyordu zamanım. Neredeyse her akşam oğluna dersler veriyor ama ben de dinliyor, anlıyor ve öğreniyordum hepsini.

O akşamlardan birinde evin tahta kapısı hızlı hızlı vuruldu. Koşturup açtı kapıyı Muhammed Şemseddin. Gelen yaşlı bir adamdı ve ağlıyordu. Hiç durmadan ve neredeyse nefes almadan ağlıyordu.

Ne yapacağını bilemedi Muhammed Şemseddin de babasını çağırdı hemen. Az sonra Emir Külâl geldi. Hiç bir şey sormadan aldı adamı içeri. Bir köşeye oturttu. Kenardaki testiden bir tas su alıp uzattı ona. Adam elleri titreye titreye içti.

"Efendim..." dedi adam sesi kısılıyordu konuşurken.

"Hele bir sakinleşesin, anlatırsın hepsini." dedi.

Adam ağır ağır içti suyunu. Sonra ağlaması biraz dinip, nefesi düzelince anlatmaya başladı.

"Efendim, ne olur bir himmet edin. Ne yapacağımı bilemez oldum. Bir çare bulamaz oldum. Zaten zor zamandır, kıtlık yokluk vardır. Sabrederiz, doğru. Lakin ne yaptım ne ettimse evimin yanındaki bostanda bir tek tane bitmez oldu. Ne ektimse boş geldi ne diktimse yok oldu. Evde balalar, torunlar aç bîilaç, bir lokmaya muhtaç beklerler. Ne edeceğimi bilemedim. Gayri bunun çaresi erenler himmetindedir dedim, benim hatam kusurum varsa da onların duası Allah'a ulaşır. Çıktım da size geldim."

Emir Külâl hiç ses çıkarmadan oturuyordu. Bir şey söyler diye bekledim ama tek kelime etmedi. Başını öne eğdi, durdu ve bekledi. Ama sesler duydum ben. Dudaktan dökülmüyor-

du. Önce nereden geliyor anlamadım. Emir Külâl'in sesi değildi bu. Yaşlı adamda artık susmuştu. Peki ama bu derinlerden gelen ses kimin sesiydi ve benden başka kimse duymuyor muydu bunu?

O an fark ettim bu sesin Muhammed Şemseddin'in sesi olduğunu. Emir Külâl'den bir adam boyu uzakta dizlerinin üzerinde oturuyordu. Gözlerini kapamış başını öne eğmişti. Ama dudakları kıpırdamıyordu ki hiç. Dua ediyordu ama içinden. Peki nasıl duyabiliyordum bunu?

Hepsini anlamadım söylediklerinin sadece ve en sonunda üç kez üst üste "Sen yardım et Allah'ım, sen yardım et Allah'ım, sen yardım et Allah'ım." dediğini apaçık duydum.

O an onca zaman sessiz duran Emir Külâl'in dudaklarından tek kelime düştü; "Âmin." Anladım ki sadece ben duymuyordum Muhammed Şemseddin'in içinden geçenleri, Emir Külâl de duyuyordu.

Bu olanların ne olduğunu anlayamadım hiçbir zaman. Ama o günden sonra Muhammed Şemseddin'in sadece dilinden dökülenleri değil içinden geçenleri de hep duydum. Ama bir tek onun. Diğer kimsenin gönlünün sesini duyamıyordum ama onunkini işitiyordum hep.

"Haydi babam," dedi Emir Külâl, "getirip de veresin."

"Neyi?" diye bile sormadan kalktı Muhammed Şemseddin diz kırdığı yerden.

Doğruca zaten iki küçük odası olan evin diğer tarafına geçti. Ne yaptı orada bilmiyorum ama az sonra bir elinde ekmek diğer elinde de testi ile geldi. Doğruca götürüp de o yaşlı adama verdi. Adam almak istemedi önce. Lakin Emir Külâl ısrar etti. "Darda olanla bölüşülmeyen nimet, sahibine zarardır." deyip ikna etti adamı. Yaşlı bin teşekkürle gitti evine. Ama yine de ağlıyordu.

Yaşlı adam gidince; "Hepsini verdin mi babam?" diye sordu Emir Külâl.

"Verdim Efendi Babam," dedi, "ne vardıysa hepsini verdim."

O akşam hiçbir şey yemediler. Ama hiçbir şey de söylemediler. İnsanlar bir şey yemezlerse dayanamazlardı, yaşayamazlardı. Peki ama niye böyle bir şey yapmışlardı?

Dua isteyene ekmek veriyordu insanlar. Ne garipti. Ama dua ne demekti? Bir şeyler istiyorlardı işte? Kendi kendilerine konuşup bir şeyler istiyorlardı. Ama kime söylüyorlardı bunu? Kimden bekliyorlardı ve kimden istiyorlardı?

O gün anladım ki Emir Külâl, toprak kadar kıymetliydi lakin asıl kıymeti olan toprağın yeşerttiğiydi ve toprakta kök salıp dallarını yayacak olan Muhammed Şemseddin'di.

O akşam ne olduğunu anlayamadım hiç. Bu yaşlı adam neden çıkıp gelmişti? Neden dua istemişti? Muhammed Şemseddin duasında ne demişti? Neden ellerindeki tüm yiyecekleri o adama vermişti?

Ve ben nasıl oluyordu da Muhammed Şemseddin konuşmasa da onu duyuyordum?

...

Hiçbirini anlayamadım o akşam ama ertesi gün bir şey oldu. O yaşlı adam yine geldi. Bu kez yüzünde öyle bir tebessüm vardı ki ilkin aynı adam olduğunu bile anlayamadım ben. O kadar mutlu o kadar mesrur. Dün akşam gelen adam, bu adam değildi sanki.

Sabahın erken vaktiydi ve Emir Külâl beni de eline almış çıkıyordu hanesinden. Adam koşa koşa geldi yanına, elini öpmeye yeltendi birden. Ama öptürmedi Emir Külâl.

"Gece yattım, sabah kalktım ki bostanım yemyeşil efendim. Allah sizden razı olsun..."

Nasıl yani? Nasıl olabilirdi ki bu? Bahar gelmeden, mevsimler geçmeden, nasıl olurdu da yeşerirdi? İnanamadım hiçbirine. Ne gördüğüme ne duyduğuma inanamadım. Zira bil-

miyordum Muhammed Şemseddin'in sabaha kadar bir an olsun uyumadığını.

Ve ben dua ne demektir işte o gün anladım.

Ben Emir Külâl

BEN ALİ, Seyyid Ali.

Buharalı Emir Muhammed'in oğlu Seyyid Ali. Bizim buralarda Hz. Peygamber soyundan gelenlere "Emir" derler. Ben demedim, söylensin istemedim ama söylediler. Zira korktum övünmekten, gurura yenilmekten, kibirle cenk etmekten korktum.

Ömrümü Allah yolunda tüketmek için gayret ettim. Nerede bir âlim varsa dinledim onu, nerede biri gönül sohbeti yaparsa gittim oraya, Allah diyenin yanında oldum, dinlemek isteyene anlattım, bilmek isteyene öğrettim. "Bildim." yahut "Oldum." diyemem. Sadece bilmek ve olmak için gayret ettim.

Kalp kırmaktan çekindim hep. Zira bildim ki kalpler Allah'ındır ve bir mazlumun kalbini kırarsan neye zarar vereceğini bilemezsin. İşte tam da bunun için, yaratılmış her şeyde Allah'ı aradım. Bir taşta, toprakta, ağaçta, her ne varsa bu dünyada hepsini Allah yarattı diye sevdim ben. Konuştum onlarla,

her hâllerini seyrettim ve yaratılmış her neye baktıysam ben hep O'nu gördüm.

Ömrüm Buhara toprağında ve toprakla beraber geçti benim. Toprağın fıtratını da hakikatini de öğrendim. Çömlekler yaptım yıllarca. Her çömleğimi dua ile çarka koydum. Hepsine O'nun adını yazdım.

Her topraktan çömlek olmayacağını anladım. İnsan gibiydi yani. Önce ezilmek, karılmak, hamken tam olmak gerekiyordu. Sonra yanmak gerekiyordu. Ben de öyle yaptım; bir insanı yetiştirir gibi bir çamuru çömlek yaptım. Kimseyi değil, kendimi koydum tezgâha. Kendi nefsimin çamurunu kardım, ezdim, yoğurdum, pişirdim onu. Toprağı işlemeyi bilen, insanı da işlemeyi öğrenirmiş, anladım.

Zaman geçti, asıl adımı unuttu ahali. Bana çömlekçi dediler. Emir kaldı ama yanına bir de Külâl eklediler. Külâl yani çömlekçi. Hoşuma gitmedi de değil bu. Zira ben toprağı çamur, çamuru çömlek ve çömleği ders ederdim ve bana bu kadarı da yeterdi. Aslım topraktı zaten, adım da ondan gelseydi ne vardı.

Bir de ben hiç görmedim lakin meşhur gönüller tabibi Emir Külâl ile aynı isimle anılıyor olmak hoşuma gitti. Sadece adımız dahi benzese bana yeterdi.

Bir oğlum oldu sonra, dünya değişti. Zira onda bir başkalık vardı. Muhammed Şemseddin benim emanetim oldu. Öyle ki hatunum daha Muhammed Şemseddin küçükken göçtü bu dünyadan. O göçtükten sonra dünya Muhammed Şemseddin oldu. İyi bir evlat yetiştirmek istedim, Allah yolunda yürüyen bir evlat. Bildiklerimi anlattım ona. Bildiğim kadar anlattım. Hem dersler verdim hem toprağı öğrettim. Lakin bir gün bir şeyi fark ettim. O benden değil de ben ondan öğreniyordum sanki. İçinde bir derya vardı bu çocuğun, gönlü kendinden büyüktü. Ve bir emanet saydım onu. Bana verilen bir emanet. Bir sırrın emanetçisi olduğuma inandım.

Muhammed Şemseddin'in doğduğu gece bir rüya gördüm

ben. Buralardan çok uzaklarda. Hiç gitmediğim, bilmediğim bir yerdeydi oğlum. Genç değildi ama o olduğunu biliyordum.

Bir sarayın içinde bambaşka bir diyarda. Sultanlar dizilmişti önü sıra. Lakin o bu şöhretten korkuyor ve nereye gizleneceğini şaşırmış hâlde öylece duruyordu. Kendini saklamak istiyor ama saklanamıyordu. "Sultan" diyorlardı adına. Nerenin sultanıydı ve niye böyle söylüyorlardı anlamadım.

Sonra kupkuru bir toprağın başında gördüm onu. Kurumuş toprakta yürüyor, yürüdüğü yere tohumlar ekiyor ve o yürüdükçe toprak yeşeriyordu. Yeşerdikçe yeşerdi her yer. Haneler kuruldu, mescitler açıldı, medreseler yapıldı ve bir devlet yeniden doğdu o kuru toprağın üzerinde. Harap olan her yer abat oldu.

Böyle bir rüya. Kimseye anlatmadım, kimseye söylemedim. Canımdan aziz kardeş bildiğim Seyyid İsa'ya bile tek kelime etmedim. Lakin anladım, bu rüyanın tabirinin çok evvel yapıldığını.

...

Ben Ali, Emir Muhammed'in oğlu Seyyid Ali. Toprak'tan geldim, toprakla yaşadım ve toprağa gideceğim. Lakin biliyorum, bundan sonra Muhammed Şemseddin'in babası olarak bileneceğim.

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Kul kendinden umut kesse Allah ondan umut kesmiyordu

EŞİKTEN ADIMIMI ATTIĞIM ANDA bir başka zamana geçtiğime gerçekten inandım. Şimdiye kadar yaşadığım ya da gördüğüm hiçbir eve benzemiyordu burası. Kapıdan girdiğim yer küçük bir sofa gibiydi. Kapının hemen sağ tarafında duvara çivilenmiş metal bir askılık ve üzerinde bir ceket, bir şemsiye ve bir de baston vardı. Bırakıldıkları günkü gibi öylece duruyor ve sahiplerini bekliyorlardı.

Hayret ettim bu hâline. Hatta biraz da ürktüm. Sanki hemen şimdi içeriden biri çıkıp gelecek gibi hissettim.

Diğer duvarda bir tarafındaki çivisinden kurtulmuş ve ucu sarkmış bir halı asılıydı. Onun üzerinde el yazısıyla kocaman ama güzel bir şekilde yazılmış bir yazı vardı.

"Gördüklerine aldanma!
Hakikat göremediklerindedir."

Halının hemen altında da duvara dayalı duran iki ya da

belki üç hasır yastık vardı. Yerde birkaç minder ve ortada uzunca bir yolluk kilim.

Duvarlar bir ustanın elinden çıkmadığı anlaşılacak şekilde acemice sıvanmış ve beyaz kireçle boyanmış. Temizdi, cidden tertemizdi ama zamanın tozları vardı her yerin üzerinde.

Bu sofanın iki yanında iki kapı vardı. İkisine de girdim sırasıyla. Hava gittikçe kararmış, güneş batmamışsa da aydınlığı azalmıştı. Işıkları yakmak istedim. Duvarda bir düğme aradım, buldum da aslında ama alıştığım gibi değildi. Duvarın üzerinden gelen bir kablonun ucunda bir yumruk kadar yuvarlak bir plastiğin üzerinde duran bir tırnak. Aşağı yukarı ne yaptıysam yanmadı. Elektrik yoktu belli ki. Ben de çok zorlamadım zaten. Görebildiğim kadarıyla yetindim.

Bu oda bir çeşit oturma odasıydı belli ki. Küçük ama uzunca raflı bir dolap duruyordu kapının hemen sağında, yan tarafında da yaz kış orada durduğunu zannettiğim bir kömür sobası vardı. Odanın iki yanında küçük iki pencere ve pencerelerin önünde duran iki kenarları ahşap oymalı kanepeler. Duvarın iki köşesine monte edilmiş, eskilerin "terek" dediği iki raf ve üzerlerinde birkaç kitap duruyordu.

Diğer oda da aynı buraya benziyordu ama orada genişçe, büyük bir yatak vardı, bir kenarda da tekli ve yine ahşap bir koltuk.

Odalardan dışarı çıkınca giriş kapısının hemen karşı ucunda da bir kapı olduğunu fark ettim. Karanlıktı ve biraz da tedirgindim açıkçası. Burası dedemin eviydi doğru ama ben tamamen yabancıydım. Dedemle aramızdaki benim bildiğim tek bağ ismimdi. İlk ismimi ondan almıştım; Ali... Bekir nedendi? Onu hiç bilmiyordum. Ben iki üç yaşındayken ölmüş dedem, anneannem de ondan bir sene sonra göçmüş. Gördüysem de hiç hatırlamıyorum onları. Bu evin içinde onlarla zaman geçirmiş olmayı isterdim aslında. Ama elimden gelen bir şey yok.

Tedirginliğimin sebebi sadece karanlık değil yani biraz da yabancılık. Yine de açtım kapıyı. Ama içerisi dışarısından daha karanlıktı ve ışık yoktu. O an aklıma telefonum geldi. Hemen çıkarıp da fenerini açtım. O zaman fark ettim telefonumun da çekmediğini. Ama hiç takılmadım buna hatta sevindim bile denebilir.

Burası mutfaktı ama garip bir yerdi. Çok iptidai bir mutfak. Bir gaz ocağı, bir lavabo ve birkaç dolap o kadar. Karşı tarafında da banyo olduğunu sandığım bir kapı vardı. Girip bakmadım hiç.

Burada zaman farklı ve geçmişe gelmiş gibiyim. Zira tek bir teknolojik alet yok. Üzerinden kim bilir kaç on yıl geçmiş kapısının son açılışından ve zaman buraya uğramamış. Sanki donup kalmış her şey.

Peki ya ben ne yapacaktım burada? Ne olacaktı yani? İçimi bir ümitsizlik kapladı ve insanın içini saran diğer tüm duygulardan daha zararlıydı bu, biliyordum.

Düşünmek istemedim bunları. Valizimi olduğu gibi sofaya bıraktım. Yatağın olduğu odaya değil de kanepelerin olduğu odaya geçtim. Nedenini tam bilmiyorum ama o yatağın sahibi var gibi hissettim. Kanepenin üzerinde kıvrılır gibi uzandım. Dizlerimi karnıma kadar çekip iki elimi dizlerimin arasında birleştirdim.

Karanlıktı, yalnız bırakılmıştım, hiç tanımadığım dedemin evindeydim, korkuyordum, ümitsizdim ve mecburdum. Bir şey fark ettim o an. Sessizliği... Hiç ses yoktu sanki. Bilerek biraz dinledim. Yok hayır, ne bir egzoz sesi ne insan sesi ne motor sesi ne de başka bir şey. Sessizlikti bu. Sadece tek bir ses vardı. İnce ve derinden. İlk defa bir cır cır böceğinin sesini duydum o gece. Neredeyse otuz yıldır yaşıyordum bu dünyada ama bir cır cır böceğinin sesini ilk defa dinliyordum. Garip ama içime bir umut geldi ve yerleşti orada.

Ben de kapadım gözlerimi. Uyumak için değil; sessizliği ve o böceğin söylediklerini dinlemek için...

...

Ne ara uyuduğumu bile bilmiyorum. Ama öyle derin ve öyle güzel uyumuşum ki. Sabah ezan sesiyle birlikte uyandım. Bu kadar erken saatte uyandığıma kendim de şaşırdım. Şehirde tüm gece neredeyse doğru düzgün ve rahatça hiç uyumuyordum ama uyanamıyordum da. Oysa burada hiçbir şeye gerek olmadan erkenden uyanmıştım işte. Ve garip ama kendimi çok fazla dinlenmiş hissediyordum.

En son ne zaman ezan sesiyle uyandığımı düşündüm. Utandım kendimden. Hatırlamıyordum bile. Ne garip ve ne acı. Ezan beni çağırırken ben farkında bile olmuyordum. Ama O yine de benden umudunu kesmiyor, her sabah beni yine çağırıyordu. Ben benden umudumu kesiyordum da Allah benden umudunu kesmiyordu.

Burada, ilk sabahımda aldığım ilk ders bu oldu. Kul kendinden umut kesse Allah ondan umut kesmiyordu.

...

O sabah uzun zamandır yapmadığım bir şeyi yaptım. Bana ne olduğunu ve neden böyle olduğumu bilmiyorum ama o sabah sadece uykumdan uyanmadım, gafletimden de nankörlüğümden de uyandım.

Utanıyordum. Şimdiye kadar neden bu hâlde olduğumu ve neden herkes beni bırakıp gitmiş olsa da beni bırakmayan tek kişiyi unuttuğumu anlamıyordum. İnsan olmak bu demek miydi yani? Olamazdı. Bütün bu nankörlüğümü insan olmamın üzerine yükleyip de çıkamazdım bundan. Suç da kabahat de apaçık bendeydi. Necip Fazıl'ın "Otuz yıldır saatim işlemiş, ben durmuşum." dediği yerdeydim. Ve daha fazla durmayacaktım.

Ben beni bırakmıştım ama O beni bırakmamıştı. İşte şimdi de buradaydı. Kimsenin geldiğimi bilmediği bu yerde, kimsenin farkıma varmadığı, eksikliğimi anlamadığı bu anda yine O beni buluyordu ve çağırıyordu beni. Ben bile kendimden umut kesmişken o benden umut kesmiyordu. Çünkü biliyordu; hiç kimse bilmezken o; benim ne olduğumu da nerede olduğumu da biliyordu. Beni takip ediyordu, çünkü beni seviyordu. Çok utandım. Hem de çok.

Seher vaktinde dünya yeni yeni uyanırken, dışarıda hâlen daha sessizlik varken ve ben umudumu yitirmiş, gücümü tüketmişken kalktım yatağımdan ve abdest aldım önce. Vücuduma değen her damlayla pişmanlığımı anlattım O'na. Hiç ses çıkmadı dilimden ama içimde ne varsa elimden, kolumdan, yüzümden, ayaklarımdan dökülen suyla anlattım. İlk defa gerçekten abdest aldığımı hissettiğim o köy evinin derme çatma lavabosunda, eski bir depoda ne zamandan beri kaldığını bilmediğim bir suyla abdest alırken. Ve temizlendiğimi hissettim, gerçekten temizlendiğimi.

Namaz kılarken secdede gözümden akıtıp da bıraktım bütün utancımı. Ben ne kadar unutsam da hata etsem de yine de "Gelme!" demiyordu işte bana. Yine ve yine kabul ediyordu. Herkes gidiyor, kimse bilmiyordu ve anladım ki beni bir tek O seviyordu.

Ne kadar sürdü bu hâlim hiç bilmiyorum. Ama kendime geldim. Kim olduğumu ve ne olduğumu anladım sanki. Ben bir yerde bırakılmış, unutulmuş, terk edilmiş biri ya da bir şey değildim. Hep biri vardı ve beni terk etmemişti. Anladım.

Biraz da bu cesaretle belki de çıktım evden dışarı. Yoksa kendimi oraya hapseder, dışarı çıkamazdım. Adımımı kapıdan atar atmaz bir garip hissettim. Yeniden dünyaya dönmüş gibi sanki. Bir rüyadan uyanmış da gerçeği görmüş gibi. Genzime toprak kokusuyla karışık tatlı bir koku doluverdi. Taze bir kokuydu ve tazeliğin de bir kokusu olduğunu o an fark ettim.

Dışarıda dolaştım biraz. Her tarafta boy boy ağaçlar. Hiç görmediğim kadar çok ağacın burada olduğuna hayret ettim. Onlar da kaçmışlardı şehirden. Kendilerini benim gibi bu dağ köyüne atmışlardı. Onların da yeri yoktu şehirde, onlara da nefes alacak bir yer bırakmamışlardı.

Sabahın serinliği biraz üşütse de beni, bu durum hoşuma gitti. Toprak yolda ağır ağır yürürken aklımda canımı sıkan neredeyse hiçbir şeyin kalmadığını hissettim. Bir de sabah yaşadıklarım; uykum, uyanışım.

Yürüdüğüm toprak yolun sağlı sollu iki yanında da tek katlı, küçük ama çok şirin evler vardı. Hepsi birbirinden uzak, kendi bahçelerinin içinde.

Biraz ilerleyince meydan gibi bir yere geldim. Ortada bir köy kahvehanesi. Tek katlı bir yapı önünde genişçe betonlanmış bir avlu ve orada da ahşap masa ve sandalyeler. Oturan kimse yoktu. Bomboştu. Benim geldiğimi görünce çıkıp geldi hemen kahveci. Bir yere gidecekti herhâlde.

"Hoş geldin genç." dedi birden, hemen muhabbete girmesine şaşırdım.

"Hoş bulduk." dedim şaşkınlıkla.

"Misafirsin herhâlde. Yoksa bizim buralarda çayı bu saate bırakmaz kimse."

Ben daha insanlar evlerinden çıkmadı zannediyordum, erken diyordum kendi kendime meğer geç kalmıştım.

"Misafirim." diye kısa kestim.

"İyi o vakit." dedi. Önlüğünü çıkardı. Duvarda bir yere asarken "Ocakta çay var, biraz ekmek peynir de var dolapta. Sen alırsın kendine. Benim işim var." deyip çekip gitti.

Öylece kalakaldım. Kahvehanede tek başımaydım. Adam çekip gitmişti. Ne olmuştu yani şimdi? Hem bana nasıl güvenip de bırakmıştı her şeyi?

Bir süre şaşkın şaşkın bakınarak bekledim orada. Çıkıp gitsem olmayacak, oturup yiyip içsem olmayacak. Bilemedim ne

yapacağımı. Bir iskemle çekip oturdum bir zaman. Ama açlığıma engel olamadım. Kalktım bir çay doldurdum kendime. Kahvehane dediğim; küçük bir yerde, içeride belki dört ya da belki beş masa vardı. Anladım ki insanlar burada kahvehanenin içini değil dışını kullanıyorlardı, kendilerini betonun içine hapsetmiyorlardı. Ama ne güzel kokuyordu, her bir yana çayın o buram buram kokusu sinmişti. Bir kenarda duran, şimdi herkesin Amerikan tip dediği ama onun biraz da eski hâli gibi duran tezgâhın ardındaki ocaktan çayımı doldurdum. Sonra kahvecinin dediği gibi dolaptan ekmek ve peynir aldım biraz. Dışarıdaki iskemleye oturdum ve yedim. Çok uzun zamandır bu kadar az şeyle bu kadar çok doyduğumu hiç hatırlamıyorum. Havasından mı çayından mı suyundan mı peynirin tadından mı bilmiyorum.

Karnım doyunca aklım da yerine geldi. Bir gecede başıma gelenleri anlamaya çalıştım ama anlayamadım. Neydi yani şimdi bu? Bir rüya olsa dün akşamdan bu saate kadar yaşadıklarım, hepsine ben bile inanmazdım. Ama olmuştu işte.

Hem ben şimdi ne yapacaktım? Yediklerimin parasını nasıl ödeyecek, kahvehaneyi böyle kapıları açık bomboş bırakıp nasıl gidecektim? Adam çekip gitmiş, beni de buraya bir şekilde hapsetmişti.

Mecbur bekledim bir zaman daha. Ama ne gelen ne de giden vardı. En sonunda dayanamadım. Kalktım bir kâğıt kalem buldum içeriden.

"Çayınızı içtim, ekmeğinizi, peynirinizi yedim. Çok teşekkür ederim. Ama ne kadar para vereceğimi bilemedim. Kapıyı kapatıp gidiyorum. Borcumu ödemek için muhakkak yine geleceğim."

Böyle yazdım kâğıda ve kapıyı kapatırken onu da arasına sıkıştırdım ve çıktım.

Geri dönerken çok düşündüm. Çok da tereddüt ettim aslında. Çünkü insan en çok tereddüt demek bence. Hayat, te-

reddüt ettiklerin ve tereddütten vazgeçtiklerinden ibaret. Kimin kârda olduğunu ise sadece zaman gösteriyor. Yapmadan anlamıyorsun yani. Bense her şeye rağmen denerim diyenlerden değil tereddüt edip geri dönenlerden oldum hep. Ama kaybedeceği şeyler azaldıkça tereddüdü de azalıyormuş insanın. Benim için de öyle oldu. Düşünmeden yürüdüm.

Dedemin evine gitmeyecektim. Tereddüdü bir kenarda bırakıp bir kez olsun içimden geleni geldiği gibi yapmayı tercih ettim. Dedemin evine gelmeden önceki küçük toprak yola doğru döndüm. Biraz ilerleyince ağaçların arasındaki o evi gördüm. Önümde duran eve bakıyordum ama ayaklarım gitmekle dönmek arasında bocalıyordu.

Ama inat ettim. Dönmedim ve yürüdüm. Yolun sonundaki evin önündeydim tam da şimdi. Burası da dedemin evine benzer tek katlı bir evdi. Yalnız daha yeniydi burası. Daha bakımlıydı ama daha güzel değildi. En azından benim için. Kapısına bakıyordum. İki yanında toprak saksılara ekilmiş çiçekler vardı. Bir şey olsaydı da geri dönseydim. Hayatı kararsızlıklarla geçenlerin huyu buydu. Karar verdiklerini söyledikleri anda bir şey hatta kötü bir şey bile olsa da geri dönsem diye bahaneler ararlardı. Vazgeçerler, suçu da bahanelere yüklerlerdi. Ben de tam onu bekliyordum şu anda. Ama hiçbir şey olmadı. Bir şey olsa da geri çekip gitseydim ama gidemedim.

Sağ elimi kaldırıp kapıya ne ara vurdum onu bile bilmiyorum. Az sonra içeriden bir ayak sesi geldi. Bir asır gibi uzun bir zaman sanki. Yok olabilseydim keşke o an. Olamadım. Orada, o kapının önünde sanki bir heykel gibi bekledim. Kaçıp gitmek için son şansımdı. Ayaklarım titriyor, bedenimi ateş sarıyor, kalbim göğüs kafesimden çıkacak gibi çarpıyordu. Sesler susmuş, rüzgâr durmuş, zaman kaybolmuş gibiydi.

Ve kapı açıldı. Zaten donmuş gibi duruyordum. Ne yapacaktım ki başka. Öylece baktım. Nefes dahi almıyordum. Ka-

pıyı açan adam bana bakıyor ben de ona bakıyordum. Ne kadar sürdü bu hâl? Orada kaç zaman bekledim?

Sadece bir ses doldu kulaklarıma o an, kapıyı açanın dilinden:

"Buyur evladım, bir şey mi istemiştin?"

Donuk, şaşkın ve yabancı gözlerle bana bakıyordu.

Sanki her şey silindi o an zihnimden. Aklım karma karışık, anlamadım. Tek kelime dahi konuşamadım. Çünkü başka bir şey oluyordu ve ben anlamıyordum.

Ben hikâyenin burada biteceğini sanıyordum ama o an anladım ki hikâye tam da şimdi ve burada başlıyordu.

...

Buhara
1386

Ölüm ne demektir o gün anladım

BUHARA'DA O SENE kış sert geçmişti. Her yanı kar örtmüş ve her bitki yeniden doğmak için ölmüştü. Öyle bir kar yağdı ki beyazdan başka renk kalmadı hiçbir yanda.

Artık Emir Külâl yanından ayırmaz olmuştu beni. Nereye gitse beni de götürüyor, her adımında beni arıyordu. Yolunda yoldaş olmuştum.

Gün içinde çömlek dükkânında yanı başında duruyor, Seyyid İsa ile onlar çamur kararken, toprak elerken ve çömlek yaparken onları izliyordum. Artık o dereceye gelmiştim ki mümkün olsa ben de çömlek yapardım. O kadar öğrenmiştim yani. Ama öğrenmemin asıl sebebi izlemek değil dinlemekti. Zira Emir Külâl oğlu Muhammed Şemseddin'e de çömlekçiliği öğretiyordu ve artık o da neredeyse bir usta kadar iyi yapıyordu bu işi.

Sadece çömlekçilik değildi öğrettiği. Bambaşka bir şey yapıyordu. Bir seferinde üzerlerindeki önlükleri çamura bulanmış hâlde çömlek yaparlarken;

"Bak babam," dedi elindeki çamuru gösterip, "biz görünürde çamur karar çömlek yaparız lakin bunun ötesi vardır. Onu görmek lazımdır. Nasıl ki biz toprağı alır karar, ezersek; insanı da dertleri, sıkıntıları öyle ezer de kıvama getirir. Sonra nasıl bir şekil vermek için çarkın üzerinde döndürürsek onu, işte hayat da bize öyle şekil verir. Lakin böyle bir çömlek hamdır, yanması pişmesi gerekir. İşte onu hamken tam edecek olan o fırının ateşidir."

Sonra susup önünde yoğurduğu çamuru birkaç kez daha ezdi elleriyle.

"Peki ya insan hangi ateşle pişecek de hamken tam olacak, tamam olacak Efendi Babam?" diye sordu Muhammed Şemseddin.

"Bak bu elimdeki çamura, her şeyi tamam. Toprağı var, kili var, suyu var ama canı yok. Böylece bıraksak bunu hiçbir şeye faydası yok. Zira içinde ruhu yok. Bak; insanı da hamken tam yapacak o ateşi insan kendi içinde taşır. Lakin o ateş iki türlüdür. Eğer nefsinin ateşiyle pişirirse ruhunu, yanar da sönmez kül olur. Ama imanın ateşiyle ruhunu pişirirse ve bilirse sahibinin kim olduğunu işte o vakit yana yana kul olur.

Sen zanneder misin ki ben senelerdir bu dükkânın içinde bu tezgâhın üstünde sadece çamur yoğururum. Kendi nefsimi yoğururum oğul. Kendi nefsimi önce yoğururum, sonra yakar kavururum."

İkimizde sadece dinliyorduk Emir Külâl'i. Sanki benim de duyduğumu biliyor ve bana dersler veriyor gibiydi. Ama anlayamıyordum bunu. Keşke Muhammed Şemseddin'in içinden geçenleri duyduğum gibi onun da içindeki sesleri duysaydım.

Tam o anda bir şey oldu. Ben bunları geçirirken içimden Emir Külâl'in bana bakıp da tebessüm ettiğini gördüm. Niye böyle bakıyordu? Neden tebessüm ediyordu? Yoksa beni duyuyor muydu o? Yok yok. Ama neden böyle bakıyordu?

Benden çevirdi bakışlarını. Ve Muhammed Şemseddin'in gözlerinin içine baktı bu kez;

"Toprağı tanırsan insanı tanırsın oğul. Benim vazifem sana toprağı tanıtmak lakin senin vazifen insanı tanıyıp ona Allah'ı anlatmak. Çok uzak yerlerde bile olsan, sultanların yanında bile otursan bil ki sen Buharalı Çömlekçi Emir Külâl'in oğlusun. Ve asıl o ki Allah'ın kulusun. Toprağı bilir, insanı bilir, kendini bilirsen Rabbini de bilirsin.

"Unutma," dedi, "kim olduğunu da nerede yoğurulduğunu da unutma. Zira gün gelir sarayda dahi olsan bil ki topraktansın."

Bunları neden söylediğini anlamadım o gün. Neden uzak yerlerden bahsetmişti, neden sultanlardan, padişahlardan, saraylardan bahsetmişti? Bilmiyordum.

Ama o biliyordu, bundan emindim.

...

Bir de çok fazla duymaya başladığım bir isim vardı son zamanlarda. İnsanlar her yerde onun adını söylüyor ve hep ondan bahsediyorlardı; Timur, Emir Timur. Emir Külâl'in dilinden değil ama başkalarının dilinden çok duydum bu ismi. Çarşıda, pazarda, sokakta ve hatta mescitte bile oturup konuşanlar muhakkak az da olsa bu isimden bahsediyorlardı. Önceleri kimdi bu bilmiyordum lakin sonra öğrendim.

Buhara çarşısında dolaşırken Emir Külâl bir dükkâna girdi. İçerdeki adam hürmetle karşıladı onu. Burası bir kumaş dükkânıydı. Her yanına konmuş renk renk kumaşlar vardı. Adam getirip önüne serdi top top kumaşları. Bir zaman baktı onlara. Sonra aralarından hâkî renkte birini seçti. "Budur." dedi. "Muhammed Şemseddin'e güzel cübbe olur bu."

O sırada bir köşede duran adamların konuşmalarını işittim. Bir adam diğerine;

"Emir Timur cihanı fethedecek." diyordu.

"Keş'te yaptırdığı sarayının ne Çin'de ne Hint'te benzeri yokmuş." dedi bir başkası.

"Horasan'ı aldığından beri her bir yanını ihya etmiş. Ahali zenginlik içinde."

"Sistan farklı mı sanki?" deyip devam etti bir diğeri; "Orayı da aldığından sonra artık önü açıktı zaten. Diyar-ı Rum'a kadar gider gayri."

"Doğru dersin. Zaten Semerkant'ta ordu hazırlanmış. Tebriz'e yürüyeceklermiş. Belli ki oradan da Toktamış'ın üzerine bir şimşek gibi düşecek."

Tebriz neresiydi? Horasan neredeydi? Semerkant nasıl bir yerdi? Hiçbirini bilmiyordum. Lakin işte o gün Emir Timur ismini ilk defa işittim. Ve anladım ki cihanı fethe çıkan bir sultandı.

O kumaştan çok güzel bir cübbe dikildi Muhammed Şemseddin'e. Çok da yakıştı ona. Lakin ben o cübbeyi her gördüğümde Emir Timur ismini hatırladım.

...

Emir Külâl'in gittikçe yaşlandığını üzerime binen ağırlığından anlıyordum. Yok hayır onun ağırlığı artmıyordu ama gittikçe bana daha çok dayanıyordu ve neredeyse ben olmadan yürüyemiyordu. Sıkı sıkıya sarılıyordu elleriyle bedenime. Ve onunla yürüdüğüm her yol bana düğün bayram oluyordu.

O kış da çok yol yürüdük onunla. Kara kışa aldırmadan her namaz vaktinde aldı beni eline ve düştü yollara.

O kış günü karların arasında giderken bir sabah namazı vakti bir adam geldi yanına. Daha evvel bu adamı hiç görmemiştim. Hatta gördüğüm kimseye de benzemiyordu. Karların üzerinde bembeyaz biri. Sakalları beyaz, entarisi beyaz, kendisi beyaz. Beyazın üzerinde beyaz görünmüyordu ki. O da öyleydi var ile yok arası. Gecenin o vakti daha etraf aydınlanmamıştı. Ama kışın kendine has bir aydınlığı yine vardı.

Kimsecikler yoktu etrafta lakin karşımızdan o adam geliyordu. Durdu birden Emir Külâl. O adamı görünce bir sütun gibi dimdik durdu. Gözlerini görmedim ama gözbebeklerinin parladığına emindim. Zira elleri titriyordu. Ağır ağır yaklaştı ve geldi o adam. Yüzünü görmedim hiç, sadece sesini duydum.

"Vakit tamamdır ey Emir Ali." dedi. Ona neredeyse kimsenin seslenmediği asıl adıyla seslenmişti. Ve sadece bu cümleyi söylemişti. Tebessümle Emir Külâl'e baktığını anladım. Ama daha başka hiçbir şey konuşmadılar. Ve gitti adam. Aynen geldiği gibi beyazı beyaza katmadan, geldiği gibi gittiği de anlaşılmadan gitti. Sadece bir şey fark ettim. Ne bir ayak izi ne de bir başka şey vardı.

O gün eve giderken ağırlığının azaldığını hissettim Emir Külâl'in. Sanki hafiflemişti, gençleşmişti de bana vermiyordu ağırlığını.

Eve geldiğimizde neden söylediğini ve hatta ne anlama geldiğini bile anlamadığım bir şey söyledi bana "Hakkını helal et." ve bir kenara koydu beni. Küçük sedirinin üzerinde yarı yatar yarı oturur vaziyette uyudu. Ben bekledim, çok bekledim. Uyanmasını, kalkmasını, beni yine eline almasını bekledim. Ve bir şey anlamadım önce. Aynı bizim gibi kışın uykuya dalacak, yaz geldi mi uyanacak sandım. Ama öyle olmadı. Bir uykuya daldı Emir Külâl ve bir daha uyanmadı.

...

Ben bir ağaç dalıyım. Ölüm benim için hazanda yapraklarını döküp, karda kışta üşümek, bahar geldiğinde yeniden dallarında tomurcuklanıp yeşermek demek. Ben ne bilirim ölümü? O zaman da bilemedim.

Üç gün kaldım Emir Külâl'in beni bıraktığı o yerde. Üç gün boyunca gelecek diye bekledim. Gelmedi. Kimse bana bir şey demedi. Ama evde ağır bir hava vardı hissediyordum.

Ölmek ne demekti? İnsanlar ölünce ne oluyordu? Nereye gidiyorlardı ve neden gelmiyorlardı hiç?

O gelmedi ama Muhammed Şemseddin geldi üç gün sonra, aldı beni eline. Sanki içimden geçeni anlar gibi;

"Haydi babama gidelim." dedi. Çok sevindim, öyle çok sevindim ki. O gelemiyordu demek ki ama biz ona gidecektik işte ve ona kavuşacaktım.

Şehrin dışına doğru çıktık biraz. Evler azalmaya başladı. Sonra dümdüz topraklı bir yere geldik. Tek tük ağaçlar vardı başka da bir şey yoktu. Sonra fark ettim sanki köstebeklerin kazıp da kabarttığı gibi ama daha geniş ve uzun kabarmış toprak yığınları vardı burada ve hepsinin başında birer taş. Niye buraya gelmiştik? Neresiydi burası? Emir Külâl'in burada ne işi vardı ki? Anlamadım hiç. Hem Muhammed Şemseddin neden ağlıyordu?

Yürüyüp büyükçe bir toprak yığının önünde durduk. Diğerlerinden biraz farklıydı bu. Yeni kazıldığı belliydi. Orada öylece ayakta durdu bir zaman. Hep ağlıyordu.

"Ah babam, Efendi Babam." dedi. Lakin ben kimseyi görmüyordum. Kiminle konuşuyor kime sesleniyordu? Neredeydi Emir Külâl? Sadece bir toprak yığınıydı bu? Buraya mı koymuşlardı onu. Toprağa mı gömmüşlerdi?

Muhammed Şemseddin ağladı, dua etti; dua etti ve ağladı. Sonra bana bir insanmışım gibi sarıldı. Gözünden akan birkaç damla yaş üzerime damladı. Yandım sandım.

"Sen köksüzsün, ben öksüzüm demiştim sana şimdi bir de yetim oldum." dedi titreyen sesiyle.

Babası toprağa gömülenlere bir isim daha veriyorlardı demek ki; yetim. Peki ben ne olmuştum şimdi. Bilmiyordum ama Muhammed Şemseddin; "Sen babamın emanetisin, üzerinde onun elinin izi var. Her nereye gitsem yanımdan ayırmam gayri seni." demişti. Ve hiç ayırmadı da.

...

O zaman zannettim ki insanlar da bizim gibi yeniden doğsun diye toprağa gömülüyorlardı. Bahar gelecekti ve yeniden doğacaklardı. Ben her bahar Emir Külâl'i bekledim. Bahar geldi ama o gelmedi.

Ölüm ne demektir işte ben o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Doğan topraktan gelir; ölen toprağa gider

ACABA RÜYADA OLABİLİR MİYDİM?
Yani buraya hiç gelmemiş, buraları hiç görmemiş, bütün bunları hiç yaşamamış olabilir miydim?

Öyle istedim. Ama öyle olmadı. Küçükken bazı şeylerin uyuyunca geçeceğini zannederdim. Belki de her çocuk öyle zanneder. Ne zaman kötü bir şey olsa gider bir kenara kıvrılır, uyumak için kendimi zorlar ve uyandığım zaman hepsinden kurtulacağıma inanırdım. Ama hiçbir zaman öyle olmadı. Ben de vazgeçtim. Annem öldüğünde... Saatlerce uyumak için çırpındım. Uyudum da sonra. Hatta günlerce kendime gelemediğimi ve uyandıkça yeniden uykuya daldığımı hatırlıyorum. Uyudum, uyudum ve uyudum. Ama uyandığımda hiçbir şey geçmedi ve annem gelmedi. Yaşım küçük değildi ama annesi hayattayken herkes çocuktu. Anladım ki annem gelmeyecekti ve ben artık çocuk olmayacaktım. Annem gidince

çocukluğum da gitmişti, anladım. Ve uyuyunca bir şeylerin geçeceğini zannetmekten işte o gün vazgeçtim.

Eğer vazgeçmemiş olsam şimdi de uykuya dalardım. Ama bıraktım acıdan, korkudan kaçmayı. Zira büyümek gerçeklere mecbur olmak demekti biraz da. Ve gerçek denenlerin pek çoğu insana acı veriyordu.

Kaçar gibi geldim o kapının önünden dedemin evine. İçimdeki yangını anlatacak bir kelime yoktu. Anlamak ne kadar zordu bazı olanları. Anlayamamışken nasıl anlatacaktım?

Orada o cümleyi duyduğum anda her şey durdu birden. Zaman durdu, ben durdum, nefesim durdu. Sonra nasıl yaptığımı anlamadığım bir şekilde tek kelime etmeden koştum ve geldim. Beynimin içinde dönüp duruyordu bu cümle.

"Buyur evladım, bir şey mi istemiştin?"

Kan ter içinde girdim dedemin evine. Kapıyı hızlıca kapayıp arkasında sırtımı dayadım ve çöktüm olduğum yere. Aslında yıkıldım desem daha doğru olur. Başımı iki elimin arasına aldım. O an fark ettim sakallarımın ıslandığını.

Deli gibi dolandım durdum evin içinde. Bütün bu yaşadıklarımın bir rüya olmasını istedim. Uyansam ve yine İstanbul'da yalnız başıma, bütün o kalabalığın ve gürültünün içinde olsam diye dua ettim. Kaçtıklarıma yeniden dönmek istedim. Ne garip, insan gittiğini sanıyor ama gidemiyor hiçbir zaman. Bir yerden bir başka yere gitmek uzaklaştırmıyor kimseyi kendinden. İnsan gitse de hüznünü de acısını da derdini de ve kendini de yanında götürüyor. Ben de başaramamıştım yani, gidememiştim. Orada öylece kalakaldım. Saatler sürdü belki ya da günler, aylar geçti sandım.

Ezan sesini duyunca kendime geldim yine. Sabah da tam böyle olmuştu. Sığınacağım başka hiçbir yer olmadığını yine ve yine anladım. Beni başka kimse dinlemeyecekti, duymayacaktı ve anlamayacaktı. Ben de O'na gittim. Yine gittim, iyi ki gittim. Yoksa bende tek kalan şey olan aklımı da yitirecektim.

...

O gece hiç uyumadım. Hatta gecenin bir vakti ve zifiri karanlıkta çıktım dışarı. Ama korktum. Hem de çok korktum. Birkaç kez o eve yeniden gitmek için yeltendim ama cesaret edemedim buna.

Bahçenin karanlığında ve gecenin sessizliğinde uçuşan ışıklar gördüm. Önce anlamadım. Hatta kendimden korktum. Sonra ateş böcekleri olduklarını fark ettim. İlk kez görüyordum. İki basamak vardı kapının önünde. O karanlıkta oturdum ve onları izledim. Uçuşan ışıklar. Hayal gibiydi. Şimdiye kadar nasıl görmediğime şaşırdım. Yoktular demek ki başka yerde. Ya da bana görünmüyorlardı.

Ne garipti! Kendi ışıklarını bedenlerinde taşıyorlardı. İşte o an içimde bir şeyler oldu. Benim de ışığım içimdeydi. Ama yakamıyordum. Bulamıyordum ve anlamıyordum.

Hiç beklemedim, kalktım oturduğum yerden. Zira beklersem tereddüt ederdim, biliyordum. Evin ışıklarını yakmanın bir yolunu aradım. Ahmaklığıma hayret ettim. Şalteri kaldırmak aklıma bile gelmemişti. Dış kapının hemen yanında eski tip bir sigorta vardı ve onu çevirince bulanık bir sarı ışık doldu evin içine. İşte şimdi her şey tamam olmuştu. Titreyen bu ışıkla beraber sarı saman bir renge bürünmüştü bütün ev.

Gözüme bir başka göründü. Ev canlanmıştı sanki. O gece sabaha kadar tozlanan ne varsa tek tek çıkardım dışarı ve silkeledim. Bir bez buldum ve sildim her yeri. Sabah olduğunda ateş böcekleri de gitti. Ya da yanılıyordum. Gittikleri bir yer yoktu da sadece geceleri görünüyorlardı. Anladım ki bazı şeyleri görmek için karanlığın içinde olmak gerekti. Tezat gibi, farkındayım. Ama karanlık yoksa ışık da yoktu.

Belki de bunca yorgunluktan odaya geçince kendimi yatağın üzerine atıverdim. Ama şimdiye kadar görmediğim bir şey dikkatimi çekti o an. Yatağın tam karşısındaki duvarda asılı duran tablonun kenarında bir şey fark ettim. Kalktım, ya-

kından baktım. Tabloda Osmanlı Türkçesi bir yazı vardı. Çok zorlandım ama okuyabildim.

"Doğan topraktan gelir; ölen toprağa gider."

Birkaç kez daha dikkatle okudum. Evet, tam olarak böyle yazıyordu. Ama benim dikkatimi çeken tablonun kenarından görünen boşluktu. Aldım, indirdim tabloyu aşağı. Bir dolaptı bu. İnsan boyunun biraz üzerinde duvara gömülmüş bir dolap vardı ve dikkatle bakmayınca belli olmuyordu. Bu tablo da belli ki bile isteye tam bunun üzerine konmuştu.

Açmaya çalıştım, olmadı. Bir kilidi vardı. Birkaç kez zorlayınca küçük bir çatırtıyla beraber aralandı kapısı ve çekince açıldı.

Bir hazine bulmuş, bir sırra ortak olmuş gibi hissettim kendimi. Çünkü içerideki eşyalar kim bilir ne zamandır burada böylece duruyordu. Üst üste dört ya da beş kitap vardı. Bir kenarda eski bir rahle. Üst rafta bir Kur'an ve onun yanında duran ince uzun ahşap bir kutu. Hani şu kendinden kilitli olanlardan. Şifreli kutulardan. Bunu biliyordum. Babamın da böyle kutuları vardı. Tek parça gibi görünürdü hep. Özbek kutusu derdi adına. Bana açtırırdı bazen. Hatta zorlardı beni. Bunu öğrenmemi neden isterdi ne işime yarayacaktı ki diye düşünürdüm hep. Ama yarayacaktı demek ki.

Kutuyu aldım elime. Anlamsızca salladım biraz. İçinde bir şey tıkırdıyordu. Yatağın üzerine oturdum. Açıkçası zordu bunun şifresi. Parmağımı bastıracağım ve bir yandan ahşabın çıkacağı bir yer aradım. Her noktasına dokundum neredeyse. En sonunda "çıt" diye bir sesle arka taraftan ince bir çubuk çıktı. Onu sağa doğru çekince bu sefer kutunun sağında bir parmak genişliğinde bir başka parça ileri çıktı. Çekip aldım onu oradan. Sonra iki elimi kutunun üzerine koyup iki ters yana çekince yekpare bir ahşap gibi duran ve arasındaki ayrığın gözle asla görülmediği kapak sürgülü bir alet gibi ortasından açılıverdi.

Hayal kırıklığına uğradım o an. Çünkü içinde bir ağaç dalı vardı. Biraz kalınca ama çubuk gibi bir şey. Hani yaşlı insanların ağaçlardan koparıp da baston niyetine kullandıklarından. Bir de öyle güzel bir koku yayıldı ki içinden. Şaşırdım. Zira bu bir çeşit toprak kokusuydu. Ama gül ile karışık bir koku ve öyle gerçekti ki başımı döndürdü desem yalan olmaz.

Dedemin miydi acaba bu? Ama neden bu kutunun içindeydi? Hem niye gizlemişler neden böyle saklamışlardı ki? Anlamadım.

Tam o kutunun içindeki âsâyı elime alacaktım ki arkamdaki pencereden bir ses geldi ve arkamı döner dönmez tozlu camın arkasından öylece bana bakan bir çift gözle göz göze geldim.

...

Ben Seyyid İsa

BEN SEYYİD İSA.

Seyyidliğim soyumdan değil, adımdan gelir. Babam böyle isim koymuş. Buralı, Buharalı değilim ben. Çok uzaklardan geldim. Lakin anladım ki bir yeri vatan bilmek için orada doğmak gerekmiyor. Gönlün nereliyse sen de oralı oluyorsun.

Yıllarım yollarda geçti. İnsanın ömrü yolda geçince nerede başladığını da unutuyor bazen. Ben de bana bunu hatırlatacak ve yol gösterecek, gönlümü terbiye edecek birini aramak için yoldan yola düştüm. Yıllarca sırtımda bir heybeyle derviş oldum da şehir şehir, diyar diyar dolandım bu Türkistan elini. Âlimlerin dizleri dibine çöktüm, ariflerin eşiğinde bekledim. Öğrendim, bildim, anladım. Oysa ben hissetmek istiyordum. Ve bana gönül ilmini öğretecek biri lazımdı. Ben durmadım yürüdüm, yürüdüm ve yürüdüm.

Yol beni Buhara'ya kadar getirdi. Ne bilirdim benim dergâhlarda medreselerde aradığımın çarşıda bir çömlek

dükkânında olacağını? Emir Külâl'i ilk defa o gün gördüm. Eli yüzü toprağa bulanmış çamur karıyordu.

Aradığımın o olduğunu hissettim o an. Vardım yanına gittim selam verdim.

"Kolay gelsin ustam."

"Var olasın babam."

"Çömleklerin ne kadardır?"

"Akçayla satılmaz."

"Ya ne vereceğim de alacağım?"

"Gönül vereceksin ki alasın."

Ve ben gönlümü sattım o gün. Bir toprak yığınına sattım. Ustaya çırak hocaya talebe oldum. İnsanlığımı da kulluğumu da o çamur tezgâhında öğrendim. Hem ustam hem üstadım oldu Emir Külâl. Beni kan bağıyla kardeşinden ayırmadı. Ben de yanından hiç ayrılmadım. Onu kardeş, oğlu Muhammed Şemseddin'i evladım bildim.

Hiç gitmedim Buhara'dan. İnsanın vatanı gönlünü verdiği yermiş anladım ve Emir Külâl'in yanından hiç ayrılmadım. Aradığımı bulmuştum zira ve bu çok az insana nasip oluyordu.

Lakin gün geldi ve göçtü Emir Külâl bu dünyadan. Kolum da kanadım da gönlüm de kırıldı. Çok ağladım, çok canım yandı. Lakin bana bir emaneti vardı; Muhammed Şemseddin.

Emanete sahip çıkabildim mi bilmem. Ama denedim Allah'ım, Sen şahitsin denedim.

...

Ve gitti hepsi.

Ustam, hocam, kardeşim Emir Külâl gitti önce.

İçimde bir his var ki gözüme nur, içime şifa, evladım bildiğim Muhammed Şemseddin durmayacak buralarda.

Bir Buhara kalacak bir de ben kalacağım.

Zira ben gidemem buralardan. O, toprağın altında olsa da hocam, ustam, üstadım bildiğim Emir Külâl'i terk edemem.

...

Ben Seyyid İsa. Şehir şehir dolaşıp gönlümü terbiye edecek üstadımı buldum. Onun elinde bir çömlek gibi yoğruldum. İnsandan doğmuştum ama Buhara'da o çömlek dükkânında insan oldum.

Buhara
1388

Ayrılık ne demektir o gün anladım

"NEREYE OĞUL, NEREYE GİDECEKSİN? Nereden çıktı bu gidiş?" dedi Seyyid İsa çömlek işliğine nefes nefese gelen Muhammed Şemseddin'e.

Şaşırmış mıydı bilmiyorum. Ama üzülmüştü belliydi. Sanki bu anın bir gün geleceğini biliyor da o zamanının ne vakit olduğunu bilmiyor gibiydi. Yani bir gün Muhammed Şemseddin'in "Gidiyorum." diyeceğini bekliyordu.

"Davete icabet gerekmez mi İsa emmim?" diye karşılık verdi Muhammed Şemseddin.

"Gerekir oğul da seni kim, nereye davet etti?"

Muhammed Şemseddin birkaç kez derin nefes aldı. Zira beni de yanına alıp neredeyse koşar gibi çıkıp gelmişti. Hayret ettim o zaman bu heyecanına. Çünkü Emir Külâl toprağa gömüldükten sonra daha bir sessizleşti, içine kapandı. Seyyid İsa da olmasa kimseyle tek kelime konuşmazdı. Gün içinde çömlek işliğine gidiyor babasının yerine çömlekleri o yapıyordu.

Kimse bilmiyordu ama ben biliyordum; her yaptığı çömleğin çamuruna gözünün yaşını da katıyordu.

Ama gününün çoğunu babasından öğrendiği ilmi artırmak için geçiriyordu. Emir Külâl'in ona söylediği son sözleri hiç unutmuyordu ve unutmamak için hep tekrar ediyordu.

"İlim öğrenmekten asla vazgeçme babam. Ömür dediğin her yanı ve her anıyla bir medresedir. Ve bil ki bu dünyada öğrendiğin senindir, kazandığın değil.

Hz. Peygamberi babandan da anandan da fazla sev. O'nun izinden şaşma. Kur'an rehberin olsun.

Soyunla övünme, sakın. O ki insanı helak eder.

Ağzından tek kelime olsa yalan çıkmasın. Sözün insanları incitmesin. Seni gören huzur bulsun.

Ve sakın unutma; senin en büyük silahın duadır."

Hiç unutmuyordu bu cümleleri, bir an olsun aklından çıkarmıyordu.

Seyyid İsa ise onu Emir Külâl'in kendisine emaneti gibi görüyor ve yanından ayrılmıyordu hiç. Lakin ne yaparsa yapsın aynı olmuyordu. O yokluk dolmuyordu.

Zaten sakin ve sessiz bir mizacı vardı. Söz verilmedikçe konuşmaz, her mecliste bulunmaz, gerekmedikçe sormaz söylemezdi Muhammed Şemseddin. Kimseye benzemezdi. Yaşından çok daha uzun yaşamış gibi bir edası vardı. Yaşıtları gibi değildi hiç. Bir yerden geçse başını kaldırmaz, biriyle konuşsa tartmadan konuşmazdı. Her gelene ve her gidene dua eder ama anlatmazdı. Lakin Emir Külâl'den sonra büsbütün susmuştu ve bu hâl başkaydı.

Ahali onu çok seviyor hatta o bahçesi harap olan adamla yaşananlardan sonra her bir yanda ondan bahsediyorlardı. Onunla ilgili konuşurlarken, "Emir Külâl'in oğlu" diyerek bahis açmıyor, Emir Külâl'den bahis açtıklarında "Muhammed Şemseddin'in babası" diyorlardı. Hatta gelip duasını almak istiyorlardı. Ama bütün bunlardan korkuyordu. Zira bilinmek istemiyordu ki.

Çarşıda pazarda her yerde ona hürmet ediyorlardı. Garipti bu durum. Yaşı daha küçüktü, yirmi olmamıştı ama ona yaşlı bir adam kadar saygı gösteriyorlardı. Ve açıkçası bu durum onu çok yoruyordu. Ve ben hiç anlamıyordum insanların neden böyle yaptıklarını.

Bazı zamanlar kendi kendine şöyle söylediğini işittim; "Allah'ım ben bilinmek, tanınmak istemiyorum ki. Toprak gibi insanlara hep faydam olsun lakin gerekirse beni bilmesinler. Kendimden korkuyorum, nefsimden korkuyorum, kibirden korkuyorum ben. Sen yardım et bana zira ben de kim olacağımı bilmiyorum ve sığamıyorum artık Buhara'ya. Gönlümü yakan bir ateş var ben nerede nasıl söneceğini bilmiyorum."

Gecelerce uyku uyumadı. Devamlı dua ediyor, gözlerinden yaşlar döküyor ve her hâlinde dünyadan vazgeçiyordu. Ama dünya ondan vazgeçmiyordu ki.

Yine böyle bir gecenin sabahında namazı kıldıktan sonra uyumuştu. Neden sonra heyecanla kalktı yatağından. Onu ilk kez bu kadar heyecanlı görüyordum. Bir süre oturdu yere serilmiş döşeğin üzerinde. Kendine gelmeye çalışır gibiydi. Ellerinin titrediğini fark ettim.

"Ben mi? Sahiden ben mi?" dedi birkaç kez.

Sonra kalktı küçük odanın içinde dolandı durdu. Yerinde duramıyordu. Bu sadece heyecan değildi apaçık seviniyordu. Emir Külâl öldüğünden beri ilk defa gözlerinin içinin parladığını o zaman gördüm.

"Duramam artık," dedi kendi kendine, "gitmeliyim!"

Emir Külâl'in onun için diktirdiği ve artık kolları biraz da olsa kısa gelen hâkî cübbesini giydi üzerine. Sonra boynundan aşağı heybesini astı. Bütün bunları bir şeyden kaçar ya da bir şeye yetişir gibi aceleyle yapıyordu. Beni de bırakmadı orada. Aldı yanına. Çok sevindim.

Dışarı çıktığımızda güneş yeni yeni doğuyordu. Bir rüzgâr yaladı geçti kabuksuz bedenimi. Muhammed Şemseddin ko-

şuyordu. Başlığının altından saçları savruluyor, yeni yeni uzayan sakallarını rüzgâr tarıyordu. Yürürken toprağı incitmekten korkan çocuktu o, öyle ağır nazlı atardı adımını. Şimdiyse koşa koşa gidiyordu. Bir şey olmuştu ama neydi anlamıyordum.

İşte böyle koşturarak ve nefes nefese gelmişti Çömlek işliğine.

"Sabaha karşı bir rüya gördüm." dedi.

"Hayır olsun inşallah oğul." diye karşılık verdi Seyyid İsa.

"Rüyamda," dedi, "babamı gördüm. Bir rüyadan çok gerçek gibiydi. Bir ağacın altında oturmuştu. Her yer öylesine güneş öylesine sıcaktı lakin o, ağacın gölgesinde oturuyordu. Vardım yanına gittim. O kadar gerçekti ki şaşkın şaşkın baktım yüzüne.

'Burası da neresidir Efendi Babam?' dedim.

'Ben de bilmem babam,' dedi, 'dur dediler, dururum.'

'Ben de durayım,' dedim, 'ben de yanında oturayım.'

'Olmaz babam,' dedi, 'bana dur diyenler sana gel dediler.'

'Nereye?' dedim.

Sağ elini kaldırıp işaret parmağını güneşin doğduğu yöne çevirdi. O zaman gördüm ki bir kervan Medine'nin kapısından içeri giriyor. Kervanın arkasında bir yerde atının üzerinde biri dikkatimi çekti. İyice baktım ona. Birden atın yanında buldum kendimi. Başımı çevirip bir de baktım ki o atın üstünde giden benim. Kendime bakıyordum yani.

Ve heyecanla açıldı gözlerim. Bu uyku muydu gerçek miydi bilemedim. Uyandım ama kulaklarımda babamın dilinden bir ses vardı.

'Davet edilirsen icabet edilir babam.' diyordu.

Ben de ne edeceğimi bilemeden evden çıktım ve doğruca buraya, sana geldim işte."

Rüya neydi? Bir yere gitmemişti ki Muhammed Şemseddin. Bütün gece yanındaydım ben. Nasıl oluyordu bunlar?

Emir Külâl'i nasıl görmüştü? İnsanlar uyuduklarında bir yerlere gidiyorlardı demek! Bedenleri duruyordu ama kendileri gidiyordu. Anlamasam da sevdim rüya denen şeyi.

Ellerindeki çamuru önlüğüne sildi Seyyid İsa. Çamur tezgâhının başından ayrılıp Muhammed Şemseddin'in yanına geldi. Bir zaman hiçbir şey söylemeden sadece Muhammed Şemseddin'in gözlerinin içine baktı. Hiç tabire kalkışmadı. Hiç söz söylemedi. Sadece ve sıkıca boynuna sarıldı. Bırakmak istemiyor gibiydi ama bıraktı.

"Bu davete dur denmez oğul. Gideceksin..." dedi.

...

Ertesi gün duyduk ki; Türkistan'ın içlerinden kalkıp Hicaz'a giden bir ticaret kervanı Semerkant'ta konaklarmış. Sabah erkenden de Buhara'dan geçip yola düşecekmiş. Kervana katılacak Buharalı tüccarlar da onu beklerlermiş.

"Sen gitmiyorsun oğul, götürülüyorsun. Bak aylardır gelmeyen kervan tam da bugün yola düşmüş." dedi Seyyid İsa akşam vakti haberi vermek için geldiğinde.

Her şey hazırlanmış zaten. Bizim planımız varsa Allah'ın da bir planı var işte. O akşam uzunca kaldı evde. Nasihatler etti Muhammed Şemseddin'e. Sonra bir kese çıkardı ona verdi.

"Çok değil oğul lakin hepsi bu." dedi.

Muhammed Şemseddin almak istemedi önce ama çok ısrar etti Seyyid İsa. Aldı o da ve ağladılar. Ayrılık dedikleri şey buydu görüyordum ama anlamamıştım henüz.

O gece de hiç uyumadı Muhammed Şemseddin. Ama bu kez heyecandan uyku girmedi gözüne. Sabah olunca neredeyse tüm Buhara'yı dolandı. İnsanlardan çok şehre veda ediyor gibiydi. Şehristan'a kadar yürüdü, her adımında dua etti. Şehirlere de dua ediliyordu demek ki. Uzun uzun baktı her karışına.

Oradan dış surlara kadar yürüdü. Adım adım her yerini

gezdik. Beni de almıştı eline ve bu kez aynı babası gibi bana dayanarak yürüdü. Benim ayaklarım olsaydı Buhara toprağına değdirirdim. Ayaklarım yoktu ama her adımında beni de dokundurdu toprağa. Her karışına izimi bıraktı. Buhara benim şehrimdi, dünyamdı benim ve bütün dünyam bu kadardı. Şimdiyse gidecektik. Ama Medine neresiydi? Orada kim vardı? Neden gidecektik ki?

Bunları düşünürken nereye geldiğimizi fark edememişim. Esen rüzgâr beni kendime getirdi, yaprakların sesleri hatıralarımı uyandırdı ve durdu Muhammed Şemseddin. Bu benim Sadde ağacımdı. Ve tam önünde duruyorduk. O an içimden bir şeylerin koptuğunu hissettim. Kökümü, bedenimi, ağacımı gördüm. Dalları yemyeşildi, rüzgâr yapraklarını savuruyor ne de güzel görünüyordu. Bense kuruydum, kupkuruydum. Anladım ki ayrılık kurutuyordu.

Kırılıp düştüğüm dalı gördüm. Öylece duruyordu, yeşermemişti. Kabuk bağlamış ama geçmemişti. Yara geçse de izi kalıyordu ve o iz durdukça unutulmayacaktım.

Beni buraya neden getirmişti Muhammed Şemseddin? Nereden bilmişti? Benim de vedalaşmamı istiyordu sanki. Bir şeyler biliyordu, kimse bilmiyor ama o biliyordu. Bunu bilerek mi yapıyordu? Benim için mi yapmıştı bunu? Benim de köküme toprağıma veda etmemi mi istemişti?

Ettim, veda ettim. Hissettiğim şeyin ne olduğunu tam olarak bilmiyorum ama sanırım ayrılık dedikleri işte tam olarak bu. Ve aldı beni eline Muhammed Şemseddin. Artık ondan başka kimsem yoktu ve olmayacaktı.

Son bir yer kalmıştı gideceğimiz. Ve orasının neresi olacağını ben de biliyordum. Emir Külâl'in mezarına gittik. Yine dizlerinin üzerine çöktü Muhammed Şemseddin. Bu kez ağlamıyordu ama kendini çok zor tutuyordu, anlıyordum.

"Babam," dedi, "ölüm ayrılık değil ama ayrılık ölüm.

Yola düşeceğim babam. Yollar beni götürecek ve ben mak-

sadımı bulacağım. Her adımımı senin için de atacağım, her gittiğim yere senin için de bakacağım, her dinlediğimi senin için de dinleyecek her duyduğumu senin için de duyacağım.

Gideceğim babam. İçimde seni de Buhara'yı da alıp gideceğim."

İşte tam o zaman birkaç damla yaş süzüldü yüzünden. Zira ben bilmiyordum ama Emir Külâl'in mezarının hemen yanındaki mezar annesinin mezarıymış meğer. İkisi de toprağın altında ve yan yana yaşıyorlar demek ki.

Gözünden akan yaş topraklarını ıslattı ve ne kadar zaman orada öylece ağladı Muhammed Şemseddin, bilmem. Sonra bir avuç toprak aldı mezarın üzerinden. Bir kesenin içine doldurdu ve koydu kuşağına.

O zaman anladım ki bu yalnızca bir ayrılık değil bu bir vedaydı ve Muhammed Şemseddin bir daha buralara dönmeyeceğinin farkındaydı.

O kervanın en arkasında bir atın üzerinde düştük biz de yollara. Türlü türlü eşyalar başka başka insanlar vardı. Buhara'dan biraz uzaklaşıp da karşıdaki küçük tepenin üzerinden geçerken atının yularını çekip terse, Buhara'ya doğru döndürdü Muhammed Şemseddin. Oradan tüm şehri seyretti. Baktı, baktı daldı da gitti.

"Cân Buhara," dedi, "Cânım Buhara, Allah seni korusun, toprağını korusun, insanını korusun."

İkimiz de bir gurbete gitmek için düştük yollara. Ardımızda yalnızca Buhara'yı değil kökümüzü, aslımızı ve toprağımızı da bıraktık. Muhammed Şemseddin Buhara'dan gidiyordu doğru ama içinde Buhara'yı da götürüyordu. Bense kökümden, özümden, Sadde ağacımdan ayrılıyordum.

Ve artık herkes onu Buharalı diye anacak ve Emir Buhari diyeceklerdi.

Ben de bir kenardan bakıp da Sadde ağacımı aradım. Göremedim, bulamadım. Muhammed Şemseddin sarılır gibi aldı

beni eline ve ben içimde bir şeylerin Buhara'da kaldığını fark ettim o an.

Ve ayrılık ne demektir işte o gün anladım.

...

Bir şey oluyor dışarıda. Sesler geliyor. Bu zindan gibi kutumun içinde ben hayallere, hatıralara dalmışken dışarıda bir ses var.

Evet evet, dışarıda bir şeyler oluyor. Bir patırtı bu işte. Biri gelmişti ve vardı biliyordum ama bu kadar yakından bir ses uzun zamandır duymamıştım. Duvarlar mı yıkılıyor, bir şeyler mi kırılıyor bilmiyorum ya da bir şeylere vuruyor sanki biri.

Ne oldu? Ses neden sustu şimdi? Yoksa yine mi beni bırakıp gittiler? Yok hayır, bir dakika, bir şey oluyor. Altımdan sanki yer kayıyor. Sanki bütün bir mekânla alıp götürüyor beni biri. Bu ne?

İşte sallanıyor her yer. Hem de ne kadar şiddetli. Bir o yana bir bu yana çarpıyorum. Zelzele dedikleri bu galiba. Ne kadar dar bir yerdeymişim meğer, o an alıyorum. Sağa sola çarpıp duruyorum.

Nihayet durdu. Ama şimdi de başka bir şeyler oluyor. Bir çıtırtı geliyor. Sanki bir şeyler çıkıyor, sökülüyor efradımdan. Bir duvarın içinde olsam duvardan taşlar dökülüyor sanırdım. Ya da biri tek tek alıyor tuğlaları derdim. Öyle bir şey işte.

İşte bir ışık sızıyor içeriye tavandan. Tam tepemden. Az da olsa bir aydınlık geliyor. Ve artıyor gittikçe. Üzerimdeki çatı ağır ağır iki yana açılıyor. Işık artıyor, aydınlanıyor her yer.

Allah'ım biri beni esaretimden kurtarıyor, zindanımdan çı-

karıyor. Biri var orada. Tam seçemiyorum. Ama biri var.

İyice açılıyor şimdi ve yüzünü görüyorum. Bir adam bu. Genç bir adam. Şaşkın şaşkın bana bakıyor. İlk defa görüyorum onu ve gördüğüm kimseye benzemiyor.

Beni almak için uzatıyor elini. Ama biri daha var or

Camın arkasında elini gözüne siper etmiş öylece içeri bakıyor. O da kim?

Sonra birden çekiyor bana uzattığı elini.

Ben neredeyim? Bu genç adam kimdi? Ve camın ardından ona bakan bu bir çift göz kimindi?

...

İkinci Bölüm

KANDİL

—Karanlık Olmazsa Aydınlık da Yok-

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Kırık Bir Kalbi Taşıyamaz Hassas İnsanlar

HAYATIMDA O SABAH o pencerenin ardından bana bakan o gözleri gördüğüm andaki kadar ürktüğümü hiç hatırlamıyorum. Ne yapacağımı bilemedim. Elim ayağıma dolandı. Elimde tuttuğum kutuyu kapamadan ve neredeyse fırlatıp atar gibi bıraktım yatağın üzerine. Ve kaçar gibi kalktım oradan. Ta kapının yanına kadar attım kendimi. Sırtımı pervaza yasladım ve öylece durdum. Sanki orada durursam beni bulamaz, göremez, fark edemez sanıyordum ama öyle olmadı.

Bir an sessizlik oldu. Kafamı korkarak da olsa az önce önünde oturduğum pencereyi görmek için yavaşça uzattım. Gözlerimi kısarak baktım. Ama kimse yoktu. Tam da o an kapıya vuruldu hızlı hızlı ve irkildim, olduğum yerde sıçradım. Açmak istemedim ama ısrarcıydı. Birkaç kez daha vuruldu.

Durduğum yerden hiç kıpırdamadan seslendim.

"Kim o?"

Ses yoktu.

Titrediğimi fark ettim o an. Neden bu kadar korktuğuma şaşırdım. Bütün cesaretimi topladım. Hatta birkaç kez yanaklarıma vurdum ellerimi. Zorlanarak ve ağır ağır da olsa kapıya doğru yürüdüm. Ahşap kapının arkasındaydım şimdi. Kendime siper eder gibi durdum orada. Dışarıyı dinlemek için kulağımı kapıya dayadım.

"Ahmet abi, sen misin?" dedi kapının ardında duran kişi. İçim biraz rahatladı bu sesi duyunca. Ahmet babamın ismiydi ve bu ses bir kadının sesiydi.

Derin bir nefes aldım o zaman. Rahatladım. Ağır ağır açtım kapıyı. Yarısına kadar aralayıp oradan dışarı baktım.

Gerçekten de bir kadındı bu. Orta yaşlı başı yaşmaklı bir kadındı ve şaşkın şaşkın gözlerini kısmış "Sen de kimsin?" der gibi bana bakıyordu. Asıl o kimdi böyle ansızın ve ürkütücü bir şekilde gelmişti. Ben de kapının arasından ona bakıyordum hayretle.

Eliyle ittirdi kapıyı ve açtı tamamen. Hâlâ sorgulayan gözlerle bakıyordu bana.

"Şey," dedim, "Şey..."

Cümlemi bitirmeme fırsat vermeden;

"Sen de kimsin çocuğum?" dedi.

"Ben Bekir, Ali Bekir..."

"Ne! Sen Ali Bekir misin?"

Ve kapıyı ittirip girdi içeriye. Ben öylece kalakaldım. Kimdi bu kadın? Neden gelmişti? Beni nereden tanıyordu? Hepsi tamam da hiçbir şey demeden niye böyle içeri girmişti?

Öylece bana bakıyordu. Ama gözlerindeki duygu değişmişti. Hayret vardı yine ama sevinç de sevgi de vardı. Anne gibi, annem gibi bakıyordu.

"Demek sen rahmetli Ayşe'nin oğlu Ali Bekir'sin, öyle mi?"

Cevap veremedim sadece onaylar gibi başımı salladım. Birden sarıldı boynuma.

"Vay evladım benim. Vay Ayşe'min yavrusu..." dedi. Ben öylece bir taş gibi kalakaldım.

Şaşırdığımı anlayınca anlatmaya başladı.

"Geceden evde ışık yandığını görünce şaşırdım. Birkaç ay evvel Ahmet abiyi gördüydüm köyde. Işığı görünce baban geldi sandım. Sabah olunca da erkenden çıkıp geldim bakayım diye. Etrafa bakınırken camdan seni gördüm. Korkuttum mu yoksa?" dedi tatlı tatlı gülerek.

"Yok teyze, yok. Korkmadım." dedim ama muhtemelen rengim beyaza dönmüştü. "Peki sen kimsin teyze?" diye de ekledim.

"Ben Zehra teyzenim senin, aha da şu karşıdaki ev bizim ev," dedi eliyle kapıdan dışarıyı işaret ederek, "annen rahmetlinin çok eski arkadaşıyım. Çocukluk arkadaşıyım hatta. Senin şu kadarcık hâlini bilirim."

Sonra yine uzun uzun baktı bana. Boydan yukarı bir iyice süzdü.

"Nasıl da büyümüş, koca adam olmuşsun."

Sonra birden bir şey hatırlar gibi oldu.

"Haydi," dedi, "gidelim, daha konuşuruz. Çay koyayım ben kahvaltı hazırlayayım. Bizim bahçede oturup yiyelim."

"Olmaz." deyip de teşekkür edecektim ama ona bile fırsat vermeden anahtarı alıp kapıyı da kapadı ve tuttu kolumdan çıkardı beni.

Ne olduğunu bile anlamadan bahçedeki tahta taburede oturur hâlde buldum kendimi.

Az sonra elinde bir tepsiyle çıkıp da geldi. Küçük masanın üzerine bıraktı getirdiklerini.

"Haydi," dedi, "ye sen ye... Ben çayı da alıp geleyim."

Hayret ettim. Hiç tanımadığı ilk kez gördüğü birine hâlâ sırf insan olduğu için sevgi gösteren insanlar vardı. Gerçi bu sevginin sebebi ben miydim annem miydi anlamadım. Ama bir söz hatırladım; "Atın hatırı yoksa sahibinin hatırı vardır."

Benim değilse de annemin hatırınaydı yani bunlar.

Birazdan elinde bir demlikle çıkageldi.

*"Çekinme oğlum, ye." dedi bir kez daha müşfik ve sanki a*nemin sesiyle. O zaman fark ettim ki annem öldüğünden beri ilk defa biri bana annem gibi bakıyor annem gibi sesleniyor ve annem gibi konuşuyordu.

Ve yedim. Ne varsa ne olduğuna bile bakmadan yedim.

"Ben annenle," dedi çayını yudumlarken, "ta çocukluktan arkadaştım. Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. Çok severdik birbirinizi. Sırlarımızı paylaşırdık. Kimsenin bilmediklerini birbirimize söylerdik. Babalarımızın evleri böyle karşı karşıya olduğundan biz de kardeş gibi büyüdük. Her günümüz birlikte geçerdi.

Bizimkiler sonra gelmiş bu Bursa'ya. Ama deden çok eskiden beri buradaymış. Hatta çok çok eskiden gelip yerleşmiş sizinkiler buraya. Bu dedenin evinin de böyle göründüğüne bakma. Babam derdi ki yüzlerce yıl evvel yapmışlar orada evlerini. Hep aynı yerin üzerine yenilemişler evi ama ta o zamandan beri burada yaşarmış sizinkiler.

Deden Emir Sultan türbesinde geçirirdi zaten çoğu zamanını. Ta buradan çıkar Bursa'nın içine kadar giderdi. O zamanlar şimdiki gibi değil, araba minibüs nerede? Bazen yayan bazen merkeple giderdi. Ama hep giderdi. Bazen gidip de günlerce gelmediği olurdu. Ben çok bilmem de bir çeşit sohbete falan giderdi hep. Bazen babamı da götürürdü. Benim anamla Ayşe'nin anası yani senin anneannen de iki kardeş gibiydiler. Deden yokken bize gelir hatta babam da gittiğinde bizde kalırdılar. Annenle biz de kardeş gibi büyüdük işte.

Annenden başka da çocuğu olmadı ya zaten. Sonra evlendik işte ikimiz de ama deden babanı da oğlu yerine saydı.

Sonra sen doğdun. Ben daha evlenmediydim o zaman. Ne sevdik seni ne severdik. Küçücük bir oğlancık. Bir günüm seni

görmeden geçse ertesi sabah erkenden annenin yanına giderdim. Çok güzel çocuktun.

Sonra ne olduysa gitmek istedi annenle baban. Ne yalan söyleyeyim benim için en zoru senden ayrılmak oldu. Sonra da seni alıp gittiler."

Gözünden yaşlar süzülüyordu Zehra teyzenin ve o yaşla dolmuş gözleriyle tam gözlerimin içine bakıyordu. Hiçbir şey anlatmasaydı da o gözlerin içinde tüm bu sevgiyi, hasreti, acıyı görebilirdim zaten. Neredeyse ben de ağlayacaktım.

Derin bir nefes aldı sonra. Yutkundu birkaç kez. Üzülmüş gibi başını iki yana salladı sonra. Az beride olan birkaç tabağı önüme doğru ittirdi.

"Âh Ayşe'm, âh..." dedi. Ve ben devamında konunun nereye geleceğini tahmin edebiliyordum.

Üzüyordu beni bu söyledikleri. Annem zaten aklımdan çıkmıyordu ama bu teyze konuştukça yaralarımın kabukları sökülüyor ve canım acıyordu. Çünkü kabullenemiyordum. Kabul edemediğim annemin ölümü değil. Ölüm haktı biliyordum. Ama nasıl öldüğünü düşünmek içimi yakıyordu. Zaten bunun içindi biraz da şehirden kaçmam. Sarhoş bir tır şoförü yoldan geçerken altına almıştı annemi. Ne kadar sürüklenmişti o tırın koca tekerleri arasında zayıf bedeni, ne kadar acı çekmişti kim bilir. Cenazesini bile göstermemişlerdi bana. Ama babam görmüştü. Zaten ondan sonra kaybetmişti kendini de.

Neyse, bunları düşünmek istemiyorum. Çünkü hatırladıkça canım daha çok yanıyor. Konu değişsin diye biraz da; "Ben bir çay daha alabilir miyim teyze?" dedim bardaktaki çayın bitmemiş olmasına rağmen.

Bir şey demedi o da ama anladı zannederim. Gözünden akan yaşları başörtüsüyle sildi ve çayımı doldurdu.

"Neyse. Öyle işte." deyip zoraki gülümsemeye çalıştı. Söylediklerinin bir kısmını ilk kez duymuştum. Dedemle ilgili olanları özellikle. Bu evin bu kadar eskiden beri burada ol-

duğunu da dedemin Emir Sultan'a gidip geldiğini de ilk kez orada duydum.

"Babanı gördümdü geçenlerde. Gerçi oldu baya. Çok oldu çok, aylar oldu belki. Buralara gelmişti." dedi. Konuyu değiştirmek istiyordu belli ama ben bu konuyu konuşmayı hiç istemiyordum. Geçiştirdim. Akıllı kadındı bir şeyler anladı belli ama yine de bir şey söylemedi.

Artık kalkmam gerektiğini düşünüyordum. Hatta çok ısrar ettiğinden; "Son bardak çayımı da içeyim." dedim kalkacağımı belli ederek.

"Sen annenin emanetini mi almaya geldin?"

Ağzıma doğru götürdüğüm bardağı bıraktım hemen geri.

"Nasıl," dedim, "ne emaneti?"

"Haberin yok mu? Onun için gelmedin mi?"

"Yok teyze," dedim, "ne emaneti, kimde o emanet?"

"E bende oğlum." dedi.

"Teyze anlamıyorum hiçbir şey. Benim haberim yok bunlardan. Sen şunu bir anlat hele bana."

"Şu kazadan işte. Birkaç gün evvel annen beni aradıydı. Şaşırdım hatta çünkü bayadır konuşmamıştık. Bana dedi ki; 'Ali Bekir oraya gelir ama ne zaman bilmem. Sana bir posta göndereceğim. Onu al Ali Bekir'im oraya geldiğinde ona ver.' dedi. Ama özellikle 'geldiğinde' diye de sıkı sıkıya tembihledi. 'Ya gelmezse?' dedim. 'Gelir.' dedi. 'Gelmezse de bekle. Sakın sen ona gönderme, o geldiğinde.' dedi."

Dilim damağım kurudu şaşkınlıktan. Yerimde duramıyor gibiydim. Bunların ne olduğunu anlayamadım ki. Aklım başımdan gitti. Elim ayağıma karıştı.

"Dur sana getireyim." deyip kalktı gitti.

Allah'ım bu neydi şimdi? Ben ne yaşıyordum? Buraya geldiğimden beri olanları anlayamıyordum. Başımı iki elimin arasına aldım ve öylece kaldım.

Az sonra elinde bir zarfla geldi. İçimde içime sığmayan bir

şeyler vardı. Heyecandan kendimi kaybedecektim. Sanki annemin emaneti değil de annemin kendisi geliyor gibi.

"İşte oğlum," dedi ve uzattı bana zarfı, "hiç açmadım. Olduğu gibi sakladım." diye de ekledi.

Zarfa dokundum ama elim yandı. Sanki anneme dokunacakmışım, onun kokusunu alacakmışım gibi oldu. Daha fazla duramadım orada. Ve kalktım. Hiç konuşmadan koşturarak gittim eve doğru. Kapıyı ne ara açtım, içeri ne zaman girdim, o mindere ne zaman çöktüm bilmiyorum.

Açtım zarfı, tek bir yerine zarar vermemek için dikkatle açtım. Ona zarar verirsem anneme zarar veririm gibi hissettim. Bu bir mektuptu ve annemin el yazısıyla yazılmıştı. Bir de koku, annem gibi kokuyordu. Ve tam da şöyle başlıyordu.

"Oğlum, Bekir'im.

Buraya geleceğini biliyordum. Ya da öyle olmasını bekliyordum diyelim. Çünkü gitmek de nasip işi. Gelmeseydin de gelmediğin nasipti derdim. Olan kadar olmayana da nasip denir yani. Her nasibin de bir vakti var. Vakti geldiğinde nasip olacak olanın önüne kimse geçemez.

Kalbin kırıktır senin şimdi. Biliyorum. Zira seni bu dünyada en iyi ben tanıyorum. Ve kırık bir kalbi taşıyamaz hassas insanlar. Yıkılırlar..."

Gerisini okuyamadım, o kadar gücüm yoktu.

Kırıktı kalbim, yıkılmıştım. Ve bir tek annem biliyordu.

...

Bağdat Yakınlarında
1390

İnsan ne demektir o gün anladım

GÜNLERDİR YOLLARDAYDIK. Kâh bir ırmak kenarından geçiyor, kâh dağları tepeleri ardımızda bırakıyorduk. Şehirleri geçiyor çölleri aşıyorduk. Ata ilk defa biniyor yola ilk defa düşüyor ve başka bir şehre ilk defa gidiyordum.

Yolda olmak garip bir hâlmiş. Kervanla at sırtında giderken fark ettim ki dünya o benim dalımdan, ağacımdan hatta Buhara'dan ibaret değilmiş. Bunca büyük bir dünyada bunca küçük olduğuma hayret ettim. Uçsuz bucaksız sonu gelmeyen bir yer gibi bu dünya ve benim gibi binlerce belki milyonlarca ağaç ve dal var. Bense onların içinde sadece bir tanesi. O da kırık ve kurumuş. Muhammed Şemseddin'in elinde kendimi biricik ve kıymetli hissediyordum ama dünyanın bu büyüklüğü ne kadar küçük ve ne kadar güçsüz olduğumu anlattı bana. Ve şaşırdım, hayret ettim. Bir de varacağımız yerin neresi olduğunu çok merak ettim. Acaba bunca külfeti ne için çekiyorduk? Muhammed Şemseddin evini, barkını, vatanını kime

gitmek için terk etmişti? Henüz tam manasıyla bilemiyordum ama anlayacaktım.

Muhammed Şemseddin çok fazla kimseyle konuşmuyordu yol boyu. Zaten ilk birkaç gün, içindeki acı, yüzünden bile belli oluyordu. Uzaklara dalıyor, dualar ediyor ve ayrılığın acısını yaşıyordu. Kervan geceleri konakladığında atının terkisinde taşıdığı şiltesini açıyor bir ağacın kenarına iki büklüm uzanıyordu. Zaten çok fazla eşya da yoktu yanımızda. Bir beni de içinde taşıdığı boynundan asılı heybesi, bir atın üzerinde iki yana doğru sarkan heybe ve bir de işte şiltenin sarılı olduğu atın terkisinde olanlar. Onun içinde de birkaç kıyafet ve birkaç kitap o kadar. Ha bir de babasının ona aldığı o cübbe. Artık küçük geliyor olsa da onu hiç yanından ayırmıyordu. Beni ayırmadığı gibi.

Aslında bana hiç ihtiyacı yoktu. Gencecik bir adamdı ve gücü kuvveti yerindeydi. Eline âsâ alıp gezecek değildi. Yani lazım değildim ona ben. Alıp bir kenara atabilirdi ya da Buhara'da bırakabilirdi ama yapmadı. Beni hiç yanından ayırmadı, yolda yoldaşı, belde sırdaşı bendim. Beni bir insan yerine koyuyordu. Bazen beni dinliyor bazen benle konuşuyordu. Gece olup da şiltesini serdi mi yere beni de dikine koyduğu heybesinin içinden çıkarıp da yanına koyuyordu. Gecenin çoğunu da uykusuz geçiriyordu zaten. Herkes uyurken kalkıyor her neredeysek bir ırmak kenarında bir dağın yamacında bile gecenin karanlığında etrafı seyre dalıyor ve geceleri namaz kılıyordu. Neden böyle yapıyordu ki acaba? İnsanlar, Allah onları çağırdığı zaman ezan sesini duyunca namaza gidiyorlardı ama gece ezan olmuyordu ki o neden namaz kılıyordu? Hem neden herkes uyuyordu da bir tek o kalkıyordu? Bir de neden kimse görmesin diye en tenha yerlere gidiyordu?

"Allah'ım," diyordu öyle bir gecede, "bütün şu yaratılmışlarda Sen'i görmeyen göz kördür. Gecenin karasında da günün aydınlığında da suyun serinliğinde dağın gölgeliğinde her

yerde Sen varsın. İnsan hiçbir şeye değil de bir dağın yüzüne baksa Sen'i görür.

Yolumu menzilime ulaştır Allah'ım. Benim vazifem yola düşmektir. Varamasam da o yolda ölmektir benim niyetim. Bunu en iyi Sen bilirsin. Söylediğimi de gizlediğimi de içimdekini de dışımdakini de benden daha iyi Sen bilirsin. Beni benden iyi bilirsin."

Kim olduğunu söylemeyi çok tercih etmiyordu Muhammed Şemseddin. Sadece kervanda giden bir yolcu gibi gidiyordu. Ama o söylemese de insanlar biliyorlardı. Ve artık ona Muhammed Şemseddin değil Emir Buhari diyorlardı.

Yolda eşkıyalar, hırsızlar ve çapulcular olacağını bildiğinden kervancı başının adamları geceleri nöbet tutuyor ara ara uyuyanların arasında dolaşıp duruyorlardı.

Merv, Nişabur ve İsfahan'ı geçtiğimizde Buhara'dan çıkalı bir aydan fazla olmuştu. Her bir şehirde konakladık. Herkes çarşısına pazarına giderken biz medreselere, dergâhlara gittik beraber. Lakin çok uzun kalamadık buralarda. Kervan o şehirlerde konaklıyor, tüccarlar çarşılarına iniyor, mallarını satıyor, bizse dergâhlarını medreselerini dolaşıyorduk.

Kendi kendime şöyle düşündüm Nişabur'daki medreselerden birinin büyük eyvanının altında talebelerine ders veren bir âlimi Muhammed Şemseddin ile dinlerken; acaba ben de bir talebe olabilir miydim? Tamam bir ağaç dalıydım, insan değildim ama ben de Emir Külâl'in dizinin dibindeydim, dinlemiştim ondan anlattıklarını, Muhammed Şemseddin'le her âlimi ben de görmüş duymuştum. Ben de talebe olamaz mıydım yani?

Çok istedim, öyle çok istedim ki bir kere alnımı secdeye koyabilmeyi, kul olabilmeyi o kadar çok istedim ki Muhammed Şemseddin'in yaptığı gibi yaptım ben de. Zira benim gücüm yetmezdi bunu yapmaya ama Muhammed Şemseddin'in dua ettiği gibi edersem olurdu belki. "Allah'ım," dedim kendi

kendime, "ne vardı ben de şuralarda diz kırıp talebe olaydım. Anlayaydım hikmeti. Kul olaydım ben de. Sırf sana secde edebilmek için bir başım olsaydı, ne vardı!"

Öyle içten ve öyle gerçekten söyledim ki bunları. Duam kabul olmasa bile duyan birinin var olması yetti bana. O zaman anladım Muhammed Şemseddin'deki bu sakinliği ve teslimiyeti. O biliyordu ki duyan biri vardı. Her ne olursa olsun O'nun bilgisi olmadan olmuyordu. Ve bunu bilince gönlü rahatlıyordu.

Ben bunları düşünürken Muhammed Şemseddin geldi birazdan, aldı beni eline. Sonra dilinden değil ama içinden tam da şöyle dedi;

"Her duayı bir duyan muhakkak vardır. Taşın da Rabbi ağacın da Rabbi dalın da Rabbi Allah'tır."

Bir gözüm olsa o an hiç durmadan ağlardım. Ağlayamadım ama anladım. Beni duyuyordu, beni biliyordu ve beni anlıyordu. Ama bütün bunlar nasıl oluyordu bilmiyordum.

Muhammed Şemseddin o günden sonra kıldığı her namazda hemen bir adım arkasına yüzükoyun yatırdı beni. Hiç ayırmadı yanından. Başım yoktu ama secde ediyordum. En azından ben öyle inandım.

...

Kervan artık Bağdat'a doğru gidiyordu. Öğle vakti güneş tam tepemizdeyken ve bir dere kenarından geçerken kervancı başının sesi duyuldu.

"Duuuur!" diye bağırdı. Sağ elini yukarı kaldırıp yumruk yapmıştı. Ve birden duruverdi kervandaki herkes. Katırlar, develer atlar hepsi durdu. Ama niye durduğumuzu bilemiyorduk. Hemen tüm kervanın etrafını sardı kervancının adamları. Bir şey olmuştu belli ama ne olduğunu kimse bilmiyordu.

"Herkes insin bineklerinden." diye sert bir sesle indirdiler herkesi. Muhammed Şemseddin de indi atından.

Az sonra herkesi bir kenara doğru topladılar. Adamlar kervandakilerin bineklerini arıyor, katırlardaki heybeleri, develerdeki küfeleri yokluyorlardı. Herkes sadece bakıyor bir şey soracak olan olsa kervancının adamları onları susturuyordu.

Birazdan kervancı başı çıkıp geldi. İlk kez o zaman gördüm o adamı. Uzun boylu zayıfça bir adamdı. Genç sayılırdı. Kara uzun sakalları vardı. Naif gibi görünse de sert sert bakıyordu herkesin yüzüne. Üzerine giydiği siyah cübbe rüzgârda sallanırken;

"Kervanda," dedi, "bir hırsız var."

Herkes şaşkınlıkla birbirine bakınmaya başladı o an. Fısıldaşmalar duydum. Kendi kendine bir şeyler diyenler, kızanlar, tövbe çekenler vardı.

"Ya kendisi çıksın söylesin ayıbını ya da biz bulacağız. Zira benim kervanımda kimse bana emanet edilmiş yolcunun hakkına giremez." dedi yine gür sesiyle.

Hiç ses çıkmadı kimseden. "Ben yaptım." diyen olmadı. Ama herkes gayriihtiyari kuşaklarını yokladı. Acaba bir şeyleri çalınmış mı diye. Ve birbirinin yüzüne şüpheyle baktı. Bir tek Muhammed Şemseddin rahattı. Zira ne çalınacak bir şeyi vardı ne de çalınsa bunun için içi yanardı. Sadece arkada duran yaşlıca ve kilolu adamlardan biri öne çıkıp çatallı sesiyle konuştu:

"Biz namuslu tüccarlarız kervancı. Bizlerin arasından hırsız falan çıkmaz. Bilirsin bizi. İlk değil ki seninle yollara düşüşümüz. Hem kimin nesi çalınmış?"

"Hele bir durun bakalım, aransın, bulunsun."

Az sonra adamlarından birisi çıkıp geldi kervancının yanına. İşte bu korkutucu bir adamdı ve yüzünün bir kenarında çok önce olduğu belli olan derin bir yara izi vardı. Kervancının kulağına doğru eğilip bir şeyler söyledi. Hiç ifadesiz ve yine aynı şekilde insanların yüzlerine bakarken dinledi onu kervancı. Sonra adam ona bir şey verdi ve kenara çekildi.

Kervancı bir an durdu düşündü. Emin değil gibi bir hâli vardı. Duyduklarından pek memnun olmamıştı belli ki.

"Tüccar Musa," diye seslendi, "senin gel hele buraya."

Birisi çıkıp geldi yanına. Yaşlıca bir tüccardı. Elinde tuttuğu şeyi o adama verdi. Lakin göremedi kimse. Kervancı sanki bile bile kimse görmesin diye böyle yapıyordu.

"Hele bir bak bakalım bu senin midir?" dedi.

Adam bir kuytuya geçip eline tutuşturulana baktı. O iri ve yüzü yaralı adam da yanında duruyor ve sanki diğer kimse görmesin diye onu gizliyordu.

Az sonra geldi yaşlı tüccar. "Doğrudur, bu benimdir," dedi, "içindekilerin de hepsi tamamdır." diye de ekledi.

O öyle deyince kervancı ardındaki adamına başıyla bir işaret yaptı. O an kervancının iki adamı bekleyenler arasından derviş kılıklı birini iki kolundan tutup da getirdiler. Adamın rengi atmış, bembeyaz olmuştu.

"Şimdi söyle hele bize; bu tüccarın malının senin katırının eyerinin altında ne işi vardı?"

Herkes donup kaldı zira bu adam kervana sonradan katılmış biriydi ve molla gibi gelmişti. Ne tüccardı ne yolcu. Üzerinde derviş hırkasıyla gönül ehli bir adam gibi geziyordu kervanın arasında. Herkes de öyle zannediyordu.

Adam bir şey diyemedi. Sessiz sessiz kaldı önce. Sonra bir şeyler söyledi ama konuşmaya çalıştıkça sesi titriyordu.

"Şey," dedi, "bilmem... Benim ne işim olur altınla, keseyle..."

Acı bir tebessüm düştü kervancının yüzüne. Üzülmüştü ama neden?

"Ne bildin," dedi, "kese olduğunu? Kese de olduğunu ne bildin?"

Bu kez donup kaldı sahte molla. Gözleri etrafa döne döne bakıyordu. Yakalanmıştı ve farkındaydı bunun belli. Kaçacak bir yeri de kalmamıştı. Dizlerinin üzerine düştü birden.

"Ben ettim," dedi, "siz etmeyin."

Hiçbir tepki vermedi kervancı. Sadece adamlarına seslendi "Bunun," dedi, "ellerini bağlayın. Bağdat'a gittiğimizde kadıya teslim edeceğiz."

Bütün bunları sessiz sessiz izleyen Muhammed Şemseddin her ne olduysa o an konuştu işte. Başını yukarı kaldırdı. Kaşları çatılmıştı.

"Hırkasını da çıkarın üzerinden." dedi.

Kimse anlamadı.

...

Bu olandan sonra herkes bir kenara çekilmişti. Kimi başlarına geleni konuşuyor, kimi bir ağaç dibinde bir şeyler yiyor kimi mallarını kontrol ediyordu.

Muhammed Şemseddin bir gölgeye çökmüş düşünüp duruyordu. Canı sıkılmıştı anlıyordum ve ilk kez onu böyle çatık kaşlı ve hiddetli görüyordum.

O öyle otururken yanına kervancı başının geldiğini fark etmedi bile. Selam verince duydu sesini. Destur isteyip yanına geldi de oturdu. Onun da canı sıkkındı belli. Gönlü incinmişti. Sert görünmek zorunda olan ama hakkı hakikati bilen bir adamdı belli.

"Benim de canım yanmıştır Emir Buhari." dedi.

"Neden?" diye sordu Muhammed Şemseddin.

"Bir başkası çıksaydı ve en azından arsız hırsız kılığında dolansaydı benim suçumdur der çıkardım. Lakin bu bir Allah dostu gibi girmiş içimize. Zararı sadece mala mülke değil. Onu görenlerin dervişlere güveni kırılır. İçimin yandığı da ondandır."

Bu sözleri duyunca başını kaldırıp da kervancının yüzüne baktı Muhammed Şemseddin. Sevmişti adamı anlamıştım.

"Lakin," dedi kervancı, "Ben sana başka bir şey sormak için

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Emaneti Sahibine Teslim Et Oğlum

"OĞLUM, BEKİR'İM.

Buraya geleceğini biliyordum. Ya da öyle olmasını bekliyordum diyelim. Çünkü gitmek de nasip işi. Gelmeseydin de gelmediğin nasipti derdim. Olan kadar olmayana da nasip denir yani. Her nasibin de bir vakti var. Vakti geldiğinde nasip olacak olanın önüne kimse geçemez.

Kalbin kırıktır senin şimdi. Biliyorum. Zira seni bu dünyada en iyi ben tanıyorum. Ve kırık bir kalbi taşıyamaz hassas insanlar. Yıkılırlar.

Zehra teyzenle tanışmış olmalısın. Zehra benim ahretlik kardeşimdir. Bursa'dayken de İstanbul'a geldiğimde de en yakın sırdaşım, arkadaşım o oldu. Hep görüştük, konuştuk. Zaten kendi de anlatmıştır sana. Konuşmayı sever. Seni de sever. Küçücükken elinden bırakmazdı seni. Bir de ketumdur, iyi sır tutar. Onun için bu mektubu sana onunla ulaştırdım.

Ha elbette sana kendim de söyleyebilirdim bu yazacakla-

geldim. Hırsızı yakalayınca neden, 'Hırkasını da çıkarın.' dedin ki?"

"Sen zaten anlamışsın nedenini." diye cevap verdi.

"Nasıl yani?" dedi kervancı.

Şöyle bir doğruldu olduğu yerde Muhammed Şemseddin. Doğruca kervancının gözlerinin içine bakıyordu.

"Babamdan dinlediydim," dedi, "Hz. Süleyman hayvanatın dilinden de anlar bilirsin.

Bir gün yaralı bir kuş Hz. Süleyman'a gelerek kanadını bir dervişin kırdığını söyler. Hz. Süleyman dervişi hemen huzuruna çağırtır. Ve ona sorar;

'Bu kuş senden şikâyetçi, neden kanadını kırdın?'

Derviş kendini savunur;

'Sultanım, ben bu kuşu avlamak istedim. Önce kaçmadı, yanına kadar gittim, yine kaçmadı. Ben de bana teslim olacağını düşünerek üzerine atladım. Tam yakalayacağım sırada kaçmaya çalıştı, o esnada kanadı kırıldı.'

Bunun üzerine Hz. Süleyman kuşa döner ve der ki;

'Bak, bu adam da haklı. Sen niye kaçmadın? O sana sinsice yaklaşmamış. Sen hakkını savunabilirdin. Şimdi kolum kanadım kırıldı diye şikâyet ediyorsun?'

Kuş kendini savunarak;

'Efendim ben onu derviş kıyafetinde gördüğüm için kaçmadım. Avcı olsaydı hemen kaçardım. Derviş olmuş birinden bana zarar gelmez, bunlar Allah'tan korkarlar diye düşündüm ve o yüzden kaçmadım.'

Hz. Süleyman kuşun söylediklerini haklı bulur ve kısasa karar verir.

'Kuş haklı, hemen dervişin kolunu kırın.' diye emreder. Kuş o anda;

'Efendim, sakın öyle bir şey yaptırmayın.' diyerek öne atılır. 'Neden?' diye sorar Hz. Süleyman. Kuş sebebini şöyle açıklar;

'Efendim, dervişin kolunu kırarsanız, kolu iyileşince yine aynı şeyi yapar... Siz en iyisi mi, bunun üzerindeki derviş hırkasını çıkartın... Çıkartın ki benim gibi kuşlar bundan sonra aldanmasın.'

İşte ben de o derviş kılıklı hırsızı görünce bunu hatırladım. Onun için de öyle söyledim."

İkisi de birbirlerine bakıyorlardı. Konuşmasalar da birbirlerini anlıyorlardı. Kervanın başında gördüğüm adam gitmiş sanki yerine bir başkası gelmiş gibiydi.

"Benim adım," dedi kervancı, "Yusuf." Sonra durdu biraz. "Ey Emir Buhari," dedi, "Söylediğin vakit ben de dinlesem, dersler çıkarsam kendime olur mu?"

"Eyvallah." dedi tebessümle Muhammed Şemseddin. Ve sevmişti kendinden birkaç yaş büyük bu adamı. Anlıyordum. Ben de sevmiştim.

...

O gün hem derviş gibi giyinmiş o hırsızı hem kervancı olan Yusuf'u görünce insanın göründüğünden başka olduğunu fark ettim. Görmediğindi insan, göremediğindi. Ardında iyi ya da kötü pek çok şey vardı. Ve nasıl olduğunu bilmiyorum ama Muhammed Şemseddin görünenin ardındaki görünmeyeni de görüyordu.

Ve ben insan ne demektir işte o gün anladım.

...

rımı. Ama neden bilmiyorum oğlum, içimde garip bir his var. Söyleyemezsem ve söylemeye vaktim olmazsa ya da en doğrusu nasip olmazsa diye böyle bir yol buldum.

Sana anlatacaklarım aslına bakarsan bir sır bir gizem falan değil. Sadece benim boynuma kaldığına inandığım ama hakkı sahibine teslim edemediğim bir şey.

Anlatayım sana.

Babam yani deden Emir Sultan türbesinde geçirirdi zamanının çoğunu. Önceleri zaten evimiz de oralardaymış. Ama babam daha küçük yaştayken her ne olmuşsa dedem oraları bırakıp da çıkıp bu köye yerleşmiş. Sonraları ise yine Emir Sultan ile bağlarını koparmamışlar. Koparamamışlar daha doğrusu. Babam çoğu zaman ve hele ki cuma geceleri evde olmazdı. Hep Emir Sultan Türbesi'ne giderdi. Küçüktüm çok da bilmezdim ne olduğunu. Ama büyüdükçe farkına vardım.

Bir defasında sordum hatta babama. 'Benim babam da eşiğinden ayrılmazdı Emir Sultan'ın, hatta onun babası da ve onun babası da...' demişti.

Bizimkiler Bursa'ya çok eski zamanda gelmişler. Hatta büyük büyük dedem Emir Sultan ile çıkıp gelmiş buralara. Ömrünün sonuna kadar da onun yanından ayrılmamış. Babam öyle söylerdi. Çok sonra öğrendim ki büyük dedeme kadar ailemiz hep Emir Sultan türbesinde türbedarlık yapmış. Ama sonra türbelerle ilgili kanun falan değişince dedem her şeyini toplayıp bu köye yerleşmiş. Ama bırakmamış Emir Sultan'ı. Bırakamazlarmış. Kendi orada olmasa da gönlü orada kalmış.

Bursa'ya ilk gelen o büyük dedemiz Emir Sultan öldüğünde dahi yanındaymış. Ondan sonra da bırakıp gidememiş Bursa'yı, burada kalmış. Öldüğünde de bir emanet almış Emir Sultan Hazretlerinden; bir âsâ... Ona da babası Emir Külâl'den kalmış bir âsâ.

Bizim soyumuza emanet edilmiş bir yadigâr belki de. Büyük dedemden oğluna, ondan onun oğluna, derken dedeme ondan

da babama kadar gelmiş. Babam ölene kadar neredeyse her cuma günü o âsâyı alır Emir Sultan'a götürürdü. Ama öldükten sonra kimse alıp götürmedi onu. Babamın bir oğlu da yoktu ki bu vazifeyi o yapsın.

Şimdi oğlum, Ali Bekir'im, iki gözümün nuru evladım. Bu söylediklerimi yabana atmazsın biliyorum. Sen ananın sözünü hiç yerde koymadın, koymazsın. O âsâ dedenin evinde bir yerlerdedir. Ama nerededir bilmem.

Emaneti sahibine teslim et oğlum."

Yazılanları ben mi okudum yoksa onlar mı bana okundu bilemedim. Öyle hissettim ki sanki annem yanı başımdaydı. Dilinden dinlemiştim sanki yazılanları. Annemi çok özlemiştim ve içim acıyordu ama bu mektup garip bir şekilde rahatlatmıştı beni. Yaralarıma merhem sürmüşü sanki annem. En dertli anımda beni kollarının arasına alıp da teselli etmiş gibi hissetim.

Ne kadar süre ağladım ve ne kadar sürdü kendime gelmem bilmiyorum. Çöktüğüm minderin üzerinde iki büklüm öylece kaldım bir zaman. Neden sonra aklım başıma gelir gibi oldu. Mektubu öpüp kokladım. Annem gibi kokuyordu. Sonra zarfın içine koydum tekrar ve annemden bana kalan tek hatıraymışçasına aldım elime.

Annemin anlattıkları garip şeylerdi. Olmaz değildi ama ilk kez böyle bir şey duyuyordum. Şimdiye kadar bana bunu neden söylememişlerdi? Bir de annem neden benden istediğini babamdan istememişti de bana söylemişti? Anlayamadım.

Emir Sultan'ı elbette biliyordum. Hatta türbesine birkaç defa gittiğimizi de iyi hatırlıyorum. Ama ben sadece ziyarete gittik sanmıştım. Peki ama bu bağ nasıl bir bağ idi ki böyle?

O an aklıma geldi duvardaki gömme dolapta bulduğum o kutu ve içindeki o ağaç parçası. Annemin bahsettiği âsâ bu olabilir miydi?

Hemen kalktım oturduğum yerden. Doğruca odaya gittim.

O ahşap kutu yatağın üzerinde öylece duruyordu. Ağzı açıktı ve içindeki âsâ az da olsa görünüyordu. Zehra teyze gizlice gelip beni korkuttuğunda oraya bırakmıştım demek ki.

Emanet oydu yani ve ben zaten onu bulmuştum. Peki ama emaneti nereye götürecektim, nasıl verecektim ve kime teslim edecektim?

Kutuyu bu kez elime alırken kendimi bir garip hissettim. İlk açtığımda gördüğüm şey benim için sadece bir ağaç parçasıydı ama şimdi kim bilir kaç yüz yıldır var olan Emir Sultan'ın âsâsıydı. Elime alıp almamakta tereddüt ettim bir an. Birkaç defa elimi uzatıp geri çektim.

Rüya gibi bir şeyin içindeydim sanki şu anda. Bu söylenenler bu olanlar, annemin ölümü, benim çıkıp buraya gelişim, bu kutuyu bulmam, annemin mektubu, Emir Sultan'ın emaneti, dedelerim... Aklım gidecek gibi oldu. Hiçbiri rastgele olmuş şeyler gibi değildi. Bu kadar tesadüf bir araya gelemezdi. Ve bu kadar tesadüf tesadüfle olamazdı.

Uzattım elimi kutunun içinde duran o âsâya. Parmaklarım dokunduğu anda içim bir garip oldu. Gözlerimin önü kararadı. Dilim kurudu. Sıkıca tuttum avucumda. Göğsümde kalbim çırpınır gibi atıyordu. Ben o âsâya bakıyordum ve sanki o da bana bakıyordu.

Gözlerim karardı iyice, yer ayağımın altından kaydı sandım, başım döndü dolandı ve kapandı gözlerim, her şey karardı.

...

Medine
1390

Vuslat ne demektir o gün anladım

MUHAMMED ŞEMSEDDİN NEREDEYSE üç gündür uyku uyumadı. Arada bir dalıyor ama heyecanından az sonra yine uyanıyordu. İçi içine sığamıyordu ve bunu bir tek ben fark ediyordum. Geceler boyu dualar ediyor, her yanı seyrediyor ve heyecandan ne yapacağını bilemiyordu.

Kervanda olmasa hiç durmadan atını dört nala sürecek ve en sonunda varmak istediği yere bir kuş gibi varacaktı. Gece ve gündüz demeden ve hiç durup nefeslenmeden düşecekti yollara. Ama kimeydi bu hasreti ve kiminle kavuşmak istiyordu? Babası, anası toprağın altındaydı. Bacısı kardeşi yoktu zaten. Seyyid İsa da Buhara da çok gerilerde kalmıştı. Peki ya onu bu denli heyecanlandıran kimin hasretiydi?

Öyle bir hasret ki kervandan ayırılıp da yalın ayak koşmak, gitmek ve kavuşmak istiyordu. Yapmıyordu bunu, yapamıyordu lakin içinden geçenler bunlardı. Kervancı, "Üç günlük yolumuz kaldı Mekke'ye Emir Buhari." dediğinden beri hiçbir yere sığamıyor ve duramıyordu.

O üçüncü günün sabahında güneş doğduktan birkaç saat sonra dağların arasında bir şehir gördük. Sanki güneş o şehre değil de o şehirden doğuyordu. Çok büyük denmeyecek bir şehirdi ama farklıydı. Onu farklı yapanın ne olduğunu anlamadım ilkin lakin sonra uzaktan da olsa şehrin orta yerinde üzeri siyah örtülerle kaplanmış bir yer gördüm. İçim titredi birden. Ve orayı ilk gördüğümde neden bilmem içimden bir dua döküldü;

"Allah'ım," dedim, "n'olur beni Muhammed Şemseddin'den ayırma."

Neden bu cümleyi kurduğumu ve neden bunun o an olduğunu o zaman bilmiyordum ama sonra öğrendim ki orayı ilk gördüğün anda ettiğin dua kabul olurmuş.

Adı Kâbe'ymiş bu binanın. Şimdiye kadar gördüğüm hiçbir eve hiçbir saraya hiçbir camiye benzemiyordu. Oysa bir farklılık vardı onda. Sadece insanlar değil, dağlar, ağaçlar, otlar, kuşlar daha ne varsa işte hepsi ona doğru dönmüştü sanki ve her şey ona bakıyordu. Rengi karaydı doğru ama bütün dünyaya ışık yayıyor gibiydi.

Kervancı Yusuf Bağdat yakınlarında Muhammed Şemseddin ile yaptıkları o konuşmadan sonra yanından ayrılmaz olmuştu. Gidip kervanı kolaçan ediyor, işlerini hallediyor ama muhakkak Muhammed Şemseddin'in yanına gelip onun sohbetini dinliyordu.

Yine ve şimdi de yanındaydı.

"Daha hac vakti değildir Emir Buhari. Erken vardık Mekke'ye. Evvela Medine'ye gitsek?" dedi.

O an biraz içi burkulur gibi oldu Muhammed Şemseddin'in. Zira içindeki kuş kanatlanmak için o anı bekliyordu. Ama o da biliyordu ki doğrusu buydu ve vakti geldiğinde o kuş kanatlanacak, uçacak ve sahibine varacaktı.

"Haklısın," dedi, "Evvela Medine'ye gidip müsaade alalım, sonra gelelim."

Demek ki bu diyarın bir sultanı vardı ve ondan izin alınmadan girilmiyordu şehre. Öyle düşündüm. Ama kimdi bu sultan? Çok kudretli, çok güçlü bir sultan olmalıydı ki onun izni olmadan geçilmiyordu.

Öylece uzaktan şehre baktı Muhammed Şemseddin. Sonra indi atından, uzak bir kenara gitti. Yüzünü o siyahlarla örtülü yapıya, Kâbe'ye doğru döndü. İçinden bir şeyler söylüyordu ve bir tek ben duyuyordum bunu.

"Ben kendimi bulmaya giderim Allah'ım. Dönmek için düşmedim ben bu yola. Ya gidip orada kalacağım ya da bir yol bulacağım. Her insanın bir maksadı var bu dünyada. Sen kimseyi boşuna yaratmadın ki. Beni böyle yaratan Sen'sin ve benim için murad ettiğin nedir onu bulmak isterim. Bulamazsam da Peygamber Efendimizin kabri başında bir ömür beklerim." dedi ve gözlerini kapayıp derince bir nefes çekti ciğerlerine.

Ezan okunmamıştı ve namaz vakti de değildi ama o iki rekât namaz kıldı. Şükür için. Ve sonra başını kaldırıp gözünden akan yaşlarla doğruca Kâbe'ye baktı. Uzun uzun baktı. Baktıkça ağladı ve ağladıkça yine baktı.

Ve düştük yola. Kervandakiler Mekke'ye girerken biz onlardan ayrılıp Medine'ye doğru ilerledik. Kervancı Yusuf da yanımızda geldi. Kimse demedi kimse söylemedi ama o Muhammed Şemseddin'in yanından ayrılmak istemedi. Kervanını adamlarından birine emanet etti ve bizimle sürdü atını.

Üç kişiydik; bir çömlekçi, bir kervancı bir de ben...

"Ey Mekke," dedi Muhammed Şemseddin atını sürerken şehre doğru bakıp, "Ey Mekke, geleceğim..."

...

Medine'ye nasıl geldiğimizi bilmiyorum. Atların ayakları yere değdi mi yoksa kanatlandı da uçtular mı? Bir an durmadık, bir an dinlenmedik. Akşam henüz oluyor güneş yeni yeni batıyordu biz şehre yaklaşırken.

Ne güzel şehirdi Medine. Şehir benim için şimdiye kadar hep Buhara demekti. Ama bu şehirde bir başka hâl vardı. Görünce içine huzur doluyor, girince her bir yanını sürur kaplıyordu. Ama ne kadar çok insan vardı böyle! Dünyada bu kadar çok insan olduğuna hayret ettim. Sanki bütün dünyanın insanları toplanmış buraya gelmişlerdi de bu küçük şehirden taşıyorlardı. Ne vardı ki burada da herkes buradaydı? Anladım; hepsi bu diyarın sultanından izin almak için gelmişlerdi de sırada bekliyorlardı.

"Medine'ye at üzerinde girilmez." dedi Muhammed Şemseddin ve atlarından indiler. Yürüye yürüye şehre girdiler. Her adımında dua ediyordu Muhammed Şemseddin. Ama farklı bir duaydı ve hep tekrar ediyordu bunu;

"Allahumme salli ala Muhammed..."

Ve yürüyordu. Yürüdükçe güzelleşiyor, güzelleştikçe değişiyor, değiştikçe kendinden geçiyordu.

"Allahumme salli ala Muhammed..."

Adımını atıyor, attıkça içindeki kuşlar kanat çırpıyordu.

"Allahumme salli ala Muhammed..."

Ayakları titriyor, elleri titriyor, bedeni titriyor ve gönlü titriyordu.

"Allahumme salli ala Muhammed..."

Ve girdik şehrin kapısından içeri.

...

Her yerde insan vardı ve öyle kalabalıktı ki ben bütün dünyadaki insanlar çıkıp da buraya gelmişler sandım. Gerçekten öyle sandım. Bu kadar insanı bir arada hiç görmemiştim ki. Seviniyor, mutlu oluyor ve hem de ağlıyorlardı. Her çeşit insan gördüm orada. Her topraktan, her milletten, her yaştan insan vardı. Su gibi akan bir insan seli ama nereye doğru akıyordu bu sel? Bunca insan kime gidiyordu?

Bu ülkenin sultanı adil biriydi demek ki çünkü her yer-

den insan gelmişti. Cömertti demek ki çünkü herkese ülkesinin kapısını açmıştı. Ve iyi bir sultan olmalıydı ki herkes çıkıp onun eşiğine varmıştı.

Kalacak bir yeri yoktu Muhammed Şemseddin'in, gidecek kimsesi yoktu. Zaten kalabalıktı ve yatacak bir yer bulmak da zordu. Olanlar için de akçe istiyorlardı ve çok akçemiz yoktu biliyordum.

Şehrin sokaklarında dolaşıyorduk.

"Allah'ım," dedi kendi kendine Muhammed Şemseddin, "beni alıp buraya getiren Sen'sin ve Sen beni ortada komazsın bilirim. Lakin ne edeceğimi ben bilmem." diye diye dolandı durdu.

Beni de eline almıştı bu kez. Sanki benim de bu topraklardan nasiplenmemi istiyordu. Toprağına değdikçe kendimi bir garip hissettim. Sanki bu toprağın bir kalbi vardı. Yaşıyordu yani.

"Evvela," dedi Muhammed Şemseddin yüzünde hiç görmediğim kadar güzel bir tebessümle, "Evvela gönlümüzün sultanına gidelim."

Yürüyordu ama uçuyor gibiydi. Ayakları yere değmiyor, içindeki kuş göğsüne sığmıyor ve nefesine ciğerleri yetmiyordu.

Yürüdük, yürüdük ve yürüdük. Benim de içimi bir heyecan sardı. Onca insan kalabalığını yara yara gidiyorduk. Hayret ettim o an bu kadar insanın arasından nasıl geçtiğimizi. Zira biz gitmiyorduk da önümüzde yollar açılıyordu sanki. Ne ara bunca kalabalığı geçtik? Her yanda insanlar varken orada kendimize yer bulduk bilmiyorum. Çünkü insanın olmadığı tek yer yoktu. Bu yer sanki bizim için ayrılmış gibi öylece duruyordu.

O an gördüm geldiğimiz yeri. Yemyeşil kubbeli bir yerdi. Ve bakmak değil içinde kaybolmak istiyordun baktıkça. Sultanın sarayı burasıydı demek ki.

Dizlerinin üzerine çöktü Muhammed Şemseddin. Neden ağlıyordu ki? O ağlayınca benim de canım yanıyordu. Ama üzüntüden değildi bu ağlama anlıyordum.

O an biri geldi ve omzundan tuttu Muhammed Şemseddin'in;

"Senin ne işin var burada?" dedi birisi biraz da sert bir sesle.

Kendine gelemedi önce Muhammed Şemseddin;

"Şey..." dedi, devamını getirmesine müsaade etmedi adam.

"Burası," dedi, "Peygamber Efendimizin soyundan gelen seyyidlerin makamıdır. Senin ne işin var burada? Çık dışarı." deyip omzundan tutup çıkarmak istedi onu. O an ellerim olsun istedim. Ellerim olsun da o adamın Muhammed Şemseddin'in omzunu tutan ellerini oradan çekip alayım istedim. Dilim olsun istedim, olsun da onu azarlayan sözlerini susturayım. Ama yapamadım. Ben yapamadım ama Kervancı Yusuf yaptı. Ben onun yanımızda olduğunu bile unutmuştum. Meğer o da peşimizdeymiş hep ve buraya kadar gelmiş.

Adamın kolunu tuttu birden.

"O da Hazreti Peygamber'in soyundandır. Emir Buhari'dir o." dedi.

Adamın yüzüne garip bir hâl oldu. Küçümser gibi bakıyor ve öylece gülüyordu. Sonra birilerine seslendi;

"Hele şuna bakın," dedi, "Çocuk çıkıp gelmiş ben Hazreti Peygamber'in soyundanım der. Burada herkes Hazreti Peygamber'in soyundan gelenleri tanır."

Diğerleri de gelip aynı şekilde güldüler. Niye böyle yapıyorlardı ki? Böyle bir sultanın ülkesinde bir misafire niye böyle davranıyorlardı?

"Efendiler, Emir Buhari de Hazreti Peygamber'in evladıdır."

"Öyle midir?" dedi bir tanesi.

"Öyledir."

"O vakit kanıtlasın bize." dedi bir başkası.

"Doğru kanıtlasın. Madem Hazreti Peygamber'in evladıdır gidelim de selam versin Hazreti Peygambere bakalım selamını alacak mı?"

"Ne dersiniz siz?" diyecek oldu Yusuf ama sözünü kesti Muhammed Şemseddin.

"Gidelim." dedi.

O adamların hepsiyle beraber o yeşil kubbeli sarayın kapısından girip bir odanın penceresinin önünde durduk. Muhammed Şemseddin'in kalbi duracak sandım. Yüzü bembeyazdı. Birkaç kez yutkundu. Bir şeyler söyleyecek gibi açtı ağzını ama konuşamadı. Bir kere daha denedi yine olmadı. Dudakları her kıpırdadığında hıçkırıklarla ağlıyordu.

Sonra bir kez daha denedi. Herkes ona bakıyordu. Kapadı gözlerini. Yanaklarından sakallarına yaşlar damlamıyor akıyordu.

"Selamünaleyküm ey dedem." dedi ve kesildi bütün sesler. Sadece onun hıçkırıkları duyuluyordu.

Sonra durdu biraz. Sessizlik oldu. Sadece o susmuyordu sanki her şey ve herkes susmuştu.

"Ve aleykümselam ey evladım." diye bir ses geldi. Sanki bir yerden değil her yerden geliyor gibiydi. Topraktan, rüzgârdan, yerden, gökten, gönülden her yerden ama dudaktan değil. Ömrümde duyduğum en güzel sesti bu. Bu diyarın sultanının sesiydi bu. Sesi bu kadar güzel olanın kendi kim bilir ne kadar güzeldi? Ruhum oradan uçtu bambaşka diyarlara gitti.

Kim konuşuyordu? Kimin sesiydi bu insanın içine huzur veren ses? Bir ben mi duyuyordum bu sesi? Başka kimse duymamış mıydı?

Başı önüne eğildi Muhammed Şemseddin'in. Gözkapakları titriyordu. Bu ağlamak değildi, başka bir şey oluyordu. Ve düştü dizlerinin üzerine. Oradakilerin hepsi diz kırdı sonra. Herkes ağlıyordu.

İşte o gün orada olan şeyi ömrüm boyunca unutmayacağım ben. Zira olmaz denen bir şeye şahit oldum ve inandım. Dede toruna kavuşmuştu. Muhammed Şemseddin bunca yolu sadece bu kavuşma için yürümüştü.

Ayakları titriyordu Muhammed Şemseddin'in. Dudakları titriyordu, tüm bedeni titriyordu ve ağlıyordu. Lakin bu ağlamak şimdiye kadar gördüğüm hiçbir ağlamaya benzemiyordu. Ve yürüdü, hiçbir şey demeden kimsenin yüzüne bakmadan yürüdü ve o odanın içinde bir kenara diz kırıp iki büklüm bir hâlde oturdu. Dilinden sadece tek bir cümle düştü.

"Ben, geldim Efendim."

...

Ve vuslat ne demektir işte ben o gün anladım.

Ben Kervancı Yusuf

BEN YUSUF, Andican'lı tüccar Hatem'in oğlu Yusuf. Çok isterdim ismime Derviş Yusuf demelerini lakin olmadı insanlar bana Kervancı Yusuf dediler, ben de kabul ettim zaten.

Babam ömrünü ticaret yaparak geçirdi. Bir rayiha dükkânı vardı ve dünyanın bütün kokularını orada damıtır, saklar ve satardı. "İyi kokudan anlayan insanın iyisinden de anlar." derdi hep.

Buhur, misk, amber, gülsuyu, zambak... Kokunun her türünü o dükkânda ve küçücük yaşta öğrendim ben. İnsanı kokusundan tanımayı öğrendim.

Oysa ben hep bir âlimin dizinin dibinde oturup ilme meftun yaşamak isterdim. Lakin kader diye bir şey vardı ve benim düşündüklerimden bambaşka ilerliyordu o. Babam ölünce anamla yalnız kaldık. Dükkân bana kaldı, koku bana kaldı, dünya bana kaldı ve yükü ağırdı. Küçük yaşımdan başladım ticaret yapmaya. Çok akçe kazandım, çok adam tanıdım. Ama hiçbir

zaman babam kadar iyi rayihalar yapamadım. Anam da göçüp gidince dünyadan bunca insanın arasında yalnız kaldığımı anladım. Ve yollara düştüm ben de.

İlkin yakın şehirlere gidip geldim, Andican'dan aldığımı Semerkant'ta, Semerkant'tan aldığımı Şehrisebz'e götürdüm. Sonra daha uzaklara çevirdim atımı. Benimle gelmek isteyenler yolum sıra yürüdüler. Urgenç'e, Buhara'ya, Reye, Acem diyarına, Bağdat'a kadar gittim. Artık Kervancı Yusuf olmuştum. Dervişlik sevdam da rayiha dükkânı da çok gerilerde kalmıştı artık.

Bu son seferimde aslında Semerkant'ta konaklamayacaktı kervanım. Geçip gidecektik. Lakin bir adam kesti yolumu; kim olduğunu bilmediğim, daha önce görmediğim ve kimseye benzetemediğim bir adam. Önümde öylece durdu. Atımı durdurdu. Önce bir meczup zannettim ama değildi. İndim atımdan, anlamaya çalıştım. Öylece bana bakan ama sanki rüzgârda uçacak gibi bir adam, yaşlıca ama çok güzel bir adam... "Kervanında bir eksik vardır babam. Buhara'da seni bekler." dedi.

Anlamadım ama konuşmadım da. Sadece kokusunu aldım. Ben bir rayiha dükkânında büyüdüm her kokuyu tanırım sanırdım ama bu koku ne bildiğim ne de tanıdığım hiçbir kokuya benzemiyordu. Başım döndü kokunun güzelliğinden, içime bir garip huzur yerleşti. Ama adam gitmişti. Kaybolmuştu sanki. Bir tek ben mi görmüştüm yoksa bir hayal miydi bilmiyorum. Lakin atıma binip de gitmeye çalışınca ne olduysa atımın ayakları nalından yere mıhlanmış gibi öylece durdu. Gidemiyordu sanki ya da gitmek istemiyordu. Ne ettimse olmadı. Ben de "Vardır bunda da bir hayır." deyip kervanı o gece Semerkant'ta konaklattım.

Ertesi gün sabah erken vakitte Buhara'dan geçerken bilerek durdum orada. Bekledim. Biri gelecek diye bekledim. Birkaç kişi geldi aslında ama bilemedim. Tam gitmek için işaret verecektim ki gençten biri geldi ve görür görmez beklediğimin o olduğunu anladım.

Sordum, "Emir Buhari'dir." dediler. Benden birkaç yaş küçük biriydi. Bütün yol boyunca izledim onu. Bir tüccar değildi, bir yolcu değildi. Neredeyse hiç konuşmuyor, yersiz sohbete karışmıyor, az yiyor, az uyuyor, her durduğumuz yerde dua ediyor namaz kılıyordu. Bir de bu genç yaşında neden elinde bir âsâ ile geziyordu ki?

O hırsızlık olayı olduğunda söylediği şeyin nedenini merak ettim. Sormak için gittim yanına. Ama bir şey oldu. Bir koku. Semerkant'ta yolumu kesen, önümde duran o adamın kokusunun aynısıydı, öyle kokuyordu. Ve konuştukça gönlüme huzur veriyordu. O an anladım ki ömrüm boyunca aradığım yol onun yoluydu ve her şeyden vazgeçmeye o gün orada karar verdim.

Medine'de yanındaydım ben de. O gün orada şahit olduklarımın izahını yapmaya ne gücüm ne de ilmim var benim. Sadece gördüm ve inandım. Ve bir daha hiç ayrılmadım Emir Buhari'nin yanından.

...

Ben Yusuf, Andican'lı tüccar Hatem'in oğlu Yusuf. Gözümü Türkistan illerinde, Fergana Vadisi'nde açtım dünyaya. Çok insan tanıdım, çok para kazandım ve çok şehir gördüm ben. Amà hiçbir şehirde göremediğimi, hiçbir parayla alamadığımı ve hiçbir insanda göremediğimi onun yanında gördüm.

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Bu âsânın sahibini gören var mı?

BANA BİR ŞEY OLMUŞTU. Ama olanın ne olduğunu anlayamadım. Bayılmak desem bayılmak değil uyumak desem uyumak değil. Başka bir şeydi bu, bambaşka bir şey.

Rüyamda annemi gördüm. Ama yanına gidemedim. Benden uzaktaydı. Görüyordum, bana baktığını biliyordum ama ne yaptığını anlayamıyordum. Elinde bir şey vardı sanki.

Peki ben nereydim? Burası neresiydi? Bir yere gidiyordum ama yürümüyordum. O zaman fark ettim bir atın üzerinde ilerlediğimi. Zaman bu zaman değildi. O eski filmlerde gördüğüm gibi bir kafile bir kervan belki... On ya da daha fazla atlıyla ve bir o kadar da deve ve katırla gidiyordum. Ama nereye bilmiyordum.

Bir garip hissediyordum rüyanın içinde kendimi. Herkes bana bakıyor, dilimden dökülecek bir şeyi bekliyordu. Ama neden? Ben kimdim ki?

Üzerime baktım; uzunca bir yeleğim vardı. Parmaklarım-

da taşlı birkaç yüzük. Elimi attım yüzüme, sakallarım ne kadar da uzamıştı böyle.

"Reis!" diye seslendi biri uzaktan. Adımı söylemiş gibi baktım ona. "Biz," dedi, "gidiyoruz."

O an anladım ki bu kervanın reisi bendim. Nereye gidiyorlardı peki diğerleri? Neden benden ayrılıyorlardı?

Elimdeki de neydi? Bir şey tutuyordum elimde. Az önce yoktu sanki. Sonra fark ettim.

Bu bir âsâ... Bu o âsâ... Neden benim elimde ve ne yapacağım şimdi? Hem sahibi nerede?

Aradım, aradım, aradım ama bulamadım. "Sahibi nerede bu âsânın? Gören, bilen yok mu?" diye sordum herkese. Kimse cevap vermedi. Dolandım, aradım, bakındım. "Yok, sahibi burada değil." dediler.

"Ama annem istedi benden, sahibine götürmem lazım." dedim. Çaresizdim, bulamadım, göremedim, elimde âsâyla öylece kaldım.

Ve uyandım. Garip bir hisle uyandım ve elimde aynı rüyamda olduğu gibi tutuyordum o âsâyı. Bir zaman öylece baktım ona. Sanki o da bana bakıyor, anlıyor, görüyor ve biliyordu.

Bir zaman oturdum orada. Kendime gelmeye çalıştım. Uyuduğumdan emin bile değildim. Annemin mektubundan, bana anlattıklarından etkilenmiştim belli ki. Yoksa böyle bir rüya görmemin ne anlamı vardı? Rüya mıydı onu da anlamadım.

Bu işi çözmek zorunda olduğuma karar verdim. Kalktım yerimden. Âsâyı kutusunun içine koydum tekrar. Sonra dolaptaki yerine güzelce yerleştirdim. Tam dolabı kapatacakken kapağın arasına bir şeyin sıkıştığını fark ettim. Çekiştirip zorlayınca bir tomar kâğıt düştü oradan. Hepsini topladım yerden tek tek olduğu gibi aynı yerine koydum. Çok aldırmadım kâğıtlara, sıradan şeylerdir diye vehmettim.

Ne yapacağımı ve nasıl yapacağımı düşündüm. Garip bir cesaret yerleşmişti içime. Mektuptan mı rüyadan mı bilmiyorum. Ama gerekirse rüyamda olduğu gibi tek tek herkese sorabilirdim. Sadece bunun nasıl olacağını ne çare bulacağımı bilemedim. Birilerine sormam öğrenmem ve anlamam gerekiyordu. Annemin isteğini öylece bırakamazdım ki.

Bütün cesaretimi topladım ve yine o kapıya gitmek için çıktım dışarı. Tereddüt etmediğimi söylersem yalan olur. Ama durmadım ve ardıma da bakmadım. Yürüdüm. İkindi güneşi yüzüme vururken dedemin evinin az berisindeki o evin kapısının önüne kadar gittim yine.

Kapıyı çalmak için elimi kaldıramıyordum. Titriyordum. Hani bir şey olsa. Ne olursa, olsun da geri dönecek, gidecek bir bahane bulayım istedim ama olmadı. Vurdum kapıya ve bekledim.

Az sonra açıldı kapı ve aynı kişi açtı. Ben yine o ilk sefer ki gibi sadece ve sessizce donmuş gibi bakıyordum. Ama bu kez bir şeyler bekliyordum.

"Buyur evladım, bir şey mi istemiştin?"

Yine aynı cümleyi kurmuş, aynı şeyi ve aynı şekilde söylemişti. Beynimden vuruluş gibi oldum. Sanki biri elindeki kalınca bir sopayla başıma vurmuş gibi çarpılıp kaldım. Neden böyle yapıyordu? Dün de gelmiştim ama beni ilk kez görmüş gibi davranıyordu.

Zihnimden her şeyi silip, bütün duygularımı bir kenara atıp konuşmaya çalıştım.

"Ben..." dedim durdum. Konuşamadım. Zorladım ama olmadı. Dilim kurudu, kekemeye tutuldum.

"Ha sen, şu komşunun Almanya'daki oğlusun. Niye kapı önünde duruyorsun? Gelsene içeri." dedi ve kapıyı öylece açık bırakıp gitti.

Ne diyordu böyle? Kim zannediyordu beni? Şaka mı yapıyor, dalga mı geçiyordu? Sinirlendim kendi kendime. Daha

fazla duygularıma engel olamadım. Peşinden girdim içeri.

Tam ağzımı doldurup da bir şeyler diyecektim ki;

"Hanım biraz rahatsız, diğer odada yatıyor. Ben çay koyayım sen otur. Geliyorum..." dedi ve gitti.

Dondum kaldım olduğum yerde. Elim ayağım birbirine dolandı. Kanım çekildi resmen bedenimden. Nefesim hızlandı, dudaklarım kurudu. Bayılacaktım sanki. Zihnimde söyledikleri dolanıp duruyordu;

"Hanım biraz rahatsız, diğer odada yatıyor."

Söylediklerine bir anlam veremedim. Ya hâlâ rüyadaydım ve uyanmamıştım ya da aklımı yitirmiştim. Dizlerimin bağı çözüldü. Gözlerimin önü kardı, sırtımdan aşağı ter boşaldı.

Ve duramadım orada. Arkamda ardıma kadar açık kapıyı bırakıp kaçar gibi uzaklaştım. Koştum, koştum ve koştum. Nereye gittiğimi ve nerede duracağımı düşünmeden koştum.

...

Medine
1392

İnanmak ne demektir o gün anladım

YILLAR SONRA İLK DEFA BİR İNSAN GÖRDÜM. Beni esaretimden kurtaracak Muhammed Şemseddin'e kavuşturacak kişi odur sandım. O karanlık kutumun içinden yani zindanımdan beni çekip aldı. Uzun zaman sonra bir insan dokundu bana. Bir garip hissettim kendimi. Hayır, bu sadece esaretten kurtulmak, özgürlüğe kavuşmak ve bir insanla buluşmak yüzünden değildi. Bir farklılık vardı bu genç adamda. Kara gözleri bana birini hatırlatıyordu. İnce yüzünde tanıdık bir iz vardı. Ama bilmiyordum.

Bir şeyler oldu bana dokunduğu an hissettim. Lakin onun eli titredi, ellerinden ateş döküldü sanki yaşlı bedenime. Sonra kapadı gözlerini ya da gözleri kendi kendine kapandı. Uyudu ya da bayıldı.

Ne kadar sürdü bu hâli bilmem ama uzun değildi. Kısa, çok kısa bir an gibiydi. Heyecanla uyandı sonra. Bir zaman öylece oturdu bana baktı. Sonra hızlıca kalktı yerinden. Beni yeniden o kutunun içine bıraktı. Hayır, olamaz. "Yapma!" de-

mek istedim, diyemedim. Durdurmak istedim güç yetiremedim. Ve kapadı kapılarımı. Her yer yine karanlık oldu. Ve beni yine zindana koydu.

İşte yine o karanlığın içindeyim. İnsanlar beni neden ellerine alıp da götürmüyorlar? Neden bu karanlığa mahkûm ediyorlar? Bir suç mu işledim? Bir günahım mı var benim? Neden bu esaretim bitmiyor? İnsanlar bana bunu neden yapıyor?

Oysa Muhammed Şemseddin öyle miydi? Beni bırakmamıştı hiç. En hüzünlü anında da en mutlu gününde de yanından ayırmamıştı.

Onu Medine'de olduğu kadar mutlu görmemiştim hiç. Medine'nin içinde gözlerinde güneş doğar gibi dolaşıyordu. Her gören onun yüzünde huzur buluyor o da sanki burada yeniden doğuyordu. Ama her nereye giderse gitsin muhakkak yine çıkıp o Sultan'ın kapısına geliyordu.

Sultanlarına Peygamber diyorlardı ve ben Muhammed Şemseddin'in o Sultan'ın torunu olduğunu oradayken öğrendim.

O ilk gün buraya gelişimizin üzerinden tam iki sene geçmişti. Artık herkes onun kim olduğunu biliyor, onu seviyor ve garip bir şekilde yaşına bakmadan çok büyük saygı gösteriyorlardı.

Kervancı Yusuf da bizimleydi artık. Kervancılığı da ticareti de bırakmıştı. Bütün kervanını da mallarını da Mekkeli bir tüccara satmış oradan kazandıklarının büyük kısmını burada ihtiyacı olanlara dağıtmıştı. Muhammed Şemseddin nereye gitse o da yanı başından ayrılmıyordu artık. Seyyid İsa, Emir Külâl'e ne idiyse Kervancı Yusuf da Muhammed Şemseddin'e o oldu. Dost oldular, yoldaş oldular, kardeş oldular.

Bir de biri daha vardı yanımızda artık. Daha doğrusu biz onun yanındaydık; Seyyid Muhammed Natta.

Muhammed Şemseddin haccını yapıp da tekrar Medine'ye geldiğinde kalacak bir yerimiz yoktu. Doğrusu çok akçemiz

de yoktu. Bir zaman Sultan Peygamber'in yanı başındaki küçük bir odada gecesini de gündüzünü de geçirdi. Yanına beni dahi almamıştı. Orada ne oldu ne yaptı bilmiyorum. Ara ara dışarı çıkıyordu sadece. O da çok az ve çok kısa. Tam kırk gün kaldı orada. Ne yedi ne içti ne etti bilmem. Ama oraya giren Muhammed Şemseddin ile çıkan Muhammed Şemseddin aynı kişi değildi artık. Zayıflamıştı, yanakları kemiklerine inmiş, bedeni daha bir belirmiş, sakalları uzamış, saçı omuzlarına inmişti. Değişmişti, büyümüştü. Yüzünde ayrı bir aydınlık vardı ve artık bakınca derinleri daha derinleri görüyordu, anlıyordum.

O kırk günün sonunda o odadan çıkınca ona olan ihtiyacımı da hasretimi de sevgimi de daha iyi anladım. Beni eline aldığı anda onun artık Muhammed Şemseddin değil Emir Buhari olduğuna emin oldum ben de.

Aldı beni eline, sarılır gibi tuttu. Ne güzeldi ve ne güzel kokuyordu. Bir kez daha anladım ki buralara bunun için gelmişti.

"Haydi," dedi, "babamın emaneti, gidelim."

Bana söylemişti bunu. Benimle konuşmuştu. O kırk günün sonunda ilk konuştuğu bendim.

Daha oradan çıkmamıştık ki ellili yaşlarında bir adam çıkageldi. Doğruca Muhammed Şemseddin'in karşısına çıktı ve durdu öylece. Gözlerinin içine bakıyordu. Başında yeşil bir sarık, üzerinde uzun bir cübbe, kır sakalları ve yüzü aydınlık biri.

Selam verdi önce. Muhammed Şemseddin aldı selamını. Elini öpecek oldu ama adam öptürmedi. Kucaklaştılar, baba ile oğulun kucaklaşması gibi bir kucaklaşmaydı bu. Sanki sadece ikisi vardı dünyada, başka kimse kalmamış gibi kucaklaştılar.

"Haydi Emir Buhari evladım, gidelim." dedi.

Başını kabul eder gibi salladı Muhammed Şemseddin. O

da gelen adamı tanıyor gibiydi. Ama ben emindim bu adamı daha evvel hiç görmediğimize. Peki Muhammed Şemseddin onu nereden tanıyordu?

Bu adam Seyyid Muhammed Natta'ydı ve Medine'nin içinde iki katlı kerpiç bir evi vardı. Sultan Peygamber'in soyundandı o da. Ve rüyasında Sultan Peygamber'i görmüştü yanımıza geldiği günün gecesinde. Sultan Peygamber; "Evladımı misafir edesin." demişti ona. O emirdi diye çıkıp da gelmişti işte. Hepsi tamamdı da Muhammed Şemseddin bunu nereden biliyordu onu anlayamadım hiç.

İşte o günden sonra Seyyid Muhammed Natta'nın o kerpiç evinin üst katında biz kaldık. Orası evimiz oldu. Seyyid Muhammed Natta bir baba oldu Muhammed Şemseddin'e. Her derdine koşuyor ve onu hiç yalnız komuyordu. Bir de dersler veriyordu ona. Bazı geceler hiç uyumuyorlar sabahlara kadar oturuyorlardı.

İşte böylece iki senedir Medine'deydik. Bazı zaman dağlara çıkıyor inzivaya çekiliyordu Muhammed Şemseddin. Az yiyor, az uyuyor ve az konuşuyordu. Nerdeyse ve bir tek Seyyid Muhammed Natta ile sohbet ediyor onun dışındaki dünya kelamından kaçıyordu.

Yine böyle günlerden birinde şehrin dışındaki bir yerde bir ağacın dibinde oturmuştu. Geceydi ve hava tamamen kararmış, ay gümüş gibi parlıyordu. Benden başka kimse yoktu yanında. Medine'ye geldiğimizden beri gülen yüzünde biraz hüzün vardı ve bunu benden başkası anlayamazdı. Lakin nedenini bilmiyordum ben de.

Yüzünü Medine'ye dönmüştü. Vakit sabaha yaklaşıyordu. Dizlerinin üzerinde büzülmüştü. Geceydi, karanlıktı ama bir ışık vardı. Ben ışık gökten geliyor sanıyordum lakin o ışık Sultan Peygamber'in olduğu yerden geliyordu.

"Ey Efendim," dedi, "bütün ömrümü burada, bu topraklarda geçirmek isterim.

Ey Allah'ım, Sen izin ver ki her günüm her anım her nefesim bu toprakta geçsin. Burada yaşayayım, burada öleyim ve bu toprağa gömüleyim."

Sonra sırtını o ağaca yasladı. O ağacın sevindiğini bir ben fark ettim. Başını sağ yanına yatırdı. Kapadı gözlerini. Sallana sallana dudaklarını kıpırdatıyordu ve bir şeyler döküldü dilinden. Aynı Emir Külâl'in çömlek dükkânında Seyyid İsa ile söylediği gibi.

"Hû..."

"Allah..."

"Hû..."

"Allah..."

Ben de demek istedim. Ben de söylemek istedim. Bir kez olsun söyleyebilseydim keşke. Sanki söylesem her şey öyle güzelleşecek, odundan bedenim can bulacak, özüm ruh bulacak ve insan olacaktım sanki.

"N'olur Allah'ım bana bir dil ver. Bana bir dil ver de ben de söyleyeyim." diye diye yalvardım.

O an beni daha sıkı kavradı Muhammed Şemseddin. Gözlerini hiç açmadı ama beni tuttuğu sağ elini yukarı doğru kaldırdı ağır ağır. Yüzüne doğru yaklaştırdı beni. Ne yapıyordu anlayamadım. Dudaklarına doğru yaklaştırdı beni iyice ve bana fısıldar gibi; "Allah her şeyi duyar." dedi.

İçim titredi.

"Seni de duyar..."

Bir canım olsaydı orada o anda teslim ederdim. Bir gözüm olsaydı ağlaya ağlaya kör ederdim.

Ve devam etti Muhammed Şemseddin beni dudaklarına yaklaştırdığı o hâliyle.

"Hû..." dedi.

"Allah..." dedim ben de içimden.

"Hû..." dedi.

Yandım. "Allah..." dedim.

"Hû..." dedi.

"Allah..." dedim. Gözsüz, yaşsız ağladım...

...

O gece ben de bir başkası olduğumu hissettim. Artık o Sadde ağacından kopan, kırılan ağaç dalı değildim sadece. Beni de duyan biri vardı. Beni de bilen biri vardı ve beni o yaratmıştı, öylece bırakmamıştı. Dilsiz, sessiz, sözsüz söylediklerimi bile dinliyordu. Beni bırakmıyordu.

Ve beni bu dünyadaki tüm insanların içinde bir tek Muhammed Şemseddin anlıyordu.

Neden sonra uyuduğunu fark ettim Muhammed Şemseddin'in ama yüzü aydınlanıyordu bu uykuda. Dudakları kıpırdıyor, yüzü gülüyordu. Uyuduğunun tek belirtisi, gözlerini açmıyordu. Belki de bir uyku değildi bu bilmiyorum.

Az sonra derin derin nefes alarak uyandı. O gözlerini açar açmaz ezan sesi duyuldu tüm şehirde. Mutlu muydu üzgün müydü anlayamadım. Ama bir hâl vardı. Hızlıca kalktı oturduğu yerden. Hiçbir şeye bakmadan koştura koştura şehre doğru gitti. Rüzgâr sakallarını savururken o daha da hızlı koşuyordu. Bunu daha önce de yaşamıştım ben. Hatırladım. Buhara'da o sabah erkenden kalkıp da gördüğü rüyayı Seyyid İsa'ya anlatmak için giderken de tam böyleydi. Ama bu kez farkı vardı zira koşarken ağlıyordu ve ağlarken de tam şöyle diyordu;

"Ben nasıl gideyim Efendim?"

Bu kadar ağladığını hiç görmemiştim.

"Ben nasıl gideyim Efendim?"

Ellerinin böyle yandığını hiç hissetmemiştim.

"Ben nasıl gideyim Efendim?"

Koşa koşa şehre girdi. Seyyid Muhammed Natta'nın evine varana kadar durmadı. Öyle bir girdi ki içeri; kapının önünde bir taşa oturmuş abdest alan Seyyid Muhammed Natta elindeki ibriği düşürdü yere, su her yana saçıldı.

Gözünden akan yaşlar sel oluyor, kara sakalları sırılsıklam ıslanıyordu. Gelip önünde durdu öylece.

"Hayrolsun inşallah oğul." dedi.

"Efendim," dedi Muhammed Şemseddin sesi titriyordu, "bir rüya gördüm Efendim." dedi daha çok ağlamaya başladı.

"Otur hele." deyip bir kenara oturttu Muhammed Şemseddin'i. "Anlat oğul hele ki bilelim ne oldu?"

"Bir rüya gördüm. Öyle bir rüya ki gerçekten gerçek, hakikatten hakikat bir rüya.

Dizlerimin üzerinde oturmuş bir yerde duruyordum. Ama öyle güzel bir yerdi ki. Ben ömrümce böyle güzel bir yer görmedim. Dünyada değil gibiydim. Esen rüzgâr gül kokuyor, her bir yanda nehirler akıyordu.

İki kişi çıktı geldi öteden. Sanki onlar yürümüyor, olduğum yer onlara gidiyordu. Onlar geldikçe güzel daha da güzelleşiyordu. Gelip tam karşıma oturdular. Tanıdım onları efendim. O an hemen tanıdım. İçime öyle bir huzur doldu, bedenim öyle hafifledi her taraf öyle aydınlandı ki o aydınlığın içinde kayboldum sandım.

Hz. Ali Efendimizle Peygamber Efendimizdi bunlar."

Bu kez ikisi de ağlıyordu. Hem Muhammed Şemseddin hem de Seyyid Muhammed Natta'nın gözlerinden sicim gibi yaşlar dökülüyordu.

Birkaç kez kendini zorladı Muhammed Şemseddin. Lakin konuşamadı. Hıçkırıkları konuşmasına engel oluyordu. En sonunda;

"Hz. Ali Efendimiz, 'Ey oğlum,' dedi bana, 'Ey oğlum. Sana bir vazife verildi. Buralarda değil, uzaklarda çok uzaklarda. Gideceksin, Allah'ın adını, Hz. Peygamber'in muhabbetini, dinin hakikatini anlatmaya gideceksin. Sancak düşerse sen kaldıracaksın, gönüller küserse sen olduracaksın, kardeş kardeşe düşerse sen durduracaksın. Ve gideceksin. Üç kandil yanacak önünde ve sana yol gösterecekler. Onların söndüğü

yerde yurt tutacaksın. Orada yaşayacak, orada ölecek, oraya gönlünü verecek ve orada gömüleceksin. Ve gideceksin oğul.' dedi ben öylece kaldım. Sadece onlara baktım ve uyandım."

Hiç kıpırdamıyor ama çok ağlıyordu.

"Koştum sana geldim efendim."

Seyyid Muhammed Natta gözünden akan yaşları sildi.

"Mübarek olsun oğul." dedi, "Mübarek olsun ki vazifelendirilenlerden oldun. Yarından tezi yok gideceğiz. Ben de geleceğim seninle..."

Anlamak ne zordu bu olanları. Bir rüya ile Buhara'dan çıkıp da gelmiştik. Şimdi de bir başka rüya ile yine yollara düşecektik. Hem de nereye gideceğimizi bile bilmeden. Ama itiraz etmeden kabul ediyordu Muhammed Şemseddin. Teslim ediyordu kendini. Ve inanıyordu. Hem de tüm benliğiyle, kalbiyle, ruhuyla, bedeniyle, her zerresiyle inanıyordu.

O sadece Sultan Peygamber'in yanından ayrılacağı için ağlıyordu.

Ve ben inanmak ne demektir işte o gün anladım.

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Dünyayı çocuklar güzelleştiriyor

İKİ GÜN kendime gelemedim. Evden dışarı bile çıkmadım. Sadece orada öylece düşündüm durdum. Ara ara kapının vurulduğunu duydum ama aldırış etmedim hiç. Delirdiğimi düşünüyordum. Yoksa bir insan neden böyle ve birden çıkıp gelirdi ki buraya? Hem bu olanları akılla mantıkla nasıl izah edebilirdim ben. Düşündüm durdum, gündüzleri yataktan çıkamadım geceleri tek an olsun uyuyamadım. Ama bir çare, bir çıkış yolu bulamadım. Kaçtığım her şey üzerime geliyordu ve insan ne kadar kaçarsa kaçsın nereye giderse gitsin derdini de acısını da yanında götürüyordu, anladım.

Neden buraya geldim ki ben? Kaçtıklarım bulduklarımdan kötü değildi. En azından böyle bir durumun içine sokmazdım kendimi. Canım acır, içim yanar, yalnız kalırdım ama atlatırdım bir şekilde. Şimdiyse hiç bilmediğim bir yerde yolumu bulmaya çalışıyordum ve doğal olarak bulamıyordum.

Tamam dedemin köyüydü burası. Onun eviydi. Bir

hikâyemiz vardı, annemin yazdığı mektuptan öğrenmiştim. Ve çok özel bir hikâyeydi bu. Bana da bir emanet gibi bunu bırakmıştı miras diye. Ama yabancıydım ben. Bu köye de bu eve de bu hikâyeye de bu emanete de yabancıydım. Ve üstüne üstlük beni tanıyan kimse de kalmamıştı neredeyse dünyada. Ya ölmüşlerdi ya unutmuşlardı.

İşte yine kapı çalıyor. Kim bu? Neden bu kadar ısrar ediyor anlamıyorum? Açmıyorum işte.

Zehra teyzeden başka kim olacak? Benim burada olduğumu bilen de varlığımı fark eden de tek kişi o. Kızıyorum ama bir yanım da sevinmiyor değil. En azından biri beni düşünüyor. Küçükken de böyle yapardım hep. Üzülür, kızar, ağlardım. Gidip yatağıma yatar hıçkıra hıçkıra gözyaşı dökerdim. Ama beklerdim. Annemin gelmesini beklerdim. Ve her seferinde gelirdi. Kızsam da ağlasam da onun geleceğini bilirdim.

Gerçekten çok inatçı. Durmadan ve gittikçe daha şiddetle vuruyor kapıya. Hatta galiba kapıyı tekmeliyor. Daha fazla dayanamadım. Kalktım yatağımdan. Başım döndü önce. Biraz sinirli biraz da mutlu kapıya gittim. Aynı anneme yaptığım gibi. Gelme diyor ama gelmesini istiyordum. İçten içe sevindiriyordu yani beni kapıyı çalanın bu ısrarı. Hâlâ aynı şiddetle vuruyordu kapıya.

Hızlıca açıverdim. Yağmur yağıyordu dışarıda ve ben hiç fark etmemiştim. "Yeter Zehra teyze!" diyecektim ki kimseyi göremedim. Yarım kaldı sözüm. Başımı az aşağı doğru eğince kapının önünde duranın bir çocuk olduğunu fark ettim.

Sarı saçları, yeşil gözleri ve güneş yanığı yüzüyle yedi sekiz yaşlarında sevimli bir erkek çocuğuydu bu. Üzerinde siyah bir penye altında kısa bir pantolon vardı. Elinde neredeyse kendi kadar bir tepsi tutuyordu. Ve yağmurda sırılsıklam olmuştu. Bu kadar boyuyla kapıya bunca şiddetli vurabilmesine şaşırdım.

"Neden açmıyorsun kapıyı ya?" dedi birden.

Bana bir gülme geldi. Ama öyle böyle değil. Durduramı-

yordum kendimi. Zaten koptu kopacak olan sinirlerim dizgininden boşalır gibi bıraktı kendini. Katıla katıla güldüm. Ağlamak ile gülmek arasındaki o hâl buydu işte. Biraz daha gülsem hıçkıra hıçkıra ağlayacaktım.

Çocuk bana şaşkın şaşkın bakıyordu. Islanmış saçlarından süzülen sular yüzüne doğru akıyordu. Kendime gelmeye çalıştım biraz. Çok zor oldu. Biraz sakinlesem de yine ara ara gülüyordum.

"Alsana şunu abi. Ellerim koptu. Zaten sırılsıklam oldum." dedi kaşlarını çatıp bana bakarak ve elime tutuşturdu tepsiyi.

Çocuk haklıydı. Tepsi ağırdı, çocuk küçüktü, yağmur yağıyordu ve kapıda elinde bu tepsiyle belki on beş belki yirmi dakikadır bekliyordu.

Sonra hiçbir şey demeden dönüp gitmeye kalktı.

"Dur hele dur." diye seslendim ardından.

Döndü baktı bana. Hâlâ daha kızgındı.

"Sen kimsin? Bunu neden getirdin?"

"Ömer'im ben," dedi, "sana iyilik olsun diye getirdim. Ama sen iyilikten anlamıyorsun. Baksana bir de dalga geçer gibi bana gülüp duruyorsun."

"Ya hu yok." dedim. "Ne dalga geçmesi. Gel hele sen."

Öyle deyince biraz yumuşar gibi oldu. Ama gelmedi. Yağmurun altında öylece bekliyordu. Belli ki aynı benim yaptığım gibi ısrar etmemi istiyordu. Ettim. O gelmedi ama ben gittim. Yanına kadar gidip yağmurun altında ıslandım ben de.

"Bak, dalga geçiyor olsam yağmurun altına senin yanına gelir miydim?"

İlk defa yüzü güldü. Güzel çocuktu. Her çocuğun olduğu gibi masumiyetin güzelliğiydi yüzündeki.

"Tamam mı Ömer, barıştık mı?" dedim.

"Tamam hadi affettim." dedi.

Belli ki akıllı çocuktu. Sundurmanın altına geçtik beraber.

"Şimdi söyle bakalım. Kimsin sen?"

"Ömer'im dedim ya işte."

"Tamam Ömer'sin de kimsin? İki gündür kapıyı çalan da sen miydin?"

"Bendim tabi. Demek duydun ama açmadın kapıyı yani?"

"Açamadım diyelim." dedim.

"Nenem gönderdi bunları sana."

"Senin nenen kim?" dedim.

"Aha şurada evi, komşun. Zehra nenem..."

"Ha sen Zehra teyzenin torunu musun?"

"Hı hı." dedi başını sallayarak. Getirdiği tepsideki üzeri kapalı kutudan bir böreği almış ısırıyordu.

"Tamam Ömer, şimdi oldu." dedim.

"Benim de adım Bekir, Ali Bekir. Memnun oldum." deyip elimi uzattım. Büyük bir adam gibi sıktı elimi.

"Hadi ben gidiyorum." dedi ve yağmura pek de aldırmadan çekti gitti.

Yüzümde bir tebessümle ardından öylece bakakaldım.

"Ömer," diye seslendim, "yine gel tamam mı?"

Cevap vermedi. Arkasını bile dönmedi. Sadece sağ elinin başparmağını yukarı kaldırdı onaylar gibi ve gitti.

İmrendim ona. Çocuk olmak ne güzel şeydi.

...

İki gündür neredeyse hiçbir şey yememiştim. Tepsiyi alıp dedemin oturma odasına götürdüm. Oradaki küçük sehpanın üzerine bıraktım. Mutfaktan bozma o eski yerdeki ocağın yanmasına hayret ettim. Ama yandı.

Dolaptan bir yerden eski bir demlik buldum. Hayret edilecek şekilde her şey tertemizdi. Bir de çay bulsam her şey tamamdı. Hayret o da vardı. Ne zamandan kaldığını bilemediğim yarım bir çay paketi. Çay bozulmazdı ki. Yani herhâlde.

Çay demlenirken ben de arkadaki lavaboda elimi yüzümü yıkadım. Etrafı buram buram çay kokusu sarınca kendi-

mi uzun zaman sonra evde hissettim. Hayret ettim kendime. Dünyam yıkılmış gibiydi. Ama bir çocuk çıkıp gelmiş ve her şey değişmişti. "Dünyayı çocuklar güzelleştiriyor." diye geçirdim içimden.

Kahvaltıyı yapıp bitirince kirli tabakları bardakları yıkadım. Tepsiye yerleştirdim tekrar. Götürüp kendim verecek hem de Zehra teyzeye teşekkür edecektim. Kadın kendi annem gibi beni düşünmüştü. Hem de kapıyı açmamış olmama rağmen her gün. E tabi bir de Ömer vardı. Onu da sevmiştim.

Tepsiyi elime alıp dışarı çıkmak için kapıyı açtım ki Ömer yine karşımda duruyordu. Şaşırdım kaldım.

"Sen gitmemiş miydin?" dedim.

"Gittim." dedi.

"E niye geri geldin?"

"Sen, gel dedin ya abi. Ben de geldim işte." deyip içeri giriverdi.

Etrafta dolanmaya başladı. Dur demedim, demek de istemedim zaten. Garip bir şekilde bu çocuğun burada olmasından mutlu oluyordum.

"E burada hiçbir şey yok. Baya eski bir yermiş burası."

"Öyle," dedim, "dedemin evi."

"Televizyon da yok."

"Yok."

"Dışarıda hava güzel abi, yağmur da dindi, gel bak şu ağacın orada oturalım." deyip geldiği gibi çıktı dışarı. Evde umduğunu bulamamıştı belli ki. Ama garip bir şekilde dedemin evini benden daha iyi biliyordu.

Ben de çıktım peşi sıra. Bahçenin öte ucundaki hangi meyve olduğunu bilemediğim ama bir meyve ağacı olduğundan emin olduğum ağacın altında elle yapıldığı her hâlinden belli olan bir ahşap sedirin üzerine oturdu. Ben de oturdum yanına. İçimdeki bütün huzursuzluk dağılmıştı sanki. Bu çocuğun gözlerinde beni ona çeken ve içinde kaybolduğum bir şey vardı.

Sabahki yağmurdan eser yoktu. Güneş açmış ve kızdırıyordu. Yağmurun bıraktığı koku her yana yayılıyordu. Hayatımda en sevdiğim koku buydu; taze ot ve toprak kokusu.

"E Ömer anlat."

"Ne anlatayım abi?"

"Ne istersen anlat, dinlerim. Ben konuşmaktan çok dinlemeyi severim."

"Sen yazarmışsın öyle mi?" diye sordu oturduğu sedirde yere değmeyen küçük ayaklarını sallarken.

"Öyleyim."

"Peki ne yazıyorsun?"

"Hikâyeler yazıyorum aslında Ömer. Kimseye anlatamadıklarımı yazarak anlatıyorum."

"Niye ki?"

"Çünkü anlamıyorlar."

Sustu. Doğal olarak sustu. Onun yaşındaki bir çocuğun anlam veremeyeceği bir cümleydi bu.

"Ne kadar duracaksın burada?"

"Çok durmayacağım, gideceğim."

"Nereye?"

"İstanbul'a."

"Nereden geldin ki?"

"İstanbul'dan..."

"O zaman neden geri gidiyorsun?" diye sordu.

Gerçekten de neden gitmek istiyordum. Bu düğümü çözmeden, annemin isteğini yerine getirmeden gitmemeliydim. Ama çok duramazdım da burada. Burası hayalden bir dünya gibiydi ve ben mecburen gerçeğe dönmek zorundaydım, her insanın olduğu gibi.

Düşüncelere daldığımı anladı Ömer. Akıllı çocuktu. Galiba biraz da konuyu değiştirmek için;

"Bizim köyde hiç araba yok, biliyor musun?" dedi.

Gerçekten de düşündüm. Geldiğimden beri hiç araba gör-

memiştim. Yoktu yani. Şaşırdım. Hem araba olmamasına hem de bunu fark etmemiş olmama şaşırdım.

"Neden yok?"

"Arabalar insanları öldürmesinler."

Çocuk aklıyla kurduğu bu mantığa hayret ettim. Neden böyle söylediğini de anlamadım. Ama içim acıdı. Annemi hatırladım. Beni sarsmıştı bu cümle.

Hatta bir şey daha fark ettim o an. Telefon da yoktu burada. Gerçi bu benim için bir eksiklik sayılmazdı. Telefonla konuşmayı sevmiyordum zaten. Ben daha çok yazarak anlaştığımdan onu da mesaj için taşırdım yanımda. Ona da burada gerek yoktu.

"Hepiniz o evde mi yaşıyorsunuz?"

"Nenemle ben."

"Diğerleri?"

"Diğerleri kim?"

"Annen, baban..."

"Annem babamın yanında."

"Baban nerede?" diye sordum.

Yüzüne bir karanlık çöktü, tebessümü düştü. Üzülmüştü.

"O biraz hasta." dedi. Gözlerime bakmıyordu.

Sormadım daha fazla. Soramadım daha doğrusu. Vereceği cevabın onu da beni de üzeceğini hissettim.

Kalktı sonra birden. Zıplayıp indi sedirin üzerinden.

"Neyse, ben gideyim abi." dedi.

"Olur Ömer," dedim, "ama yine gel..."

Bir şey söylemedi. Yine ilk seferki gibi sağ elinin başparmağını kaldırıp, "Tamam." işareti yaptı ve uzaklaştı. Bahçe kapısından çıkana kadar seyrettim onu.

Çocuk olmak güzel şeydi. Büyümekse acı, dert ve yalnızlık veriyordu insana. Onlar var diye dünya güzeldi.

...

Bursa
1393

Şükür ne demektir o gün anladım

BU SEFERKİ YOLCULUĞUMUZ daha öncekine hiç benzemedi. Muhammed Şemseddin, Seyyid Muhammed Natta, ben ve bir de Kervancı Yusuf vardı. Gerçi ona artık Kervancı Yusuf demiyordu kimse; Derviş Yusuf diyorlardı ve o da bu ismi çok seviyordu.

Bir yolculuktan ziyade bir medresede gibiydi bu yolculuk. Bütün yollar, dağlar, çayırlar bize halı, gökyüzü de kubbe oldu. Seyyid Muhammed Natta hoca, Muhammed Şemseddin, Derviş Yusuf ve bir de ben talebe olmuştuk. Dinleye dinleye, öğrene öğrene ve her gittiğimiz yerde yaratılışın güzelliklerini göre göre gidiyor, durduğumuz yerde tekrar ediyorduk. Gündüzleri yol gidiyor geceleri yakılan ateşin başında dersler okunuyordu. Seyyid Muhammed Natta gece oldu mu bir halka kuruyordu ve her biri ateşin etrafında oturup dersler yapıyorlardı.

Muhammed Şemseddin için hiç kolay olmadı Medine'den ayrılmak. Ayakları gitmek istemedi. Orada durmak, orada

kalmak ve orada ölmek için gelmişti o. Bunu biliyordum. Lakin bütün bir hayatını Sultan Peygamber'in söylediklerine göre yaşıyordu o. Onun yaptığı gibi yapıyor, onun olduğu gibi oluyor ve onun gittiği gibi gidiyordu. O ki rüyasında da olsa ona bir emir vermişti Sultan Peygamber; içi yansa da yapacaktı bunu. Yani gidecekti.

Çok ağladı. Sultan Peygamber'den ayrılırken çok fazla ağladı. Onun mezarının başında iki büklüm oturdu saatlerce. Dilinden dualar döküldü. Lakin hiç kimseyle konuşmadı. Sadece Buhara'dan ayrılırken yaptığı gibi Medine toprağından da bir avuç aldı bir keseye koydu ve heybesinin içine yerleştirdi.

Medine'ye veda ederken sırtını dönmedi hiç şehre. Atının üzerine hiç binmedi. Şehir görünmeyecek kadar uzaklaşıncaya değin böyle yürüdü. Ve hep ağladı. Şaşırdım. Babasından, atasından, toprağından ayrılırken bu kadar ağlamamıştı. Sultan Peygamber'i onların hepsinden daha çok seviyordu belli ki.

Yola çıktığımızın ilk gecesi bir ağacın altında heybesini başına yastık etmiş de uzanırken gökyüzünde bir şey gördüm ben. O da görmüştü biliyordum. Üç tane yıldız gibi yanan ışık vardı. Üç kandil bunlardı demek ki. Zira sonraki her gece gördüm onları. Yolu bize onlar gösterdi. Ama bir ben bir de Muhammed Şemseddin gördük sadece onları.

Bağdat'ı geçip de yola devam ettiğimizin gecesi o kandillerden birinin söndüğünü fark ettim. Artık iki taneydiler.

Diyar'ı Rum içlerinde ilerledik günlerce. Her yanında mescitler, camiler gördük. Ama sultanları farklı farklıydı. Birlik yoktu. Aynı dinden millettendi hepsi ama ayrı ayrıydılar. Oysa bir olsalar birlik olsalar ne kadar büyük ve ne kadar güçlü olacaklardı.

Bir gece vakti yine dağ yamacında bir ateşin etrafında oturmuştu üçü de. Muhammed Şemseddin'in hemen yanı başında duruyordum ben de. Ateşin alazı yüzlerine vuruyordu ve

gürül gürül yanıyordu. O zaman şükrettim Allah'a beni de şu ateşte yanıp kül olacak ağaç dallarından biri değil de Muhammed Şemseddin'in yoluna yoldaş ettiğine. Şükür güzel şeydi, ferahlatıyordu. Borcunu ödemiş gibi hissediyordun.

Yanlarında yiyecek ne varsa onlardan yediler azar azar. Yiyecek az, zaman zor, yollar uzun ama onlar güzeldi.

"Yol ne içindir oğul?" dedi Seyyid Muhammed Natta bir zaman sonra, elindeki kuru dallardan birini ateşe atarken.

"Gitmek içindir efendim." dedi Muhammed Şemseddin.

"Peki gitmek ne içindir evladım?" dedi bu kez Derviş Yusuf'a bakarak.

"Varmak içindir efendim." dedi o da.

"İkiniz de doğru dersiniz. Lakin eksiktir. Zira bütün yollar gitmek için değildir ki. Bazı yollar gelmek içindir de. Zira insan en sonunda ve mutlaka yola çıktığı yere geri gelir. Bunu bilirse de kendine gelir. Zira dünya insanın kendini bulacağı kadar kendini yitireceği de bir yerdir. Onun için yaşamak zaten yolda olmak demektir.

Varmak meselesi de başka. Zira bizlerin vazifesi varmak için yola düşmek de varacağımız yeri düşünmek de değildir. O ki Allah rızası için düştük yola. Yolumuzu açacak da bize bir yol bulacak da O. Biz yoldan mesulüz. Bizim işimiz yola düşmek, yürümek... Bizi vardırmak, ulaştırmak O'nun takdiri. Biz yürürüz varırsak nasip deriz, varmazsak bu yolda ölürüz ona da nasip deriz. Ve her birine şükrederiz. Yola da yolda olmaya da varmaya da yolda kalmaya da şükrederiz."

"Peki niye gideriz efendim?" diye sordu Derviş Yusuf.

"Niyesi bizim meselemiz değil oğul. Biz niyetli ama niyesiz gideriz. O ki Allah istemiş deriz yollara düşeriz."

"Ya bu yolun sonunda bulduğumuz umduğumuz çıkmazsa?"

"Bak oğul," dedi şöyle bir oturduğu yerde kendini düzelterek, "biz dünyaya yolcu gibi geldik. Bana şimdi sorsan ki alt-

mış senedir bu dünyada yaşadın da ne anladın? Derim ki dün doğdum bugün yaşıyorum yarın öleceğim. O kadar kısa yani.

Bulduğumuzu da umduğumuzu da verenin kim olduğunu bilince bulduğuna da üzülmüyor umduğunu da kaybetmiyorsun aslında.

Alanı da vereni de bilmek insana huzur verir oğul."

Bir vakit öyle sessizce durdular. Hiçbiri konuşmadı. Geceydi, karanlıktı ve hiç ses yoktu. İki kuş gelip kondu altında oturduğumuz ağacın dallarına ve bir tek onların sesleri duyuldu. Ne güzel ötüyorlardı.

Az sonra müsaade isteyip bir kenara çekildi Derviş Yusuf. Muhammed Şemseddin ile Seyyid Muhammed Natta baş başa kalmışlardı. Bir zaman konuşmadılar. Ortada yanan ateş yavaş yavaş sönmeye başlamıştı.

"Ne diyorlar?" dedi Seyyid Muhammed Natta birden.

"Anlamadım efendim." dedi Muhammed Şemseddin.

"Kuşlar diyorum, ne diyorlar?"

Sustu, dinledi Muhammed Şemseddin. Ben de dinledim. Kuşlar bir şey mi söylüyorlardı? Söyleyebilirler miydi? Ötüyorlardı işte, o kadar.

"Duyamıyorum." dedi.

Duyamıyorum ne demekti? Duyuyor olmalıydı. Ama duyduğu sadece kuşların ötmesiydi. O ne söylediklerini duymadığını anlatmak istiyordu.

"Duyma oğul," dedi Seyyid Muhammed Natta, "duyma, dinle..."

Kapadı gözlerini Muhammed Şemseddin. Bir vakit öylece kaldı. Neden sonra bir tebessüm yerleşti yüzüne. Kendinden geçer gibi oldu. Başı bir sağa bir sola sallanıyordu ve kuşlar ötüyordu. Gittikçe daha da hızlandı sallanmaları. Kuşların sesleri daha da yükseldi. Hiçbir şey anlamıyordum ben. Sonra durdu. Kuşlar sustu.

"Bak işte," dedi Seyyid Muhammed Natta, "gördün mü; ya-

ratılan her şey kendi dilinde O'nu söylüyor. Sadece duymak için dinlemek gerekiyor. Sen zaten duyuyordun bunları lakin şimdiden sonra dinle oğul. Dinle ki her biri sana neler söyler."

"Doğru efendim lakin benim içimde bir yangın var ve nasıl sönecek nasıl dinecek bilmiyorum."

"Artık bir vazifen var oğul. Kardeş kardeşe düştüğünde başka düşman aranmaz. Ve bil ki öyle bir vakit gelecek. Geldiğinde her yeri yakıp yıkar bu ahval. İşte sen ki öyle bir vakitte gönülleri tamir edeceksin. Sonra gönlü ihya edilenler şehirleri inşa edecek, devlet düşecek olsa sen direk olacak, omuz verecek düşürmeyeceksin."

"Benim nasıl gücüm yeter ki buna efendim?"

"Sen dünyayı ardında bırakmaya gücünü yetirmişsin de buna mı gücün yetmez sanırsın?"

Gözleri uzaklara daldı Muhammed Şemseddin'in. Belki de yaşadıklarını düşündü. Ne olacağını bilmiyor ne bulacağını bilmiyordu ama gidiyordu.

"Allah'ım," dedi içinden, "o gün geldiğinde bana güç ver."

Ve o gece bir kandilin daha söndüğünü gördüm. Bir de düşündüm; yaratılmış her şey kendi dilinde O'nu söylüyorsa ben de söyleyebiliyor olmalıydım ama nasıl yapacaktım nasıl söyleyecektim?

...

Üçüncü kandil de söndüğünde Hamidili dedikleri yeri aşmış İnegöl'ü ardımızda bırakmıştık ve Bursa şehrinin yakınlarındaydık. Artık Osmanlı topraklarına ulaşmıştık. Güneş doğalı birkaç saat olmuştu ve o günün gecesinde son kandil de kaybolmuştu.

Varacağımız yer burasıydı demek ki. Sabahın o erken saatinde atlarını Gök renginde masmavi akan bir derenin kenarında suladılar. Ve bir sofra kurup da gürül gürül akan suyun kenarında oturdular. Ne varsa heybelerinde onlardan yediler

azar azar. Sofradan kalkınca o akan soğuk suda abdestlerini aldılar.

Neden sonra diğerlerinden ayrılıp yürümeye başladı Muhammed Şemseddin. Beni de yanından ayırmıyordu. Kimseye bir şey demedi ama Seyyid Muhammed Natta farkındaydı. Etrafa bakına bakına yürüyor, sanki tanımaya, tanışmaya çalışıyordu.

Güney tarafta şehir görünüyordu. Keşiş Dağı dedikleri koca bir dağın yamacındaydı bu şehir ve ilk fark ettiğim şey Buhara'ya benzediğiydi. Her yer yemyeşildi. Bir garip havası vardı aynı Buhara gibi. Esen rüzgâr incitmiyor da okşuyordu sanki.

Beni de toprağa değdire değdire ilerledi. Belki bir yarım saat ya da daha fazla sadece orayı seyrederek yürüdü. Dilinde besmele vardı ve bir de sanırım şehre dua ediyordu. Derenin aktığı yolu takip ederek ilerledik.

İleride bir yerde küçük bir tepenin üzerinde bir mağara gördü. Oraya doğru yürüdü. Değişik bir yerdi. Buraya bilerek konmuş gibi. Şehri tam karşısından gören bir mağara. Sanki bunların hepsini biliyordu Muhammed Şemseddin. Buraları tanıyordu sanki. Mağaranın önüne kadar çıktı. Biraz yüksekçe bir yerdi. Orada bir taşın üzerine oturdu ve beni de dikine yere bastırıp iki elini bağladı üzerimde. Çenesini de ellerinin üzerine dayadı.

"Ey Bursa," dedi, "ey güzel Bursa, cânım Bursa, toprağının altında gönül erlerini saklayan, toprağının üstünde gönül sultanlarını barındıran Bursa..."

Adını biliyordu şehrin. Şehri biliyordu, burayı biliyordu ve bilerek yürüyordu. Şaşırdım, çok şaşırdım.

"Ben Muhammed Şemseddin, çok uzak illerden çıkıp da sana geldim. Gelmedim gönderildim aslında. Sana da gönüllerin sultanı Peygamberimizin selamını getirdim."

Sustu bir an. Gözleri uzaklarda, her yerine bakıyordu şeh-

rin. Bir şey hissettim. Ama izah edemem. Sanki şehir selamı alıyor gibiydi. Ben duymuyordum ama Muhammed Şemseddin dinliyordu, anladım.

"Toprağında bir yer ver bana ben de sana gönlümü vereyim. Burada yaşayıp, burada öleyim."

Bir şey oldu. O da duydu mu hissetti mi bilmem. Ama toprağa saplanmış ucumda hissettim ben. Toprak sevindi desem anlatacak şey değil, toprak selam aldı, hoş geldin dedi desem olacak iş değil ama oldu, bir şey oldu.

Orada, o tepenin yamacında ve o mağaranın başında yüzünü Sultan Peygamber'in şehrine doğru döndü ve iki rekât namaz kıldı. Ne yere bir şey serdi ne de çekindi. Zira Bursa toprağı temizdi. Beni de yanına koydu. O her başını secdeye değdirdiğinde bir şeyler oldu. Anlamadım ben. Ama oldu.

Namazını bitirip de selam vermişti lakin başını yine indirdi secdeye. Alnını toprağa değdirdi. Ve bu kez uzunca kaldı orada. Bir şeyler söyledi ya da belki dinledi. Ama toprağın kulağına bir cümle fısıldadı sanki. Ve sonra kaldırdı başını. Derince bir nefes çekti. Nefes değil de sandım ki Bursa'yı çekti içine.

"Gayri bana yurt sensin. Benim vatanım sensin." dedi ve sanki dört bir yanına savurur gibi verdi nefesini.

"Elhamdülillah." dedi ve kalktı.

...

Gökdere'nin kenarına geldiğimizde Seyyid Muhammed Natta da Derviş Yusuf da onu bekliyorlardı.

"Mübarek olsun, buraya yerleşeceğiz, daha ileri gitmeyeceğiz." dedi Muhammed Şemseddin.

İkisinin de yüzüne bir mutluluk yerleşti. Zira Bursa hepsine huzur vermişti.

"Peki nerede kalacağız Emir Buhari? Burada kimseyi bilmez tanımayız." dedi Derviş Yusuf.

"Doğru," dedi, "ne biz onları biliriz ne onlar bizi bilir. Lakin bizi de onları da bilen Bir'i vardır. O bizi bilse yeter. Ve Allah bize dağında yer açmıştır." dedi.

Ve sonra onları da alıp götürdü. O tepenin başındaki mağaraya yerleştik. Hiç kimse yoktu. Hiçbir şey yoktu. Lakin Muhammed Şemseddin orada o tepenin başında oturup bütün gün şükretti Allah'a.

Var olana şükredeni görmüştüm lakin o yok olana, az olana şükrediyordu ve ben şükür ne demektir işte o gün anladım.

Sonra ben de şükrettim beni Muhammed Şemseddin ile buluşturup onun eline tutuşturana...

...

Ben Seyyid Muhammed Natta

BEN MUHAMMED NATTA. Ömrüm ilim yolunda her ne varsa öğrenmekle geçti. Yıllarca âlimlerin dizi dibinde ilmi öğrendim. Sonra dergâhlarda gönlüme derman aradım. Yaşım ilerledikçe öğrendiğimi öğrettim, bildiğimi anlattım, hissettiğimi söyledim. Allah yoluna çağırdım taze gönülleri. Ömrümün son deminde bir vazife verildi bana. Yoldur, zordur, uzundur, yaşım çoktur demedim; gittim.

Bağdat'ta bir gece vakti bir rüya düştü gözlerime. Uzakta çok uzakta bir yerde bir ağaç kök salıyordu. Ama rüzgâr esecek, kış gelecek ve kurumaya tutacaktı o ağacı. Oysa kurumaması lazımdı. Zira cihana İslam'ın kökleri o ağacın dallarından yayılacaktı. Sonra biri su verdi o ağacın kurumaya yüz tutan bedenine. Ama uzaktaydı. Onu oraya götürmem gerektiğini anladım.

O gecenin sabahını görmeden yollara düştüm. Medine'ye kadar geldim. Rüyamın tabirini orada aradım. Buldum da. İsmi

Muhammed Şemseddin'di. Daha gencecikti. Lakin bunca senede yürüdüğüm yolu o çoktan tamam etmişti.

Gönlü bu dünyaya ait değildi. Safi ve tamamen Peygamber sevgisini taşıyor ve o sevgi gözlerinden taşıyordu.

Medine'de kaldığımız o günler boyunca evde yalnız olmadığımızı hissettim. Bir gariplik vardı onda. Bir şey olacak, bir şey doğacaktı biliyordum ama henüz ne olduğunu fark edemiyordum.

Bir sabah vakti ağlayarak ve koşa koşa geldi yanıma. Rüyasını anlattı. Anladım ki benim rüyamın tabiri onun rüyasındaydı. Ve bize yol yazılmıştı. Yollara düşüp gidecektik. Yolcu olan ben değildim oydu, bense onun yanında bir rehber.

Ben biliyordum, nereye gideceğiz ne edeceğiz biliyordum. Ama onun da bunu bildiğinden haberdar değildim hiç. Bağdat'tan çıktığım yol, Medine'de bir emanetle buluştu. Muhammed Şemseddin bana verilmiş bir emanetti ve Bursa'ya kadar yürüdüm onunla.

Hiç yanından gitmedim, emanete ihanet etmedim ve onda gördüğümü başka kimsede görmedim.

...

Ben Seyyid Muhammed Natta.

Bir ömrüm daha olsa ve tamamı yolda geçse yine de Medine'ye varır onu bulurdum ve yollara düşer Emir Buhari'ye yine yoldaş olurdum.

Bursa
1393

Rüya ne demektir o gün anladım

BURSA GÜZEL ŞEHİRDİ. Osmanlı'nın başşehriydi ve her bir yanını huzur sarmıştı. Ruhu vardı, toprağına değdiğim her an bunu hissedebiliyordum. Her birimizi basmıştı bağrına.

O mağarada geçirdiğimiz ilk gecenin ardından Muhammed Şemseddin sabah erkenden kalktı. Bir süre oturdu mağaranın önünde. Gözlerinde hüzünden, sevinçten ziyade bir heyecan vardı. Az sonra Seyyid Muhammed Natta ve Derviş Yusuf da kalkıp geldiler. Sabah namazını orada beraberce kıldılar. Lakin bu kez bir farkla. Seyyid Muhammed Natta sağ eliyle öne doğru Muhammed Şemseddin'i geçirdi. Namazı onun kıldırmasını istedi. Öyle yaptılar. Muhammed Şemseddin kıldırdı namazı ve ardında sadece iki kişi durmuyordu. Hissediyordum ama göremiyordum kimseyi.

Namazdan sonra hiç durmadılar. Gökdere'nin üzerindeki asma köprüden geçip karşıdaki köye vardılar. Burası köy de-

necek kadar küçük değildi. Aslında şehrin güney ucuydu ve şehrin merkezine yakın bir yerdi burası.

Yürüye yürüye çarşıya kadar vardılar. Tüccarlar tezgâhlarını henüz açıyorlardı ve etrafta yeni yeni bir hareketlilik vardı. Mallarını tezgâha dizenler, kapılarının önünü temizleyenler, dükkânları olmayıp da yere serdikleri çuhaları serenler, hepsi oradaydı. Çarşının her bir yanını gezdiler. Herkes her hâllerinden yabancı oldukları belli olan bu üç kişiye bakıyorlardı. Tüccar olmadıkları belliydi daha ziyade müderris, talebe, dervişe benziyorlardı. Ve gören herkes saygıyla selam veriyordu onlara.

Biraz ilerledikten sonra Seyyid Muhammed Natta;

"Bana müsaade," dedi, "Hüdavendigar Medresesi'ne gideceğim ben. Orada eski dostlarımı bir göreyim. Sonrası Allah kerim."

"Olur efendim," dedi Muhammed Şemseddin, "biz de müsaade almaya gidelim."

"Kimden müsaade alacaksın oğul? Bursa'da bildiklerin mi var?"

"Yok," dedi, "her şehrin bir sahibi var. O ki geldik onlardan müsaade almak gerek."

"Pekâlâ," dedi, "Allah yardımcımız olsun..." ve ayrıldı Seyyid Muhammed Natta.

Muhammed Şemseddin ve Derviş Yusuf çarşıda dolaştılar biraz daha. Sonra ileride bir yerde karlı şerbet satan bir şerbetçinin önünde durdular. Birkaç ahşap tabure vardı, onlara oturdular.

Onlar şerbetlerini yudumlarken karşıda dükkânlarını açan, tezgâhlarını kuran tüccarların konuşmalarını işittik.

"Sultan Bayezid seferden dönmeyecek herhâlde." dedi biri.

"Allah yardımcısı olsun, ona da devlete de zeval vermesin. Cennet mekân Sultan Murad öldükten sonra bu küffarın hep-

si bir olur da üstümüze gelirdi Sultan Bayezid gitmeyeydi."

"Doğru dersin. Baksana Diyar-ı Rum'da dahi daha sultan tahta oturur oturmaz başını kaldıranlar olduydu. Şükür ki her birinin üzerine bir yıldırım gibi inip de birliği sağladı Sultan Bayezid. E şimdi de aynını Rumeli'nde yapıyor. Kaleler ala ala gidiyor maşallah. Daha dün haberi geldiydi Engürüs Kalesi'nin önüne kadar varmış yiğitlerimiz."

"Allah yardımcıları olsun."

"Âmin."

Muhammed Şemseddin de "Âmin." dedi.

"Senin yolunda cenge düşen yiğitlerin kapılarını aç sen Allah'ım." diye de ekledi.

Şerbetlerinden birkaç yudum daha aldılar.

"Peki biz şimdi ne yapacağız Emir'im." dedi Derviş Yusuf.

"Nasıl?" dedi Muhammed Şemseddin.

"Yani tamam, çıktık geldik buraya kadar. Kendimize iyi kötü bir yer de bulduk. Lakin bir şey yapmak gerek. Kimi kimseyi tanımayız, kimse de bizi tanımaz."

"Doğru söylersin Yusuf kardeş. Lakin nasiptir. Bizi yola düşüren, buralara kadar getiren Allah bize bir şey nasip edecek elbet. Ama o nasip için de gayret gerek."

Düşünceliydi Derviş Yusuf. Hakkı da vardı. Bir şeyler bulmak bir şeyler yapmak gerekti.

"Senden bir şey istesem yapar mısın Yusuf kardeş?" dedi Muhammed Şemseddin.

"Elbet yaparım Emir'im. Sen söyle yeter."

"Sen çarşı pazarı, ticareti bilirsin. Bir dolaşıp baksan ki bu çarşıda çömlek yapan biri var mıdır?"

"Olur," dedi Derviş Yusuf, "bakarım elbet. Bize çömlek mi lazımdır?"

"Yok. Bize değil belki Bursa'nın ahalisine lazımdır." Ne demek istediğini anlamadıysa da sormadı Derviş Yusuf.

"O vakit," dedi Muhammed Şemseddin, "sen bir gez dolaş

bir çömlekçi var mı bak öğren. Ben de gidip yapmam gerekeni yapayım."

Ayrıldık orada Derviş Yusuf'tan. O çarşının içine giderken biz şehrin içine doğru ilerledik. Çarşıyı ardımızda bıraktık. Evleri haneleri geçtik. Ama kime gidiyorduk? Nereye gidiyorduk? Ve niye gidiyorduk ki biz? Hem müsaade demişti Muhammed Şemseddin, kimden müsaade alacaktı? Müsaade o toprakların sultanından alınırdı. Çarşıdaki adamlardan duyduğuma göre Sultan da burada yoktu. Anlayamadım.

Belki bir saat belki de biraz daha fazla yürüdük. Beni eline almamıştı bu sefer. Heybesinin içinde sırtının üzerinde duruyordum öylece. Lakin acelesi var gibi değil ağır ağır yürüyordu Muhammed Şemseddin, sanki toprağı tanımak istiyordu ya da incitmekten korkuyordu. Bir de kimseye bir şey sormuyor kimseyle konuşmuyordu. Buraları tanıyor gibi, buraları biliyor gibi gidiyordu. Bilmeyen sanırdı ki önümüzde biri yürüyor da bize yol gösteriyordu. Sanki yabancı değil de buralıydık.

En sonunda şehrin az dışında bir mahallenin kenarında hafif yokuşun başında bir eve kadar geldik. Küçük bir evdi ve iki katlıydı. Küçük de bir bahçesi vardı. Oranın önünde durduk öylece. Neden geldiğimizi de neyi beklediğimizi de bilmiyordum.

Az sonra yaşlıca bir adam geldi ileriden. Üzerinde cübbesi uzunca sakalları, biraz da bükülmüş beliyle ağır ağır yürüyordu. Yaklaşınca fark ettim. Üzerine giydiği cübbesinde beyaz tozlar, sakalında izler vardı. Sırtında da bir küfe taşıyordu.

Muhammed Şemseddin o gelen adamı görünce bir çeki düzen verdi sanki kendine. Heyecanlanmış gibiydi. "İşte geliyor." dedi içinden. Yaşlı adam doğruca bizim önünde beklediğimiz evin kapısının önüne geldi.

"Baba," dedi Muhammed Şemseddin, "buralarda bir somuncu varmış, buralarda bir yerdeymiş evi. Bilir misin neresidir?"

İşte o an kaldırdı bakışlarını yerden. Gözleri hayretle ve tuhaf bir saygıyla parladı. Yüzü aydınlandı. Tanıyor muydu o Muhammed Şemseddin'i? Bilmiyorum, bir şey demedi. Ama bir şeyler vardı belliydi.

"Hoş gelmişsin," dedi tebessümle, "burasıdır, doğru gelmişsin." dedi.

"Baba birkaç ekmek lazımdır bana, tez gideceğim." dedi Muhammed Şemseddin. Ne için lazımdı ekmek? Hem lazımsa bile ta bunca yolu ekmek almak için neden geldik ki?

Bir şey demedi yaşlı adam. Açtı kapıyı ve içeri buyur etti. O önde biz arkada girdik tahta kapıdan. Bahçenin içinde birkaç fırın vardı. Küçük fırınlardan birinin önüne gelince somuncu birkaç hamuru fırının içine sürdü besmele çekerek...

"Kapıma geleni ekmeksiz göndermedim şimdiye kadar." dedi Muhammed Şemseddin'in gözlerinin ta içine bakarak. Hâlinde bir değişiklik vardı. Farkındaydım. Muhammed Şemseddin'e ayrı bir hürmet gösteriyor, karşısında ne edeceğini şaşırıyor gibiydi.

Bir vakit sonra ekmekleri çekti de aldı fırından. Nar gibi kızarmış, sıcacık ekmekleri Muhammed Şemseddin'e uzattı.

"Borcum kaç akçedir baba?" diye sordu Muhammed Şemseddin.

"Akçe değildir, duadır," dedi, "zira senin duan makbuldür oğul."

O an ikisinde de bir başka hâl oluverdi. Kimdi ki bu adam, biz nereye gelmiştik, neden gelmiştik? Neden böyle şeyler söylüyordu ve neden bizden bir akçe olsun almıyordu?

Daha evvel birbirlerini görmemiş, görüşmemiş, tanışmamışlardı ama tanıyorlardı. Belliydi.

O an Muhammed Şemseddin'in gözleri kapağı açık kalmış fırında öylece kalakaldı. Elinde tuttuğu sıcacık ekmekleri yokladı tekrar. Sonra bir kez daha baktı fırından içeri ve birden bakışlarını somuncunun yüzüne çevirdi.

Somuncunun da gözleri onun kara gözlerindeydi. Hayretle değil hasretle bakıyordu sanki. Hiçbir şey demedi, tek kelime söylemedi ama anladı. Konuşuyorlardı ama ses yoktu, söylüyorlardı ama söz yoktu. Sessizdiler ama söyleştiler. Zira fırında ateş yoktu, yanmıyordu ama ekmekler sıcacıktı, el yakıyordu...

Ne olmuştu ne oluyordu? Yanmayan fırın nasıl ekmekleri nar gibi kızartmıştı? Bir ben anlamamıştım bunu lakin o ikisi anlamıştı. Zira ne gelen boşuna gelmiş ne de bekleyen hayret etmişti. İlk kez karşılaşıyorlar ama çok eskiden çok çok eskiden tanışıyorlardı.

"Somunlar sana helaldir oğul. Sana müsaade zaten çok evvelden verilmiştir. Bursa sana sen Bursa'ya emanet olasın." dedi.

O zaman anlamamıştım lakin sonra tanıdım ve bildim. "Somuncu Baba" diyorlardı ismine bu yaşlı adamın. Ve kimse onun sırrını bilmiyordu henüz. Muhammed Şemseddin'den ve benden başka.

...

Gerisin geri Gökdere'nin kenarındaki mağaraya geldiğimizde vakit akşama dönüyordu neredeyse. Seyyid Muhammed Natta da Derviş Yusuf da çoktan gelmişlerdi. Selam verdi ve yanlarına vardı Muhammed Şemseddin. İçini huzur sarmıştı, zira müsaade almıştı.

Elinde tuttuğu somunları verdi onlara. Sofralarını serip yediler.

"Emir'im," dedi Derviş Yusuf, "bu somunlar nereden? Ben ömrümde bunca lezzetli bir şey yemedim. Hem de sıcak sıcak getirmişsin."

Kaç saat geçmişti üzerinden hâlen daha sıcaktı demek. Şaşırdım. Onlara anlatmadı başından geçenleri. Söylemek istemedi belki de.

"Afiyet olsun." dedi ve geçiştirdi.

"Ben Hüdavendigar Medresesi'ne gittim oğul bugün. Molla Fenârî çok evvelden dostumdur benim. İlimde derya denizdir. Zaten Osmanlı sultanının da hürmeti çoktur ona. Geldiğimizi söyledim, çok sevindi. Medresede dersler vermemi istedi."

"Aman efendim, bizden bahsetmeyeydin, sırrımızı demeyeydin." korkmuştu gerçekten. Kendini gizliyordu, kim olduğu bilinsin istemiyordu.

"Yok oğul, meraklanma. Bir şey demedim. Lakin 'Gelirim.' dedim."

"Ben de söylediğin gibi çarşıyı dolaştım Emir'im," dedi Derviş Yusuf, "bir çömlekçi de buldum. Çarşının öte ucunda bir küçük dükkânı var. Ondan başka da çömlekçi yokmuş zaten."

"Eyvallah Yusuf kardeş. Yanında çırağı, adamı var mıydı?"

"Yok," dedi, "zaten yaşlıca bir usta. Hatta ayaküstü bana çırak bulamadığını falan yakındı."

"Güzel," dedi Muhammed Şemseddin, "demek nasibimiz bizi bekliyor. Yarın sabah erkenden beni bir götür oraya, beraberce gidelim."

"Olur Emir'im, olur gidelim."

"Hayır olsun inşallah oğul? Çömlek mi alacaksınız?" diye söze girdi Seyyid Muhammed Natta.

"Yok efendim," dedi, "Çömlek almayacağız, çırak olacağız."

"Nasıl yani," dedi Derviş Yusuf, "olur mu öyle şey Emir'im?"

"Elbet olur. Neden olmayacak ki? Elimizin emeğiyle rızkımızı kazanacağız. Bizim ne ayrımız ne farkımız var ki? Hem benim bildiğim tek iş babamdan öğrendiğim çömlekçiliktir. Onu yapar nasibimiz kadarını alırız. İnsana elinin emeğiyle kazandığından daha tatlı ne var?"

Bir şey demedi Derviş Yusuf. Lakin anlayamadı da bunu. Kim olduğunu nereden geldiğini söylese önünde kapılar açılırdı. Herkes ona hürmet eder, evinde sofrasında ağırlardı.

Ama o bir mağarada kalıyor ve bir çömlekçiye çırak olmak istiyordu. Bilinmemek, tanınmamak için gayret ediyordu.

...

O gece herkes uykudayken bir şey oldu. İlk defa yaşadığım bir şey. Anlayamadım önce. Başka biri anlatsa da inanmazdım.

Muhammed Şemseddin sağ yanının üzerine uzanmış uyuyordu. Ben de hemen elinin yanında duruyordum. Birden uyurken sıkıca kavradı beni. Ben uyandı sandım. Lakin uyanmamıştı, hâlen daha uyuyordu.

Ama bir şey oldu. Elini bana dokundurduğu anda karardı bütün her şey. Sanki gecenin o en zifiri anında tek ışık yokmuş gibi bir karanlık. Ne olduğunu anlayamadım. Sadece bir ses duydum o an, tanıdığım birinin sesiydi ve ağlayarak dua ediyordu;

"Sen yardım et Allah'ım. Gayri dayanacak gücümüz kalmadı. Yetiş yâ Rab..."

Kimin sesiydi bu? Kimden gelmişti? Göremedim anlayamadım. Birden başka bir yerde bulduk kendimizi. Muhammed Şemseddin elinden beni bırakmıyordu. Ama neredeydik biz ne oluyordu? Az evvel o mağarada değil miydik nasıl olmuştu da buraya gelivermiştik? Aklım almadı, anlayamadım.

Gecenin ortasında karanlık bir yerdeydik. Ne havası ne kokusu ne de kendisi benim bildiğim bir yere benzemiyordu. Neden sonra tek tek yanan ateşleri gördüm. Birilerinin ellerindeydi. Burası koca bir kaleydi. Ve biz kalenin içindeydik. Elinde ateşlerle dolaşanlar da askerlerdi. Bir şeyler söylüyor, konuşuyorlardı ama anladığım bir lisan değildi bu. Daha önce duymamıştım böylesini.

Her neredeysek ve ne yapıyorsak da korktum. Bizi görürler diye korktum. Lakin Muhammed Şemseddin korkmuyordu. Hatta birkaç askerin hemen yanından geçip gittik. O zaman fark ettim; bizi göremiyorlardı. Ama nasıl olurdu bu?

Az sonra sesler duymaya başladım. Dışarıdan geliyordu ve gittikçe artıyordu.

"Yâ Allah..."

"Haydi yiğitler..."

"Haydi gaziler..."

"Allahu ekber..."

Bunlar Müslüman askerlerin sesleriydi. Peki onlar neden dışarıdaydı da biz içerideydik? Nasıl olduğunu anlayamıyordum ama bir savaşın tam ortasındaydık ve düşmanın arasındaydık. Onlar göremiyor, duyamıyordu bizi ama biz hepsini görüyor ve duyuyorduk.

Az sonra kalenin koca kapısına güm diye bir şey vuruldu. Sonra bir daha ve bir daha sonra. Dışarıdan askerler içeri girmeye çalışıyorlardı ve hatta günlerdir sürüyordu bu kuşatma da giremiyorlardı içeri.

Muhammed Şemseddin o gecenin ortasında, düşman kalesinin avlusunda, "Yâ Allah" dedi yürüdü. Hiç kimse görmüyordu, hiç kimse duymuyordu. Lakin o yürüyordu;

"Yâ Allah..."

Kalenin büyük kapısına kadar ilerledi. Koca demir bir sürgü vardı. Zorladı orayı kaldırdı biraz. Sonra diğer eliyle beni taktı o sürgünün arasına. Zorlanıyordu. Benim de bedenim bu ağırlığı kaldırmaya yetmiyordu. Bedenim çatırdamaya başladı. Bir parçamın koptuğunu hissettim.

"Yâ Fettah..." diye bir seda yükseldi ki Muhammed Şemseddin'in dilinden ta içimde hissettim ve açıldı kalenin kapısı.

Ve bir sel gibi girdi içeri Müslüman askerleri.

"Haydin yiğitlerim, haydin gazilerim..." diye diye hepsini aldı içeri Muhammed Şemseddin.

Sonra birden kendimizi bir tepenin başında bulduk. Uzaktan bakıyorduk o kaleye. Müslüman askerleri girmiş, sancağı burca asmışlardı.

Biri vardı aralarında, genç biri. Sultan'dı, her hâlinden belli.

"Söyleyin hele yiğitler, kalenin kapısını bize açan kimdi?"

"Gençten bir dervişti Bayezid Han'ım." dediler.

"Doğrudur hünkârım, hepimiz gördük onu."

"Nerededir şimdi o derviş?"

"Her yanı aradık, bakındık, dolandık bulamadık. Hatta yaralıların, şehitlerin arasında bile onu aradık. Lakin yoktur hünkârım. Sanki kuş oldu uçtu..."

O zaman anladım ki bu ordu Osmanlı ordusudur, bu kale Engürüs Kalesi'dir, bu Sultan Bayezid Han'dır.

Hepsi tamam lakin bu olanlar nedir? Gerçek mi hayal mi? Bilemedim. Sadece o tepenin üzerinde bir kelime döküldü Muhammed Şemseddin'in dilinden, onu duydum o kadar;

"Elhamdülillah..."

Ve yine karardı her şey. Bir an gibi, oldu denecek kadar kısa bir zaman. Bir de baktım yine o mağaranın içindeyiz. Muhammed Şemseddin yanımda uyuyor. Ama yüzü gülüyor.

Ne oldu bana, bu neydi? Nasıl olabilirdi bunlar? Gerçek miydi anlayamıyordum lakin o an fark ettim bedeninim küçük bir parçasının kırılıp da koptuğunu. Orada o kalenin kapısını açarken kırılmıştı. Yani bunlar yaşanmıştı.

O zamana kadar hiç böyle bir şey yaşamadım. Adına rüya diyorlardı ama bu rüyadan daha fazlasıydı. Hepsini gerçekten gördüm, duydum ve bütün bu olanları gerçekten yaşadım.

Ve ben rüya diye bir şeyi işte o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Babana benden selam söyle

ERTESİ SABAH her şeye yeniden başlamış gibi uyandım. Kendisi farkında değildi ama Ömer bana bir umut vermişti. Olacak şeyin önüne geçemiyordu insan, olmayacağı oldurmaya da gücü yetmiyordu.

Elbette bir de merak vardı içimde. Ben yıllarca hayaller kurarak yaşadım. Hayalde yaşadım daha çok. Yazarak yaşadım yani. Ve yazmak bana yeni bir dünya kurdurdu. Yazdıkça bu dünyadan uzaklaştım. Çünkü bu dünya insanın canını yakıyor, kalbini kırıyordu. Oysa yazdığım dünyada kimse acı çekmiyor, kimsenin kalbi kırılmıyordu. Hayal etmek güzeldi yani.

Ama işte şimdi annemin bıraktığı o mektup bana gerçek bir hikâye vermişti. Hem duygusu olan ve hem de sırlı bir hikâye. Hayalimdeki dünya gerçek dünyama yansımış gibiydi. Peşinden gideceğim bir emanet ve sırrını çözeceğim bir hikâye vardı.

Sadece bunu düşünmeye ve canımı yakan diğer olayları bir

kenara bırakmaya karar verdim. Onlar zaten olacaktı. Nasıl olacaksa olacaktı. Ben annemin isteğini yerine getirecek ve bu sırrın peşinden gidecektim.

O cesaretle kendimi yine o kapının önünde buldum. Bu kez kendimden daha emin bir şekilde vurdum kapıyı. Heyecanlı değildim dersem yalan olur. Kalbim ağzımdan çıkacak kadar heyecanlıydım ama tutabiliyordum kendimi.

Az sonra açıldı kapı. Yine aynı cümle ve aynı donuk bakışlarla karşılandım;

"Buyur evladım, bir şey mi istedin?"

Baktım sadece. Dikkatlice ve bu kez anlamaya çalışır gibi baktım. Duygularıma engel oluyordum. Gözlerinde bir sahtelik yoktu adamın. Bu soruyu gerçekten soruyordu. Ve beni gerçekten tanımıyordu. İlk kez şu anda beni görüyormuş gibi bakıyordu. Oysa dün de gelmiştim, ondan önce de.

Tanımıyordu beni. Ya da unutuyordu, bir gariplik vardı bu işte. Henüz anlamıyordum.

Bu durumu hiç düşünmemiştim. Çünkü bu soruyu yine soracağını tahmin edememiş ve onun için de bir cümle kuramamıştım zihnimde. Zor bir durumdaydım yani aklım ve kalbim birbiriyle savaşır gibiydi. Ne cevap vereceğimi bilemedim. Ama bir şeyler bulmak zorundaydım.

"Ben," dedim, "dün de gelmiştim."

"Ha," dedi eliyle başını kaşırken, "hatırladım. Sen komşunun Almanya'dan gelen oğluydun."

"Evet." dedim geçiştirir gibi.

"Hoş geldin, gel içeri. Ben de çay demlemiştim."

Ve içeri girdi. Ben de girdim ardından, artık ne olacaksa olmalıydı.

İçeride tanıdık bir koku vardı. Hatta çok tanıdık bir koku. Etrafa bakındım. Her bir yan eski tarz eşyalarla döşenmişti. Kapının karşısında karşılıklı duran, kolları ahşap oymalı iki kadife koltuk, ortada zigon bir sehpa vardı. Bir duvarın yarısını kaplayacak kadar büyük camlı bir dolap duruyordu. Diğer

köşede de koltuklarla uyumlu bir kanepe. Diğer duvara asılı kocaman bir ayna ve altında uzunca bir büfe dolap.

"Sen geç koltuğa otur, ben çayları alıp geleyim." dedi misafirperver bir ifadeyle.

Söyleneni yaptım. Gidip koltuklardan kapıya yakın olana oturdum. Derinlerden bir müzik sesi geliyordu. Nereden geldiğini anlamadım önce. Sonra aynanın altındaki uzunca büfe dolabın kenarında duran eski radyoyu fark ettim. Ses oradan geliyordu. Kısık sesle ama güzel bir müzikti.

Evde bir başkası var mı acaba diye biraz bakındım. Ama yoktu; yani en azından var olduğunu anlayacak bir şey yoktu. Duvarda asılı birkaç fotoğraf gördüm. Siyah beyaz fotoğraflardı. Tam yakından bakmak için yerimden kalkacakken elinde tepsiyle geldi.

"Herkes sevgilisine yazdığını sanıyor." dedi bana doğru yürürken.

"Anlamadım." dedim.

"Şarkıyı," dedi, "herkes sevgilisine yazmış zannediyor. Ama öyle değil."

Radyoda çalan şarkıdan bahsediyordu. Kulak kesilip dinledim.

"Alnına koyarken veda busemi, yüzüme bu türlü bakmayacaktın."

Babamın en çok sevdiği şarkıydı bu. Hatırladım. Hep bunu dinlerdi. Tanıdıktı yani ve hikâyesini de biliyordum aslında ama söylemedim.

"Nasıl?" dedim.

"Orhan Seyfi Orhon'un şiiri bu. Herkes sevdiği kadına yazdığını zannedip de bir aşk şarkısı gibi dinliyor ama aslında o kızına yazmış.

Kızı ateşli bir hastalık geçiriyormuş ve artık son demlerindeymiş yavrucak. Ellerini alnına dokundurduğunda ateşler içinde yandığını görmüş çocuğun.

'Baba, sakın ağlama.' demiş yavrucak. Söz vermiş şair, 'Ağla-

mayacağım.' demiş ama tutamamış sözünü. Küçük kızı ölünce de alnına son bir öpücük kondurmuş ve bu şiiri yazmış işte."

Tam o sırada şarkının o en yakıcı yeri çalıyordu;

Bir alev hâlinde düştün elime
Hani ey gözyaşım akmayacaktın
Alnına koyarken veda busemi
Yüzüme bu türlü bakmayacaktın

Şarkı bitti ama ben de bittim.

"Neyse... Buyur." deyip elindeki tepsiyi uzattı bana.

Çayımı aldım ama boğazım düğüm düğümdü. Anlattıkları beni çok sarsmıştı.

Geldi karşımdaki koltuğa oturdu o da. Bir süre sessiz kaldık. Konuşacak bir şeyimiz yoktu ki. Hani uzun zaman konuşmadığın ama çok yakının olan birini yıllar sonra görürsün de ne konuşacağını bilemezsin ya, öyle bir şey işte.

Aklıma gelen ilk soruyu bir çırpıda sordum hemen;

"Yalnız mısınız?" dedim.

"Yok," dedi, "yalnız olur muyum? Hanım biraz rahatsız da diğer odada dinleniyor."

Başıma ağrılar girdi birden. Ama sakin olacaktım, sakin olmalıydım. Uzun uzun yüzüne baktım, anlamak istedim. Hiçbir ifade yoktu. Bir şey olmuştu belli. Yoksa bu kadar şaşkın ve bu kadar yabancı bakamazdı yüzüme.

"Size bir şey sorsam?" dedim.

"Olur, sor elbette."

"Şey," dedim, "Emir Sultan..." daha devamını getirememiştim ki yüzüne apayrı bir tebessüm yerleşti. Bir çocuk gibi sevindi, yüzünün her hâlinden belliydi. Ayrı bir hürmetle bağladı elini önünde sonra sağ elini göğsünün soluna değdirdi.

"Ha sen onun için geldin?"

"Ne için?" dedim.

"Emir Sultan Hazretlerinin mekânını arıyorsun yani."

"Yok." diyemedim. Çünkü devamında söyleyeceklerini merak ediyordum.

"Yani, öyle." dedim.

"Gâr-ı Âşıkan" derler. Yani âşıklar mağarası. Emir Sultan Hazretleri Buhara'dan çıkıp Bursa'ya geldiğinde henüz kimseyi tanımıyormuş. Kimse de onu tanımıyor tabi. Gökdere'nin kenarından gelip de yanındakilerle beraber bir mağaraya yerleşmiş önce. İnsanlar arasında tanınıp da sevilene kadar da orada kalmış. Sonrasında da gitmiş oraya. Hatta ölene kadar o mağarayı hiç unutmamış, bazı gecelerini orada geçirirmiş.

Aha bizim köyün berisinde, şu tepenin hemen ardında o mağara."

"Öyle mi?" dedim.

"Tabi, zaten bizim bu köyde ondan sonra kurulmuş. Onunla Bursa'ya gelenler sonrasında da Emir Sultan'a hürmet edenler çıkıp gelmişler işte."

Şimdi her şey yerine oturuyordu işte. Annemin anlattıklarıyla bu öğrendiklerim birbirini tamamlıyordu. O mağarayı merak etmiştim açıkçası.

Daha fazla oturmadım. Ama yine gelecektim. Çünkü öğreneceklerim vardı ve başka kimseden öğrenemezdim. Kendimi de iyi hissetmiştim açıkçası. Sırrı çözemesem de burada olup bunları konuşmak bana iyi gelmişti.

"Ben gideyim artık." dedim itiraz etmedi. Yüzünü, gözünü, hareketlerini seyrettim. Hayır, hiçbir şey yoktu.

Kalktım yerimden. "Yine gelsem, bazı şeyler sorsam size?" dedim.

"Olur olur," dedi, "her zaman beklerim."

Kapıdan çıktım. Birkaç adım attım, arkamdan seslendiğini duydum;

"Babana benden selam söyle."

Hiç ses çıkarmadım. Söyleyemezdim, söylemeyecektim.

...

Bursa
1395

Vefa ne demektir o gün anladım

O GECEDEN SONRA MUHAMMED ŞEMSEDDİN başka biri oldu gözümde. Şimdiye kadar şahit olduklarım bana yeterdi ama bu bambaşka bir hâldi. Çünkü bu olanın olabilme ihtimali bile beni hayrete düşürüyordu. Ama oradaydım, ben de yaşamıştım. Gittiğimiz yerin neresi olduğunu bilmiyorum ama yürüyerek gidilecek, bir çarpıda varılacak bir yer değildi. Zaten göz açıp kapayana kadar varmak mümkün değildi. Hayaldi, rüyaydı desem ben rüya nedir onu da bilmiyordum zaten. Ama gerçekti ve bunu bedenimde taşıdığım yaradan biliyordum, kırılan parçamdan biliyordum.

Sabah yine erken vakitte uyandı. Güneş doğmadan kalkıyor, namazlarını kılıyorlardı zaten. Namazdan hemen sonra Seyyid Muhammed Natta bir yerlere gitti yine.

Muhammed Şemseddin de beni alıp dere kenarına kadar yürüdü. Biraz ilerdik orada. Gürül gürül akan suda yüzünü yıkadı. Benim aklım hâlen daha gece yaşadıklarımızdaydı. Kimsenin haberi var mıydı acaba? Oradaki askerler bizim

farkımızda mıydı? Onlar görmüşler miydi bizi? Bizi aramışlar mıydı?

Bunları düşünürken birden bir serinlik hissettim bedenimde. Farkında değildim ama Muhammed Şemseddin beni de serin suyun içine sokmuştu. Nasıl da buz gibi akıyordu öyle. İyi oldu. Sonra elleriyle temizler gibi sürdü suyu bedenime. O kale kapısını açarken yaralanan, kırılan yerime gelince durdu. Parmaklarını dokundurdu yavaşça. Parmaklarının ucunda bile merhamet vardı.

"Sen de gazi sayılırsın artık." dedi tebessümle bana bakarken.

Ne demekti gazi? Neden öyle söylemişti? O zaman anlamadım. Ama meğer bana sırrını vermişti.

Az sonra Derviş Yusuf çıkıp geldi yanımıza.

"Şu söylediğin çömlekçinin yanına bir gitsek Yusuf kardeş." dedi.

"Olur Emir'im, ne zaman dersen gidelim."

"Şimdi," dedi, "şimdi gidelim."

Heybesini aldı boynuna ikisi de. Çarşıya kadar yürüdük. Dünkünden pek farkı yoktu. Çarşının öte ucunda bir dükkânın önüne geldik. Tanıdım burayı. Aynı olmasa da Emir Külâl'in Buhara'daki çömlek dükkânına benziyordu.

"İşte burası Emir'im," dedi, "çarşıda başka çömlekçi yok. Sorduydum dün. Bu usta da pek bir yaşlanmış." dedi.

Sonra birden sokağın başından gelen bir adamı işaret ederek, "İşte şu gelen adam. Usta o." dedi.

Başını o tarafa çevirdi Muhammed Şemseddin. Gelen adam gerçekten de çok yaşlıydı. Yürümekte zorlanıyordu. Ağır ağır ve bütün esnafa selam vere vere geliyordu. Hürmet ettikleri biriydi belli zira selam verdiği herkes kendine bir çekidüzen veriyor ve selamını öyle alıyordu.

"Selamünaleyküm."

"Helalinden pazar ola."

"Allah bereketini vere."

Böyle diye diye yanımıza kadar geldi. Şöyle bir süzdü bizi. Boydan yukarı kadar baktı. Selam verdi, selamı alındı.

"Buyurasınız yiğitler," dedi, "çömlek almaya mı geldiniz?"

"Yok ustam." dedi Muhammed Şemseddin.

"Bende çömlekten gayri bir şey olmaz. Ya siz ne istersiniz?"

"Dua isteriz, dua ederiz." dedi.

Bu kez daha dikkatli baktı Muhammed Şemseddin'e. Bembeyaz sakalları vardı ama gözleri çakmak çakmaktı.

"Duanız makbul olsun. Lakin ne için dua istersiniz?"

"Rızkımız için."

"Rızkı Allah verir."

"Kul da sebep olur."

"O vakit Allah göndermiştir sizi."

"Hepimizi o göndermiştir."

"Eyvallah." dedi usta.

Başını şöyle bir yana doğru yatırıp Muhammed Şemseddin'in yüzüne iyice baktı adam.

"Toprağı tanır mısın?" dedi

"Nasıl tanımayayım usta, ben toprağım toprak bendir." dedi Muhammed Şemseddin.

Usta, güngörmüş bir adamdı belli. Kaşlarını yukarı kaldırdı Muhammed Şemseddin'in bu cevabını duyunca.

"Sen nereden geldin oğul?" dedi.

"Topraktan geldim."

"Nereye gidersin?"

"Daha gitmem," dedi, "artık dururum, toprağımı buldum."

"Kimden öğrendin bu çömlek işini?"

"Buharalı bir ustadan."

"Adını söylesen."

"Emir Külâl derlerdi adına."

Durdu çömlekçi. Daha bir dikkatli baktı Muhammed Şemseddin'in yüzüne. Bu kez yüzünde sevinçle karışık bir hayret vardı.

"Emir Külâl mi?"

"Tanır mısın Emir Külâl'i?"

"Gençliğimde Buhara'ya gitmiştim. O zamanlar bilmezdim çömlekçiliği. Orada tanıdım onu. Bana toprağı, insanı, çamuru, çömleği anlattı. Lakin anlattığı bir başka şeydi. Saatlerce dinledim onu. Kalmak istedim aslında lakin mümkün olmadı. Oradan ayrılırken bir çömlek verdi bana. 'Hediyem olsun.' dedi. Bedelini ödemek istedim. Israr ettim ama almadı. Sadece, 'Vakti geldiğinde ödersin.' deyince; 'Nereden bulayım bir daha seni?' dedim. 'Sen beni arama, ben seni bulacak birini gönderirim.' demişti."

Muhammed Şemseddin'in gözleri bulutlandı. Hüzünlenmişti anladım. Ama şaşırmamıştı. Hatta bir tek o şaşırmamıştı.

"Emir Külâl," dedi, "benim babamdır. Topraktan gelmiş, toprakla yaşamış ve toprağa gitmiştir."

"Allah mekânını cennet eylesin." dedi yaşlı usta. Ve olabildiği kadar hızlıca dükkânından içeri girdi. Az sonra da gerisin geri geldi. Elinde bir çömlek vardı. Muhammed Şemseddin'e uzattı onu.

"İşte bak bu o çömlektir." dedi.

Aldı eline Muhammed Şemseddin. Babasının yaptığı çömlekti bu, hemen anladı. Üzerinde aynı onun yaptığı gibi iki harf yazıyordu; Hû. Yüzüne yaklaştırdı onu Muhammed Şemseddin. Hâlâ gül kokuyordu. Babasına sarılır gibi sarıldı sonra.

Hepimiz ona bakıyorduk.

"Adın ne oğul?"

"Emir Buhari diyorlar."

"İnsanlar öyle diyor da sen ne diyorsun?"

"Kul."

"Borcumu ödemenin vakti gelmiştir, şükür. Tezgâhımda yerin vardır. Ne kazansak, pay ederiz. Ey Emir Buhari, hoş geldin." dedi yaşlı usta. Ve çok eski bir tanıdığa sarılır gibi sarıldı boynuna.

...

O günden sonra her gününü orada geçirmeye başladı Muhammed Şemseddin. Yine çömlek dükkânındaydık ve ben de o da çok mutluyduk. Keşiş Dağı'nın eteklerinden alıp getirdiği toprağı karıyor, çamur yapıyor sonra çarkın başına geçip onlara şekil veriyor, kurutuyor, pişiriyordu. Aynı babası gibi dualarla yapıyordu bu işi. Onun elinde toprak can buluyordu sanki. Ve aynı Emir Külâl gibi en sonunda bir kenarına o iki harfi yazıyordu o da; Hû.

Derviş Yusuf da o çömlekleri alıp çarşıda pazarda satıyordu. Her kime bu çömlekten verse sonrasında bir kez daha geliyorlardı. Bu çömleklerde bir başkalık var diyorlardı. Muhammed Şemseddin'in elinden çıkan kaplarda yemekler daha bereketli daha lezzetli oluyor diye aralarında konuşuyorlardı.

O sadece buraya gelmiş, yerleşmiş biri gibi davranmaya çalışıyor ne kimseye çok fazla kendinden bahsediyor ne de gönlünde olanları ortaya çıkarıp da söz ediyordu. Ama onu anlamak için onu görmek yetiyordu. Kara gözlerine bakan huzur buluyor, yüzünü gören muhabbet duyuyordu.

Artık çarşıda herkes onu tanıyor ve çok seviyorlardı. Gerçekten kim olduğunu bilmiyorlar o da bunu söylemeyi istemiyordu ama her yanda ondan bahseder olmuşlardı.

"Bizim çömlekçinin yanında bir çırak var; Emir Buhari. Gencecik bir adam lakin yüzüne bakınca bile insanın içi açılıyor."

"Garip lakin yaptığı çömleklerde sanki şifa var. Su içsen derman oluyor, yemek yesen lezzet buluyor."

"Hele bir de sohbetini dinleyin siz. Dilinden altınlar saçıyor. Sadece çömlek yapmıyor gönülleri de tamir ediyor."

"Sanki yürürken toprağı incitmekten korkuyor."

"Bir sır var onda ama anlatmıyor."

Herkes ondan bahsediyordu artık. Çarşıda dolaştığında ona selam verenler, sohbetini dinlemek için dükkânına davet edenler vardı.

İnsanlar etrafında toplanmaya başlamıştı. Bilhassa kendi gibi gençler onun yanından ayrılmaz olmuşlardı. Gelip ona sorular soruyor, anlattıklarını dinliyor ve her biri gönül kesesini doldurup da gidiyordu.

Bir gün yine böyle bir çayırda bağdaş kurmuş yanında on ya da belki daha fazla genç adamla sohbet ederken; "Emir Buhari," dedi bir tanesi, "yanlış olmazsa bir şey sorsam sana?"

"Buyurasın kardeş, cevabı bendeyse sorasın."

"Bu yanından hiç ayırmadığın âsâ... Senin ona ihtiyacın yok ki neden yanından ayırmazsın onu?"

"Doğru," dedi, "lakin onun bana ihtiyacı vardır belki. Hem benim yoldaşımdır o. Ne yolları ne hâlleri beraber geçtik onunla."

Öyle mutlu oldum, öyle sevindim ki. Bana, "Yoldaşım." demişti ya yeterdi bu kadarı bana. Fazlasına gerek yoktu. Kırsa atsa ve yok olsam da bu söylediğini işittikten sonra gam değildi.

"Onun için mi yanından ayırmazsın?" dedi bir diğeri.

"Bu bana babamın yadigârıdır. Onun emanetidir. Onu her tuttuğumda babamı hatırlar ona bir dua gönderirim."

"Duamız gider mi onlara?" dedi kenarda oturan yaşça daha küçük biri.

"Gitmez mi ki? Elbet gider," dedi, "duamız yoksa ne'miz var ki bizim? Hem dua dille yapılmaz kardeşim. Dua gönülle yapılır ve gönlün hududu olmaz. Zira onun sahibi Allah'tır. Gönülden yaptığınız dua hiç ulaşmaz sandığınız yerlere ulaşır. Kapıları açan da derdimize derman olan da duamızdır bizim."

Sonra durdu, bana baktı.

"Hem bilir misiniz bu âsâ hacıdır." dedi tebessüm ederek.

"Nasıl yani?"

"Hacca dahi gitmiştir."

Doğru demişti. Hiç böyle düşünmemiştim. Ben hacca da gitmiştim. Kendimi fark ettim o zaman. Gençlerin hepsi bana bakı-

yordu. Ve saygı duyuyorlardı. Çok garip, çok değişik bir histi bu.

Oradan ayrılıp da çömlek dükkânına gittik. Çarkın başına geçti Muhammed Şemseddin. Ayağını pedala basıp çarkı çeviriyor ve elindeki çamura şekil veriyordu. Emir Külâl'de de görmüştüm bunu ama onda bir başkalık vardı. Çamur onun elinde kendi kendine şekil alıyordu sanki. Kendini ona teslim ediyor gibi.

Az sonra yaşlı çömlekçi girdi kapıdan. Onu görür görmez yerinden kalktı Muhammed Şemseddin.

"Otur oğul, otur." dedi yaşlı adam.

Kendi de bir tabure çekip karşısına geçti.

"Oğul," dedi, "kaç zamandır buradasın. Sen geldiğinden beri de işimiz gücümüz yerinde şükür. Tüm ahali senin yaptığın çömlekleri almak için gelir. Yoldaşın Yusuf da iyi tüccardır belli. Çarşı pazar komaz her yerde satar durur.

Ben izledim seni. Çamuru kararken, çömleği yaparken, çarşıda dolaşırken, namazını kılarken, otururken, konuşurken izledim. Lakin bu işte bir iş vardır, sende bir hâl vardır.

Ben çok yaşadım bu dünyada, çok insan gördüm, çok çömlek yaptım. Lakin gördüğüm hiç kimse sana ve hiçbir çömlek bu senin yaptıklarına benzemez.

Sen çömlek yapmıyorsun, çömlek oluyorsun sanki. Toprağa ruhunu veriyorsun. Nedir bundaki hikmet?"

Muhammed Şemseddin'in cevap vermesine fırsat kalmadan dışarıdan sesler gelmeye başladı. Çarşıda bir kalabalık oldu. Birileri geliyordu lakin anlayamadım. Az sonra önünde yürüyen birkaç adamla beraber başı kavuklu, heybetli bir adam göründü kapının önünde. Üzerinde uzunca işlemeli bir kaftanı vardı. Kırklı yaşlarında ama yaşından daha büyük görünen biri. Ve önemli biri belli ki.

Tek tek çarşıdaki dükkânların hepsine bakıyor, selam veriyor, tezgâhlarda duruyor esnafla konuşuyordu.

"Kimdir bu usta?" diye sordu Muhammed Şemseddin.

"Bursa Kadısı," dedi, "tanımaz mısın Molla Fenârî'dir. Ara ara böyle çıkıp da dolaşır çarşıyı pazarı. Kendi gözüyle görmek, ahalinin müşkülünü dinlemek ister. Sultanımız seferde olduğundan bu sıralar daha bir sık gelir."

"Adını işittim lakin kendini bilmezdim." dedi.

Geze dolaşa, "Pazar olsun, bereketli olsun." diye diye çömlekçi dükkânının önüne kadar geldi. Ellerini önünde bağlayıp selamladı onu çömlekçi. Muhammed Şemseddin içerideydi.

Az sonra Molla Fenârî kapının önüne geldiğinde şöyle bir baktı içeriye. Tam dönüp gidecekken çarkın başındaki Muhammed Şemseddin'i gördü. Durdu bir aralık. Dikkatlice baktı. Ve girdi içeri.

Muhammed Şemseddin hemen kalktı oturduğu yerden. Üstü başı toz toprak içindeydi. Ellerindeki çamuru silmek için gayret etti lakin nafile.

Selam verdi Molla Fenârî. Selamını aldı Muhammed Şemseddin.

"Kolay gele usta." dedi.

"Var olun efendim," diye cevap verdi, "kusurumuza bakmayın. Elim kolum böyle çamur içinde."

"Olur mu," dedi, "toprak bizden biz topraktanız."

"Daha evvel görmedim seni buralarda."

"Daha evvel gelmedim." dedi.

Hoşuna gitmişti bu sohbet Molla Fenârî'nin.

"Peki ne getirdi seni Osmanlı toprağına?"

"Toprak getirdi efendim. Gel dedi geldim."

Bu konuşmadan o ikisinden başka kimse bir şey anlamadı. Sanki sadece ikisinin anladığı bir dilde konuşuyorlardı.

"Peki ismin nedir?"

"Muhammed Şemseddin Buhari."

"Emir Buhari diyorlar kadı efendi." diye girdi söze yaşlı usta.

"O sen misin," dedi, "Seyyid Muhammed Natta bahsettiydi. Hoş geldin, safa getirdin."

"Hoş sefa buldum efendim." dedi.

Sonra yaptığı hazır olan çömleklerden birini aldı eline Muhammed Şemseddin. Hafifçe ağzına doğru yaklaştırdı.

"Şifa veresin, şifa olasın..." dedi. Bir ben duydum sandım ama Molla Fenârî de duymuştu.

Sonra uzattı Molla Fenârî'ye. "Kabul buyurun." diye de ekledi.

"Aldım kabul ettim, sağ olasın Emir Buhari." dedi ve yine selam verip ama son ana kadar gözünü ondan ayırmadan çıktı çömlekçi dükkânından.

Tam çıkarken de şöyle söyledi;

"Bir gün de ben seni beklerim."

"Gelirim efendim."

...

O gün olanların ne olduğunu anlamadım ben. Lakin Muhammed Şemseddin ile Molla Fenârî o günden sonra dost oldular. Biri hoca biri talebe derdim ama kim hoca kim talebe anlayamadım hiç.

Ta Buhara'da Emir Külâl'in hediye ettiği bir çömleğin bize açtığı kapılara hayret ettim. Bunu adı vefaydı ve çok insanda bulunmayan bir şeydi bu. Ama o çömlekçi, gönlünde taşıdığı o borcu ödemiş, vefasını göstermişti. Ve Muhammed Şemseddin'e açılacak yeni bir yola vesile olmuştu.

Şaşırdım, bazı insanların kendilerine yapılan ufacık iyiliği unutmamasına ve hatta bunun için neredeyse bir ömür beklemiş olmasına şaşırdım.

Ve ben vefa diye bir şey olduğunu işte o gün anladım.

...

Üçüncü Bölüm

VEBA

—Ölmek İçin Doğduk; Doğmak İçin Öleceğiz-

Bursa
1396

Nasip ne demektir o gün anladım

"SANA BİR TEKLİFİM var Emir Buhari." dedi Molla Fenârî. Şehrin içindeki hanesinde Muhammed Şemseddin ile derslerini bitirdikten sonra.

O ilk tanıştıkları günden beri artık iki dost olmuşlardı. Saygıyı, hürmeti aşmıyor lakin birbirlerini çok iyi anlıyorlardı. Molla Fenârî vaktin büyük âlimiydi. Astronomi, matematik ve dinî ilimlerde pek çok kitap yazmıştı. Hatta ona, "Allame-i Fenârî" diyorlardı. Bursa kadısı ve Osmanlı'nın ilk şeyhülislamıydı. Ama Muhammed Şemseddin ile yan yana geldiklerinde ne başta sarık ne yende cübbe kalıyordu. Safi iki kul ve safi iki insan oluyorlardı.

Muhammed Şemseddin'in ilminin yanında bir de gönlünün derinliği vardı. Görünmesin, bilinmesin diye kendini gizlese de Molla Fenârî bunu görmüştü işte. Ve hayran kalmıştı ondaki bu hâle. Zira yıllardır ilim yolunda her ne varsa hepsini öğrenmek için gayret etmişti, ömrü bu yolda geçmişti âlim de olmuştu lakin daha ötesini yani gönül ilmini bulamamıştı

henüz. Yine de hep ve her yerde arayıp da duruyordu.

O ilk gün karşılaştıklarında Muhammed Şemseddin'deki farklılığı anlamıştı. Sonrasında da çok kere bir araya gelmişlerdi ve o sohbetlerde onu iyice tanımıştı. Ve işte aradığını Muhammed Şemseddin'de bulmuştu.

Uzunca bir zamandır Sadreddin Konevî'nin, "Miftah'ul Gayb" diye bir kitabını okuyorlardı. Muhammed Şemseddin haftanın belli günlerini Mola Fenârî ile geçiriyordu böylece. Biri talebe biri hoca desem değildi. İkisi de talebeydi sanki. Muhammed Şemseddin Molla Fenârî'nin kitaplarından, kendinden, tecrübesinden nasipleniyor; Molla Fenârî de yaşça ondan küçük olmasına rağmen onu gönlüne sultan biliyordu.

İşte o günlerden biriydi bu da.

"Sarayda şehzadelere dersler versen, senin ilminden irfanından istifade etseler. Ne dersin?" dedi.

"Toprağı bırakmam derim efendim."

"Bırakma," dedi Molla Fenârî, "hatta ben de tam onu isterim. Toprağı elinde çömlek yaptığın gibi gayri insanı da yoğurmanın vakti gelmiştir. Lakin bu sırrın içinde ben de yoğrulmak isterim. Osmanlı senin gibi bir gönül sultanını sarayına alıp da şeref bulacak, bilirim. Ve ben dahi yanında yakınında durup o şereften pay almayı dilerim."

"Estağfurullah," dedi, "nasipse olur." diye de ekledi Muhammed Şemseddin. Zira o kendini Allah'ın takdirine bırakmıştı zaten ve O'nun takdir ettikleri ta Buhara'dan çıktığı günden beri tek tek işliyordu. Ve o yolun dışına da hiç çıkmıyordu o.

O günden sonra Osmanlı sarayında şehzadelere dersler vermeye başladı. Bursa'nın içinde ama şehrin az dışında taş duvarlı küçük bir evde kalıyorduk artık. Derviş Yusuf da yanımızdaydı. Hiç ayrılmıyordu Muhammed Şemseddin'in yanından. Onun en yakınındaki insan ve en bağlı dervişi olmuştu.

Artık şehzadelerin hocasıydı Muhammed Şemseddin lakin

toprağı da yani çömlekçiliği de bırakmıyordu. Sabah erkenden kalkıyor saraya gidiyor dersini tamam ediyor sonra çömlek dükkânında yine toprakla hemhâl oluyordu. Çekinmiyor, üşenmiyor; sultanın sarayından çıkıp da eli yüzü toz toprak içinde çömlekçi dükkânında tezgâhın başına oturuyordu.

Nefsinden korkuyordu o, biliyordum. Kendinden korkuyordu. Zira saraya girmiş, hoca olmuş, adı duyulmuştu ama o kim olduğunu biliyordu. Topraktan gelmişti ve toprağa gidecekti. Belki de onun için bırakmıyordu elinden bu çamur topağını.

Günler böyle geçti ve gitti. İnsanlar artık onu tanımaya, sevmeye ve dinlemeye başlamışlardı. Hatta öyleydi ki onun sohbetini işitmek için başka başka yerlerden de gelenler vardı. Etrafında dervişleri talebeleri gün geçtikçe artıyordu. Ve artık ona Emir Buhari de değil Emir Sultan diyorlardı. Zira gönüllerine sultan olmuştu o. Onca artmıştı ki onun sohbetini dinlemek isteyenler, artık bir yere sığamaz olmuşlardı. O yüzden her cuma günü namazdan sonra Şehadet Camii'nde onu dinlemek için gelenlere sohbet ediyor sonrasında da dervişlerle dersler yapıyordu.

Sarayın hemen karşısındaydı bu cami ve yapıldığında ismi Sultan Camii'ymiş. Sultan Murad yaptırmış bu camiyi. Lakin Kosova'da savaş meydanında şehit edilince, ahali de Sultan Murad'ın bu kutlu hatırasına Şehadet Camii demiş adına.

Ben de bunları bir cuma günü o camide Muhammed Şemseddin'in dilinden işittim. Beni de yanına alıp minbere çıkmıştı. Camiyi dolduranlar dışarı kadar taşmıştı. Oraya çıkıp da insanlara bildiklerini anlattığında bir başkası oluyordu Muhammed Şemseddin; o gün daha iyi anladım bunu.

Önce caminin bu hikâyesini anlattı. Sonra bir dua istedi herkesten Sultan Murad için. Arada ağlayanlar bile vardı.

"Ölüm de nasip işidir kardeşlerim," dedi, "ölüm de nasip işidir.

Doğru, insan ölümü durduramaz. Gün gelir misafir olarak geldiği bu dünyadan göçer ve gider. Eli mahkûmdur buna, mecburdur gidecektir. Ölüm haktır doğru lakin nasıl öleceğini insan kendi belirleyecektir.

Bu dünya gayret dünyasıdır. Ve buradan başka bir yerde kazanç yoktur. Ne kazanacaksak, neye çalışacaksak ve neye gayret edeceksek hepsi bu dünyada olacak. Heybemizi burada dolduracağız ve sonra gideceğiz. Burada kazandıklarımız ahirette azığımız olacak.

O vakit bu dünyada kazanacağımız tek şey Allah rızasıdır. Mal da kazanacaksak O'nun yolunda harcamak için kazanacağız, makama varacaksak O'nun yolunda hizmet için varacağız, sultan dahi olacaksak O'nun kullarına adalet için olacağız.

İşte öyle olunca ölüm dahi bayram olacak her birimize. Tıpkı cennet mekân Sultan Murad'a olduğu gibi.

Ve dedim size ölüm de nasip işidir, tam da böyle. Sizler nasıl yaşarsanız ölüm de öyle gelir size. Zira herkes kendi ölümünü kendi içinde taşır ve herkesin ölümü kendi rengindedir.

Allah ölümün de hayırlısını nasip etsin her birimize."

"Âmin..." diye yankılandı Şehadet Camii'ni doldurup taşanların sesi kubbelerde.

Ve Muhammed Şemseddin indi minberden. İnsanların arasından selam vere vere yürüdü. Yürüdükçe küçüldü sanki. Az evvel orada konuşup da insanların gönüllerine giren kişi o değildi sanki. O kadar değişti ve yürüdü, kayboldu gözden.

Ne vakit böyle nefsini harekete geçirecek bir hâl olsa, insanların muhabbeti nefsini okşasa; çıkıp da çömlekçi dükkânına gidiyor, önlüğünü giyiyor ve çamur yoğuruyordu. Nefsini orada eziyordu işte.

O günün gecesi Muhammed Şemseddin hiç uyumamıştı. Huzursuzluğu neydi ve nedendi bilmiyordum. Ama içinde bir kaygı ya da bir dert vardı. Sabah namazından sonra bir aralık

daldığını gördüm sadece. Sonra kendine geldi. Uykusundan uyandı.

"Hayrolsun inşallah," dedi, "bu rüyanın da vardır bir hikmeti."

O yerinden daha kalkmamıştı ki kapıya vuruldu birkaç kez. Muhammed Şemseddin kalktı yerinden. "Bu kadar çabuk mu olacaktı Allah'ım?" dedi kendi kendine. Sanki gelenin kim olduğunu ve neden geldiğini bilir gibi.

Derviş Yusuf kapıyı açmak için ayaklanmıştı ki durdurdu onu. Kendisi gitti ve açtı kapıyı.

Kapının önünde gençten bir adam vardı. Saraydan geldiği her hâlinden belliydi. Başı yerde, elleri önde selam verdi. Sonra kuşağından ufak bir kâğıt çıkardı.

"Efendim," dedi, "saraydan size gönderildi."

Almadı Muhammed Şemseddin onu, açıp bakmadı, nedir kimdendir diye sormadı bile. Ama anladı.

"Biliyorum," dedi, "gidip diyesin ki bu iş ne benim ne de başkasının kararında değildir. Nikâh duası en yüce makamda yapılmıştır. Lakin bu âlemde de olması gerektir ve ne ben ne de başkası bu karara karşı gelemeyiz. Bize düşen nasip deyip ona uymaktır."

Bu kadar. Kapıda bekleyen adam da ben de şaşırıp kalmıştık bu olana. Zira ne olduğunu anlamamıştık. Lakin çok sonra anladım ki Bayezid Han'ın kızı Fatma Hundi Hatun bir gece rüyasında Sultan Peygamber'i görmüş. "Ey kızım Fatma," demiş ona, "senin gönlün evladım Muhammed Şemseddin ile birdir. Haneniz de bir olsun." İlkin rüyadır, hayırdır deyip susmuş. Utanmış biraz da dillendirmeye. Kimseye söyleyememiş lakin sarayda verdiği derslerden birinde uzaktan da olsa görmüş Muhammed Şemseddin'i. İçinde bir muhabbettir tutuşmuş. Sonra aynı rüyayı birkaç kez daha görünce, "Bu işte bir hikmet var." deyip saray hatunlarından güvendiği güngörmüş bir hatuna açmış meseleyi. O da, "Mademki Hz. Peygamber

böyle demiştir, vardır bunda bir hikmet." diyerek bu adamını göndermiş Muhammed Şemseddin'e.

O gece Muhammed Şemseddin'e de rüyasında haber verilmiş bu durum. İşte sabah kalkıp da kapıyı açtığında meğerki her şeyden haberdarmış o.

Birkaç gün böyle geçti. Ne gelen oldu ne de giden. Lakin bir hafta kadar sonra Molla Fenârî çıkıp da geldi Muhammed Şemseddin'in yanına. Meğerki durumdan Sultan Bayezid'in hatunu Devlet Hatun da haberdar olmuş. Meseleyi de Molla Fenârî'ye açmış. Devlet Hatun ilkin pek rıza göstermemiş, "Kimdir, nedir, nereden gelmiştir, bilmediğimiz birini saraya damat mı edeceğiz?" demiş biraz da küçümser gibi. "Kadı Efendi bu müderrisi saraya sen getirdin, en iyi de sen tanırmışsın. De ki ne edelim? Hem sultanımız da seferdedir. Fatma Hundi Hatun rüyamda Peygamber Efendimizi gördüm der."

Molla Fenârî, "Sultanım," demiş, "Emir Buhari, Peygamber Efendimizin evladından hem âlim hem arif bir gençtir. Çıkıp bizim topraklarımıza gelmesi dahi bir işarettir. Bizler biliriz ki rüyada Hazreti Peygamber'i görmek onu gerçekten görmektir. O ki Fatma Hundi Hatun'un rüyasına gelip de emretmiştir. Bu emre uymaktan başka yapacak şey yoktur. Ve hem Emir Buhari'den daha ziyade saraya damatlığa yakışacak biri de olamaz."

O vakit bir şey diyememiş Devlet Hatun, bir karar verememiş. Zira Bayezid Han seferde. Ondan habersiz kızını evlendirmek nasıl olacak? Lakin bir yanda da Hazreti Peygamber'in emri var.

Birkaç gün sonra her ne olduysa ve Devlet hatun her ne yaşadıysa bir haberci göndermiş Molla Fenârî'ye, "Hz. Peygamber'in emrine uymak gerek Kadı Efendi. Sultan Bayezid seferdedir lakin bu iş de bekletmeye gelmez. Amma bu Emir Buhari'den kırk deve yükü altın isteriz." deyivermiş. Bel-

ki "olmaz" diyemediğinden ya da Bayezid Han dönene kadar bekleriz diye umut ettiğinden.

İşte bunun üzerine de Molla Fenârî yanında birkaç adamla gelip Muhammed Şemseddin'e anlattı tüm bunları.

"Tamam," dedi Muhammed Şemseddin, "Valide Sultan'a söyleyin kırk deveyi ve adamlarını göndersin altınları yarın göndereyim onlara."

"Nasıl olacak o iş Emir Buhari?" dedi Molla Fenârî. Haklıydı zira bizim ne malımız vardı ne de altınımız.

"Nasipse, olacak," dedi, "yarın sabah erkenden kırk deveyi ve kırk adamı Nilüfer Çayı'nın yamacına göndersinler."

"Peki." dedi Molla Fenârî. Ne diyecekti ki başka.

Ertesi sabah namazdan sonra beni de aldı yanına ve düştük yola. Ağır ağır Nilüfer Çayı'na kadar gittik. Gittiğimizden biraz sonra öteden gelen develer göründü. Kırk da adam. Gelip yaklaştılar. Başlarında bir saray ağası vardı. Saygıyla selam verdi Muhammed Şemseddin'e.

"Efendim," dedi, "Valide Sultan bizi buraya gönderdi. Sizi bulacağımızı da söyledi. Lakin ne edeceğimizi bilmeyiz."

"Adamların hepsi, evvela şu akan suda abdest alsınlar." dedi Muhammed Şemseddin.

Hiç itiraz etmediler. Her biri çarıklarını çıkarıp gömleklerini çemreyip abdest aldılar.

"Şimdi," dedi Muhammed Şemseddin, "şu kıyıdaki çakılların her birini develerin küfelerine besmele çekerek doldursunlar. Üzerlerini de kapatsınlar."

Onu da yaptılar. O gün ikindiye kadar kırk deve yüklenmiş oldu böylece. Lakin ben dâhil hiç kimse neden böyle olduğunu ve neden bunu yaptıklarını anlamadık.

"Ağa," dedi Muhammed Şemseddin, "bunları götürün Valide Sultan'a verin. Lakin hiç kimse saraya varana kadar küfelerin örtüsünü açmasın."

"Pekâlâ Efendim." dedi. Ve gittiler. Biz de gittik oradan.

Başka hiçbir şey olmadı. Neden o küfelere taşları doldurttu, neden onları saraya göndertti anlamadım. Valide Sultan develere yüklenmiş o taşları görünce ne olacaktı? Neden böyle bir şey yapmıştı?

Hiçbir şey olmamış gibi oradan çıkıp da çömlek dükkânına geliverdik. Üzerindeki hâkî cübbesini çıkardı. Başından yeşil sarığını çıkardı. Kenardan önlüğünü aldı üzerine geçirdi. İçliğinin kollarını çemredi ve "Bismillah" deyip perdah tezgâhının başına geçti. Eline bir topak çamuru aldı ve yoğurmaya başladı.

Hayret edilecek işti. Koskoca Osmanlı sultanının kızıyla evlenecekti. Kırk deve yükü altın istenmişti ve o; kırk deve yükü çakıl göndermişti. Ne olacağı belli değildi. Lakin o çıkıp gelmiş çamur yoğuruyordu.

Çamuru yoğurdu, yoğurdu durdu elinde. Havaya kaldırıyor tezgâha vuruyor, yumruklarıyla eziyordu. Ve bunları her yaptığından sonra;

"Yâ Hakîm, Yâ Allah." diyordu.

Bir yerden sonra gözlerini dahi açmadı. Elinde tuttuğu çamur bir su gibi akıyordu.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Kendi farkında değildi belki. Lakin sesi gittikçe yükseliyordu.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Gözlerinden damla damla yaşlar süzülüp yoğurduğu çamura karışıyordu.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Öyle bir an geldi ki yükselen sesini işitenler çömlek dükkânının kapısının önüne dizilmeye başladılar. İlkin ne olduğunu anlamak için gelmişlerdi lakin sonra onların da gönülleri coşa geldi.

Önce Derviş Yusuf'un sesini duydum. O da aynı Muhammed Şemseddin gibi söylüyor, onun sesine eşlik ediyordu.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Sonra birkaç talebesi de katıldı onlara. Hepsi olduğu yerde öne arkaya hareket ederek tekrar ediyorlardı.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Öyle bir an geldi ki sanki bütün Bursa onunla beraber söylüyordu.

"Yâ Hakîm, Yâ Allah."

Bir tek benim sesim çıkmıyordu. Ve ağlıyordu Muhammed Şemseddin.

Sonra derin ama çok derin bir nefes çekti içine ve sustu. Herkes sustu. Gözlerini açtığında karşısında duran, kapının önünde bekleyenleri gördü. Utandı, şaşırdı, sustu. Gelenler de bir şey söylemediler. Söyleyemediler. Sessizce dağıldı her biri. Şimdiye değin böyle bir hâli ilk kez görmüştüler.

Bir Derviş Yusuf bir ben ve bir de o kalmıştık şimdi içeride. Muhammed Şemseddin hiç durmadan çarkın başına oturmuş şimdi de çamura şekil veriyordu.

Tam o sıra nefes nefese biri geldi. Bu Nilüfer Çayı'na gelen saray ağasıydı ve konuşamıyordu neredeyse. Selam verdi içeri girdi. Doğruca Muhammed Şemseddin'e gitti. Çamurlu ellerinden öpmek ister gibi sarılıp tuttu ellerini. Çekti Muhammed Şemseddin elini,

"Estağfurullah." dedi.

"Efendim," dedi nefeslendi birkaç kez, "Valide Sultan gönderdiğiniz altınları aldı. Lakin ne olduğunu, nasıl olduğunu sordu bana, her şeyi olduğu gibi anlattım. Develere yüklediğimiz çakılları döktük hepsi altındı.

Ağa koş git Emir Buhari'ye de ki bizi affetsin. Fatma Hundi Hatunu ona verdim, mübarek olsun." dedi ve bir kez daha sarıldı eline.

"Allah nasip eder, kul itaat eder. Gidesin Valide Sultana diyesin, içi rahat olsun." dedi.

Nasıl yani? Ben de oradaydım ben de gördüm. Çakıl dol-

durdular küfelerin içine. Nasıl hepsi altın olmuştu? Nasıl olabiliyordu bu?

Nasip diyordu bunun adına Muhammed Şemseddin. Allah isterse her şey olur diyordu.

Ve ben nasip diye bir şeyin ne olduğunu işte o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Rüya görmek için uyumak mı gerekirdi?

BİR GİZEM VARDI bu işin içinde. Anlayamadığım ve içimi yakan çok şey vardı. Kendimle ilgili olanları bir şekilde çözerdim, çözmeliydim. Çözemesem de taşırdım bu yükü, katlanırdım. Ama neler olduğunu anlayamıyordum. Üzerine gitmeye de cesaretim yoktu. Madem böyleydi, ben de bir şey olmamış gibi anlamamışım gibi olana itaat ettim. Ne olacaksa olacaktı.

Ama benimle ilgili olmayan bir gizem daha vardı ve bunun tam merkezinde Emir Sultan duruyordu. Orada olanları ve olacakları anlamaya çalışmak kendimle ilgili sırrı çözmek için uğraşmaktan daha iyiydi. Ya da ben öyle inandım işte. İçimden bir ses bu sırrı çözersem kendi sırrımı da çözeceğimi söylüyordu.

O evden çıktığımda kararımı vermiştim. Ses etmeyecek, üzerine gitmeyecek, olanı ve olacağı Allah'a bırakacaktım. Bu bir oyunsa bunda sadece kaybeden ben olamazdım. Yok değil-

se zaten kaybetmiştim; kendimi, aklımı ve her şeyimi.

Kararım şuydu, bu dünyada en çok güvendiğim insanın yani annemin benden isteğini bir vasiyet olarak kabullenip onu yerine getirecektim. O âsâyı her nereye götürmem gerekecekse oraya götürecektim. Bilmiyordum doğru, kime ve nereye gideceğimi emaneti kime teslim edeceğimi bilmiyordum. Ama şunu biliyordum ki bütün bu bilinmezleri öğreneceğim tek yer beni tanımayan o adamın eviydi ve bana yardım edecek tek kişi de oydu.

Ve galiba bütün sır o evde çözülecekti.

Dedemin evinin önüne geldiğimde Ömer'i gördüm yine kapının eşiğinde. Belli ki uzun zamandır beni bekliyordu. Yere çökmüş sırtını kapıya dayamış öylece oturuyordu. Hani evde babasının çalıştığı odanın önünde bekleyen küçük çocuklar olur ya işte tam onun gibi.

Beni gördüğünde de o kapının açıldığı zaman çocuğun sevineceği kadar sevindi. Ne zamandır beklediğini belli etmeyecek şekilde hızlıca kalktı hemen oturduğu yerden. Ama ben çoktandır orada beni beklediğini anladım. Gülen yüzüyle bana baktı. İçim aydınlandı onu görünce.

"Geleceğini bilmiyordum Ömer." dedim.

"Ben de bilmiyordum zaten." dedi gülerek.

"O nasıl oluyormuş?" dedim.

"Nenem gönderdi yine. Zaten beni bir yerlere hep o gönderiyor," gülüyordu yine, "seni çağırmamı istedi."

"Neden ki bir şey mi oldu?"

"Yok abi, sen misafirmişsin ya misafire ikram gerekirmiş; o da yiyecek bir şeyler hazırladı, seni çağırmam için beni gönderdi işte."

"Yoksa gelmezdin yani?"

"Gelirdim de baksana senin beni görecek hâlin yok. Ya kapıyı açmıyorsun ya da evde olmuyorsun."

"Tamam," dedim gülerek, "sen kazandın, haydi gidelim."

Zehra teyzenin evine doğru yürüdük beraber. Birden aklıma bir şey geldi.

"Ömer," dedim, "sen buraları iyi bilirsin değil mi?"

"Bilmem mi abi," dedi, "bütün ömrüm bu köyde geçti."

Gülmemek için kendimi tuttum. Kaç senelik ömrü vardı ki? Acayip bir çocuktu.

"Tamam işte tam aradığım kişisin." dedim.

"Neden abi? Ne yapacağız ki?"

"Bana buraları gezdirsen? Zehra teyzenin hazırladıklarını da yanımıza alırız."

"Olur," dedi, "çok güzel olur."

Gözlerinin içi parlamıştı.

"Ben o zaman," dedi, "gidip nenemden izin alayım. Hazırladığı yemekleri de alırım. Bir de hırka giyeyim üzerime, hava kapalı."

"Olur." dedim.

Hızlıca koştu gitti önüm sıra. Ben de arkasından yürüdüm. Yavaş yavaş gittim bile bile. Zehra teyzenin evinin önüne geldiğimde Ömer çoktan hazırlanmıştı. Zehra teyze de kapının önüne kadar çıkmıştı.

"Nasılsın evladım?" dedi.

"İyiyim Zehra teyze, sen nasılsın?" dedim. Her hâli anneme benziyordu. Onu görünce annemi görmüş gibi hissediyordum kendimi.

"Şükür," dedi "Ömer de evde sıkılıyordu. Bu gezinti işini iyi düşünmüşsün." deyip elindeki poşeti bana uzattı. "Bizim oğlan biraz hareketlidir. Dikkat edersin."

"Merak etme Zehra teyze, az dolaşır geliriz zaten." dedim.

Ömer önde ben arkada köyün taş döşeli yolunda yürümeye başladık. Zehra teyzenin dediği doğruydu Ömer yerinde duramıyordu hiç. Etrafta gördüğü her şeyi bana anlatmaya çalışıyordu.

"Bak abi, burası annemin dayısının evi. Şu arkadaki ev de

arkadaşım Mustafa'nın evi. Yaz gelince şu karşıdaki ağaçta bir elmalar oluyor görmen lazım. Geçen yaz şurada oynarken bacağımı kanatmıştım."

Diye diye köyün dışına kadar yürüdük. Hava biraz bozmuştu ama iyi sayılırdı. Yağmur gelecekti belli ama yağmadan döneriz diye düşündüm.

Az sonra birden ve hiç konusu değilken;

"Senin annen nerede abi?" dedi.

Nereden çıkmıştı bu soru neden sormuştu anlamadım. Çocuktu işte ve çocukluğun güzel taraflarından biri de buydu; içinde olanı hesapsız söylüyordu. Ve büyüdükçe içindeki sesi duyamıyordu insan. Diğer tüm sesleri duyuyor, dinliyor ama kendine sağır oluyordu.

Ne diyeceğimi bilemedim. "Öldü." desem olmazdı. Diyemedim de zaten. Cevap veremediğimi fark edince;

"Öldü değil mi?" dedi. Yine bir şey demedim.

"Ben de korkuyorum biliyor musun?" dedi.

"Neden?" dedim.

"Babam için, o da ölür diye çok korkuyorum."

Konuyu değiştirmem lazımdı. Çünkü bunları konuşmak hem onu hem de beni üzecekti ve o daha bir çocuktu, ölümü nereden bilecekti?

"Hah, bak şurası iyi Ömer. Oraya oturalım." dedim mevzuyu değiştirmek için. Hemen koşturdu gitti, elinde getirdiği örtüyü serdi oraya. Zehra teyzenin hazırladıklarından azar azar yedik.

Garip; bu sefer hiç konuşmadı. Konuşmamayı bilerek seçiyor gibiydi.

"Küstün mü bana Ömer?" dedim.

"Yo," dedi, "sen konuşmuyorsun ya ben de senin gibi konuşmamaya çalışıyorum. O zaman daha iyi anlaşırız belki."

Bir şey dememe fırsat olmadan tek tek yağmur çiselemeye başladı. Önce hafif hafif ama sonra birden çok ve hızlı yağınca hemen toplamaya çalıştık etrafı.

Yiyecekleri poşete doldurdum. Yerde serili örtüyü Ömer'in eline verdim. "Bunu başına tut da ıslanmadan şu karşıdaki ağaçlardan birinin oraya geç." dedim. Ben de her şeyi toparlayıp da poşeti aldım elime.

"Abi, bak burada çalıların arkasında bir yer buldum. Buraya sığınalım." dedi.

Göremedim önce onu. Sonra fark ettim. Hızlı hızlı gittim yanına doğru. Yağmur çok şiddetli yağıyordu ve dinmeden köye gidemezdik.

Gerçekten de çalıların ardında kalan ufak bir oyuktu burası. İçine girmeye tereddüt ettim önce.

"Sen arkamda dur Ömer." dedim. İleriye doğru genişleyen bir yerdi ama ilerisi zamanla kapanmıştı belli ki. Şimdiyse iki üç kişinin sığabileceği küçük bir yer kalmıştı. Mecburen biraz duracaktık burada.

İkimiz de birer taşın üzerine oturduk.

"Çok ıslandın mı Ömer?" dedim.

"Çok değil." dedi. Sanki hoşuna gitmişti bu durum. Bir macera yaşıyordu aklınca.

"Yağmur biraz dinsin çıkar gideriz." dedim.

Bir şey demedi. Yine eliyle tamam işareti yaptı.

Dışarıda yağan yağmuru seyrettim bir zaman. En çok sevdiğim koku buydu. Yağmur ve toprak bir ara geldiğinde ne güzel bir koku çıkıyordu ortaya. Bu koku hep bir şeyleri ya da bir yerleri hatırlatıyordu bana ama ne olduğunu, neresi olduğunu bilmiyorum. Bir aralık gözlerimi kapadım. Bir şey oldu o an. Ne olduğunu anlayamadığım bir şey. Rüya değil gerçek değil, açamadım gözlerimi.

Yağmurun sesini duyuyordum hâlâ. Ama her yer karanlıktı. Dar bir yere sıkışmış gibi hissettim kendimi. Çıkamıyordum. Sonra fark ettim ki burası bir kuyuydu ve su dolmaya devam ediyordu içeri. Çıkmazsam boğulacaktım. Çırpındım, olmadı. Bağırdım sesim çıkmadı. Sonra birden bana doğru bir

şeyin uzandığını gördüm. Tutmaya çalıştım onu. Birkaç kez denedim olmadı. Su gittikçe artıyor, ben gittikçe batıyordum. Son bir gayretle tekrar uzattım elimi ve ucundan da olsa tuttum.

Bir âsâydı bu, o âsâydı. Ve bir ucunu ben bir ucunu o zamana kadar hiçbir insanda görmediğim huzur veren yüzüyle bir adam tutuyordu.

Ve açıldı gözlerim. Ömer hemen yanımdaydı.

"Abi, iyi misin?"

"İyi misin abi?"

Kendime gelmem biraz zor oldu. Bana ne olduğunu anlayamadım. Ne kadar sürmüştü bu hâl bilmiyordum ama yağmur azalmıştı.

"İyiyim Ömer." dedim.

"Sana bir şey oldu sandım. Çok titredin."

"Yok, iyiyim ben." dedim ve ayağa kalktım. Başım dönüyordu. "Haydi gidelim Ömer." dedim. Birkaç kez tökezledim. Yine de yürüdüm.

Hiçbir şey söylemedi yol boyunca. Ben de konuşmadım. Uyumuş muydum uyanmış mıydım korkmuş muydum rahatlamış mıydım bilemedim. Rüya mı görmüştüm? Uyku muydu ki bu? Rüya görmek için uyumak mı gerekirdi?

Ve o zaman fark edemedim bu sığındığım yerin Emir Sultan'ın kaldığı o mağara olduğunu.

...

Bursa
1396

Fitne ne demektir o gün anladım

HUNDİ FATMA HATUN ile evlenmelerinden birkaç ay geçmişti. Hatunu da kendi gibi mütevazı, edepli, sakin ve temiz gönüllüydü. Bir sultan kızıydı lakin öyle nahif öyle kanaatkârdı ki şaştım.

Onu da çok sevmiştim. Zira o Muhammed Şemseddin'i sevmişti. Emir Külâl'den sonra ilk defa onu bu denli seven birini gördüm ben. Hatta bir mendil vermişti ona. Valide Sultan'ın hediyesiymiş, gençliğinde işlemiş. Hiç yanından ayırmadı o mendili Muhammed Şemseddin, kuşağında taşıdı hep. Anladım ki o da onu sevmişti.

Sevmek için söylemeye gerek yoktu demek ki. Konuşmadan da söylemeden de sevilebilirdi. Benim gibi. Ben de söyleyemiyordum lakin Muhammed Şemseddin'i canımdan çok seviyordum.

Bir gece vakti Muhammed Şemseddin odasından çıktı geldi. Diğer bir odadaki sedire oturuverdi. Yanında duran mumu yaktı. Kur'an'ı aldı eline ve okumaya başladı. Her gece okurdu

lakin bu kez bir farklılık vardı. Anlayabiliyordum zira bunu daha evvel de yaşamıştım.

Ben de hemen yanı başında duruyordum. Bir ara gözlerini kapadı. Ama Kur'an okumaya devam ediyordu. Dilinde ayetler ve yüzünde bir tuhaflık vardı.

O okudukça benim içime işledi sanki. O okudukça her şey kararmaya başladı ve o okudukça soldu renkler mekân değişti her şey silindi. Sadece bir ses duydum o an. Muhammed Şemseddin'in sesi değildi. Daha evvel duymadığım birinin dilinden dökülen iki cümle;

"Allah'ım sen bize yardım et. Kimsesiz koma bizi bu cenk meydanında..."

Sonra durdu ve açtı gözlerini Muhammed Şemseddin. Silinenler yeniden göründü, kararanlar yeniden aydınlandı. Kendimizi bir cenk meydanının orta yerinde bulduk. Aynı daha evvel yaşadığımız gibi. Her bir yanımızda yaralanmış yiğitler vardı. Osmanlı askerleriydi bunlar ve çetin bir savaşın ortasındaydılar, yaralıydılar.

Muhammed Şemseddin hiç beklemedi. Bir o tarafa bir bu tarafa koşturdu durdu. Nerede yaralı bir asker varsa yarasını sarıyor, şifa niyetiyle dua ediyordu. Başından sarığını çıkarmış parça parça koparmış askerlerin yaralarının üzerine sarıyordu.

Sararken de; "Ha gayret yiğitlerim, ha gayret arslanlarım. Gayrete gelin, zafer yakındır." diyordu.

Sonra öteden birinin seslendiğini duydum. Tanıdım bu sesi. "Allah'ım sen bize yardım et." diyen kişi buydu. Cenk meydanının orta yerinde düşmanla çarpışmaktan bitap düşmüş ve sağ kolundan yaralanmış biriydi. Lakin diğerlerinden biraz farklıydı. Başında bir miğfer üzerinde görkemli bir zırh vardı.

"Ey yiğit," diye seslendi Muhammed Şemseddin'e, "benim de kolumda yara var. Gelip de sarasın."

O tarafa doğru yürüdü Muhammed Şemseddin. Gerçekten

derin bir kılıç yarasıydı bu. Lakin sarığında bez kalmamış, tamamını parça parça askerlerin yaralarına bağlamıştı. O an aklına kuşağındaki mendil geldi. Hiç düşünmedi orta yerinden yırttı ve yarısını dualarla sardı o yaralının koluna.

"Var olasın yiğidim." dedi.

Muhammed Şemseddin sadece başını eğdi. Sonra biraz olsun ona doğru yaklaşıp;

"Allah sizinledir Sultanım." dedi.

Nasıl yani? Bu yaralı adam Bayezid Han mıydı? Nasıl bir rüyaydı ki bu? İnanamadım, anlayamadım. Bir anda savaş meydanına çıkıp da gelmiştik. İkinci kez şahit oluyordum ve anlayamıyordum. Ama Muhammed Şemseddin; "Allah isterse her şey olur." demişti ya bir kere, kabullenmiştim bunu.

Lakin bu farklıydı. Yaralanmış askerlerin yaralarını sarmıştı. Yetmemiş bir de Sultan Bayezid'in yarasına merhem olmuştu. Ama kimse onu tanımıyor, kim olduğunu bilmiyordu.

İlk kez o zaman gördüm Sultan Bayezid'i. Siyah uzunca sakalları, kartal gibi bir burnu ve çatılmış kaşları... Yüzü toz toprak içinde. Ve heybetli bir adam. Ölümden korkmadığı her hâlinden belli ama bunun sebebi zafer kazanmak değil sadece. Yoksa savaş meydanında ne işi var gider otağında beklerdi.

Sultanın da yarasını sarınca kalktı diz kırdığı yerden. Askerlerin arasına karıştık. İlerledik, uzaklaştık. Ağır ağır yürüyor ve kendi kendine şöyle diyordu.

"Şifa veren sensin Allah'ım, imkânsızı mümkün kılan sensin."

Ve birden yine evde bulduk kendimizi. Aynı yerinde oturuyor ve Kur'an okumaya devam ediyordu. Başındaki sarık bezinin olmadığını ve elinde tuttuğu mendilin yarım olduğunu görmesem sanki hepsi bir anda olan rüyaydı derdim. Ama yine odadaydık işte, hiç gitmemiş gibi. Ben de yanı başındaydım yine. Ne kadar sürdü ve ne kadar okudu bilmiyorum ama

gün ışıyıp insanlar ayaklanana kadar durmadan okudu.

O zaman bilmiyordum ama çok sonraları işitmiştim ki o gün o savaş meydanında yaraları sarılan herkes yaralarının ertesi sabah iyileştiğini görmüşler. Sultan Bayezid da haberdar olunca kolundaki sargıyı açıp bakmış ki onun da yarası şifa bulmuş. Hayret etmiş olana. Ama koluna sarılan bezi görünce daha bir şaşırmış. Zira tanımış o mendilin parçasını, hatunun işlediği mendil. Ne olduğunu anlayamamış ama bunda bir hikmet olduğunu bilmiş.

"Yaralarımızı saran o yiğidi bulun da getirin." demiş. Aramışlar, bakınmışlar ama bulamamış kimse.

Nihayetinde "Sultanım," demişler, "nereye baktıksa yoktur. Sanki kuş olup uçmuştur. Lakin askerler der ki Engürüs Kalesi'ni bize açan yiğit de oydu."

Ne olduğunu anlayamamış hiçbiri. Kimse bilememiş ama hepsi yaralarını saran o yiğidi merak etmişler.

...

Birkaç gün sonra öğle vaktinde şehir, tellalların sesleriyle yankılandı.

"Müjdeler olsun, müjdeler olsun, müjdeler olsun...

Ordumuz Niğbolu'da küffarı dize getirmiş, Allah zafer nasip etmiştir.

Müjdeler olsun.

Zafer nasip eden Allah'a hamdolsun..."

Bu sesi işittiğimizde Şehadet Camii'nde dervişleriyle fıkıh dersi yapıyordu Muhammed Şemseddin.

Müslüman ordusu küffara galip gelmişti ya yüzü bir aydınlandı, gözleri bir güldü ki. Dervişleriyle beraber iki rekât şükür namazı kıldılar orada. Sonra hep beraber tekbirler, salavatlar getirdiler.

Dışarıda da bir hengâmedir kopuyordu. Ahali hep bir dilden tekbirler getiriyor, şükürler ediyordu. Bir bayram havası

vardı şehirde ve bu haberle kim nesi varsa ve olduğu kadar sadakalar dağıtıyordu.

Hanesine vardığında Hundi Fatma Hatun kapıda karşıladı onu. İçeri girdik.

"Zafer mübarek olsun Emir'im." dedi.

"Elhamdülillah hatun. Allah, kendi rızası için cenk meydanına çıkanları yalnız komaz. Elhamdülillah."

Hundi Fatma Hatun'dan öğrendik ki Bayezid Han, Niğbolu'dan Edirne'ye hareket etmiş ve oradan da birkaç haftaya Bursa'ya gelecekmiş.

Bu yaşadıklarımızdan birkaç gün sonra bir haber geldi. Bursa'dan birileri Edirne sarayına varan Bayezid Han'a bir haber uçurmuş. Demişler ki;

"Sultanımız, kızınız Hundi Fatma Hatun'u siz seferdeyken kim olduğu nereden geldiği belli olmayan bir mollayla evlendirdiler. İsmi Muhammed Şemseddin'dir lakin dervişim diye ortalarda gezer."

Sultan öyle hiddetlenmiş öyle sinirlenmiş ki bir paşayı çağırtıp sordurmuş olayı. Doğru olduğunu öğrenince de; "Tez," demiş, "düşün yola beni saymazlar da kızımı evlendirirler öyle mi? İkisinin de cezasını kesin."

Gece ve gündüz demeden atlarını çatlatırcasına sürmüşler. Fırtına gibi Oylat civarına kadar gelmişler.

O akşam kimsenin bu olanlardan haberi yokken Derviş Yusuf'u yanına çağırdı Muhammed Şemseddin.

"Atına binip de yola düşesin. Oylat'a kadar gidesin. Orada handa Sultan Bayezid'in gönderdiği paşaya diyesin ki bu yaptığı işten vazgeçsin, yoksa yazık olacak."

Hemen atına binip düştü yola Derviş Yusuf. Oraya vardığında bulmuş paşayı. Aynen söylenenleri söylemiş.

"Bre densiz," demiş, "hem bir sahtekâr sultanımızın iznini almadan kızıyla evlenecek hem de adamını gönderecek de bizi onun emrinden döndürecek."

"Yapmayın, etmeyin. Emir Buhari Hazreti Peygamber'in evladındandır. Onun sözünden gayri iş etmez. Siz şimdi gider de Hazreti Peygamber'in torununu öldürürseniz başınızdan bela eksik olmaz. Yapmayın, Allah rızası için yapmayın." demiş.

"Çekil yolumuzdan." deyip bir silleyle indirmiş Derviş Yusuf'u yere.

"Haydi atlanın, gidiyoruz." demiş paşa adamlarına.

"Efendim," demiş birisi, "çok fırtına var dışarıda. Oylat'tan Bursa'ya giden yol da sapadır. Bu yağmurda fırtınada helak oluruz. Durulsa da öyle mi gitsek?"

"Atlanın." demiş sert bir sesle.

Derviş Yusuf biraz yüzüne inen tokadın acısından ama en ziyade Muhammed Şemseddin'e edilen hakaretlerin içindeki sızısından; "Allah Emir Buhari'yi kullarının şerrinden korusun. Gidesiniz de varamayasınız inşallah." diye öyle içten ve öyle canı yanarak söylemiş ki.

Paşa dinlememiş, durmamış, düşmüş yola. Öyle fırtına ve öyle bir hengâmenin içine düşmüşler ki atlarının ayakları gitmez, rüzgârda göz gözü görmez olmuş ve en nihayetinde fırtına kökünden sökmüş ağaçları, askerlerin üzerlerine yıkılmış her biri. Askerler altında kalmış ağaçların ve can verenler dahi olmuş. Kurtulanlar gerisin geri dönüp de Bayezid Han'a anlatmışlar olanları.

Bu haber saraya kadar ulaşmıştı. Biz de saraya varmıştık. Valide Sultan sarayın kapısına askerleri dikmiş ve bekliyordu. Biz girdiğimizde ne yapacağını bilmez hâlde odasının içinde bir o yana bir bu yana dolanıp da duruyordu.

"Görüyor musunuz," dedi, "birkaç fitnebazın çekemeyip de yaptığını görüyor musunuz? Daha dün küffarı cenk meydanında yerle bir eden ordu şimdi bu hainlerin fitnesiyle birbirini kıracak."

Tam o sırada Molla Fenârî girdi içeri selam verdi.

"Kimse," dedi, "kimse bir şey yapmasın. Ben hünkârımıza bir nâme yazacağım ve Bursa kadısı olarak meselenin aslını anlatacağım. Yakında kendisi de zaten çıkıp gelecektir. O zamana kadar herkes sükûnetle bekleyecek. Kimse bir şey yapmayacak ve bir şey demeyecek. Zira Allah ne dediyse o olacak."

Ne suçu vardı ki Muhammed Şemseddin'in? Neden böyle oluyor ve niye bunu yapıyorlardı? Birkaç kendini bilmez, sultana damat olmak isteyen kıskanç insanın sözü nelere sebep olmuştu böyle! Onların yalanı Müslümanı Müslümana kırdıracaktı.

Bunun adına fitne diyorlardı ve her şeyden tehlikeliydi bu. Bir ateşti ve herkesi yakabilirdi. Bunca zaman sonra ilk defa Muhammed Şemseddin'i bu kadar üzgün ve huzursuz gördüm. Bir de tanımadığım bir şey vardı yüzünde. Onda hiç görmediğim bir şey; öfke.

Öfkesi bu fitneyi salanlaraydı. Ve ben fitne ne demektir işte o gün anladım.

Ne yazdı Molla Fenârî ne etti ve ne oldu bilmiyorum. Lakin durdu her şey. Herkes sustu ama bekliyorlardı. Zira Bayezid Han'ın gelmesi yakındı.

Peki ya geldiğinde ne olacaktı?

Ben Molla Fenârî

BEN MOLLA FENÂRÎ.

Doğduğum günden beri ömrümü ilim yolunda geçirdim. Hangi şehirde bir âlim var dediyseler vardım dizinin dibine. Bana bir harf öğretecek kim varsa buldum onu. Eşiğinde, kapısında bekledim.

İlim beni koskoca Osmanlı'nın payitahtı Bursa'ya kadar getirdi. Ben geldiğimde Bursa, Osmanlı'nın merkeziydi. Sonrasında Edirne payitaht olsa da Bursa Osmanlı'nın kalbiydi. Ve ilim beni o kalbe kadı yaptı.

Dirseklerim çürüse de vazgeçmeyecektim öğrenmekten. Ben de vazgeçmedim. İlmin her türlüsünü okudum, öğrendim, talim ettim. Lakin bir tek gönül ilmini öğrenemedim. Zira o ne aramakla ne yürümekle ne de bilmekle bulunmuyordu. Nasip işiydi ve sen araya araya bulamasan da o bir gün gelip seni buluyordu.

Emir Buhari'yi ilk kez gördüğümde aradığımı bulduğumu

anlamıştım ben. Gencecik bir adamdı lakin gönlü deryalara sığmaz, irfanını dünya almazdı. Günlerce, gecelerce sohbet ettik onunla. Gönlümü terbiyeyi ben ondan öğrendim.

Ahali de çok sevdi, hürmet etti ona. Nasıl etmesindi ki? Hazreti Peygamber'in evladındandı ve çıkıp da onun işaretiyle buralara kadar gelmişti. Elbette bağrına basacaktı onu insanlar. Öyle de oldu zaten.

Hundi Fatma Hatun ile evlendi. Hem de Peygamber Efendimizin işaretiyle oldu bu. Ben şahidim bunu Emir Buhari dillendirmedi. Bunun önünde nasıl durulurdu ki? Duramazdım, durmadım da.

Lakin fitnebazlar da durmadı. Ben bilirdim, Sultan Bayezid'e damat olmak isteyen nicelerinin olduğunu ben bilirdim. Lakin böyle bir fitne çıkarıp da sultana yalan haberler uçuracaklarını bilemedim.

Sultan Bayezid'in hiddetini daha evvel görmüştüm. O denli ki Yıldırım denmişti adına. Öyle hiddetli anlarında benden gayri kimsenin sözüne de kulak asmazdı. Lakin bu durum hassastı. Nasıl izah edecek, nasıl engelleyecektim bilemedim. Dinlemezse kendine de devlete de yazık edecekti.

Ben de her şeyi göze alıp Bursa kadısı olarak ona bir nâme yazdım ve şöyle dedim;

"Kullarını bağışlayan ve koruyan Allah'ın adıyla başlarım.

Ve o kulların en acizi olan ben; Osmanlı mülkünün sahibi, cenk meydanında küffara yıldırım olup da düşen, halkını adaletle ve huzurla yöneten Sultan Bayezid Han'ın zaferlerinin mübarek ve ömrünün uzun olmasını Allah'tan niyaz ederim.

Hünkârımızın bilmesini isterim ki; İsa aleyhisselam kendine inananlardan üç kişiyi bir memlekete, oranın insanlarını Allah yoluna çağırsınlar diye göndermişti. Lakin o insanlar bu gelenleri, 'Yalan söylüyorsunuz.' diyerek öldürdüler. Sonra da bu yaptıklarıyla sevindiler. Lakin bu durum Allah'ın hoşuna gitmedi. O memleketin üzerine korkunç, keskin bir ses gönderdi. O sesi

işitenlerin hepsi öldüler. Dünya ve ahiret nimetlerinin hepsinden de mahrum kaldılar.

Şimdi Hünkârım, bilmenizi isterim ki öldürülmesini emrettiğiniz kişi Muhammed Şemseddin'dir lakin ahali onun hakikatini görmüş, "Emir Sultan" demiştir adına. Peygamberimizin soyundan âlim arif bir gençtir. Böyle biri bu vakte kadar Diyar-ı Rum topraklarına ayak basmamıştır. Böyle birini hediyeler gönderip de Buhara'dan davet edip memleketimize getirmiş olsaydınız bu size şeref olarak yeterdi.

Böyle olmadığı hâlde manevi işaretlerle çıkıp da Bursa'ya gelmiştir. Allah göndermiştir onu. Ve siz Hünkârım böyle biri üzerinden Hazreti Peygamber'in dünürü oldunuz.

Gönderdiğiniz yiğitler aynı anlattığım kıssada olduğu gibi helak oldular. Onların namazlarını kılıp da defnettik. Korkarım ki fitne çıkaranların sözüne uyar da bu işten vazgeçmezseniz böyle bir felaket bütün devletimizi, memleketimizi vuracaktır.

Son söz, son ferman muzaffer padişahımızındır...

Bursa Kadısı kulunuz Molla Muhammed Fenârî"

...

Ve bir ulakla gönderdim Edirne Sarayına. Bekledim, bir cevap gelmedi. Lakin haber aldım ki Bayezid Han kendi yola düşmüş de Bursa'ya gelirmiş.

...

Bursa
1396

Pişmanlık ne demektir o gün anladım

ŞEHRIN SURLARININ hemen önünde neredeyse Bursa'nın tamamı dizilmiş Sultan Bayezid'in gelmesini bekliyordu. Ahali Niğbolu'da küffarı dize getirip zaferle dönen sultanı karşılamak için sokaklara dökülmüştü. Öyle kalabalıktı ve öyle çok insan vardı ki Bursa'da bu kadar insan olduğunu bilmiyordum.

Bir bayram günüydü sanki ve herkesin yüzündeki memnuniyeti görmek mümkündü. Bir de şükür, bu hâlin adı tam olarak oydu. Zira o zafer haberi gelmeden evvel her namazdan sonra küffara kılıç sallayan yiğitler için dualar ediliyordu. Zafer haberi geldikten sonra da her namazdan sonra şükür duaları yapıldı. Şimdi de bu bekleyenlerin her birinde o şükür hâli vardı işte. Lakin hepsi tedirgindi. Zira Muhammed Şemseddin ile ilgili olanları herkes duymuş ve biliyordu. Ve Muhammed Şemseddin'e bir zarar gelmesinden korkuyordu her biri.

Öyle ki bu son olanlardan sonra sırrı aşikâr olmuştu. Herkes şimdiye değin onu ahlakının güzelliğinden seviyordu ama

şimdi onun bir gönül sultanı olduğunu anlamışlardı da ona zarar gelmesinden korkuyorlardı.

Biz de sarayın önünde bekliyorduk. Devlet erkânı ile beraber herkes oradaydı. Muhammed Şemseddin'in hemen yanında Molla Fenârî duruyor ve oradan hiç ayrılmıyordu. Onda da bir tedirginlik vardı farkındaydım. Bir tek Muhammed Şemseddin rahattı. Hatta çok rahattı.

Az sonra bir ses yankılandı ötelerden.

"Sultanımız geliyor..." diye seslendi kale burçlarındaki askerlerden biri. Herkes kendine şöyle bir çeki düzen verdi.

Az sonra beyaz atının üzerinde tüm heybetiyle belirdi Sultan Bayezid. Üzerinde atlastan bir kaftan başında uzunca bir kavuk ve belinde işlemeli murassa bir kılıç. Yanında muhafız erleri vardı ve her biri atının üzerinde ihtişamla geliyorlardı.

O an ahalinin sesi yankılandı tüm Bursa'da.

"Padişahım çok yaşa."

"Mağrurlanma padişahım, senden büyük Allah var."

Bayezid Han tüm ahaliyi selamlaya selamlaya yanındakilerle beraber geldi ve onu bekleyen devlet adamalarının önünde sükûnetle indi atından.

Bekleyen paşalar, ağalar, âlimler her biri ellerini önlerinde bağlamış saygıyla selamladılar Sultan'ı. Her biri tek tek:

"Mübarek olsun Sultan'ım."

"Allah size uzun ömür versin."

"Devletiniz daim olsun." dediler.

Bayezid Han her birinin yüzlerine tek tek bakıyordu. Yalan yok hâlinde biraz gurur da kokuyordu. Mutluydu, seviniyordu, şükrediyordu ama gözlerinde bir hiddet de vardı.

Böyle herkese bakarken durdu birden. Başını şöyle bir yana doğru yatırdı. Gözlerini kıstı ve doğruca Muhammed Şemseddin'e baktı. Çok dikkatle ve hatta hayretle bakıyordu. Uzunca sürdü bu bakış. Hatta diğer herkes bu hâli anlamak için sezdirmeden birbirlerinin yüzüne çevirdiler bakışlarını.

Muhammed Şemseddin ise sakince ellerini önünde bağlamış bekliyordu. İyice yaklaştı ona Sultan Bayezid. Şimdi tam karşısında duruyordu. Ve "Subhanallah" diye diye ona bakıyordu.

"Seni tanıdım." dedi birden.

Korku sardı o an Molla Fenârî'yi. Söze girecek oldu. Lakin Sultan onu duymuyordu bile. Büyülenmiş gibi Muhammed Şemseddin'e bakıyordu.

"Sen O'sun, tanıdım seni."

Kimse bir şey anlamamıştı. Lakin bu hâli hayra yormuyordu kimse. Zira herkes Sultan'ın kendinden habersiz kızıyla evlenen kişiyi tanıdığını ve oracıkta cezasını keseceğini düşünüyordu.

"Hünkârım..." diye araya girdi Molla Fenârî. Lakin Sultan sağ elini yukarı kaldırıp durdurdu onu. Elini kuşağına götürdü. Bir bez çıkardı oradan; kanlı bir bez parçası. Tanıdım ben. Ama bir tek ben tanıdım. Bu o gece kendimizi bulduğumuz savaş meydanında Muhammed Şemseddin'in Sultan'ın koluna sardığı mendilin yarım olan parçasıydı.

"Sen," dedi Sultan Bayezid, "o gece o cenk meydanında yaralanan yiğitlerin ve hatta benim yaralarımızı saran yiğit değil misin?"

Muhammed Şemseddin susuyordu. Sultan Bayezid öylece ona bakıyordu. Ne olduğunu kimse anlamıyordu.

Muhammed Şemseddin bir şey demedi. Sadece elini kuşağına götürüp o mendilin diğer yarısını çıkardı ve gösterdi Sultana.

"Engürüs Kalesi'nde kapıları açıp da yiğitlere yol gösteren de sendin değil mi?"

Sustu Muhammed Şemseddin lakin Sultan Bayezid anlamıştı. Hem de çok iyi anlamıştı o olduğunu ama henüz meselenin aslını bilemiyordu.

"Peki ya bu nasıl olur?"

İşte o zaman konuştu Muhammed Şemseddin;

"Allah isterse her şey olur Hünkârım."

Sultan Bayezid'in hayreti arşa çıkmıştı. Yüzü beyaza çalmış, aklı bulanmıştı.

"Peki ya sen, kimsin sen efendi?" dedi.

İşte tam o zaman Molla Fenârî girdi söze:

"Hünkârım," dedi, "bu genç adam size gönderdiğim nâmede bahsettiğim Peygamber Efendimizin torunu, sizin de damadınız Muhammed Şemseddin yani Emir Sultan'dır."

Ve dondu kaldı koca Hünkâr. Herkes öylece bakıyor ve Sultan Bayezid donmuş gibi duruyordu. Gözlerini Muhammed Şemseddin'den hiç ayırmadı. Olanları, başına gelenleri, yaptıklarını geçirdi belli ki aklından. Sonra gözünden bir damla yaş süzüldü kır almış sakallarını. Bunu bir ben gördüm bir de Molla Fenârî.

Ve sonra hiç beklenmedik bir şey oldu. Koca Hünkâr sanki bir babanın evladına, bir kardeşin kardeşine kavuşması gibi sarıldı Muhammed Şemseddin'e.

Bunun adı pişmanlıktı ve pişmanlığın bu dünyadaki en büyük işareti gözden akan yaştı. Ve anladım ki sultanlar da ağlardı.

O hâldeyken tek bir cümle düştü dilinden Sultan'ın bunu bir Muhammed Şemseddin duydu bir de ben.

"Affet," dedi, "bilemedim."

Ve pişmanlık ne demektir işte ben o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Bir insanın annesi kaç kere ölürdü?

KAHVECİYE BORCUM VARDI. Ben nasıl unuttum bunu? Oysa kimseye borçlu kalamam ben. İçimi ateş basar, duramam öyle. Hatta hayret ederim borç alarak yaşayanlara. Bir yerden aldığıyla bir yeri kapatanlara şaşarım. Nasıl oldu da unuttum ben bunu?

Sabah uyanır uyanmaz aklıma ilk gelen şey bu oldu. Bunca düşüncenin ve bunca sıkıntının arasında aklımın bir köşesinde borcumu taşıyor olmama hem sevindim hem şaşırdım. Hemen yataktan kalktım. Başka hiçbir şey yapmadan üzerimi giydim ve yüzümü yıkadım hızlıca.

Evden çıktığımda Ömer'i görmeyi bekliyordum. Ama bugün yoktu. Bugün gelmemişti. Bir kere geldi diye her gün gelecek değildi ya. Ama gelseydi fena olmazdı.

Hızlı adımlarla köy meydanına doğru yürüdüm. Kahvehanenin önüne geldiğimde bu kadar kalabalık olacağını beklemiyordum. Önemli bir şey vardı da toplanmışlardı galiba.

Yani ben öyle zannettim. Ya da belki hep böyle oluyordu bilmiyorum ama köyün bütün erkekleri oradaydı.

Kimsenin yüzüne bakmadan dış avluda oturanlara ağız kenarıyla selam verip aralarından sessizce geçip içeri girdim. Merak edip sorarlar zannediyordum ya da ne bileyim en azından meraklı gözlerle bakarlar diye düşünmüştüm. Ama öyle olmadı. Ne bakan oldu ne de şaşıran. Hatta bir kısmı da benim gibi yabancı gibiydi.

İçerisi yine aynı, taze çay kokusu... Ama bu kez bir de ağır hava vardı kahvehanede. Kasvet gibi... Neredeyse kimse konuşmuyor, konuşanlar da sesini yükseltmiyordu.

Kahveciyi aradı gözlerim. Ama görünürde yoktu. Etrafa bakındım biraz. Duvarlarda asılı eski fincanlar vardı. Bir köşede tarihî eser gibi bekleyen bir nargile. Bir de çerçeve içinde duvara asılmış bir yazı.

"Yolcudan ve misafirden çay parası alınmaz."

Garibime gitti. Büyükşehirlerde tam tersi bir durum vardı. Yolcudan, misafirden yani oraları bilmeyen, bir kez gelip de geçiyor olandan daha çok para alıyorlardı.

Neden sonra kahveci elinde bir tepsiyle çıkıp da geldi dışarıdan.

"Buyur," dedi, "çay mı istedin?"

Belli ki beni hatırlamamıştı. Ben vereceğim borcu unutmamıştım ama o alacağı borcu unutmuştu belli ki. Kahvecinin bu hâline imrendim açıkçası. Yaptığın iyiliği unutmak böyle bir şeydi demek ki.

"Yok," dedim, "onun için gelmedim. Geçenlerde gelmiştim de sizin işiniz vardı beni bırakıp gitmiştiniz. Çay içmiş, peynir ekmek bir şeyler yemiştim. Not bırakmıştım hatta size. Parasını ödeyememiştim. Onu ödemeye geldim."

Şaşkın şaşkın baktı yüzüme. "Peynir ekmeğin parasını mı ödemeye geldin?" dedi.

"Evet." dedim.

"Ya hu git işine. Verdiğimiz bir lokma ekmeğin bir yudum çayın parasını alacaksak nerede kaldı bizim insanlığımız?"

Bu sefer ben şaşkındım. "Olmaz abi." dedim.

"Ya sen misafirim demedin miydi?"

"Doğru, öyle dedim."

"Tamam işte. Yolcudan, misafirden çay parası almam ben."

Söyleyecek sözüm kalmamıştı. Israr etsem olmayacak, bıraksam almayacaktı. Anladım.

"Peki, öyle olsun." dedim zoraki.

"Başka yolu yok ki," dedi boş bardakları sıcak su ile tek tek çalkalarken, "vereyim mi bir bardak çay?" diye sordu.

"Parasını alacaksan, ver." dedim.

Güldü. Ama hüzünlü bir gülüştü bu. Tebessümünde bir acı vardı. Ya da daha doğrusu gülmeye utanıyor, "Şimdi gülünecek zaman değil." der gibi bakıyordu. İnce yüzüne sanki yapıştırılmış gibi duran bıyıkları garip bir şekil almıştı bu tuhaf tebessümle.

"Tamam," dedi, "anlaşılan artık misafir değilsin."

Bu kez benim yüzüme bir tebessüm yerleşti. Nüktedan adamdı belli. Aldım çayımı elime. İçeride en köşe taraftaki masalardan birine geçtim, oturdum. Ağır ağır yudumladım çayımı. İnsanları seyrettim. Her biri farklı farklı adamlar. Kendimce bir hayat çizdim hepsine. Hep böyle yapardım zaten. Hayal kurmaya bayılırdım. Hiç tanımadığım insanların yüzlerine bakıp acılarını, kederlerini, sevinçlerini görmeye çalışırdım. Sonra tahmin ederdim kim olabileceklerini, ne iş yaptıklarını, nereli olduklarını falan. Pek çoğu gözlerinden belli olurdu zaten.

Mesela şu karşımdaki masada oturan başı kasketli, kirli sakallı kırklı yaşlarındaki adam. Kesinlikle bir baba. Hem de yükü olan bir baba. Omuzlarında dünyanın ağırlığı var belli. Yoksa neden bunca düşsün omuzları?

Şu diğeri, genç olan. Bıyıkları yeni terlemiş. Dünyayı tanı-

yamamış henüz. Hiçbir şeyin tam olarak farkında değil. Büyük bir acı yaşamamış gözlerinden belli.

Ama bir dakika. Bir şey var. Neden herkes kahvecinin yaptığı gibi tebessümünü saklıyor? Hatta bazıları apaçık acı çekiyorlar. Konuşuyorlar ama bir karanlık bir kasvet var hâllerinde. Neden acaba?

Ben bunları düşünürken elinde bir paketle geldi kahveci. Belli ki aç olduğumu anlamıştı da yine yiyecek bir şeyler getirmişti bana.

"Bu da parayla olacak abi ha." dedim.

"Yok," dedi, "bu parayla olmaz."

"Abi tamam misafirlik bitti demiştik ya."

"Yok kardeş bu öyle değil. Benden değil bu."

O an dikkat ettim aynı paketlerden her masaya dağıtılmıştı.

"Ne için peki ya bunlar?"

"Cenaze var köyde," dedi, "onun için, ölenin hayrına dağıtıyorlar."

Boş boğazlık ettiğimi anladım. Utandım. İçtiğim son yudum çayı zorla geçirdim boğazımdan. Herkesin yüzündeki o acıyı ve konuşmaya dahi utanıyor olmalarını anladım.

"Allah rahmet eylesin," dedim başımı öne eğip, "kusuruma bakma, bilmiyordum."

"Âmin." dedi elindeki paketi masaya koyarken. Diğer masalara da vermek için birkaç adım ilerlemişti ki neden bilmem aklıma geldi. Soruverdim.

"Kim?" dedim, "kim ölmüş?"

"Bizim Zehra abla var şu köyün sonundaki evlerden birinde oturur. Torunuyla kalıyordu. Gece ruhunu teslim etmiş..."

Donup kaldım... Çünkü bu cümleyi duymuştum. Annem öldüğünde de aynı şekilde konuşmuşlardı. Ne kadar kolaydı onlara söylemesi. "Zehra abla öldü." Annemin ölümünü tekrar yaşamış gibi oldum birden. İnsanların dilindeki cümle tam böyleydi.

Daha yeni tanışmıştım Zehra teyzeyle. Annemin çocukluk arkadaşıydı ve anneme benziyordu. İnanamadım öldüğüne. Ölüm böyle bir şeydi işte, insanın beklemediği anda ve hiç beklemediği kişilere geliyordu. Aslında o ansızın gelmiyor, insan beklemeyi unutuyordu.

Bir acıyı hatırlamak onu yeniden yaşamak gibiydi ve ben annemin ölümünü hatırladım. Bir insanın annesi kaç kere ölürdü? Aynı şeyleri yaşıyordum sanki.

Kahveci bir şeyler söylüyordu ama ben, "Zehra abla" dediği yerden sonrasını duymadım bile.

...

Bursa
1399

Sır ne demektir o gün anladım

ZAMAN DENEN ŞEY NE ÇABUK İLERLİYORDU böyle. Muhammed Şemseddin de otuzlu yaşlarına gelmişti gayri. Saçına sakalına tek tek de olsa aklar düşmeye başlamıştı. Artık bütün Bursa'nın ve hatta diğer pek çok şehrin Emir Sultan'ıydı o. Her bir yerden toplanıp onun için geliyorlardı. Bursa demek Emir Sultan demek olmuştu. Öyle çok seviliyordu ki dergâhta, mescitte, çarşıda, pazarda onu gören bir cümle olsa sözünü işitmek, duasını almak için gayret ediyordu.

Ve baba olmuştu. Bir evladı vardı artık. Ve babasının ismini vermişti oğluna; Ali, Emir Ali. Öyle güzel bir çocuktu ki ve öyle sevimliydi. Ali doğduğu günden sonra Muhammed Şemseddin de herkese aynı Emir Külâl gibi "babam" diyerek hitap eder oldu. Biri bir şey söyleyecek olsa "Buyur babam." diyor, biri teklifte bulunduğunda "Olur babam." diyordu.

Zaman garip bir şeydi yani ve çok hızlı geçiyordu. Bir tuhaf geliyordu bana bu durum. Dün gibi hatırladıklarım aslında yıllar evvel olmuştu.

Yıldırım Han o gün zaferden dönüp de işin hakikatini anladığı günden sonra neredeyse her önemli işinde yanı başından ayırmamıştı Muhammed Şemseddin'i. Bursa'da olduğu her vakit Muhammed Şemseddin ile istişareler ediyor ve Molla Fenârî'nin dediği gibi onun varlığını devleti için şeref sayıyordu. Onu sadece damadı olarak görmüyor, memleketine gelmiş bir gönül sultanı olarak biliyordu.

Niğbolu zaferinden birkaç hafta sonraydı Sultan Bayezid henüz Bursa'daydı. Bir haberci gönderip de Muhammed Şemseddin'i saraya çağırtmıştı.

Sarayın has odasında ayakta karşıladı onu Sultan Bayezid. Koskoca Osmanlı sultanı ona böyle hürmet ediyordu. Sebebi sadece Muhammed Şemseddin'i sevmesi değildi. Asıl sebebi Sultan Peygambere olan muhabbetiydi.

Kucaklaştılar yine. Sonra büyükçe pencerenin önündeki peykeye geçip oturdular. Ne biri damat ne biri baba ne biri sultan ne biri emir; iki dost gibiydi konuşmaları. Az sonra Molla Fenârî de geldi. Selam verip o da oturdu bir kenara.

"Bir müşkülüm vardır," dedi Sultan Bayezid, "ben de sana açayım istedim."

"Buyurun sultanım." dedi Muhammed Şemseddin.

"Ben," dedi, "küffar üzerine sefere gitmeden evvel bir söz verdim. Allah'a çok dua ettim. Eğer ki bu seferin sonu zafer olursa Bursa'ya yirmi kubbe saçacağım, yirmi mescit yaptıracağım diye adak ettim ben.

Şimdi Allah'a şükürler olsun ki bize zafer nasip etti. Bana düşen de sözümü yerine getirmektir. Lakin ne edeyim nasıl edeyim bilemedim.

Sen ne dersin? Ne edelim?"

"Allah mübarek kılsın Sultan'ım. Ne güzel adak ne güzel söz bu." dedi.

Sonra biraz durdu, düşündü.

"Sultan'ım," dedi, "siz Allah'a yirmi kubbe, yirmi mescit ya-

pacağım diye adakta bulundunuz madem bu güzel Bursa'ya yirmi kubbeli büyükçe bir cami yapsanız hem daha güzel olur hem de adağınız yerine gelmiş olur derim ben."

Hoşuna gitti bu cevap Sultan Bayezid'in. Yüzünden belliydi.

"Sen ne dersin Kadı Efendi?" diye sordu Molla Fenârî'ye.

"Hünkârım," dedi, "Emir Buhari güzel düşündü. Bursa'ya yirmi kubbeli bir cami ne güzel yakışır."

"O vakit," dedi Sultan Bayezid, "buyruğumdur; mimarbaşı Ali Neccar'a haber salsınlar tez vakitte uygun bir yer bulsun ve başlasın. Müşkülü olursa da Emir Buhari'ye danışsın."

Ve salındı haber. Her bir yanda duyuldu hatta. Birkaç gün sonra geldi mimarbaşı Ali Neccar. Gerçekten de bir sıkıntısı vardı ve halledemiyordu.

"Sultanımız'ın yaptırmak istediği cami için Bursa ovasında çok güzel bir arazi bulmuştuk Efendim biliyorsunuz. Hatta beraber gezip beğenmiştik. Lakin şöyle bir müşkülümüz var. Arazinin orta yerinde yaşlı bir hatunun evi var. İnançlı, itikatlı, temiz, Müslüman bir hatun. Lakin arsasını satmak istemez. Ne ettim ne kadar dil döktümse de kabul etmez. Haktır, zorla da alınmaz.

Ederini verdik kabul etmedi, derdi akçedir belki diye düşünüp ederinden fazlasını dahi verdik onu da kabul etmedi. Hatta; 'Bak Sultanımız istese yıkar burayı da alır senden lakin hakka girmek istemiyor, gel inat etme.' dedik yine kabul etmedi. 'Zorla güzellik olmaz, hem koskoca Bursa'da başka yer mi yok? Benim bu evde çok hatıralarım var, yıktırmam burayı deyip gönderiyor giden adamlarımızı. Diğer tüm araziyi almamıza rağmen o hatunun arsası ortada öylece duruyor."

"Hele durun bakalım," dedi Muhammed Şemseddin, "her şeyin bir vakti vardır. Mademki bu hatun dediğin gibi temiz bir Müslümandır o vakit Allah bir yol gösterecektir bize."

Bundan birkaç gün sonraydı Ali Neccar yine geldi. Lakin

bu kez huzursuz görünmüyordu ve bir müjde getirmiş gibiydi.

"Emir'im," dedi, "bugün o hatun çıkıp benim yanıma kadar geldi. Ağlamaktan gözlerinin feri kaybolmuştu ve titreye titreye konuşuyordu. Gece bir rüya görmüş, rüyasında tüm insanlar mahşer yerinde toplanmış. Sonra bir bakmış ki ötede Peygamber Efendimizin sancağının altında dinlenenler, sevinenler var. O da o tarafa gitmek, o sancağın altına girmek istemiş lakin ne etmişse ayakları sanki yere mıhlanmış gibi hareket edememiş. Ağlayıp sızlanıp gitmek için çabalarken bir ses duymuş;

'Ey Hatice, sen Allah'ın evinin yapılacağı, Müslümanların alnını secdeye koyacağı mescidin yapılmasına mâni olup o ayaklarını direrdin ya nasıl olacak da o sancağın altına götürecek o ayakların seni? İnadından vazgeç!'

Ağlaya ağlaya uyanmış uykusundan hatun. Ve çıkıp da bana gelmiş işte. Lakin nasıl ama nasıl ağlıyor. Anlamadım evvelce ne olduğunu. Hayret ettim.

"Mimar Efendi," dedi, "hata ettim. Arsa da evim de sizindir."

Hakkı neyse vermek istedim. Lakin tek akçe olsun almadı."

Muhammed Şemseddin mimarbaşını sessizce dinledi. Anlattıkları bitince;

"Mübarek olsun Mimar Efendi," dedi, "Allah o hatunun hayrını da kabul etsin, sancağın altında yerini de versin ona."

...

Bu olanların üzerinden üç sene kadar zaman geçmişti. Ve işte şimdi Ulu Camii tamam oluyordu. Neredeyse tüm işler bitmiş, son birkaç düzenlemeden sonra ibadete açılacak hâle gelmişti. O vakte kadar görülmüş en büyük mabetlerden biri olmuştu. Ve yakında içi Allah'a ibadet edecek insanlarla dolacaktı.

Herkes heyecanlıydı bu olan için. Zira o zamana kadar

Osmanlı'nın yaptığı en büyük cami bu olacaktı. Ve her yerde bundan bahsediyorlardı.

Son birkaç gündür iyiden iyiye hızlanan çalışmalar işte bugün içindi. Ahalide bir bayram havası vardı ve memleketin her bir yanından gelenler bu ulu mabedin o ilk defa secdeye açılışına şahitlik etmek için koşup gelmişlerdi. Bursa belki de şimdiye değin hiç olmadığı kadar kalabalıktı. Zira bugün bir bayram günüydü inananlar için. Bu sadece bir ibadethanenin açılışı değil aynı zamanda Bursa'ya bir mührün vuruluşuydu. "Bundan gayri burası kıyamete kadar bir Müslüman beldesidir." demenin bir başka ve belki de en güzel şekliydi bu.

Bir cuma günüydü ve namaza daha birkaç saat vardı lakin her bir yan insanlarla dolmuş ve taşmıştı hatta. Caminin dış avlusuna kadar insanlar doluşmuştu. Sadece Müslümanlar değil, Rumlar, Ermeniler de vardı.

Namaz vaktine az bir zaman kala Sultan Bayezid yanında Molla Fenârî, Emir Sultan ve diğer paşalarla beraber camiye doğru yürüdü. Kalabalıkla beraber ve yanındaki askerlerle caminin avlusuna kadar gelmişti ki caminin iki minaresinden birinden yanık bir ses işitildi. Öyle içli ve öyle güzeldi ki sağır olanlar dahi aşkla dinler, uzak diyarlardan dahi işitilirdi. Ses susmuştu sanki nefes susmuştu ne varsa susmuş ve her şey durmuştu da bu sesi dinliyordu. Minarenin şerefesinde bir adam ciğeri yana yana ve ağlaya ağlaya ezan okuyordu, ses yanıyordu, kulak yanıyordu. Zira ezanı aşkla okuyordu.

Bunca insan susmuştu ve sadece tek bir ses işitiliyordu;

"Allahu ekber"

Sultan dâhil herkes orada ezanı dinlediler. Herkesin gözünde bir heyecan vardı. Lakin Muhammed Şemseddin'in gözü ileride bir kenarda duran yaşlı bir adamdaydı.

Kalabalığın arasında kaybolacak kadar sıradan ve görünemeyecek, fark edilmeyecek kadar sırlamıştı kendini. Yoldan

geçen biri gibi, bir yolcu gibi, bütün bir şehre yabancı gibi bir kenara çekilmiş de duruyordu bu adam.

Çarşının orta yerinde öylece durup ekmek satan bir adam, bir garip, bir fakir... Önünde duran ekmek tezgâhına ellerini dayamış öylece neredeyse kendinden geçmiş gibi ezanı dinliyordu o da.

Tanıdım onu. Bu o adamdı. Hani Bursa'ya ta o ilk geldiğimiz zaman Muhammed Şemseddin'in müsaade alacağım diyerek kapısına gittiği ve yanmayan o fırınından sıcacık ekmekleri aldığı o yaşlı adamdı. Ve onun varlığının yalnızca Muhammed Şemseddin farkındaydı.

Ezan bitip de içeri girilirken Sultan Bayezid Muhammed Şemseddin'e doğru döndü;

"Ey Emir Buhari," dedi, "bu ulu mabette kılınacak ilk cuma namazının hutbesini okumak sana nasip olsun."

Muhammed Şemseddin'in gözü hâlen dahi o yaşlı adamdaydı.

"Devletiniz daim olsun sultanım. Lakin bu asrın gönül sultanı Bursa'da iken o hutbeyi okumak bize değil ona yaraşır."

Şaşırdı birden Sultan Bayezid; "Kimdir o?" dedi. Molla Fenârî de hayretle bakıyordu.

"Siz buyurun geçin ben onu alıp geleyim müsaade ederseniz." dedi.

"Müsaade senindir." dedi Sultan Bayezid lakin bu işin sırrını anlayamadı.

Muhammed Şemseddin onların yanından ayrıldı ve kalabalığın arasından doğruca camiye doğru ağır ağır başını yere eğmiş yürüyen o yaşlı adamın yanına vardı.

Yaşlı adam kendinden geçmiş gibiydi. Başı hâlen dahi yerdeydi. Muhammed Şemseddin'in verdiği selamı dahi ilkin işitmedi. Lakin sonra duyunca ve başını kaldırıp da ona bakınca aldı selamını. Şaşırmamıştı ve o da tanımıştı Muhammed Şemseddin'i.

"Efendim," dedi Muhammed Şemseddin, "siz varken hutbeyi bir başkası okusa caiz değildir. Siz okusanız..."

Hutbe mi? Ne oluyordu böyle? Koskoca Ulu Camii'nin ilk cuma namazında hutbeyi bir somuncuya mı okutacaklardı? Nasıl yani? Muhammed Şemseddin neden böyle yapmıştı? "Vaktin gönül sultanı okusun hutbeyi." demişti. Yani o gönül sultanı olan bu ekmek satan yaşlı adam mıydı? Nasıl bir sırdı ki bu, böyle biri kendini ve sırrını bunca gizleyebiliyordu? Ve nasıl oluyordu da bütün bunları Muhammed Şemseddin bilebiliyordu?

Hiç ses çıkarmadı adam. Sadece mahcup ve sırrının ortaya çıkmasından mahzun bir hâlde gözlerine baktı Muhammed Şemseddin'in. O da farkındaydı. İkisi de biliyordu hem de çok fazla şey biliyorlardı. Burada olan herkesten fazla şeyi sadece ikisi biliyor gibiydi.

"Vazife sizindir efendim," dedi Muhammed Şemseddin, "gayri vakti gelmiştir." Somuncu mecbur gibi zaten olacakları bilir gibi ses etmeden başını salladı ve Muhammed Şemseddin ile beraber kalabalığın arasından caminin içine doğru yürüdüler ve girdiler.

Ne olmuştu? Nasıl olmuştu ve niye olmuştu bütün bunlar? O zaman anlamadım, anlayamadım. Kimse de anlamadı zaten. Onu alıp da götürdü Muhammed Şemseddin. Hem de caminin içine, en ön safa...

Sünnet namazı kılınıp da iç ezan yine müezzinin dilinden dökülür dökülmez ayağa kalktı somuncu. Gayri duramazdı, bekleyemezdi ve saklayamazdı. Söyleyecek ve söyletilecekti. Zira bu vazife kendine verilmişti. Ama o yine de başını yerden kaldırmadan yürüdü minbere doğru. O mahcup, o garip, o sessiz adam bir heybete büründü ki o an ona bakan herkes ama herkes ayrı bir hürmetle bakmak zorunda kaldı.

Caminin içinde ne kadar insan varsa ve dışında, avluda hatta caminin en dışarısında herkes ama herkes susmuş hay-

retle bu yaşlı, zayıf, cübbesi yamalı ve uzun beyaz sakallı adama bakıyorlardı. Senelerdir çarşının ortasında durup da," "Somunlar, mü'minler somunlar." diye ekmek satan ve herkesin tanıdığı lakin kimsenin sırrını bilemediği bu yaşlı adam minberdeydi şimdi ve herkes hayretle onu izliyordu.

Bir besmele çekti, titredi sesi, bir besmele çekti herkes titredi, bir besmele çekti sanki yerinden sarsıldı cami ve bir besmele çekti ki gönüllerine ateş düştü gönlü olanların. Ve öyle bir döküldü ki dilinden kelimeler. Bir başkası olmuştu birden. O sessiz, sakin, mahcup somuncu gitmiş yerine emin, sözü keskin ve ilmi derya bir âlim gelmişti. Bütün herkes hatta bütün her şey hayretle ve hayranlıkla onu dinledi. Öyle bir tesir ve öyle bir hâl. Fatiha suresinin yedi ayrı tefsirini yaptı orada. Ne dediğini ne söylediğini anlatmaya benim hududum ve sözüm yetmez. Zira, "Söyledim." demekle söylenmez.

Öyle şaştı ki herkes ve öyle kendilerinden geçtiler ki bir garip yel esti de her birini aldı götürdü sanki ve insanlar Somuncu Baba'nın hakikatini anladılar. Sırrı ortaya saçıldı ve kim olduğu anlaşıldı.

Namaz bitip de herkes camiden dağılacakken bir başka hâl oldu. Herkes bu hutbede konuşanın somuncu olduğunu anlamış ve sözlerinin tesirinden ve aşkının ateşinden nasiplerini almış hiç değilse bir kez olsun elini öpmek için onu arar olmuşlardı.

Kimse bulamadı onu lakin o camiden dışarı çıkarken Muhammed Şemseddin'in hemen yanından geçivermiş ve geçerken de kulağına eğilip tam da şöyle söylemişti;

"Hay Emir'im, ne vardı sırrımızı ortaya dökmeyeydin!"

Sadece dediler ki; o namaz sonrasında elini öpmek isteyenler Ulu Camii'nin üç kapısının her birinden çıkarken görmüşler onu. Ve gitmiş, Bursa'yı gönüllerin yeni sultanına bırakıp da gitmiş.

Ve o günden sonra Somuncu Baba'yı bir daha Bursa'da gö-

ren olmadı. Sırrı ortaya çıkmış ama kendisi sır olmuştu.

İnsanlar dahi anlayamamıştı ne olduğunu, o yaşlı somuncunun gerçekten kim olduğunu anlayamamışlardı ben nasıl anlayacaktım. Bilemedim, çözemedim ve kavrayamadım.

Ve sır ne demektir işte ben o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Erguvanlar çiçek açtığında

O GÜN CENAZEYE BEN DE KATILDIM. Çok yakınına gitmedim, gidemedim ya da. Uzaktan, kalabalığın arkasından seyrettim. Hatta bir ağacı da siper ettim kendime. İnsan görünmediği zaman saklanabileceğini sanıyor. Öyle bir şey yok zira nereye saklansan kendini de götürüyorsun.

Her ölüm erken ölümdü ve her ölen ölüme gençti. Zehra teyze de öyleydi, aynı annem gibi. Cenaze namazı kılınırken de mezarlığa defnedilirken de ve sonrasında da kendimi aynı şeyleri tekrar yaşıyormuş gibi hissettim. Gözümün önünde annem vardı sanki. İnsan bir acıyı hatırladığı zaman tekrar yaşamış gibi acı çekiyordu.

Annemin ölümü bende kalıcı, silinmez hasarlar bırakmıştı. Eksik, yarım ve olduğum yere bağlı kalmıştım sanki. Onunla beraber benim de bir yarım ölmüştü işte. Kalanı ise kırgın, üzgün ve yarımdı. Zehra teyzenin ölümü de bana bütün bunları yeniden hatırlatmıştı. Anneme benzeyen herkes hayalimde,

rüyamda bile olsa ölmek zorunda mıydı? Ben zaten bundan kaçmıştım ama kaçtığım yerde bile anneme benzettiklerim bu dünyadan göçüyordu.

Ve Ömer'i gördüm o gün. Uzaktan baktım yüzüne. Güneşi kaybolmuştu, gözünün mavisi laciverte boyanmış, beyaz tombul yanakları kırmızı bir renk almıştı. Beni görmesin diye o ağacın arkasına iyice saklandım. Neden böyle yaptığımı bilmiyorum. Ama ben de annem öldüğünde herkesten saklanmak, uzak kalmak istemiştim. Görünmemek için çırpınmıştım. O da öyle hissetmiştir diye sandım belki de. Yanına gidemedim. Zira biliyordum ki bu acıyı dindirecek hiçbir cümlem yoktu. Hiçbir kelime ölüme teselli olamıyor ve her şeye çare bulduğunu sanan insan, tek hakikat olan ölüme hiçbir çare bulamıyordu. Hatta anlamıyordu ölümü. Kaldı ki Ömer gibi küçük bir çocuk nasıl anlayacaktı?

Çok ağlıyordu Ömer. Ben de ağladım. Uzaktan bakarken ve içimdeki o bütün acı hatıraları yeniden yaşarken kendimi Ömer'in yerine koydum ve ağladım. Gidip sarılmak, onunla ağlamak ve burada olduğumu hissettirmek istedim ona. Ama gücüm yoktu. Ve ben de yoktum. Kimdim ki? Sadece birkaç kez yemek getirdiği bir komşuydum.

Bir insan ölünce sadece o ölmüyor. Bir insan ölünce pek çok şey terk ediyor bu dünyayı. Sesi terk ediyor, kokusu terk ediyor, izi terk ediyor sadece hatıralar kalıyor ve o da çok can yakıyor. Beni de Ömer terk etmiş gibi hissettim bu kez. Ölen Zehra teyzeydi ama giden Ömer olmuştu benim için.

O günden sonra Ömer'i bir daha hiç görmedim. Annesi alıp da götürmüştü onu. Benim de içimden sevinci götürmüştü sanki. Neden bu kadar bağlanmıştım ki bu çocuğa? Yüzündeki masumiyetten mi? Neredeyse artık kimseden göremediğim samimiyetten mi? Hangisi?

Bilemiyordum hiçbirini ama kendimi çok yalnız hissediyordum. Ve en başa dönmüştüm yine; yalnız kalmış ve yal-

nız bırakılmıştım. Kime sorabilirdim ki bunun hesabını? Kim çare olabilirdi? Olamazdı zira yalnızlık bazılarının kaderinde vardı. Ve ben onlardandım.

Ertesi gün artık bir şeylerin bitmek zorunda olduğunu anladım. Karar verip yapmalıydım. Başka çarem yoktu. Korkmaktan, ötelemekten, saklanmaktan vazgeçmek zorundaydım.

Çekip giderdim şu an. Tam şimdi hiçbir şey düşünmeden ve hiçbir plan yapmadan, kimseye sormadan ve kimseye söylemeden buradan çekip giderdim. Ve yokluğumu da fark etmezdi kimse. En acısı da buydu zaten. Ama yapamıyordum. Yine annem tutuyordu ellerimden. Bana bir şekilde, "Burada kal." diyordu. Benden bir şey istiyordu ve onun isteğini yerine getirmeden gitmeyecektim.

O sabah, dedemin o eski evinde karar verdim. Annemin yazdıklarını hiç beklemeden yerine getirecek, o emaneti nasıl yapacaksam sahibine verecek ve bunu yapar yapmaz da buradan çekip gidecektim.

...

Yine aynı kapının önünde buldum kendimi. Gidecek başka hiçbir yerim yoktu ve bu sırla ilgili öğreneceklerimi bulacağım tek yerin de burası olduğunu anlamıştım.

Yine çaldım kapıyı ve yine aynı cümleyle karşılandım.

"Buyur evladım, bir şey mi istemiştin?"

Tekrar başa sarıyorduk her şeyi. Yine yüzüme anlamsız ve ifadesiz bakıyor, beni komşunun Almanya'dan gelen oğlu sanıyor. Sonra çay ikram etmek için içeri davet ediyordu.

Ben de uydum bu oyuna ve yine girdim içeri. Artık kesinlikle emindim. Hiçbir şey hatırlamıyordu. Ne kadar her gün gelsem ve kendimi tanıtsam da o bir gün öncesinde olanları ya da belki hatırlamak istediklerinin dışında kalanları hatırlamıyordu. En azından çoğu zaman böyleydi. Ara ara bazı şeyleri hatırlar gibi olsa da bunların çoğu daha eski zamanda yaşananlar oluyordu.

"Ben o mağarayı buldum." dedim.

"Hangi mağara?" dedi.

"Gâr-ı âşıkân" dedim ondan öğrendiğim gibi. Ama o bunu bana söylediğini hatırlamıyordu.

"Sen orayı biliyor musun?" dedi hayretle.

"Biliyorum." dedim.

Donuk gözlerle baktı bir an. Gözü uzaklara dalmıştı. Baktığı yere ben de çevirdim gözlerimi. Karşıdaki raflardan birine öylece bakıyordu. Ama hiçbir ifade yoktu yüzünde. Birkaç fotoğraf gördüm orada. Hepsi tanıdıktı. Ama söylemedim. Söylemek istemedim değil; çok istedim ama söylememeyi tercih ettim.

"Bir şey sorsam?" dedim.

"Sor buyur ama dur ben hanımın ilaçlarını verip de geleyim. Unutma sen söyleyeceğini."

"Hanımınız..." dedim, yutkundum. Gerisini getiremedim.

"Evet evet," dedi, "ilacını verip geliyorum hemen. Bir türlü iyileşemedi."

Ve gitti. Çok kısa sürdü bu gidişi. Az sonra gerisin geri geldi hemen.

"Bir şey soracaktın evlat?" dedi.

"Evet," dedim, "Emir Sultan, bana anlatsanız biraz."

"Nasıl anlatayım," dedi, "o anlatılmakla bitecek gibi değil ki. Ama bu köy onun dervişlerinin köyüymüş zamanında. Dervişleri ona yakın olmak için bu köye yerleşmişler. Yani köyü o yerleşen dervişler kurmuş. Aslında bu çevredeki köylerin çoğu öyle.

Emir Sultan hayattayken de vefat ettikten sonra da her bir yandan gelen dervişler buralarda toplanırlarmış. Sonra zamanla gelenlerin bir kısmı burada kalmış. Ama kalanlardan başka yine gelenler olmuş.

Erguvan bayramında hepsi toplanıp da dualarla, tekbirlerle Emir Sultan'a giderlermiş. Orada bir bayram olur, dervişler Emir Sultan ile buluşur; sohbetini dinler, zikir çekip dua eder,

ibadet ile geçirirlermiş vakitlerini.

Emir Sultan bu dünyadan göçtükten sonra da türbesine ziyarete gitmişler her Erguvan Bayramı'nda."

"Erguvan Bayramı mı?"

"Evet, bilmiyor musun sen?"

"Yok, ilk defa duydum." dedim.

"Bak Erguvanlar baharda açınca, bu yeni gelen baharı Bursalılar gönüllerine sultan bildikleri Emir Sultan'ın eşiğinde karşılarlar. Her yanda erguvanların o güzel renkleri serpilir ve her beldeden insanlar koşup onun eşiğine gelirler."

"Bilmiyordum."

"Şimdi de yapılır." dedi.

"Öyle mi?" dedim.

"Tabi ya." dedi durdu, sustu bir zaman. Sonra "Hangi aydayız?" diye sordu.

"Nisan." dedim.

"İşte bak, zaten az kalmış Erguvan bayramına. Tam bu ayda olur. Birkaç güne yapılır zaten." deyip sustu yine. Ara ara hatırlayamıyor gibiydi. Hafızası geliyor ve gidiyordu sanki.

"Birkaç güne emanetini götürürler Emir Sultan'a." dedi derin bir nefes alarak.

"Neyi?" dedim. Cevap vermedi. "Emanet mi? Hangi emanet?" diye ısrarla sordum.

Yine donup kaldı. Doğruca bir yere kilitlenmiş gibi bakıyordu. Konuşmuyordu, hatta beni duymuyordu galiba.

"Ne emaneti?" dedim tekrar, "Nereye götürüler, ne yaparlar onunla?"

Bana çevirdi yüzünü. Boş boş baktı gözlerime. Tek bir ifade ve tek bir duygu yoktu.

"Sen," dedi gözlerini kısarak, "bizim komşunun Almanya'dan gelen oğlu muydun?"

...

Bursa
1402

Kader ne demek o gün anladım

"EFENDİM," DEDİ DERVİŞ YUSUF, "Timur ordusundan bir tabur asker saraya doğru geliyorlar."

Bursa'yı şimdiye değin bu kadar ıssız ve bu kadar kasvetli görmemiştim ben. Şehir hüzün kokuyordu, toprak hüzün kokuyordu, rüzgâr hüzün kokuyordu. Bir matem havası vardı şehirde ve kimse ne yapacağını ne olacağını bilmiyordu.

Bir hafta kadar evvel Çubuk Ovası'nda iki Müslüman Türk cihangiri karşı karşıya gelmişlerdi. İki Müslüman ordusu çarpışmıştı. Muhammed Şemseddin bunu durdurmak için çok dil dökmüş, çok çabalamıştı lakin durdurmaya gücü yetmemişti.

Aslında bunların olacağı evvelden belliydi. Muhammed Şemseddin kimseye bir şey dememişti ama bunun gibi bir şeyin olacağını çok evvelinden biliyordu o.

Hani Somuncu Baba Ulu Camii'de hutbeyi okuyup sırrı ortaya çıkınca Bursa'dan gitmişti ya. Peşi sıra onu durdurmak için yola düşenler oldu. Molla Fenârî Somuncu Baba'nın

anlattıklarından öyle çok etkilenmişti ki ahaliye, "Görmüyor musunuz?" demişti, "Bizim yıllardır bu şehirde yaşayıp da sırrını bilemediğimiz Somuncu Baba dilinden altınlar saçıyor."

Sonra da onu durdurmak için yola düşmüş peşi sıra gitmişti. Somuncu Baba'nın yanında da Hacı Bayram vardı. Muhammed Şemseddin de varmıştı onun yanına. Bursa'da ne kadar âlim ne kadar gönül ehli varsa Somuncu Baba'yı durdurmak istediler. Dil döktüler lakin olmadı, durmadı o.

Sadece son bir dua etti. Yol üzerinde gördükleri bir çınar ağacının altında kırk kadar gönül ehli bir arada diz kırıp oturdular. Somuncu Baba; yanında Muhammed Şemseddin, beri tarafta Hacı Bayram, bir yanda Molla Fenârî ve diğerleri. Hep birlikte o çınar ağacının altında Bursa için, Müslümanlar için açtılar ellerini. Sonraları burayı unutmadı kimse. Adına "Dua Çınarı" dediler.

Lakin o gün herkes giderken Somuncu Baba Muhammed Şemseddin'e bir şeyler söyledi.

"Oğul," dedi, "vakit daralmıştır, çetin bir vakit gelecek o vakit geldiğinde sen burada Bursa'da gönülleri yeniden tamir edeceksin.

İnsanoğlu gurur denen düşmanına yenildiği vakit ne yana savrulacağını bilemez. O gurur ki iki Müslüman devleti, iki Müslüman sultanı dahi karşı karşıya getirir ve bu cenkte kazanan olmaz.

Ve öyle bir vakit geldiğinde senin omuzlarında büyük bir yük olacak."

İşte yıllar sonra Somuncu Baba'nın söylediklerinin mânâsı ortaya çıkıyordu ve bunu bir tek Muhammed Şemseddin biliyordu.

Adım adım bu duruma gelinmişti. Bunun farkında olanlar yok değildi. Lakin kimsenin gücü de cesareti de Sultan Bayezid'e bunu söylemeye yetmiyordu. Bir tek Muhammed Şemseddin, yalnızca o konuşuyordu; iki Müslüman ordusu-

nun karşı karşıya gelmesini engellemeye çalışıyordu.

Buhara çarşısında ahalinin dilinde duymuştum ilk defa Emir Timur adını. O günden sonra da devamlı ve gittiğimiz her yerde duyar oldum. Zaten sadece iki hükümdardan bahsediyordu herkes Sultan Bayezid ve Emir Timur diyorlardı. İkisi de Türk ikisi de Müslümandı.

Biri ta Frenk diyarlarına kadar at koşturuyor, küffara kılıç sallıyor, İslam sancağını en uzak topraklara kadar götürüyordu. Karşısında durmaya gücü yetmiyordu küffar askerlerinin. Bayezid Han böyle ilerledikçe Osmanlı gayri küffarın korktuğu bir devlet hâlini alıyordu. Henüz kırk iki yaşındaydı lakin sultanlara sultan olmuştu.

Diğeri doğu illerinde bir fırtına gibi esiyordu. Girilmedik şehir, gidilmedik diyar bırakmıyor ve düşmanına savaş meydanını dar ediyordu. Emir Timur ismi her bir yana yayılıyor ve karşısında durmak istemiyordu kimse. Zira o gücünün, kuvvetinin, zekâsının yanına bir de tecrübesini eklemişti. Yetmiş yaşına yaklaşmıştı artık.

İkisinin de bileğini büken kimse çıkmamıştı şimdiye değin. Ömürleri savaş meydanında geçmişti ve ikisi de hiç yenilmemişti.

Diyar-ı Rum toprakları iki devlet arasında sınır olmuştu. Biri batıya yürürken ardını Diyar-ı Rum'a yaslamış diğeri de önüne Diyar-ı Rum'u almıştı. Karşılaşmaları kaçınılmazdı. Lakin dertleri, davaları, gayeleri, maksatları aynı değil miydi? Aynı dine inanıyor, aynı soydan geliyorlardı. Ne vardı bir olalardı? El ele verseler karşılarında kimse duramazdı. Ne engelliyordu ki onları? Somuncu Baba'nın söylediği geldi aklıma; gurur.

İlk vakitler iki devlet de iki sultan da bu denli keskin değillerdi. Hatta Timur ilk defa bir mektup gönderdiğinde Bayezid Han'ı övüyor, onun cenk meydanında küffara galip gelmesinden memnun olduğunu, kendisinin de küffar diyarında İslam

için savaşacağını söylüyordu. Bununla beraber de kendisine karşı Memluk Devleti'nin kuracağı ittifaka dâhil olmamasını istiyordu.

Bayezid Han pek kabullenmedi bu durumu. Hatta Diyar-ı Rum içlerine kadar asker gönderip Timur'a karşı olan bazı beylerle birlik yaptı. Öyle olunca da Timur'dan kaçıp da Bayezid Han'a sığındılar.

İki tarafı da birbirlerine karşı yalan haberlerle de olsa kışkırtanlar vardı. Ve bu durum iki muzaffer sultanı karşı karşıya getiriyordu. Timur kendine sığınanların iadesini istedi lakin Yıldırım Han gelen heyeti sert bir şekilde geri gönderdi.

Timur bunu öğrenince Sivas'a kadar geldi. Sivas'ın idaresi Şehzade Süleyman Çelebi'deydi. Ve onu mağlup edip Sivas'ı aldı. Bayezid Han da bu olanları işitince Mehmet Çelebi'yi yanındaki askerlerle Diyar-ı Rum içlerine gönderdi.

Gayri bir yola ama acılı ve sancılı bir yola girilmişti. İki sultan da birbirlerine mektuplar, elçiler gönderiyor ve dilleri de gittikçe sertleşiyordu.

Bütün bunlar olurken Muhammed Şemseddin Sultan Bayezid'le konuştu.

"Hünkârım," dedi, "bu hâlin gidişi hayra alamet değildir. Galip gelen her kim olursa olsun bu savaşta kazanan olmayacaktır. Araya fitne sokan, size laf getiren, o yana laf götürenler çoktur. Bu hâlde öfkeyle hareket etmemek, sakin davranmak gerek.

Müslüman Müslümanla cenge tutuşursa sonunda zafer değil felaket vardır."

Lakin dinlemedi ve iki Müslüman ordusu Çubuk Ovası'nda karşı karşıya geldiler. Muhammed Şemseddin savaş meydanında değildi. Bursa'daydık biz. Lakin o her günü ve gecesini ızdırap içinde geçirdi. Bursa'ya ilk geldiğimiz zamanlarda kaldığımız o mağaraya sığındı. Kimsenin olmadığı o yerde gecelerce dua etti, çok ağladı.

"İkisi de dünyaya aldandı, fitneye kandılar." dedi.

İşte bir hafta kadar evvel de Osmanlı ordusunun mağlup olduğu ve Sultan Bayezid'in esir edildiği haberi Bursa'ya bir ateş gibi düşmüştü. Yanında iki oğlu Şehzade Musa ve Mustafa da vardı. Diğer şehzadeler Mehmet ve Süleyman ise savaş meydanından ayrılmışlardı.

Osmanlı'nın başı düşmüş devlet çaresiz ve ahali ne edeceğini bilemez hâlde öylece kalmıştı. Ve işte tam da böyle bir durumda Emir Timur'un askerleri Bursa'ya gelmişlerdi.

Sarayın kapısının önüne vardıklarında Muhammed Şemseddin dikildi karşılarına.

"Sen de kimsin be adam?" dedi gelen askerlerin başındaki genç komutan. Atının üzerinde ve kibirle Muhammed Şemseddin'e bakıyordu.

Muhammed Şemseddin'i ilk defa bu kadar hiddetle bakarken gördüm. Bakışları taşa denk gelse taşlar çatlar, suya denk gelse su yanar sandım. Tam da öyle baktı o komutanın gözlerinin içine. Elinde beni sıkı sıkıya tutuyor ve hiddeti parmaklarından dahi hissediliyordu. Kaşları çatılmış ve bakışları bir mıh gibi... Neden sonra birkaç kez ve sertçe beni yere vurdu. Ben titredim, toprak titredi, her şey titredi sanki.

Öylece donup kalmıştı genç komutan. Gözlerine çakılan bakışlar yüzünü bembeyaz bir hâle getirmişti. O an yanındaki yaşlıca askerlerden biri atını onun atına doğru yaklaştırıp kulağına doğru eğilerek bir şeyler söyledi. Rengi değişti komutanın, gözleri açıldı. Hemen indi atından.

"Ben," dedi başını öne eğerek, "Emir Timur'un torunu Muhammed Sultan Mirza. Emirimiz beni Bursa'ya zafer hakkını almam için gönderdi."

Hâlen daha aynı hiddetle bakıyordu genç komutanın gözlerine Muhammed Şemseddin.

"Haktır," dedi, "alınacaktır. Lakin bilesin ki bu memleket Müslüman memleketidir. Ahalinin canına, namusuna doku-

nacak olanın iki elim yakasındadır. Hakkınız ne ise onu alasınız lakin kimseye ilişmeyesiniz."

Hiçbir şey demedi komutan. Ses etmedi. Ama askerleri şehre dağıldılar. Saraya girenler ve ganimet alanlar da oldu. En nihayetinde bu kez o genç komutan değil ona yanaşıp da bir şeyler diyen o yaşlı asker geldi Muhammed Şemseddin'in yanına.

"Efendim," dedi, "ben de Emir Timur da sizi biliriz. Olan olmuştur gayri. Lakin emirimiz sizi de diğer esirlerle beraber Kütahya'ya ordugâhına götürmemizi istediler."

Muhammed Şemseddin hiçbir şey demedi. Hüzünlüydü, canı yanıyordu ama elinden de bir şey gelmiyordu. Ve o askerlerle beraber düştük yollara.

İki gün ve bir gece at sırtında yol gittik. En sonunda Emir Timur'un ordugâhına vardık. Bizi bir esir gibi değil misafir gibi götürmüşlerdi.

Emir Timur'un otağına vardığımızda o genç komutan atından inip hızlıca otağa girdi ve o girdikten hemen sonra da otağın kapısına asılı iki kalın örtü açıldı iki yana doğru ve bizi içeri aldılar.

Muhammed Şemseddin en önde Molla Fenârî onun ardında ve diğer saray erkânı da yanımızda girdik içeri. Emir Timur'u ilk kez o zaman gördüm.

Anlatıldığı gibi bir adama benzemiyordu. Yaşlıca biri, orta boyluydu. İri yapılıydı belli lakin yaşlılık belini bükmüştü biraz. Uzun seyrek sakallı ve iri kara gözlüydü. Başında sivri bir başlık, üzerinde uzunca bir kaftan vardı. Bize doğru yürüyordu ve bir ayağı aksıyordu. Yüzünde ne bir nefret ne bir kin ne de bir başka şey vardı. Şaşırmıştım, söyledikleri kişiye benzemiyordu ve bizi ayakta otağın kapısının hemen önünde saygıyla karşıladı.

Anlamadım bu olanları ben. Zira beklediğim şey bu değildi. Yol boyunca çok korkmuştum. Osmanlı yenilmiş, Sultan

Bayezid esir edilmiş, Bursa'ya girilmiş, ahali ümidini kesmişti. Ve bizi de alıp Emir Timur'un yanına getirmişlerdi.

Esir ne demekti ve ne yapılırdı onlara bilmiyordum. Ama iyi bir şey değildi anlıyordum. Öldürülür müydü esir edilenler? Ya Muhammed Şemseddin'i de öldürürseler, ben ne ederdim? Nasıl dayanırdım buna?

Lakin hiçbiri olmadı. Emir Timur bizi saygıyla ve ayakta karşıladı. Bir misafiri buyur eder gibi otağında yer gösterdi. En çok Muhammed Şemseddin'e hürmet ediyordu ve sanki onun kim olduğunu biliyordu. Daha önce karşılamadıklarından emindim. Ama bir şey vardı.

Hepsinin yüzüne tek tek baktı. Kim olduklarını sordu, konuştu ve hatta şerbetler sundu hizmetkârları. Lakin içen olmadı hiç. Bir zaman geçtikten sonra yanındaki adamlarından birine işaret etti.

"Emir Buhari benimle kalsın, diğerlerini misafir edesiniz." dedi ve çıktılar.

Şimdi otağın içinde Emir Timur, Muhammed Şemseddin ve bir de ben kalmıştık.

Emir Timur yerinden kalktı, geldi ve Muhammed Şemseddin'in tam karşısına oturdu. Bir zaman sessizce durdular. Neden sonra;

"Bana bir şey demeyecek misin ey Emir Buhari?" dedi.

"Diyecek söz yoktur," dedi Muhammed Şemseddin, "biz diyeceklerimizi bu savaştan evvel söyledik. Lakin duyan da dinleyen de anlayan da olmadı."

"Gayri cenk bitti. Sultan Bayezid benim esirim değil, misafirim olacaktır. Ona bir sultana nasıl davranılırsa öyle davranacağım, bilesin." dedi Emir Timur.

"Ey Emir Timur," dedi Muhammed Şemseddin, "cihanda meydanı dar etmediğin düşman yoktur. Cenk meydanlarında sana başını eğdiren olmamıştır. Lakin Sultan Bayezid de öyledir. Ne kılıcını bırakmış ne de başını eğdirmiştir. Amma kader

iki Müslüman komutanı karşı karşıya getirmiştir.

Şimdiye değin aralarında laf taşıyan fitnecilerin sözüne kandı her iki sultan da lakin şimdiden sonra Allah'ın rızasına ve emrine itaat edin ki bu dünyanın bir de hesap zamanı var."

Emir Timur önce bir şey demedi. Zira onun dahi yüzünde bir muzaffer sultanın izinden ziyade bir pişmanlık hâli var gibiydi. Ya da bana öyle geliyordu, bilmiyorum.

Durdu, düşündü.

"Sultanlık zor iştir ey Emir Buhari," dedi, "ağır yüktür sultanlık dedikleri. Ben otuz küsur senedir bu yükü omuzlarımda taşıdım. Bir ayağım aksak, bir kolum tutmaz ama bütün düşmana kafa tuttum. Ama bilesin ki en zor cenk buydu benim için. Zira savaş meydanında elinde kılıçla karşına çıkan düşmanı yenmek kolaydır. Lakin kendini yenmek, nefsini yenmek zordur hem de çok zordur. Kader o ki hem beni hem de Sultan Bayezid'i sadece birbirimizle değil bir de nefsimizle cenge tutuşturdu."

Bu kez susan Muhammed Şemseddin oldu. Gözleri buğuluydu ama başını eğmiyordu yere.

"Şimdi dilerim ki," dedi Emir Timur, "seni de alayım doğduğun topraklara götüreyim. Sen de gelesin benimle Buhara'ya, ata toprağına gidelim. Çıkıp gittiğin yurduna bir âlim, bir gönül sultanı olarak dönesin."

Tam o anda ayağa kalktı Muhammed Şemseddin.

"Ey Emir Timur," dedi, "cenk meydanında galip geldin, doğrudur. Şimdi sevinmek de hakkındır. Lakin bil ki bu savaşta galip olan yoktur. Şimdiden sonra bu ahalinin canı da malı da namusu da senin boynuna emanettir.

Olanlar kaderdir. Lakin insanoğlu dünyaya aldandığı vakit başına bin türlü musibet gelir. Her şey gibi bu dahi Allah'tan gelmiştir. Ve bizim O'ndan gelene boynumuz kıldan incedir. Sabrederiz, şükrederiz lakin isyan etmeyiz.

Ben Buhara'da doğdum Bursa'da ölürüm. İki toprağı kar-

deş bildim kardeş ettim. Sen sana düşeni yap ben de bana bana düşeni yapacağım. Öleceğim güne kadar burada kalacak ve gönülleri alacağım.

Savaş meydanı senin, gönül meydanı benimdir.

Ve Bursa'nın gönlü kırıktır.

...

Ne Muhammed Şemseddin ne de Emir Timur başka bir şey söylediler. Ama otağdan çıkmadan evvel Muhammed Şemseddin Emir Timur'a döndü ve, "Bir isteğim var senden." dedi.

"Nedir?" diye cevapladı Emir Timur.

"Sultan Bayezid," dedi, "onu görmek isterim."

"Esirdir." dedi Emir Timur.

"Doğru," dedi, "bilirim. Lakin ben esir olan Sultan'ı değil hatunumun babası, evladımın dedesi olan Sultan Murad oğlu Bayezid'i görmek isterim."

Bir an durdu düşündü Emir Timur. Hayır demeyeceği belliydi lakin aklından bir şey geçtiği de muhakkaktı.

Bir askerine seslendi. Hemen içeri girdi biri.

"Emir Buhari'yi alasın," dedi, "Sultan Bayezid'i misafir ettiğimiz çadıra götüresin."

Bu kadar. Başka bir şey demedi. Ve gittik. O askerle beraber Emir Timur'un otağının hemen ardındaki büyükçe bir çadırın önüne geldik. Önünde iki iri yarı asker nöbet bekliyordu. Bizi getiren asker onlarla konuşunca biri kapıdaki örtüyü açtı ve içeri girdik.

Sultan Bayezid tam kapının karşısında duran minderlerden birinin üzerine oturmuş öylece duruyordu. Omuzları çökmüş, iki büklüm hâldeydi ve sanki olduğundan daha yaşlı görünüyordu. Kenarda bir tepsinin üzerinde yiyecekler vardı ve hiçbirine dokunulmamıştı.

Onu o hâlde görünce içi sızladı Muhammed Şemseddin'in.

Benim de içim acıdı. Gözleri bulutlandı. Ama elinden gelen bir şey yoktu.

Başını kaldırıp bize doğru baktı Sultan. İlk kez bu kadar hüzünlü ve ilk kez bu kadar garip gördüm onu. Muhammed Şemseddin'in dediği gibi Sultan Bayezid gitmiş yerine sadece Bayezid kalmıştı sanki.

"Hünkârım..." diye seslendi Muhammed Şemseddin. Sesi hüzünlüydü.

"Hünkârlık mı kaldı ey Emir Buhari." diye cevap verdi Sultan Bayezid.

Muhammed Şemseddin diyecek bir şey bulamadı belki de. Zira dese içindeki yangın dışına vuracaktı. O da konuşmadı. Sadece gidip Sultan Bayezid'in yanı başına oturdu.

"Sen dedin ben dinlemedim," dedi Sultan Bayezid, "bu cenk meydanında ben düşmana değil de kendime yenildim, nefsime yenildim.

Babam Sultan Murad bir cenk meydanında küffar ile savaşırken şehit düştü ben o mertebeye de eremedim.

O meydanda babam şehit oldu ben sultan oldum lakin kadere bak ki yine bir cenk meydanında bıraktım sultanlığı."

"Kaderdir hünkârım," dedi Muhammed Şemseddin, "kaderdir ve önüne geçilmez. Gayri buna diyecek söz yoktur."

"Vardır Emir Buhari, vardır. Lakin sultan olarak değil sadece kul olarak, Bayezid olarak söyleyecek sözüm vardır."

"Buyurun Hünkârım."

"Gayri atalarımdan miras bu devlet ne hâle gelir, o Allah'ın elindedir. Evlatlarım da ahali de bunun sancısına düşecek. Allah hatalarımı affetsin.

Lakin sana derim ki onların gönüllerini sen tamam edesin. Kızım, torunlarım ve ahalinin gönlü sana emanettir. Hakkını da helal edesin."

Ve sarıldılar. Bir sultan ve bir âlim gibi değil, bir baba bir damat gibi değil, iki dost ve iki kardeş gibi sarıldılar.

Sonra bir asker girdi içeri. "Vakit tamam." der gibi baktı. Duramadık daha fazla, çıktık çadırdan dışarı. Ve ayrıldık oradan.

Ben bir ağacın kırılmış, kopmuş dalıyım. Neyi hatırlar ve neyi unutabilirim ki? Ne kadarı kalır zihnimde bilmem, bir zihnim varsa eğer. Ama her şeyi unuturum da o çadırdan ayrıldığımız anda Sultan Bayezid'in bakışlarını unutamam hiç.

...

Emir Timur bizimle gelenlerin hiçbirini orada tutmadı daha fazla. Gerisin geri Bursa'ya gönderdiler hepimizi.

Ve yola düşüp geri geldik. Şehre yaklaşıp da Bursa'nın uzaktan mahzun hâlini görünce;

"Ey Bursa," dedi Muhammed Şemseddin, "bu da senin kaderindir ve benim kaderim de seninledir."

Ve ben kader ne demektir işte o gün anladım.

...

Ben Sultan Bayezid

BEN SULTAN MURAD HÜDAVENDİGAR oğlu Sultan Bayezid.

Bir sarayda doğdum doğru lakin ömrümün çoğu savaş meydanlarında geçti. İlkin Diyar-ı Rum topraklarında birlik kurmak için babamın yanında cenk meydanına düştüm. Ne düşmandan kaçtım ne ölümden korktum; bana "Yıldırım" dediler.

Küffar ile çok cenge tutuştum. Babam Sultan Murad ile Kosova önlerinde kılıç salladım at koşturdum. Savaş meydanlarındaydı ya ömrüm, sultanlığım dahi orada oldu. Babam ömrü boyunca şehit olmak için dualar ederdi ve duasını kabul etti Allah. Kosova'da savaş meydanında şehit düştü ve ben o meydanda babamın yasını tutmaya dahi vakit bulamadan sultan olmuştum.

Sultanlık ağır işti, çetin sınavdı ve zor imtihandı. Daha ilk anda anlamıştım bunu. İlkin devlete birlik için çarpıştım. Sonra yönümü cihat etmek için gazi olmak için babamın yarım bırak-

tığını tamamlamak için Frenk diyarlarına çevirdim.

Hangi cenge girsem galip oldum, hangi meydana çıksam muzaffer oldum. Osmanlı ordusu benimle yürüdükçe yürüyor ve karşımızda kimse duramıyordu. En sonunda hepsi birleşti ve çıktı karşımıza Niğbolu'da, Allah bize zafer nasip etti. Ve gayri önümüzde duracak kimse yoktu.

Öyle bir zamanda bildim Emir Buhari'yi. Kızım Fatma Hundi hatunla ben seferdeyken ve hem de benim iznim olmadan evlenmişlerdi. Çok hiddetlendim, çok sinirlendim. İkisinin de cezasını kessinler diye emir verdim. Cenk meydanında olmasam kendim çıkar giderdim.

Ah ki Molla Fenârî'nin gönderdiği o mektup olmasaydı çok büyük hata edecektim. Zira Emir Buhari'yi görür görmez tanıdım. Savaş meydanında yaramı saran yiğit oydu, açamadığımız kaleyi bize açan oydu. Nasıl olduğunu sorgulamadım zira Allah isterse her şey olurdu.

"Sultan-ı iklim-i Rum" dedi Halife adıma. Artık bütün Müslümanların gözünde bu toprakların sultanıydım. Lakin ben de insandım. Nefsim vardı, hırsım vardı ve gururum vardı.

Şarktan gelen Emir Timur haberlerini hep alıyordum. Bir yanım ona saygı duyuyor diğer yanım ona imreniyordu. Zira o da benim gibi girdiği hiçbir savaşta yenilgi yüzü görmemişti. Türk ve Müslüman'dı. Lakin bizim topraklarımıza yaklaşıyor ve bize doğru geliyordu.

İlk zamanlar bir olursak, birlik olursak cihana meydan okuruz diye düşündüm. Lakin sonra onca haber, onca fitne geldi kulağıma. Herkes bir şeyler söylüyor nefsimi, kibrimi, gururumu kaşıyorlardı. Onu da yenersem cihanın en büyük sultanı ben olacaktım.

Emir Buhari defalarca konuştu benimle. "İki Müslüman orduyu birbirine kırdırmayın, etmeyin." dedi. "İki sultanın da maksadı aynıdır. Allah'ın davasını yaymaktır. Bu cengin kazananı olmaz." dedi lakin dinlemedim.

Ve olan oldu işte. Ben esir, ahali garip, devlet başsız kaldı.

...

Ben Sultan Murad Hüdavendigar oğlu Sultan Yıldırım Bayezid. Kadere bak ki bir cenk meydanında aldığım sultanlığı yine bir cenk meydanında bırakıyorum.

Ve her şey siliniyor ben yine en başa dönüyorum. Ne sultanlık kalıyor ne yıldırımlık. Yeniden ve sadece Bayezid oluyorum.

Bursa
1410

Sabır ne demektir o gün anladım

"KARDEŞ KARDEŞE DÜŞTÜĞÜNDE BAŞKA düşman aranmaz. Ve bil ki öyle bir zaman gelecek. Geldiğinde her yeri yakıp yıkar bu ahval. İşte sen ki öyle bir vakitte gönülleri tamir edeceksin. Sonra gönlü ihya edilenler şehirleri inşa edecek, devlet düşecek olsa sen direk olacak, omuz verecek düşürmeyeceksin."

"Benim nasıl gücüm yeter ki buna efendim?"

"Sen dünyayı ardında bırakmaya gücünü yetirmişsin de buna mı gücün yetmez sanırsın?"

"Allah'ım, o gün geldiğinde bana güç ver."

Yıllar evvel Seyyid Muhammed Natta ile bunları konuşmuşlardı. Ve işte şimdi o vakit gelmiş, Seyyid Muhammed Natta'nın söyledikleri hakikat olmuştu.

Ve büyük bir yük vardı Muhammed Şemseddin'in omuzlarında. Bunu ben biliyordum. Aslında herkes biliyordu. Zira kimin müşkülü varsa koşup da ona geliyordu.

Çubuk Ovası'ndaki o cenkten ve Sultan Bayezid'in esir

düşmesinden sonra devlet başsız kalmıştı. Şehzadeler her bir yana dağılmış ve birbirleriyle bir kavgaya tutuşmuşlardı.

O savaştan birkaç ay sonra Sultan Bayezid'in ölüm haberi tüm Osmanlı şehirlerinde duyuldu. Herkes yasa boğuldu lakin en ziyade Bursa ağladı ona. Hem öyle bir ağlamak ki Sultan'ın ardından yıllar süren bir hüzündü bu. Sultan Bayezid'in cenazesi Bursa'ya getirilip defnedildikten sonra dahi dinmedi bu hüzün.

Ondan birkaç ay sonra da Emir Timur'un Bursa'ya gelip de Muhammed Şemseddin'i ve diğerlerini esir alan torunu Muhammed Sultan Mirza genç yaşında öldü diye haberler geldi. Emir Timur bu torununu çok severmiş meğer ve hatta büyük sultan olacak diye bekler, devletinin geleceğini onda umarmış.

Muhammed Şemseddin'in dediği hakikat olmuştu. Bu cenk iki devlete de ölüm ve acı getirmişti. Kimse galip olamamıştı yani.

Ondan sonrası ise sabır dönemiydi. İnsanlar zordaydı, kıtlık vardı ve zordu artık her şey. Bursa eski Bursa değildi ve yeniden öyle olabilecek miydi bilmiyordum. Zira Diyar-ı Rum'un her ilinde Sultan Bayezid'in alıp da birliği sağladığı beylikler kendi başlarına hareket eder olmuş ve birlik, beraberlik bozulmuştu. Küffar da düğün bayram ediyordu. Zira karşılarında duran, onlara savaş meydanlarını dar eden Osmanlı mağlup olmuş, dağılmış, başsız kalmış ve karşılarında duracak kimse kalmamıştı. Frenk illerinde Osmanlı'nın aldığı yerleri yeniden alıp Müslüman ahaliye zulmediyorlardı. Neredeyse her gün düşen şehirlerin, ölen yiğitlerin ve zulmedilen gariplerin haberleri geliyordu.

Osmanlı da aynıydı. Bir yanda bir şehzade beri yanda öbür şehzade sultanlık iddia eder hâle gelmişti. Sultan Bayezid'in dört oğlu bir sultanlık kavgasındaydılar. Onlar dahi aynı babadan olsalar da bir araya gelmezlerdi. Zira her birini diğerine karşı kışkırtan fitneciler, ikbal uman insanlar her yandaydı.

Muhammed Şemseddin gayri kırk yaşındaydı. Bu seneler boyu neredeyse gün aşırı Gökdere'deki o mağaraya gidiyor. Orada düşünüyor, dua ediyordu. Bir inzivaydı bu hâli ve Allah'a bu darlıktan çıkarsın diye dualar ediyordu. Diğer zamanlardaysa ahalinin derdine derman arıyordu. Kimin ayağına taş değse ona merhem sürüyor, kimin derdi varsa ona derman oluyordu.

Şehadet Camii'ndeki ve Ulu Camii'deki sohbetlerini de dervişleriyle yaptığı dersleri de bir kez olsun bırakmadı. Ahali her vakitten daha fazla ve her zamankinden daha çok muhtaçtı onun sözlerine ve öyle olduğundan Muhammed Şemseddin'i dinlemek için onun olduğu yerleri dolduruyorlardı.

Yine böyle günlerden birinde Ulu Camii'yi avlusundan taşacak kadar dolduran ahaliye;

"Derdi veren de Allah'tır." dedi, " Ve derman dahi O'ndan umulur.

Bu vakit dua vaktidir babam, bu vakit sabır vaktidir ve Allah sabredenlerle beraberdir. Sabır acıdır bilirim lakin meyvesi tatlıdır.

Bilin ki bu zamanlar da geçecek ve bize düşen, o vakte kadar Allah'ın ipine sarılıp O'na dua etmek ve af dilemektir O'ndan. Zira duamızı işiten de derdimizi bilen de sabrımızı gören de ve bizi bu hâlden çekip çıkaracak olan da yalnızca O'dur.

Hani Peygamber Efendimiz Hazreti Ebubekir ile Mekke'den Medine'ye hicret ederken her bir yanlarını düşman sarmıştı ve peşlerine düşüp de onları yok etmek istemişlerdi. Onlar da aynı bizler gibi bir kıskacın ortasında bir hengâmenin arasında kalmış da buldukları mağaraya sığınmışlardı.

Hazreti Ebubekir Efendimiz hüzünlüydü. Zira zor zamandı, düşman vardı ve her yandaydı. Peygamber Efendimiz onun o hâlini görünce ona dönüp de içini ferahlatacak, gönlünü rahatlatacak ve bizlere dahi ders olacak o cümleyi söylemişti;

'Üzülme! Allah bizimle beraberdir.'

Şimdi siz de bilin ki babam; hüzünlenecek, ümitsizliğe düşecek vakit değildir. Sabredecek, gayret edecek ve Allah'a dua edecek vakittir. Zira Allah bizimle beraberdir."

Ahali onun sözleriyle aşka geliyor ve umudunu yeniden ve yeniden buluyordu. Zira inanmış insanlardı ve yardımın yalnızca Allah'tan geleceğini biliyorlardı.

Ulu Camii'den çıktığı vakit gençten biri yanına yaklaşmıştı. Her hâlinden zorda olduğu beliydi. Utana sıkıla sokulmuştu.

"Emir'im," demişti, "Siz Allah'ın sevdiği kulu, Hz. Peygamber'in torunusunuz. Gayri bu hâl, bu çile bize yetmez mi? Evlatlarımıza yiyecek bir lokma bulamıyoruz. Bir de kendi memleketimizde esaret ile yaşıyoruz. Sizden başkası bize ne çare bulacak! Bir dua buyurun, bir hâl çaresi bulun." dedi ağlayarak.

Muhammed Şemseddin bu cümleleri kaçıncı keredir duyuyordu ve dayanamadı artık. Dervişi Yusuf'u çağırdı yanına.

"Emir Timur'un ordugâhına gidesin babam," dedi, "orada eski çarıkları toplayıp diken, tamir eden bir çarıkçı vardır. Onu bulasın. Sakın hâline kanmayasın. Zira görünenin ardında görünmeyen neler vardır.

Benden selam edesin ona. Diyesin ki Emir Buhari der ki; 'Daha bunca niye eğleşirsiniz, gitmenin vakti gelmemiş midir? Bunca sabır sınaması yetmemiş midir?' deyip gelesin. Başka da kimseyle tek kelam etmeyesin."

Bir şey anlamasa da deneni yaptı Derviş Yusuf. Hemen yola düştü ve gitti.

Üç gün sonra gerisin geri çıktı da geldi. O gelmeden evvel Timur'un orduları toplanmışlar, Diyar-ı Rum'u terk ediyorlar diye haberler işitildi her tarafta.

Selam verip Muhammed Şemseddin'in yanına girdi Derviş Yusuf;

"Efendim," dedi, "söylediğinizi yaptım. Ordugâhtaki o çarıkçıyı buldum. Yanına vardım. Eski çarıkların arasında toza

toprağa bulanmış bir adam. 'Emir Sultan'ın selamı var.' deyince ayağa kalktı ve ayakta aldı selamınızı. 'Gayri vakti gelmemiş midir?' diye sorar dedim.

Şöyle bir dönüp havaya baktı, toprağa baktı, dağlara baktı ve bana baktı sonra, 'Emir doğru der,' dedi, 'vakit tamamdır, buralarda çok eğleştik.'

Daha sözü bitmemişti ki borazanlar çalmaya başladı ve ordu toparlandı."

"Eyvallah babam." dedi Muhammed Şemseddin.

...

Birkaç zaman sonra Emir Timur'un da ölüm haberi geldi. Sultan Bayezid'den sonra o da göçmüştü bu dünyadan. Dünya kimseye kalmadığı gibi onlara da kalmamıştı. İkisi de günahlarıyla sevaplarıyla göçüp gitmiş ve hesapları öte âleme kalmıştı ve olan geride kalanlara olmuştu.

İşte şimdi bütün bu olanlardan yedi sekiz sene geçmişti. Ve hâlen daha sabrediyordu insanlar. Bunca sabrın sonunda ne olacaktı? Şehzadeler kavgada ve devlet başsız, ahali zorda ve sofralar aşsızdı.

Yine o mağarada bir gece vakti hafif hafif yanan ateşin önünde dizlerini kırmış oturuyor ve içindekileri tek tek Allah'a anlatıyordu Muhammed Şemseddin. Gayri etrafında dervişleri vardı. Devletin gücü azalıyor lakin onun etrafındaki dervişler çoğalıyordu. Zira zor zamanlar insanı Allah'a yaklaştırıyor ve insanlar sabır ipine sarılmak için Allah dostlarının yanından ayrılmıyorlardı.

"Allah'ım," dedi, "bunca sabreden kullarını Sen darda komazsın. Sen'in yolunda canını verenlerin hürmetine, onların ardında bıraktıkları yetimlerin hürmetine ve Peygamberin Hazreti Muhammed hürmetine yardım et!

Zira Sen sabredenlerle berabersin..." dedi ve üzerime birkaç damlanın düştüğünü hissettim.

Suyun da yaktığını o zaman fark ettim. Zira onun gözünden akan yaş benim kuru kavruk bedenime bir ateş olup düşmüştü. Bu izi hep bedenimde sakladım.

Ve sabır ne demektir işte o gün anladım.

...

Ben Emir Timur

BEN TİMUR, Emir Muhammed Taragay'ın oğlu Emir Timur. Amu Derya ve Siri Derya nehirleri arasında ve yine suyu güzel, kendi güzel Zümrad Vadisi'nin kıyısında Şehrisebz'de doğmuşum. Anam Tekina Hatun elimde kanla doğduğumu söylerdi. Bu dahi cihangirlik alametiymiş. Belki de bu yüzden daha küçücük yaşımda ok atmayı, at binmeyi, kılıç sallamayı öğrettiler bana.

İlim de öğrendim, çok âlimin önünde diz kırdım, ders aldım. Nasıl yapabildiğimi bilmem lakin hem iki elimle yazabiliyor ve hem de iki elimle kılıç sallayabiliyordum.

Anam da babam da ben yirmili yaşlardayken göçtü bu cihandan. Bir başıma kaldım desem yalan değil. Lakin cenk meydanları bana dar geliyordu. Önceleri komutandım sonraları doğduğum şehre bey oldum.

Düşmanım çoğaldı. Onlar arttıkça ben güçlendim, ben güçlendikçe onlar arttı. Meydanlarda her birini dize getirdim.

Lakin ben de düştüm, esir edildim. Ve vuruldum. Koluma ve bacağıma oklar saplandı. Bir bacağımı ve bir kolumu savaş meydanında bıraktım. Artık sağ kolum tutmaz sağ bacağım aksaktı. Onun için de bana, "Timurlenk" yani ki, "aksak Timur" diyenler vardı.

Lakin yılmadım ben, durmadım. Önce Maveraünnehr'in tamamına sonra Semerkant'a hâkim oldum. Beni öldürmek isteyenlerin her birini mağlup ettim ve, "Sahipkıran" dediler bana.

Otuz dört yaşındaydım ve artık bir devletim vardı ve, ismim Emir Timur olmuştu. Semerkant'a cihanın her bir yanından âlimleri, sanatkârları aldım da getirdim. İstedim ki dünyanın en güzel şehri benim şehrim olsun.

Lakin durmadım; Harezm'i, Horasan'ı, Sistan'ı, Hindistan'ı ve Tebriz'i aldım. Gayri önümde Diyar-ı Rum vardı. Ve orada da Osmanlılar.

Sultan Murad'ın oğlu Sultan Bayezid, Frenk diyarlarında küffara kılıç sallıyor babasının bıraktığı yerden devam edip Allah yolunda cihat ediyordu. Sanki dünyada sultan diye bir o bir de ben vardık. Herkes ikimizden bahsediyordu.

İlk zamanlar onunla karşı karşıya gelmek istemedim. Zira o cengaverliğe yeni başlıyor ve cenk meydanlarına yıldırım gibi düşüyordu lakin ben ömrümü bu yolda tüketmiş ve bir kez olsun yenilmemiştim. Artık sona gelmiştim. O da Müslüman bir cihangirdi ben de ve bize savaşmak değil beraber vuruşmak yaraşırdı.

Lakin olmadı. Diyar-ı Rum'da Sultan Bayezid'e karşı bilenen beyler vardı. Bana geldiler, fitneler saçtılar. İlkin inanmadım onlara. Lakin benden kaçıp da Sultan Bayezid'e gidenler de olmuş. İstedim onları, geri vermedi, etme dedim dinlemedi.

Ben de insandım, benim de nefsim vardı. Koskoca Sahipkıran Timur'dum ben ve karşılık vermeden yapamazdım. Yürüdüm, ordumla beraber Diyar-ı Rum'un içlerine kadar yürüdüm. Her yana gönderdiğim casuslarım vardı ve onlardan her bilgiyi alıyordum.

O meydanda Sultan Bayezid'le karşı karşıya geldiğimizde Şeyh Meragi durdurmak istedi beni, "İki Müslüman devlet birbirine düşerse bunda zafer olmaz." dedi onu da dinlemedim.

Sultan Bayezid esirim oldu. Artık benim bileğimi bükecek kimse yoktu cihanda. Onu bir esir gibi değil bir misafir gibi karşıladım, ağırladım. Lakin o da benim gibiydi; bu mağlubiyet ona ağır geldi ve ölüm haberi ulaştı bana. Çok üzüldüm hem de çok fazla. Tüm insanlığın sığabildiği bu cihana bir Timur ile bir Bayezid sığamamıştı.

Bu cenk ne bana ne ona fayda sağlamamıştı. Çok sevdiğim torunum Muhammed Sultan Mirza gencecik yaşında Diyar-ı Rum'da ölünce bu Allah'ın bir ikazıdır diye inandım.

Ve söylenen oldu, bu bir savaştı ama galip olan yoktu.

...

Ben Emir Timur. Bir eli tutmaz, bir ayağı basmaz Emir Timur.

Emir Buhari'yi ilk kez o gün esir diye otağıma getirdiklerinde gördüm. Yaşı genç sayılırdı lakin elinde bir âsâ vardı ve bakışları bir ok gibiydi. Yüzünde gördüğüm başka bir şey vardı ve ne olduğunu anlayamıyordum.

Ondan benimle gelmesini Buhara'ya dönmesini istedim. Kabul etmedi.

"Ben Buhara'da doğdum Bursa'da ölürüm. İki toprağı kardeş bildim kardeş ettim. Sen sana düşeni yap ben de bana bana düşeni yapacağım.

Savaş meydanı senin, gönül meydanı benimdir." dedi.

...

Bir savaşa tutuştuk lakin ne ben ne de Bayezid kazandı. Zira bu cenkte galip gelen nefs oldu.

Allah ikimizi de affetsin!

Bursa
1421

Sultan ne demektir o gün anladım

ZOR GÜNLER GERİDE KALIYORDU. Aynen Muhammed Şemseddin'in dediği gibi sabırdan sonra güzellikler geliyordu, gelecekti. Derdi veren de Allah'tı; derde derman diye sabrı veren de. Sabırdan sonra nimeti veren de Allah'tı; nimetten sonra şükrü veren de.

Çok sabredilmişti. Çok dert çekilmişti. Ve şimdi nimetin geleceği vakitti.

Tam on bir sene Osmanlı başsız kaldı. Devlet dağıldı, şehzadeler bir sultanlık kavgasına tutuştular. Her biri bir yanda kendine hünkâr dedi. Neredeydi o eski günler? Bursa'ya geldiğimiz o ilk zamanlarda herkesin yüzü gülüyor, zaferlere şükrediyorlardı. Oysa o on bir sene boyunca yüzü gülen çok az insan gördüm. Lakin bir şey vardı. Her bir yana dağılmış Muhammed Şemseddin gibi gönül erleri hane hane mescit mescit dolaşıyor da ahalinin umudunu tazeliyorlardı.

Lakin bu hâl de gün geldi son buldu. Sultan Bayezid'in oğulları İsa Çelebi, Süleyman Çelebi, Musa Çelebi ve Mehmed

Çelebi arasında saltanat kavgası yıllarca sürdü. Lakin bu ahvalden Mehmed Çelebi galip çıktı ve nihayetinde dağılmaya yüz tutan Osmanlı'nın yeni sultanı o olmuştu. O vakitte Osmanlı neredeyse yüz sene evvelki sınırlarına ve o zamanki güne tekrar dönmüştü. Sanki ölmüştü de yeniden doğacak ve yeniden olacaktı.

Sekiz yılda devleti yeniden o eski hâline getirmek için çırpındı durdu Mehmed Çelebi. Muvaffak da oldu. Say ki devleti yeniden kurdu.

Çok uzun zaman sonra ahalinin yüzü gülüyordu Bursa'da. Bir bayram havası esiyordu her bir yanda. Henüz her şey bitmiş, her şey düzelmiş değildi lakin gece güne dönüyordu, güneş doğmaya yakındı ve bunu herkes biliyordu.

Çelebi Mehmed de babası gibi Emir Buhari'ye çok hürmet etti. Sözünü dinledi, sohbetinde bulundu, önünde diz kırdı, duasını aldı ve derman aradı onda. Ama dünya dedikleri yaşanacak değil ölünecek yerdi ya, o da göçtü gitti daha gencecik yaşında.

Muhammed Şemseddin hiç durmuyordu. Durmadan dinlenmeden hak bildiğini ahaliye anlatıyor ve o anlattıkça gönlü tazeleniyordu insanların. Bir yandan sohbet ediyor diğer yandan da dervişleriyle dersler yapıyordu. Zor zamandır, dar zamandır diye düşünmeden bollukta ve varlıkta yaptığı neyse aynısını yapmaya devam ediyordu.

Bir gün Ulu Camii'den çıkarken caminin imamı Süleyman Çelebi ile karşılaştılar.

"Ey Emir Buhari." diye seslendi ona. Yaşı epeyi ilerlemiş, güngörmüş, diz çökmüş âlim bir zattı.

"Buyurasın Süleyman Çelebi." dedi.

"Bir vakit sana bir şeyden bahsetmiştim. Hatırında mıdır?"

"Hatırımdadır elbet," dedi, "Peygamber Efendimiz için bir şiir yazacağım lakin cesaretim yok dediydin."

"Doğru, sen de yaz İmam Efendi yaz ki gönlündeki muhabbet satırlara dökülsün dediydin."

"Doğru dersin ben de öyle dediydim."

"İşte ben o zamandan beri, belki on senedir yazdım durdum. Haddimi aştım belki ve kâfi gelmese de Peygamber Efendimizi anlatacak bir şiir yazdım. Şimdi dilerim ki sen dinlesen?"

Öyle sevindi ki Muhammed Şemseddin gözlerinin içi güldü. Beraberce caminin içine geçtiler. Öğle ile ikindi vakti arasıydı ve kimse yoktu içeride. Süleyman Çelebi bir tomar kâğıdı aldı getirdi. Edeple diz kırdı ve oturdu. Tedirgindi belliydi ve hatta utanıyordu.

Muhammed Şemseddin ise tam karşısında oturmuş heyecanla onu bekliyordu.

Az sonra dilinden değil sanki gönlünden söyler gibi döküldü kelimeler Süleyman Çelebi'den.

"Allah adın zikredelim evvela
Vacip odur cümle işte her kula"

O okuyor gözlerinden yaşlar akıyor; Muhammed Şemseddin dinliyor artık ağarmış sakalları ıslanıyordu. Ne kadar sürdü bu hâl ve ne kadar okundu hesap edemedim ben. Lakin orada yalnız olmadıklarını hissettim. Biri vardı, emindim bundan. Göremiyordum, bilemiyordum ama her bir yer insanın ciğerlerine dolacak kadar gül kokuyordu.

Okudu, ağladı Süleyman Çelebi; dinledi ağladı Muhammed Şemseddin. Ta ki son beyit okunana kadar:

"Sünnetin tut ümmeti ol ümmeti
Tâ nasip ola sana Hak rahmeti"

İkisinin de başı yerden kalkmadı. Saygıyla ve edeple orada beklediler. Sanki birinden selam aldı ve birine selam verdiler. Neden sonra kendilerine geldiler.

"Ey Süleyman Çelebi," dedi Muhammed Şemseddin, "bu okudukların dilinden dökülmedi ve bunları bir tek ben işitmedim. Duam o ki şu gönlü yaralı ahaliye bu senin gönlünden dökülen Peygamber aşkı işlesin. İşlesin de yaralarına merhem,

dertlerine derman olsun. Ve hatta bu cümleler bu topraklarda kıyamete kadar okunsun."

Öyle de oldu. Süleyman Çelebi şiirinin adına "Vesilet'ün-Necat" dese de ahali "Mevlid-i Şerif" dedi ve her yerde her vakitte okudu durdu.

Muhammed Şemseddin oradan çıkmış hanesine doğru gidiyordu ki dervişlerinden Taceddin koşturarak geldi yanına.

"Efendim," dedi, "bir genç geldi sizi sorar, görmek ister. Ne dedimse dinlemedi. Kapısında beklerim diyor da gitmiyor bir yere."

"Eyvallah babam." dedi Muhammed Şemseddin. Az evvel dinlediği şiirin etkisi hâlen daha yüzündeydi.

"Biz geleni ne vakit çevirdik ki? Gidelim bakalım kimmiş o."

Evin önüne geldiğimizde gençten bir adam kapının hemen önünde oturmuş öylece duruyordu. Boynundan aşağı sallanan heybesi, üzerinde tozlanmış cübbesiyle uzunca bir yoldan geldiği belliydi. Koşup geldi Muhammed Şemseddin'in yanına. Elini öpmek istedi.

"Hoş gelmişsin babam." dedi Muhammed Şemseddin.

"Hoş buldum efendim."

"Beni beklermişsin?"

"Beklerim. Eşref oğlu Abdullah'tır adım. Yol yol şehir şehir gönlüme derman ararım. Sizdedir diye umarım."

Şöyle bir baktı Muhammed Şemseddin gelen gencin yüzüne. Tebessüm etti. Gönlündeki sır yüzüne vurmuş diye geçirdi içinden. Az evvel dinlediği o şiirin himmetiydi belki de bu genç.

"Ne iyi ettin de geldin babam. Lakin senin nasibin bende değildir."

Yüzü düştü birden genç adamın. Gözlerinin feri gitti.

"Eşrefoğlu," dedi, "ne de güzel ismin var. Senin nasibin kardaşım bildiğim Hacı Bayram'dadır. Ona gidesin benden de se-

lam edesin. Senin gülün de goncan da orada açar babam. Lakin Hacı Bayram kardeşime diyesin ki bana bir borcu vardır, vakti geldiğinde ödesin."

Gitti o genç adam. Muhammed Şemseddin'in duasını alıp yola düştü. Lakin ben dâhil kimse Muhammed Şemseddin'in Hacı Bayram'dan alacağının ne olduğunu da gelecek vaktin ne getireceğini de o gün bilemedik.

Muhammed Şemseddin o genci yolcu edip de eve girmiş Fatma Hundi Hatun ve iki kızının kurdukları sofraya oturmuşlardı ki kapıya vuran biri oldu.

"Hayrolsun inşallah." diyerek kalktı ayağa Muhammed Şemseddin. Gidip kendi açtı kapıyı. Kapıda bekleyen Derviş Yusuf'tu.

"Buyur babam." dedi.

"Efendim," dedi, "bu nâmeyi size gönderdiler. Bir haberci getirdi."

Kâğıdı aldı Muhammed Şemseddin ve içerideki küçük bir odaya geçti. Açtı, okudu ama yüzündeki renk gitti birden. Gözleri bulutlandı.

"Allah sana merhamet eylesin." dedi ve kenarda duran Kur'an'ı aldı okumaya başladı.

Şöyle yazıyordu kâğıtta;

"Sultanımız Mehmed Han bu dünya sürgününden asıl vatanına göçmüştür. Son vaktinde Şehzade Murad'ın Osmanlı tahtına oturmasını lakin evvela sizin duanızı almasını vasiyet etmiştir. Şehzade Murad Amasya'dan atlanıp yola düşmüş Bursa'ya gelmektedir.

Allah sultanımıza rahmet eylesin."

...

İşte o Şehzade Murad şimdi Bursa sarayında atalarının tahtında Sultan Murad olmak için oturuyordu. O ve bütün herkes öğle namazını Ulu Camii'nde kılmışlar ve oradan Bursa'da

medfun sultanların mezarlarında dualar okumuşlar ve saraya varmışlardı.

Bütün devlet erkânı; vezirler, paşalar, beyler sıra sıra dizilmiş Bursa Sarayında yeni sultan için bekliyorlardı. Biz de oradaydık. Sultan Murad'ı daha küçüklüğünden tanırdı Muhammed Şemseddin. Ve hatta çok severdi. Ahali de şehit sultan Murad Hüdavendigar'ın ismini taşıdığından ona olan muhabbetlerini daha şehzadeliğinden beri Şehzade Murad'a da beslerlerdi.

Daha gencecik bir adamdı, yüzünde sakalları yeni yeni bitmiş, boyu heybeti henüz oturmamıştı ama kader bu ya, bu yaşında omzuna büyük bir yük almıştı.

Az sonra onca devlet adamının içinde Muhammed Şemseddin besmele ile Sultan Murad'a doğru yürüdü. Silahtar ağanın elinde tuttuğu kılıcı aldı. Dilinden dua hiç eksik olmuyordu. Ve gidip Sultan Murad'ın beline o kılıcı taktı. İlk defa bir sultana kılıcını devlet erkânının dışında biri kuşatıyordu.

"Hayırlı, mübarek olsun Sultanım. Allah devletinizi daim etsin. Sizi Hazreti Peygamberin yolundan, soyunuzu Allah'ın rızasından ayırmasın."

"Var olun Emir Buhari," dedi hürmetle, "duanızı eksik etmeyin."

İçeride dualar ediliyor, dışarıda kurbanlar kesiliyor, sadakalar dağıtılıyor ve ahalinin sesi işitiliyordu;

"Devletinle bin yaşa Sultan Murad Han."

...

Artık her bir yanda Muhammed Şemseddin'in sevenleri vardı. Bahar ayları geldiğinde, erguvanlar açtığında toplanıyor, toparlanıyorlar da Bursa'ya geliyorlardı.

Öyle bir güzel oluyordu ve öyle bir huzur buluyordu ki herkes. Ahali bu zor durumda, bu dertli hâlinde erguvan mevsiminde çıkıp da Bursa'ya gelenlerin bu hâliyle bir bayram yaşıyordu sanki.

Bursa'nın her yerine, her karışına dervişler dağılıyor, her toprağında secdeye gidiliyor, her vaktinde dua ediliyordu. Hatta gelenlerden bazıları geri gitmiyor yakınlardaki yerlere evler, haneler yapıp da yerleşiyorlardı.

Muhammed Şemseddin'in etrafında toplananlar zikirler çekiyorlardı. Kendilerine dua ediyorlardı, ahaliye dua ediyorlardı ve Bursa'ya dua ediyorlardı. Dizlerinin üzerine çöküp bir halka oluyorlardı ki sanki tüm şehri çevreleyecek kadar çoktular.

"Yâ Allah." diyorlar ve ses tükenmiyordu. Zira duymayan kalmıyordu bu sesi şehirde. Böyle geceleri gün ediyorlardı. Bursa yeniden doğuyordu hissediyordum. Lakin topraktan çok ruh, bedenden çok gönül şehri gibi. Ve bu gönül şehrinin sultanı Muhammed Şemseddin'di ve herkes onun adını söylüyordu; Emir Sultan.

...

Bir sultan değildi, akçesi altını, devleti, ordusu da yoktu lakin nasıl oluyordu da bunca seviliyordu hep hayret ettim. Ama bir sebep buldum; Sultan Peygamberi çok seviyordu o. Hem öyle çok seviyordu ki adının geçtiği yerde o kendinden geçiyordu. İşte tam da onun için Peygamberini bunca seveni Allah insanlara sevdiriyordu.

Ve belki şehirlerin, beldelerin, kalelerin değil lakin gönüllerin sultanıydı o. Ve gönüllere sultan olan sultanlara da sultan oluyordu. Asıl sultanlığın ne olduğunu işte o erguvan günlerinde etrafını saran dervişleri gördüğümde kavradım ben.

Ve sultan ne demektir işte ben o gün anladım.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Bu mektupları oğluma gönderir misin?

"EMANET," DEMİŞTİ. "emaneti de götürürler Emir Sultan Türbesine."

O emanetin ne olduğunu sordum. Hem de birkaç kez sordum ama hiçbir cevap alamadım. Sanki o an kendini kaybetmiş gibi, orada yokmuş gibi oldu. İfadesiz ve anlamsız baktı bana.

Anlamıyordum ne olduğunu ve ne yapacağımı bilmiyordum. İçim içimi yiyor, gerçeği öğrenmek istiyordum ama sabrediyordum buna. Durduruyordum kendimi.

"Sen," dedi birden ve gözlerini kısarak, "sen bizim komşunun Almanya'dan gelen oğlusun değil mi?"

"Nasıl?" dedim, şaşkındım.

Ama o ciddiydi ve gerçekten soruyordu.

"Ne iyi oldu senin geldiğin." dedi yabancılara yapılan o yapmacık tebessümle ve hızlıca kalktı oturduğu koltuktan. İçeriye bir yerlere gitti. Az sonra elinde birkaç zarfla geri geldi.

"Kaç zamandır, şunları göndermek için postaneye gideceğim. Ama ne oluyorsa bir şeyler çıkıyor, gidemiyorum.

Bak şimdi aklıma geldi. Sen de geldin ne iyi oldu da denk geldi.

Sen benim için bunları götürüp de postalar mısın?"

Afalladım o ara. Öylece kaldım. Ne diyeceğimi de ne yapacağımı da kestiremedim. Neler konuşuyorduk az evvel ve şimdi neler konuşmaya başlamıştık? Ne alakası vardı şimdi bunun? Hem nereden çıkmış ve niye aklına gelmişti ki bu?

Ne cevap verebilirdim. Olmaz diyemezdim ki. İstesem de öyle söyleyemezdim.

"Olur," dedim sadece, "gönderirim."

"Sağ ol." dedi.

"Peki kime göndereceğim bunları?" dedim.

"Oğluma," dedi, "kaç seferdir bir türlü gönderemedim. Sen gönderir misin?"

...

Dedemin evine nasıl geldiğimi bilmiyorum. Elimde o mektuplarla birlikte o evden çıkarken aklım, gönlüm her şey birbirine karışmıştı.

Konuşmak, sormak, sorgulamak ve anlamak istemedim değil. Çok fazla istedim. Ama yapamadım ki.

Elimde o mektuplarla çöktüm kaldım dedemin odasındaki sedirde. Açıp açmamakta çok tereddüt ettim. Kendimi neyin içine sokacağımı ve bu yaptığımın doğru olup olmadığını bilmiyordum. Kendimi kendime yabacı biri gibi hissettim birden.

Ama dayanamadım. Ağzı kapatılmamış zarflardan birini aldım elime. Üzerinde ne bir isim ne bir adres vardı.

Zarfın içindeki sarı saman kâğıdı çıkardım. Yazı çok okunaklı değildi. Hatta bazı yerlerde kelimeler yarım kalmış, yazılamamış, karalanmış gibiydi.

Yine de okudum, yapmamam gerektiğine inansam da okudum. Ya da ben okumayacaksam kim okuyacaktı ki?

"Oğlum,

Sana anlatacak çok fazla şey var aslında. Söyleyeceğim o kadar fazla şey var ki bunları yüz yüze söylemeye cesaretim yok.

Sana anlatmak seninle paylaşmak istemiyorum değil. Çok istiyorum ama yapamıyorum, hepsini anlatamıyorum.

Çünkü hatırlayamıyorum artık. Unuttuğumu biliyorum. Bu bir hastalık oğlum. Zihnimden anıları siliyor. Yok ediyor. Neredeyse kimseyi ve hiçbir şeyi hatırlayamıyorum. Ve anıları olmayınca yok oluyor insan. Hatıraları yoksa geriye nesi kalır ki bu dünyada insanın? Ben de öyleyim işte. Varım belki ama yok gibiyim.

Hafızam bana oyunlar oynuyor biliyorum ve siliyor kendini. Ara ara yerine gelmiyor da değil. Zaten sana bu mektupları zihnimin hatıraları silemediği o zamanlarda yazıyorum.

Unutuyorum oğlum. Her şeyi unutuyorum. Çok eskiler zihnimde olduğu gibi duruyor ama bir yerden sonrası yok oluyor hep.

O silindiği anın ne zaman olduğunu çok iyi biliyorum. Başımıza gelen o felaketten sonrası yok oluyor. Ama ara ara hatırlıyorum işte ve o zamanlarda krizler geçiriyorum. O hâllerde ilaçlar içiyorum hem de çok fazla. Uyuyorum, uyuyorum ve uyuyorum.

Uyanınca her şey yeniden başlamış oluyor. İlaçlardan mı yoksa uykudan mı bilmiyorum ama acılarım, sancılarım ve ızdıraplarım geçiyor.

Sana garip gelecek belki ama olmayan şeyler görüyorum. Gerçekten daha gerçek geliyor bunlar bana. Ama doktorlar gördüklerin yok dediler. İnanmıyorum onlara, çünkü olmasa bu kadar gerçek olur muydu? Olmasa kendimi böyle hisseder miydim ben?

Başıma ağrılar giriyor oğlum.
Daha fazla yazamayacağım.
Çok fazla ve dayanılmaz ağrılar bunlar.
Canım çok yanıyor..."
Ve sonrası kesik, karalanmış kelimeler.

...

Bursa
1422

Mefkûre ne demektir o gün anladım

"KİMLER BİZİMLE GELECEK EFENDİM?" diye sordu Derviş Yusuf.

"Kimin nasibi varsa onlar gelecek babam." dedi Muhammed Şemseddin.

Edirne'den bir haber gelmişti. Sultan Murad tahta oturalı henüz bir sene dolmamıştı ki Konstantiniyye üzerine sefere çıkmak için niyetlenmişti. Gayri ağır ağır da olsa devleti toparlıyor, bu gencecik yaşında tecrübeli bir hünkâr gibi memleketin her yanına hâkim olmaya çalışıyordu. Lakin kendini hem devlet erkânına hem ahaliye kabullendirecek bir şeyler yapmak zorunda olduğunu da biliyordu.

İşte bunun için de Konstantiniyye üzerine bir sefere çıkmak için karar almıştı. Zira Bizans esir ettiği şehzadeleri Osmanlı'ya karşı kullanmış ve çok kere de bunda başarılı olup kargaşaya sebep olmuştu. Ondan evvel ve en son kez merhum Sultan Bayezid kuşatmıştı Konstantiniyye'yi. Hatta Emir Timur Anadolu'ya girdiğinde kuşatmayı yarıda bırakıp da gel-

mek zorunda kalmıştı. Lakin ardında bir hatıra bırakmıştı. Kendi değilse de evlatlarının bir gün fetih için buraya geleceğini bildiğinden boğazın şark tarafına bir hisar yaptırmıştı. Gerçi Musa Çelebi o zor zamanda Konstantiniyye'yi almak için bir kuşatmaya teşebbüs ettiyse de o zor zamanda muvaffak olamamıştı. Lakin bunca geçen zamanın içinde yeniden toparlanmaya çalışan Osmanlı şimdiye değin bir sefer yapamamıştı. Ve Sultan Murad da Konstantiniyye'ye bir sefer yapıp dedesinin yarım bıraktığını tamamlamak ve hem Bizans'a hem de diğer ülkelere gözdağı vermek istiyordu.

Yanında Emir Sultan'ın da olmasını diliyordu Sultan Murad. Haber Bursa'ya geldiğinde Muhammed Şemseddin zaten çoktan hazırlanmıştı. Gideceğini biliyor gibiydi. Yalnızca nasip olmasını, haber gelmesini bekliyordu.

"Siz," dedi Derviş Yusuf ve Derviş Taceddin'e, "dört bir yana haber salın. Deyin ki Emir Buhari, Sultanımız Murad Han'ın Konstantiniyye üzerine yapacağı sefere katılacaktır. Allah yolunda cihat için bu sefere gelecek olan dervişlerimiz çıksın da gelsinler."

"Eyvallah Efendim." deyip selamla yanından ayrıldı ikisi de.

Diyar-ı Rum'un dört bir yanına haber saldılar. İşte şimdi yüzlerce dervişi ile beraber yola düşüp şark tarafından Konstantiniyye önlerine doğru Bursa'dan çıkan orduyla hareket edilecekti.

Muhammed Şemseddin yeşil sancağını aldı eline, başındaki sarığın üzerine yeşil tülbendini sardı. Üzerine hâkî cübbesini giydi ve yanındaki dervişleriyle beraber dualarla, tekbirlerle bir cuma günü Ulu Camii'de namazlarını kılıp yola düştüler. Dervişlerinin içinde Geyikli Baba, Abdal Murad, Pîri Baba da vardı.

Bursa'ya geldiğimizden beri bu şehirden ilk defa ayrılıyordu ve bu dahi Allah rızası içindi.

...

Konstantiniyye'yi Osmanlı ordusu kara tarafından tamamen kuşatmış hâldeydi. Sultan Murad şehre girmeye kararlıydı ve yirmi binden fazla yiğit her bir yandan şehre saldırıyorlardı. Birkaç gün sonra Bizans imparatoru barış teklifini gönderdi. Lakin Sultan Murad kabul etmedi bunu.

"Topraklarımızın arasında bir ur gibi duran Bizans'ı almazsak onun melaneti dört bir yanımıza yayılacak." dedi.

Muhammed Şemseddin ve dervişler askerlerin arasında dolaşıyor onlara dualar ediyor ve aşka getiriyorlardı her birini. Zira bu çetin bir hâldi ve öyle kısa zamanda bitecek gibi de değildi. Sultan Murad'ın da vazgeçmeye niyeti yoktu. Konstantiniyye'yi almadan geri dönmeyecekti.

"Haydin yiğitler, davranın gaziler Allah'ın yardımı bizimledir." diye diye elinde tuttuğu yeşil sancakla askerler arasında geziyor ve her birine dilinden dualar saçıyordu.

Hatta atının üzerinde bir elinde kalkan ve bir elinde kılıçla cenk meydanındaydı o da. Askerler Emir Sultan'ı yanlarında gördükçe daha bir aşka geliyor, bu zorlu muhasarada ellerinden değil gönüllerinden gelen bir gayrete düşüyorlardı.

Lakin uzuyordu, muhasara çok uzamıştı. Ve Bizans da yiğit gibi vuruşmuyor yine arkadan kalleşliğe devam ediyordu. Osmanlı ordusu dört bir yandan kalelerini kuşatmış; toplarla, oklarla şehri döverken onlar Diyar-ı Rum'daki şehzade Mustafa'yı kışkırtarak ayaklandırmışlardı. Bu haber ordugâha gelmişti lakin Sultan Murad muhasarayı kaldırmakta emin değildi.

Bir akşam vakti otağının önünde oturup Konstantiniyye'yi seyre dalmışken öteden Muhammed Şemseddin geldi. Beni Konstantiniyye toprağına karış karış değdiriyor ve her adımında "Müslüman yurdu eyle Allah'ım." diye dualar ediyordu.

Sultan Murad'ın yanına vardığımızda Sultan düşünceliydi. Şehre mahzun bakıyor, genç ve taze gözleri bir zafer için yanıyordu.

"Ahvalimiz nicedir, ne dersiniz ey Emir Buhari?" dedi Sultan Murad.

"Hünkârım," dedi, "gayretimiz de niyetimiz de tamamdır. Lakin nasip bizden yana mıdır ve vakit tamam mıdır onu bilmem işte.

Bu beldede bir ulu sahabenin kabri vardır. Öldüğü yerde defnedilmiştir. O kabir bulunduğu vakit Konstantiniyye de Müslüman olacaktır. Lakin ne bilen ne gören ne de bulan yoktur şimdi."

"Ya siz?" dedi Sultan Murad.

"Ben bildirilmezse bilemem hünkârım. Kimse de bilemez. Bildiğim o ki daha vakti vardır lakin o vakit yakındır."

Sultan Murad düşündü, hüzünlendi. Lakin yapacak bir şeyi yoktu. Zira neredeyse iki aya yakındır buradaydılar ve Konstantiniyye direniyor, düşmüyordu. Şehre yakıp yıkıp girmek de istemiyordu. Hem Diyar-ı Rum'a dönmezse yeniden bir kargaşa çıkabilir, devlet o zorlu günlere yine dönebilirdi.

Sultan Murad'ın bu hâlini görünce;

"Bize düşen tevekküldür Sultanım," dedi, "biz gayretimizi aldık yanımıza, Allah rızası için cenge çıktık ama biz seferden sorumluyuz zaferi Allah verir.

Siz hüzünlenmeyin, fetih uzak değil yakındır. Ve vakti gelende aha da şu ulu mabedin kubbesinde ezan sesi de yankılanır.

Bunu ben göremem lakin siz görür müsünüz onu da bilemem."

Ve ikisi birlikte bir hayale, bir gayeye, bir duaya, bir mefkûreye bakar gibi baktılar o tepenin üzerinden Konstantiniyye'ye.

Ve ben hayal ne demektir, gaye ne demektir, mefkûre ne demektir işte o gün anladım.

...

Bir şeyler oluyor yine. Dışarıdan sesler geliyor. Bir patırtı oluyor. İşte yine sallanıp duruyorum bu hapsedildiğim yerde. Bir o yana bir bu yana çarpıyorum yine. Biri beni bir yere götürüyor sanırım.

Birileri konuşuyor, seslerini duyuyorum ama kim bunlar ve benimle ne işleri var? Hem neden beni buradan çıkarmıyorlar?

İşte yine açılıyor bu zindanın kapağı. İçerisi ışık doluyor. Bu o genç adam. Daha evvel beni eline alan. Peki şimdi ne yapıyor?

Yine alıyor beni oradan. Şöyle bir bakıyor bana. Ama bu kez çok dikkatle bakıyor. O cenk meydanında kırılan yerimi fark ediyor. Sonra Muhammed Şemseddin'in gözyaşlarının düştüğü ve canımın yandığı, izinin kaldığı o yerleri görüyor. Sonra iki eliyle birden bir başkasına uzatıyor.

Bu kim? Yaşlıca bir adam. Yüzünde az da olsa sakalları var. Gözleri biraz bulanık, yüzünde bir acı var. Saçları bembeyaz. Beni alıyor iki eline birden. "Âh" diye bir ses düşüyor dilinden. Sonra ben alıp sarılır gibi bağrına basıyor. Olduğu yerde öylece sallanıyor ve bir kelime düşüyor dilinden benim de içimi yakıyor.

"Ey Emir Buhari..." diyor. Muhammed Şemseddin'i tanıyor. İsmini biliyor. Ne kadar zaman oldu onun adını bile duyamayalı. İçime bir hasret ateşi düşüyor o an.

"Nedir bu?" diye soruyor genç adam.

"Emir Sultan'ın âsâsı..." diyor yaşlı olan ve hâlen daha sarılıyor bana.

Sonra birkaç kez sakınarak ve edeple parmaklarını dokunduruyor bana. Titrediğini hissediyorum.

"Emanet," diyor, "Emir Sultan'ın emaneti."

Gittikçe daha çok titriyor ve tüm bedeni ateşle yanıyor. Hissediyorum.

"Emir Sultan'a götürmek gerek onu?" diyor.

Benden bahsediyor, benim için söylüyor.
Allah'ım beni Muhammed Şemseddin'e götürecekler.
Allah'ım beni ona götürecekler.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Gördüklerine aldanma!

ALLAH'IM AKLIMI YİTİRECEĞİM.
Gerçek ne hayal ne insan anlayamıyor. Kendinden korkar mı insan? Ben şu an korkuyorum. Çünkü bu olanların bana aklımın yaptığı bir oyun olduğunu düşünüyorum. Bütün bu olanların bir rüya olmasını ve uyandığımda her şeyin ama her şeyin en başa dönmesini öyle çok istiyorum ki.

Ama olmuyor, uyuyorum uyanıyorum hiçbir şey değişmiyor ve geçmiyor.

...

Yazılan ikinci mektubu okuyamadım. Korktum, utandım zira zihnimdeki bütün kurduklarım yıkılmıştı. Her şey zannettiğimden bambaşkaydı. Ve ben bunu anlayamıyordum. Ama bitmeliydi artık.

Gidip odadaki gömme dolaptan o kutuyu aldım. Götürecektim. Soracaktım ona. Ne olduğunu ve ne yapmam gerek-

tiğini söyleyecekti. Ve annemin isteğini yerine getirecektim. Sonrası? Ne olacaksa olacaktı. Gerçek olan neyse onunla yüzleşecektim.

Yerde bir kâğıt gördüm o kutuyu dolaptan alıp da indirirken. Daha evvel var mıydı ben mi düşürmüştüm oraya bilmiyorum. Ama dolaptaki diğer kâğıtlardan biriydi işte. Alıp yerine koyacakken üzerinde yazanı gördüm. Tek bir şiirdi.

Emir Sultan dervişleri
Tesbih ü sena işleri
Dizilmiş Hüma kuşları
Emir Sultan türbesinde

O kâğıdı da aldım ve diğerlerinin yanına koydum. Sonra kutuyu aldım ve çıktım odadan. Dış kapının açıldığı sofada duvara asılı halının üzerindeki o ilk gün gördüğüm yazı dikkatimi çekti yine.

"Gördüklerine aldanma!
Hakikat göremediklerindedir."

Şimdi şimdi anlıyordum bu cümlenin manasını. Ama neden oradaydı ve kim için yazılmıştı bilmiyordum. Ve çıktım dışarı.

...

"Bu kez tanıdım seni bak." dedi gülümseyerek.

"Tanıdın mı?" dedim. Hem sevinmiş hem de korkmuştum. Suçüstü yakalanmış gibi.

"Tabi tanıdım. Geldiydin ya. Çay içmiştik beraber."

Mektupta yazdığı gibiydi gerçekten ara ara hatırlıyordu. Şimdi de o zamanlardan biriydi işte. Ama hatırladıkları da parça parçaydı.

İyice baktım yüzüne. Gözlerinin ta içine kadar baktım. Hastaydı ve hasta olduğu belliydi. Ama bu hastalık bedeniyle ilgili bir şey değildi. Gözlerindeki bir şeyler kayıptı.

Yine aynı yerde ve aynı şekilde oturduk. Yine bana çay ge-

tirdi. Yine aynı cümleyi söyledi, "Hanım hasta." dedi. Yine karşımdaki koltukta bana öylece bakıp duruyordu ve yine radyoda o şarkı çalıyordu.

Elimde tuttuğum kutuya öylece bakıyordu. İçinde ne olduğunu bilmediğinden emindim ama dikkatini çekmişti.

Kutuyu yavaşça açtım. Âsâ öylece duruyordu içinde. Bu kez daha bir dikkatle baktım ona. Üzerinde izler vardı. Kim bilir ne zamandan kalmıştı? Bir yanında bir kırık, bir tarafında birkaç leke. Sanki su damlamış da orayı yakmış gibi. Anlayamadım ne olduğunu.

İki elimle tuttum ve çıkardım kutunun içinden. Ona doğru uzattım. Gözlerindeki hayreti ve hatta hürmeti görebiliyordum.

"Sen," dedi, "sen bunu nereden buldun?"

"Bulmadım." dedim. Diyecek çok fazla bir şeyim olmadığından. Nasıl aldığımı ve nereden bildiğimi söyleyip söylememekte tereddüt ediyordum.

"Sen bunun ne olduğunu biliyor musun?" dedim.

"Âsâ..." dedi. Yüzü güldü. Yavaşça uzattı elini. Dokunup dokunmamakta tereddüt etti. Sanki bir şeye zarar verecek gibi çekiniyordu. İlk defa bakışları gerçekti. Sanki her şey silinmişti de bir o bir de âsâ vardı. Beni bile görmüyordu gözü.

Elini dokundurdu âsâya "âh" diye bir ses düştü dilinden. Sonra tuttu elinde. Ayağa kalktı. İki eliyle sarılır gibi bağrına bastı onu. Gözlerini kapadı. Olduğu yerde başını sallıyordu, dilinde cümleler dolanıyordu.

"Ey Emir Buhari," dedi, "Can Emir Buhari."

Anlayamıyordum. Sadece ve hayretle izledim onu. Kendinden geçmişti.

"Nedir bu?" dedim.

"Emir Sultan," dedi, "Emir Sultan'ın âsâsı..."

"Ne?"

"Emir Sultan'ın âsâsı..."

Sonra birkaç kez sakınarak ve edeple parmaklarını her yerine dokundurdu.

"Emanet," dedi, "işte o emanet bu. Emir Sultan'ın emaneti."

"Bu âsâ Emir Sultan'ın âsâsı mı? Yani onun kullandığı, eliyle tuttuğu kendi âsâsı öyle mi?"

Beni duymuyor, dinlemiyordu bile. Ben yokmuşum da kendi kendine konuşuyor gibiydi.

"Ama neden burada? Bugün cuma değil mi? Emir Sultan'a götürmek gerek bunu?"

"Nasıl götürülecek, nasıl verilecek Emir Sultan yaşamıyor ki kime verilecek? Hem kim götürecek?"

"Emanet kimdeyse o götürecek." dedi.

...

Bursa
1429

Bana bir tas su verin

ARTIK İYİCE YAŞLANMIŞTI Muhammed Şemseddin. Ve gittikçe babası Emir Külâl'e benziyordu. Sakallarından artık siyahlar tek tek seçiliyor, gözlerinin etrafında halkalar ve yüzünde çizgiler görünüyordu. Ben de yaşlanmıştım herhâlde. O ne kadar yaşadıysa bu dünyada en az onun kadar ben de yaşamıştım.

O sabah erkenden kalktı her zamanki gibi. Bir başka hâli vardı. Artık anlayabiliyordum. Lakin ne olduğundan haberdar değildim.

Sabah namazını kıldıktan sonra sarığını taktı başına, üzerine yeşil bir tülbent sardı, hâkî renk hırkasını da geçirdi üstüne, o eski heybesini de taktı koluna, beni de aldı ve evden dışarı çıktık. Kimseye bir şey söylememiş ve yanına kimseyi almamıştı. Bir ben ve bir de o. Daha gün aydınlanmadan alacakaranlık bir sabahta düştük yola. Şehir uyuyordu, insanlar uyuyordu ve biz gidiyorduk. Nereye olduğunu bilmiyordum.

Belki bir saat ya da belki daha fazla yol yürüdük. Bu yaşın-

da bunca gayret etmesine şaşırdım. Ne bir binek almıştı ne de dinlenip durmuştu. O genç yaşlarında olduğu gibi durmadan dinlenmeden ama bana dayanarak yürümüştü.

En sonunda tanıdık bir yere geldik. Gökdere'nin kıyısındaydık. Biliyordum burayı. Nasıl unuturdum ki? Akan suyu seyretti, bir vakit öylece derin derin baktı. Durgun ve sakin akıyordu su, aynı ömür gibiydi; akmıyor gibi duruyor ama akıyordu.

Oradan yürüyüp ufak tepenin üzerine doğru biraz zorlanarak da olsa çıktık. Mağaranın ağzına geldiğimizde bekledi biraz. Birini bekler gibi bekledi.

Neden sonra mağaranın içine girip bir köşeye diz kırıp da oturdu. Gözlerini kapadı bir vakit. Dilinde dualar vardı.

"Allah'ım," dedi, "ben ne ettimse Peygamberimizin yolunda gitmek için ettim. Doğduğum toprakları da hasretiyle yandığım diyarlardı da O'nun emridir diye terk ettim. Sen'in muradındır diye bu topraklarda hiç durmadan gayret ettim. İnsanların gönülleri Sen'in sevginle dolsun, Müslüman yurtları huzur bulsun diye bir ömür verdim. Sana şükürler olsun Allah'ım. Verdiğine de vermediğine de çok olana da yok olana da şükürler olsun.

Gayri yaşlandım. Utanırım ben Allah'ım. Hazreti Peygamberin bu dünyada yaşadığından daha fazla yaşamaya ben utanırım.

Sen ne verirsen hayırlı olan odur, Sen ne vermezsen de hayır ondadır. Hayırlısı neyse onu ver Allah'ım."

Sonra bir vakit daha sessiz sakin durdu orada.

Mağaradan çıktığımızda neden burada olduğumuzu ve ne edeceğimizi bilmiyordum. O son anda dönüp mağaraya baktı. Hem de hüzünle baktı. Garipti. Sultan'a damat olmuştu, saraylarda yaşayabilirdi ama o bu mağarayı hepsine tercih ediyordu.

Eğildi birden yere. Bir avuç toprak aldı eline. Sonra hey-

besinden bir kese çıkardı; aynı Buhara'dan ayrılırken yaptığı, aynı Medine'den ayrılırken yaptığı gibi doldurdu o toprağı kesenin içine.

Neden yapmıştı ki bunu? Bir yere mi gidecektik? Bilemedim. Bir şey demedi.

Oradan yürüye yürüye çarşıya kadar vardık. Bursa'ya ilk geldiğimiz zaman Derviş Yusuf'un bulduğu ve Muhammed Şemseddin'in çalışıp da çömlekler yaptığı dükkânın önüne vardık. Yaşlı usta bu dünyadan göçeli epey zaman olmuştu. Onun yerine oğlu yapıyordu artık işleri. Kapının önünde Muhammed Şemseddin'i görünce hemen tezgâhının başından kalktı. Koşturdu geldi Muhammed Şemseddin'in yanına. Ellerindeki tozu toprağı silmeye çalıştı.

"Hoş geldiniz efendim." dedi eline uzandı.

"Hoş bulduk babam." dedi Muhammed Şemseddin.

Genç adamın elleri birbirine dolandı, ne yapacağını bilemedi. Muhammed Şemseddin ara ara geliyordu ve bu genç adam hem onun sohbetlerine katılıyor hem de babasıyla Muhammed Şemseddin'in bağını biliyordu. Ama her seferinde ona nasıl hizmet edeceğini şaşırıyordu.

"Tezgâh müsait midir babam?" dedi Muhammed Şemseddin.

"Öyledir Efendim," dedi, "sizin tezgâhınıza kimse oturmaz bilirsiniz."

"Eyvallah babam." dedi ve besmeleyle girdi dükkândan içeri. Üzerindeki cübbeyi başındaki sarığı çıkardı bir kenara koydu. Duvarda asılı duran önlüğü aldı ve geçirdi üzerine. Sonra heybesinin içinden üç kese çıkardı.

Bildim onları, tanıdım. Şimdiye kadar heybenin içinden hiç çıkarmamıştı. Buhara'dan Medine'den ve az evvel Bursa'dan aldığı toprakların olduğu üç keseydi bu.

Perdah tezgâhının başına geçti. Kollarını çemredi yukarı doğru. Derince bir nefes aldı ve besmele çekti. Önce

Buhara'dan aldığı toprağın olduğu keseyi aldı eline açtı ve dualarla yarısını döktü tezgâhın üzerine. Sonra Medine toprağının olduğu keseyi aldı açtı ve salavatlarla yarısını döktü tezgâhın üzerine ve en son Bursa toprağının olduğu keseyi aldı açtı ve besmeleyle onun da yarısını döktü tezgâhın üzerine.

Sonra o yarısı dolu olan keseleri uzatıp;

"Şunları heybeme koyasın sonra da biraz su dökesin babam." dedi genç çömlekçiye. Ne olduğunu anlamaz hâlde ayakta ve ellerini önünde bağlamış öylece Muhammed Şemseddin'e bakıyordu. Hemen hızlıca keseleri heybeye koydu ve suyu getirdi, toprağın üzerine ağır ağır dökmeye başladı. O döktükçe Muhammed Şemseddin elleriyle, parmaklarıyla yoğuruyor, yoğurdukça yüzünde bir başka hâl oluyordu.

"Var ol babam," dedi, "bu kadarı kâfi." dedi ve durdurdu genç çömlekçiyi. "Şimdi ben," dedi, "bu toprağı çamur edeyim sen de gidip Derviş Yusuf'u sesle bana."

"Elbette efendim." dedi ve hemen üzerindekileri çıkarıp gitti dükkândan.

O gidince Muhammed Şemseddin gözlerini kapadı, genzine çekti toprak kokusunu. Sanki bir nefeste Buhara'yı, Medine'yi ve Bursa'yı ciğerlerine dolduruyordu. Nefesini böyle ala ala ve her nefes verişinde "Allah..." diye diye yoğurdu çamuru.

"Her ne adım attımsa Sen'in için attım Allah'ım." diyor toprak kokusunu ciğerine çekiyor ve yoğuruyordu.

"Her ne söz dedimse Sen'in için dedim Allah'ım." diyor toprak kokusunu içine çekiyor ve yoğuruyordu.

"Her ne ettimse Sen'in için ettim Allah'ım." diyor toprak kokusu ile nefesleniyor ve yoğuruyordu.

Öyle hâle geldi ki kapadığı gözlerini açmak istese de açamayacak gibiydi.

Yoğurdu, yoğurdu ve yoğurdu. Çamur elinde bir su gibi akıyordu. Sanki Buhara, Medine ve Bursa bir oluyor, birbiri-

ne karışıyor ve birbiriyle buluşuyordu. Her biri başkaydı ama aynı oluyordu.

"Elhamdülillah." dedi sonra ve durdu. Çamuru aldı tezgâhın üzerinden. Küçük, az bir çamur topağıydı bu. Çarkın başına geçti. Çamuru oraya bıraktı. Kuşağından bir küçük şişe çıkardı. İçinde gül suyu vardı. Onu döktü üzerine. Ve sağ ayağını bastı pedala. Çark dönmeye başladı. Üzerinde çamur topağı dolanıp duruyor, Muhammed Şemseddin parmaklarıyla ona dokunuyor ve ağır ağır şekilleniyordu. Bir insan gibi önce şekilsiz hâlsiz bir yığınken sonra ağır ağır bir şekle bürünüyor ve en sonunda varlığı görünüyordu.

Aynı Emir Külâl gibi ayağını pedala bastıkça "Hû" diyor çamuru elleriyle şekle sokup "Allah" diyerek çeviriyordu.

"Hû..."

"Allah..."

"Hû..."

"Allah..."

Öyle bir an geldi ki ben de eşlik ediyordum sanki ona. Çamur mu tezgâhta dönüyor, Muhammed Şemseddin mi her yanı dolanıyor yoksa dünya bir olmuş o toprağın çevresinde mi geziyordu anlayamadım.

En son öyle içten ve öyle yakan bir "Allah..." dedi ki durdu. Dönen her şey giden her şey durdu.

Küçük bir tas yapmıştı. Küçücük, bir yudum su içecek kadar. Şimdiye değin çok çömlek çok tas yaptığını görmüştüm. Lakin bu hiçbirine benzemiyordu ve hiçbiri gibi değildi.

Eline bir keski aldı yanındaki ufak masadan. O küçük tasın içine bir şeyler yazdı. Uzunca bir şeyler. Ama ne yazdığını bilmiyorum.

Az sonra Derviş Yusuf girdi içeri. Bir farklılık olduğunu anlamıştı. Zira Muhammed Şemseddin'in yüzü, gözü, kendi, hâli hepsi bambaşkaydı. Yorulmuştu, nefes nefeseydi ve hâlsiz kalmıştı.

"Bu tası alasın babam," dedi, "kurutasın, pişiresin ve tamam olduğunda ve senden istediğim vakit getiresin. Sana emanettir bilesin."

"Başım üstüne efendim." dedi Derviş Yusuf. Başka da bir şey sormadı.

...

Birkaç gün sonra Şehadet Camii'nde ahaliye öyle bir sohbet etti ki şimdiye kadar yaptıklarının hepsinden farklıydı bu. Sanki veda ediyordu.

"Dünya bizlerin sahip olacağı yer değildir babam. Dünya bizlere şahit olacak yerdir. Bizim maksadımız da gayemiz de derdimiz de bu dünya derdi bu dünya kavgası değildir ki, öyle olsa bu meydandan kimse masum çıkamazdı. Oysa biz mahcup olmamak için yaşarız. Göçüp gittiğimizde sultan da olsak köle de olsak aynı toprakta yatarız.

Zira bizim aslımız da topraktır ve her şey bir gün aslına döner." dedi. Ahali dinledi lakin çok az kimse anladı sözlerinin ardında yatanı. Anlayanlar ağladı, ağlayanlar anladı.

O günün gecesi Muhammed Şemseddin'e bir hâller oldu. Ateşler içinde yanıyordu. Fatma Hundi Hatun ilaçlar etti, hekimler getirtti lakin hiçbiri kâr etmedi. Üç gün boyunca yattığı o yerden kalkamadı Muhammed Şemseddin. Neydi bu hâli? Niye böyle oluyordu? Ateşler içinde yatıyor, yattığı yerde sayıklıyordu. Ara ara kendine gelir gibi olsa da bir türlü ayaklanamıyordu.

Gittikçe daha da kötü oldu hâli. Devamlı ateşler içinde yanıyor, titriyor ve sayıklıyordu. En son saraydan bir hekim geldi. İlaçlar verdi ona; eline, yüzüne, gözüne baktı. Kimseye bir şey demedi ama yüzünden anladıklarım hiç iyi şeyler değildi. En son çıkarken Derviş Yusuf'a yaklaştı ve tek bir kelime söyledi. O güne kadar hiç duymadığım bir kelime; veba...

Kimdi bu veba? Neydi? Neden Muhammed Şemseddin'i

bu hâle getirmişti? Onun kimseye zararı dokunmazdı ki ona neden zarar veriyordu? Madem olan olmuştu o vakit hekim bir çare bulaydı, bir ilaç vereydi. Neden vermemişti? Hem Derviş Yusuf neden ağlıyordu ki?

Tam o sırada Muhammed Şemseddin'in boğuk ve zorla gelen sesi duyuldu. Derviş Yusuf'u çağırıyordu. Sildi gözünden akan yaşları. Muhammed Şemseddin'in yanına vardı. Döşekte öylece uzanmış yatıyordu. Derviş Yusuf onu öyle görünce tutamadı daha fazla kendini. Gözlerinden sicim gibi yaşlar dökülmeye başladı. Ama nasıl ağlıyordu. Hem de nasıl.

Birkaç kez peş peşe öksürdü Muhammed Şemseddin. Onu hiç bu kadar bitkin ve bu kadar zayıf görmemiştim

"Babam, bu dünya kimseye kalmadı; kalmaz. Gelen gitmek için gelir bu dünyaya; doğan ölmek için gelir, olan bitmek için gelir." dedi sonra birkaç kez kesik kesik öksürdü. Sesi çıkmıyordu.

"Sultan Bayezid'e de kalmadı Emir Timur'a kalmadı. Bu dünya yalan dünyadır, Muhammed Mustafa'yı dahi alan dünyadır. Ben çömlekçi Seyyid Ali'nin oğlu Muhammed Şemseddin'e mi kalacak?"

Derviş Yusuf oracıkta bayılacak sandım. Yapabilsem ben de ağlardım. Zira anlamıştım. Aynı Emir Külâl'e olduğu gibi onu da alıp götürecekler ve toprağın altına gömeceklerdi, anlamıştım. Beni de götürselerdi beni de gömselerdi.

"Babam," dedi, "Hacı Bayram kardaşıma haber salasın. Borcunu ödemenin vakti gelmiştir. Bir de heybemdeki üç kese toprak var, onları sen üzerime atasın."

Derviş Yusuf'un da sesi çıkmıyordu artık. Elleri titriyor, bedeni titriyor. Dilinden dualar ediyor ama sesi de titriyordu.

"Bana bir tas su ver babam." dedi Muhammed Şemseddin.

Derviş Yusuf hemen yanında duran tasa uzattı elini.

"O değil," dedi, "sana emanet ettiğim tas ile veresin."

Durdu Derviş Yusuf, önce anlayamadı. Neden sonra bildi

ona çömlekçi dükkânında emanet ettiği o küçük tastan bahsettiğini. Hemen kalktı yerinden, hızlıca alıp getirmeye gitti.

Ben Muhammed Şemseddin'in döşeğinin öte yanındaydım hemen. Her şeyi görüyordum, her şeyi biliyordum ama hiçbir şey yapamıyordum.

Sonra bir şey oldu. Birden bana çevirdi başını. Öylece bana bakıyordu. Gözlerinin feri gitmiş, yüzü bembeyazdı.

"Sen de," dedi, "bana babamın emanetisin. Onca yol geldin benimle. Kökünü toprağını ardında bıraktın. Çok yol geldin, çok kahır çektin ve yoldaş oldun bana. Hakkını helal edesin."

Bana mı söylüyordu bunları? Benimle mi konuşuyordu? Niye Allah'ım? Bu niye oluyordu? Neden konuşamıyordum ki? Neden bir şey diyemiyordum? Ne hakkım olacaktı benim de helal edecektim?

O an Derviş Yusuf da girdi içeri, o tasa su doldurdu ve kendi elleriyle; Buhara'nın, Medine'nin ve Bursa'nın toprağından Muhammed Şemseddin'in kendi eliyle yaptığı o tastan su içirdi ona. Üzerinde yazan yazıyı o zaman gördüm.

"Allah'tan geldik ve yine O'na döndürüleceğiz."

Ve sustu her şey. Muhammed Şemseddin'in nefesi yavaşladı, gözleri kısıldı, elleri düştü yana. Şehadet getirdi önce. Sonra tamamen kapandı gözleri. Sadece dudağından tek ve son bir kelime daha döküldü:

"Ey dedem..." dedi ve birinin elini tutacak gibi elini uzattı, bir tebessüm yerleşti yüzüne. Sonra sustu. Ve bir daha hiç konuşmadı.

...

Muhammed Şemseddin'i de aldı götürdüler. Onu da toprağın altına bırakıp geldiler. Namazını Hacı Bayram kıldırdı. Diyar-ı Rum'un her tarafından onun için geldiler. Herkes gelmişti ve herkes vardı ama bir tek o yoktu. Ben orada öylece kimsesiz kalakaldım.

Keşke ağlayabilseydim, keşke gidebilseydim ama yapamadım.

Ben neden ölmüyordum Allah'ım? Neden Muhammed Şemseddin ile bunca yol gidebilmişken onu o gittiği son yolda yalnız bırakıyordum? Ya da neden beni de alamıyordu yanına?

Muhammed Şemseddin ölmüş müydü şimdi yani? Peki ama ben ne yapacaktım ne olacaktım ben?

...

Günler sonra Derviş Yusuf geldi. Beni aldı eline. Sanki Muhammed Şemseddin'i görmüş gibi sevindim. O da o kadar sevinmişti, emindim.

Beni aldı ve bir daha hiç bırakmadı. Her cuma günü Muhammed Şemseddin'e götürdü. Derviş Yusuf göçtü gitti, onun çocukları, onlar gitti onların çocukları götürdü. Yıllar geçti asırlar geçti, insanlar geçti ama ben buradaydım, ölmedim; ölemedim.

Ve beni bu zindan gibi yere hapsedip bıraktıkları o güne kadar her cuma Muhammed Şemseddin'in yanına gittim.

Ama şimdi kim bilir kaç senedir burada esirdim ve Muhammed Şemseddin'e götüren yoktu beni.

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

Sen benim en vefalı yoldaşımsın

BEN ŞİMDİ NE YAPACAĞIM BU ÂSÂYI? Kime götürecek kime vereceğim? Avlu öyle kalabalık ki. Sanki dünyanın her tarafından insanlar gelmiş. Değil içeri girmek, yürümek bile çok zor.

Yanlış yaptım. Dün olanları bile hatırlayamayan birinin sözüyle yaptığım şeye bak. Akıllı adam işi değil bu. Daha benim kim olduğumu bile bilmeyen birinin sözüyle inanılmayacak bir şeyi yapmak için çıkıp geldim. Galiba gerçekten aklımı yitirdim ben.

İşte ezan okunuyor. Ne yapmam gerektiğini bilemiyorum ama yapacak bir şey yok. Ben bana düşeni yapıp aldım getirdim emaneti buraya kadar. Namazı kılıp giderim hiç olmadı.

Caminin içi sanki bütün dünyayı içine sığdırmış kadar kalabalık. Kendime arka tarafta ancak bir yer bulabiliyorum. Elimdeki âsâyı koyacak bir yer yok. Hem kendimden uzak bir yere de koymak istemiyorum. İnsanların bana tuhaf tuhaf baktıkla-

rını da fark ediyorum, genç bir adam elinde bir baston... Aldırmıyorum hiçbirine. Ben bana düşeni yapmak için geldim.

Âsâyı yanıma sanki o da benimle namaz kılıyormuş gibi koydum. Ve orada korkuyla, hayretle, huşuyla ve daha bilmediğim birçok duyguyla kıldım namazımı.

...

Namaz bitip de camiden çıktım ama ne yapacağımı hiç bilmiyorum. Sadece avluda bir o tarafa bir bu tarafa dolandım durdum. O an bir adam yaklaştı yanıma. Sadece önümden geçti ve gitti; nasıl biriydi kime benzerdi göremeyeceğim kadar kısa bir vakitti bu. Ve geçerken bana mı bir başkasına mı anlayamadığım bir şey söyledi:

"Emir Sultan'ın türbesi şu yanda."

Sağıma soluma baktım birden. Kime söylediğini anlamaya çalıştım. Ama kimse yoktu.

Artık sorgulamaktan vazgeçmiştim. Yürüdüm, türbeye doğru kalabalığı yara yara yürüdüm. Sanki yollar önümde açılıyor gibiydi. Herkes öylece yürüyemez hâldeyken ben nasıl oluyordu da gidiyordum bilmiyordum bunu. Sağ elimde sıkı sıkıya tuttum âsâyı. Kendimden çok ona bir şey olmasından korkuyordum sanki.

Emir Sultan türbesinin önünde buldum kendimi. Arkama bir baktım ki insan seliydi. Ben oradan buraya nasıl gelmiştim? Sanki gelmemiştim de getirilmiştim. Âsâ beni çekiyordu sanki, ben onun peşinden gidiyordum. O mu beni götürüyordu ben mi onu götürüyordum? Bir garip hissediyordum kendimi. Bambaşka biri gibi. Bambaşka bir yerde ve bambaşka bir zamanda gibi.

Bu kapı neden açıktı? Hem neden kimse girmiyordu içeri? Ben girdim. Yürüyor muydum, gidiyor muydum bilmiyorum ama girdim. Neden kimse yoktu burada? Neden sadece bendim? Ne yapacaktım şimdi? Ne yapmalıydım?

Adımımı attığım anda sanki bir boşluğa düşer gibi oldu ayaklarım; başım döndü, midem bulandı, bir ateş bastı beni. Bir koku, genzime doldu. Toprak mı gül mü bilemedim.

Karşımda tam ortada büyükçe bir sanduka ve üzerinde yeşil bir sarık tüm heybetiyle duruyordu. Yanında bir tane daha ve diğer yanında üç sanduka daha.

Gözlerim kararmaya başladı, ellerim titriyordu. Âsâ sanki yanıyordu. Nefesimin hızlandığını, dudaklarımın kuruduğunu hissettim. Gözlerim kararıyordu. Neler oluyordu?

Birileri vardı, hissediyordum. Göremiyordum ama biliyordum. Birileri vardı.

Dizlerimin üzerine düşer gibi çöktüm birden. Ayağa kalkacak hâlim de dermanım da yoktu. Başım dönüyordu ve etraf kararıyordu. Genzime bir koku doluyordu, toprak mı gül mü bilmiyorum ama genzimi yakıyordu. Ve kardı her şey. Gözlerim kapandı ve elimden düştü âsâ...

Ve türbenin kapısının kapandığını hissettim.

...

O genç adam görmedi. Ama hepsi oradaydı, herkes oradaydı. Türbenin içi tamamen doluydu. Şeyh Muhammed Natta'yı gördüm bir ara, Molla Fenârî'yi gördüm. Şu ön tarafta duran Hacı Bayram değil miydi? İşte şu kenarda tüm heybetiyle bekleyen Somun satan o yaşlı adam; Somuncu Baba'ydı. Ah Derviş Yusuf! Sen de mi buradaydın?

Kimler yoktu ki? Hepsi ama hepsi oradaydı. Bir aralık yaşlı çömlekçiyi ve oğlunu bile gördüm az beride.

Emir Külâl mi o? Evet evet bu o. Yanında da Seyyid İsa. Ah ki beni Buhara'da bedenimden koptuğum, yaralı düştüğüm o Sadde ağacından alıp da buralara kadar gönderen, sesimi ilk kez duyan beni ilk kez anlayan Emir Külâl. O geliyordu işte şimdi. Ve bana bakıyordu sanki.

Peki ama o ikisinin ardındaki kimdi? Biri vardı arkasın-

da, hissediyordum ama göremiyordum. Kokusunu aldım önce. Sonra üzerindeki cübbeyi gördüm. Emir Külâl'in Buhara çarşısından aldığı cübbeydi. Allah'ım bu oydu.

Muhammed Şemseddin'di bu. Çok güzeldi, her zaman olduğundan çok daha güzeldi. Yüzü bembeyaz ve gencecikti. Bana doğru yürüyordu. İlk kez gördüğüm o günde olduğu gibi, yollara düşüp de Buhara'dan çıktığımız günkü gibi, Medine'de Sultan Peygamber'in yanında diz kırdığımız gibi, Gökdere'deki o mağarada yalnız ikimizin sırrı bildiği gibi geliyordu.

Ağır ağır ve tebessüm ederek geldi bana.

"Sen nerelerdeydin?" dedi.

Sonra elini uzattı. Parmakları bana dokundu ve eridi içimde ne varsa. Ben titredim, toprak titredi, her şey titredi ama kimse bilmedi. Bir tek Buhara'da hâlen daha ayakta duran o Sadde ağacımdan bir dal daha kırıldı bu kavuşmanın tesirinden.

Muhammed Şemseddin'in eli yine dokundu bana ve yıllar öncesine, asırlar öncesine gittim. Bursa'yı, Medine'yi, Mekke'yi geçtim ve Buhara'ya yeniden döndüm sanki. Zaman değişti, mekân değişti, ben değiştim ve Muhammed Şemseddin değişti.

Neredeydik, nereye gelmiştik, hangi asırda ve hangi zamandaydık bilmiyorum ama bir o vardı bir de ben.

O an özür dilemek istedim, beni affetsin istedim. Zira onca zamandır gelmemiştim, getirilmemiştim.

"Affet beni," dedim kendi kendime, "ben seni unutmadım. Ama beni getiren olmadı. Çok bekledim hem de çok ama kimse gelmedi, getirmedi. Affet beni."

İyice sardı beni ellerinde o an. Sıkı sıkıya tuttu.

"Üzülme," dedi, "Ben Muhammed Şemseddin'im; sen Sadde ağacının dalısın, âsâmsın benim. Kökümüz bir bizim, toprağımız bir.

Ve sen benim en vefalı yoldaşımsın."

...

Ali Bekir
Bursa
Bugün

İnsan unutulduğunda ölür

OMZUMA DOKUNAN BİR EL kendime getirdi beni. Bir süre olduğum yeri yabancılar gibi boş boş bakındım etrafa.

Gözlerimi açmakta zorlandım önce. Neden sonra arkamdan birinin birkaç kez beni sarstığını anladım. Geri dönüp hayretle baktım yüzüne. Henüz anlamıyor anlam veremiyordum hiçbir şeye. Arkamda yaşlıca bir adam ayakta duruyor ve öylece bana bakıyordu.

"İyi misin evladım?" diye sordu. Türbedeki görevlilerden biri olduğunu üzerindeki kıyafetten anladım.

Konuşamadım önce, bir şey söyleyemedim sadece adama bakıp öylece duruyordum. Zihnim karma karışıktı ve ne olduğunu bilmiyordum. Tek hatırladığım türbeye geldiğimdi. Kimse yoktu, boştu ve içeri girmiştim. Başım dönmüştü, bir garip hissetmiştim, dizlerimin üzerine oturmuştum, gözümün önü kararmıştı. O kadar, gerisi yoktu.

"Beni duyuyor musun?" dedi bu kez.

Kendime gelir gibi oldum ama bana ne olduğunu anlayamadım. Bu uyku değildi bayılmak değildi bu. Kendimden geçmiştim. Ama bir garip huzur vardı içimde, kendimi çok uzun zamandır olmadığım kadar iyi hissettim. Omzumdaki yükleri bir kenara bırakmış da hafiflemiş gibiydim.

"İyiyim, iyiyim." dedim.

Âsa geldi hemen aklıma. Etrafıma bakındım korkuyla. Kaybettiğimi zannettim. Ama hayır işte orada, tam da Emir Sultan'ın sandukasının önünde öylece duruyordu. Kim koymuştu oraya onu? Nasıl gitmişti?

"Nasıl girdin sen buraya? Daha ziyarete açmamıştık?" dedi bu kez adam.

Cevap veremedim. Sadece yerimden kalktım ve âsâyı aldım elime. Yanıyordu, çok sıcaktı. Hani neredeyse tutuşacaktı.

Hiçbir şey söyleyemedim. Ve çıktım dışarı.

...

Dedemin evine geldiğimde bu olanlara bir anlam veremedim. Neden böyle kendimden geçmiştim? Ne kadar sürmüştü bu hâl ve ben o durumdayken neler olmuştu?

Hiçbirini bilemedim, sadece elimde tuttuğum o âsâya baktım uzun uzun. Bir sır vardı onda ve bu sırrı anlamam değil hissetmem gerekiyordu.

"Madem öyle," dedim ona bakarak, "artık sen bana emanetsin. Seni bırakıp da gidemem ben."

Sonra koydum kutusunun içine ve dolaptaki yerine güzelce ve dikkatle yerleştirdim.

Sonra gidip oturdum kenardaki bir yere. Bütün bu olanları düşündüm durdum. Ama içinden bir türlü çıkamıyordum. O an kenarda duran zarflar dikkatimi çekti. Geçen gün aldığım zarflardı bu. "Oğluma gönderir misin?" demişti. Çözülmesi gereken bir sırrın daha olduğunu hatırladım. Mektupların bi-

rini okumuştum ama diğerini açmaya cesaret edememiştim.

Şimdi de cesaret edemezsem hiçbir zaman cesaret edemezdim. Olacak her şeye hazırdım. Aldım zarfı elime, kâğıdı çıkardım ve okumaya başladım.

"Oğlum,

Annen öldüğü gün her şey koptu gitti zihnimden. Annen olmadan bu dünyada yaşamak benim için çok zordu. İlk zamanlar rüyalarımda yaşadı o. Bütün günümü uyuyarak geçirmemin en büyük sebebi buydu. Çünkü annen bir tek rüyalarımda vardı.

Sonra hep yanımda oldu o. Herkesi gördüğüm gibi onu da görüyordum. Ölmemiş gibiydi ve bu gerçekti. Ben inandım. Ama benden başka gören yoktu. Bir tek ben görüyordum ya da bir tek bana görünüyordu.

Sana bile söylemedim ama delirdiğimi, aklımı kaybettiğimi düşündüm. Birkaç kez doktora gittim. Doktorlar inanmadı bu söylediklerime. Gerçek değil dediler. İlaçlar verdiler hep bana. Ne zaman o ilaçları içsem annen gidiyor, yok oluyor, kayboluyordu. Oysa ben o gitsin değil kalsın istiyordum. Ve içmedim o ilaçları. Annenin olması değil olmaması hastalıktı benim için.

İşte bu yüzden kaçtım ve kimsenin olmadığı bir yere geldim. Kimse bilmesin, kimse duymasın istedim. Burada onunla kalırdım ve kimse 'yok' diyemezdi bana."

Başka bir şey yazmıyordu. Sonrası uzunca bir boşluk. Hiçbir şey yazılmamış devamında. Sadece parça parça karalamalar. Yazmak için uğraşılmış ama yazılamamış kelimeler vardı.

Ağlıyordum. Gözümden akan yaşı durduramıyor ve bu olanları kabullenemiyordum. Hastaydı demek hem de çok hastaydı. Ve bunun için çıkıp gelmişti buraya. Ama "Onunla burada kalırım." dediği kimdi?

Yerimde duramıyordum, anlam veremiyordum ve gözümden akan yaşa engel olamıyordum.

Ama kâğıdın arkasını çevirdim. Ve dondum kaldım.

"Annen sesleniyor diğer odadan. Birkaç gündür biraz rahatsız. Odasından çıkamıyor. Gidip ilaçlarını vermem lazım.

Sana yine yazarım ben. Ara ara bir çocuk geliyor. Bizim komşunun oğlu. Ben gönderemiyorum bunları sana ama ona verirsem sana gönderir herhâlde."

"Annen sesleniyor." diye mi yazıyordu? Ben mi yanlış okumuştum? Tekrar baktım, sonra tekrar ve tekrar baktım. Evet tam da öyle yazıyordu;

"Annen sesleniyor."

Onun hâlâ yaşadığını sanıyordu. Sadece unutmuyor, onu da var ediyordu zihni. Annem ölmüştü ama o hâlâ onu görüyordu. Ve bana göndereceği mektupları benimle gönderiyordu.

Allah'ım nasıl anlayamadım ben bunu?

Ellerim titriyor, bedenim terliyordu. Göğsümden kalbimin çıkacağını sandım. Ve kalktım koştum, öyle koştum ki yalınayak ve ağlayarak gittim o evin kapısının önüne.

Son kez ve son gücümle vurur gibi vurdum kapıya. Ellerim yanıyor, bedenim titriyor ve artık ayaklarım tutmuyordu.

Az sonra açtı kapıyı. Öylece hayretle ve korkmuş gibi bana bakıyordu.

Konuşmalıydım, söylemeliydim ve hatırlatmalıydım ona. Hatırlamak ve anlamak zorundaydı.

Birkaç kez zorladım kendimi. Dilime kadar gelen o tek cümleyi yuttum, yuttum ama en sonunda ağlayarak söyleyebildim:

"Baba, ben geldim..."

Olduğu yerde duruyor ve bana bakıyordu. Bir iki adım attı bana doğru. Anlamıştı, hatırlamıştı. Çok ihtiyacım vardı ona.

Geldi ve iki eliyle dokundu omuzlarıma. Yıkılacaktım, yığılacaktım. Öylece baktı gözlerime.

"Buyur evladım," dedi, "bir şey mi istemiştin?"

Durdu sonra, "Sen bizim komşunun Almanya'dan gelen oğlu değil miydin?"

Hiçbir şey söyleyemedim ve yapamadım hiçbir şey.

Beni hatırlamıyordu, tanımıyordu. Ölmüştüm sanki, yok olmuştum. Bir yabancıya bakar gibi yüzüme bakıyordu.

Anladım ki insan unutulduğunda ölüyordu.

Hele ki babası tarafından.

...

Ve pek çok şey bitti sandığın anda başlar...

Ben Ali Bekir

VE BİTİRDİM KİTABIMI. Son sayfasını da yazıp bir kenara bıraktım. Bu tekerlekli sandalyenin lastiklerine yine bir şey olmuş. Takılıyor gitmiyor. Zorluyorum ama olmuyor. Konuşup çağıramıyorum da kimseyi.

Neyse.

Yazılan her şey yazarından izler taşır demişti çok önceleri biri bana. Bu yazdıklarım benden izler taşımıyor, beni taşıyor. Olmak istediğim, hayalini kurduğum beni. Yeni bir dünya kuruyorum yazdıklarımla ve orada yine hayat benim hayatım oluyor.

Annemin öldüğü o kazada arabayı ben kullanıyordum. Annem öldü ama ben de günlerce komada kaldım. Uyandığımda ayaklarım tutmuyordu ve konuşamıyordum.

Kendimi hiç affetmedim. Ama elimden gelen bir şey de yoktu. Birkaç zaman sonra yeniden yazmaya karar verdim. Ellerim, parmaklarım ve zihnim yerindeydi ve yazmaktan başka

gücümün yeteceği bir şey yoktu. Annemi yaşatmak için yazdım ama her yazdığımda o yine ölüyordu. Ve ben de ona benzer insanlar kurguladım. Ayşe Zehra'ydı annemin ismi. O yüzden hikâyelerimde ona benzeyen her kadının adı ya Ayşe oldu ya da Zehra.

Babam zaten evvelden beri hastaydı. Unutuyordu. Öyle unutuyordu ki bazen bambaşka yerlere gidiyor, evini bilmiyordu da alıp getiriyorduk onu. Beni her seferinde komşunun Almanya'dan gelen oğlu sanıyordu. Kendi oğlu olduğumu neredeyse hiç hatırlamıyordu. İnsan, oğlunu nasıl unuturdu?

Önceleri kendime üzülüyordum ama Ömer doğduktan sonra babama üzüldüm. Ömer benim oğlum. Kazadan birkaç ay önce bir çocuğum olacağını öğrenmiştim. Kazadan birkaç ay sonra doğdu. Çok güzel bir çocuktu. Bir kez olsun konuşamadım onunla bir kez olsun ismini söyleyemedim. İşte o zaman kendimden çok babama üzülmeye başladım. Ömer'i; oğlumu unutsam ne yapardım ki ben? Unutulmak can yakıcıydı ama unutmak daha çok acıydı. Ama insan babası onu unutunca ölü gibi oluyordu, yaşamamış gibi.

Dilimi de kaybetmiştim o kazada. Konuşamıyordum. Ömer büyüyordu ve anlamıyordu bunu. Benim konuşamadığımı yazarak anlattığımı ve bazen de elimle işaretler yaptığımı gördüğünden o da sanki duyamıyormuşum gibi el işaretleriyle anlatmaya çalışıyordu bazı şeyleri bana. En çok da sağ elinin başparmağını kaldırıp, "Tamam." der gibi işaret yapıyordu.

Ömer her gün yanıma geliyor. Konuşamıyorum, dilim dönmüyor ama düşünebiliyorum, yazabiliyorum. Anlatıp duruyor bana. O gelince dünyama aydınlık geliyor.

...

Babam uzun zamandır bir psikiyatri kliniğinde; artık beni hiç hatırlamıyor zaten. Bazen unutmanın da Allah tarafından verilen bir mükâfat olduğunu düşünüyorum.

Annem öldükten sonra da zamanla silindi her şey babamın aklından. Psikolojisi de bozuldu. Her şeyi unutmuştu ama annemi unutmamıştı, unutamamıştı. Onun öldüğüne inanamamıştı gönlü. Ve onu kendi dünyasında yaşatmıştı. Gönlü aklıyla bir savaşa tutuşmuş, bu cengi gönül kazanmıştı. Annem de babamın gönlünde yaşıyordu hâlâ. Onun var olduğuna yanında olduğuna inanıyordu. Ama hep "hasta" diyordu. Bir türlü yanına gelmiyordu.

...

Her şeyden umudumu kesmiştim. Kaybolmuş ve kaybetmiştim yani. Konuşamıyor, yürüyemiyordum. Sadece yazmak kalmıştı bana bundan geriye ve onun da yetmeyeceğini sanıyordum.

Ama Emir Sultan ismini duyduğum gün değişti her şey. Hayattan kopmuştum o tuttu beni. Yazmamı sağladı ve yazarak yaşadım.

Her ne içinse ve ne olduysa, belki değişiklik olsun diye ya da belki sırf benim için Emir Sultan Türbesine gitmiştik. İçimin bir garip olduğunu hatırlıyorum. Kendimi farklı hissettim. Ömer ve annesi beraber bir şeyler almak için ayrılmışlardı yanımdan. Hemen geleceğiz deyip beni bir gölgeye bırakıp gitmişlerdi. Tekerlekli sandalyemle orada öylece duruyordum. Ben de onları bekliyordum orada.

Çok az insan vardı. Neden azalmışlardı bilmem. O hâlde ve öylece oğlumu ve karımı beklerken arkamdan birinin geldiğini hissettim ama dönüp bakamadım ona. Bakamıyordum zaten. Ama biri vardı emindim ve tam arkamdaydı. Yüzünü göremedim. Sadece yere değen âsâsını gördüm hemen arkamda. Sanki âsâ konuşuyor gibiydi. Bana öyle geldi. Zira bir ses vardı ama insan göremiyordum. Bir tek âsâyı görebiliyordum.

Sonra bana doğru iyice yaklaştı o adam. Her yanım titredi. Zaman yavaşladı, yavaşladı ve durdu sanki. Rüzgâr durdu, kuşlar durdu, sesler durdu, her şey durdu. Korktum desem yalan,

korkmadım. Ama bu duyguyu anlatacak bir kelime yok.

"Allah seni terk etmedi." dedi, kulağıma doğru eğilip. Kanım çekildi. Ses bir başkaydı, nefes bir başkaydı. Öyle güzel bir kokusu vardı ki gül mü toprak mı anlayamadım ama ben ömrümce hiç bu kadar güzel bir koku koklamadım.

"Siz," dedim, "siz kimsiniz?" kendimden geçmiş hâlde.

Elindeki âsâyı vurdu birkaç kez yere.

"Sen kime geldiydin ki babam?" dedi.

O kadar.

Sonra zaman yeniden işlemeye başladı sanki.

...

O gün ve sonrasında çok düşündüm. Ben kime gitmişim? Emir Sultan'a.

Ve o gün yeniden yazmaya karar verdim. O gelenin Emir Sultan olduğuna inandım ben. Elindeki âsâ olmak istedim. Aynı benim gibi kendi kendine konuşan ama kimsenin duymadığı. Sadece Emir Sultan'ın duyup anladığı bir âsâ. Anasından, toprağından, kökünden kopan köksüz ve öksüz kalan bir âsâ. Sonra unutulan, zindan gibi bir karanlığa bırakılan bir âsâ.

Zihnimde bir dünya kurdum. Ve merkezine Emir Sultan'ı koydum. Okudum, araştırdım onu. Nerede Emir Sultan ile ilgili bir şey varsa hepsini gece gündüz demeden okudum, dinledim ve izledim. O olursa her şey güzel olacaktı. Zira o biliyordu Allah'ın beni terk etmediğini. Ve ben de öyle inandım.

Hayalimdeki bu dünyaya en sevdiklerimi yerleştirdim. Ama bazıları ne yaparsam yapayım orada olamıyordu. Bir kitap yazdım ve içinde yaşadım sevdiklerimle.

...

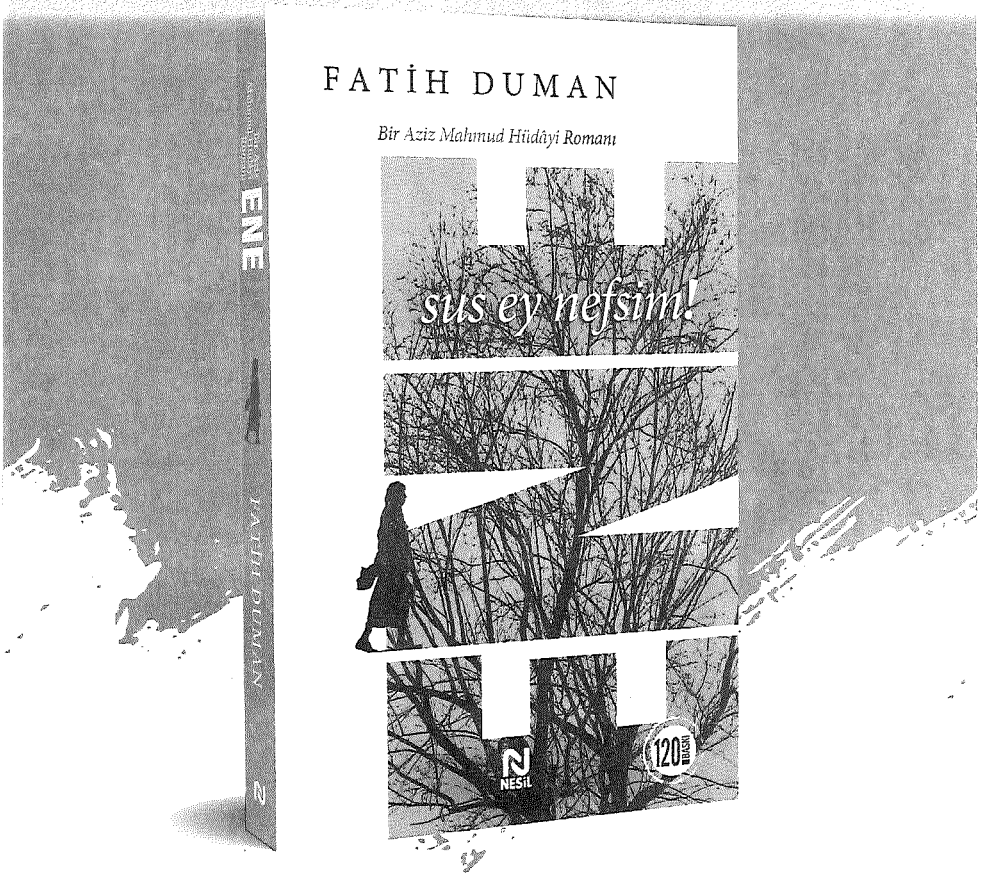
Ben Ali Bekir, annesinin öldüğü kazada ayaklarını ve dilini kaybeden; yürüyemeyen ve konuşamayan Ali Bekir. Babasının unuttuğu ve oğlunun ismini bir kez olsun söyleyemeyen Ali Bekir.

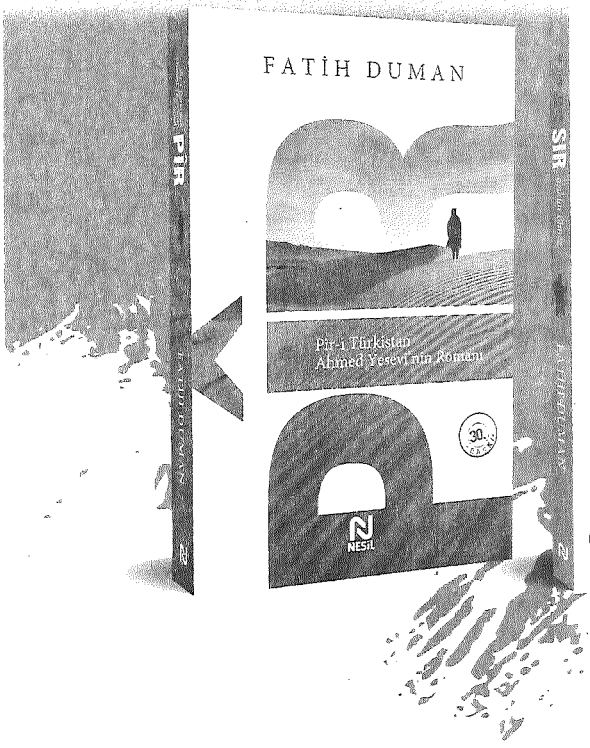
Annem öldüğünde vazgeçmiştim yazmaktan. Ama o gün Emir Sultan Türbesi'nde duyduğum tek bir cümle her şeyin bir dili olduğunu ve konuşamasa da anlatabileceğini ve yaşayabileceğini hatırlattı bana.

Bir cümle duydum ve bir kitap yazdım. Kendi hayatımı ve okuduklarımı adım adım işledim her yerine. Zira o gün anladım ki;

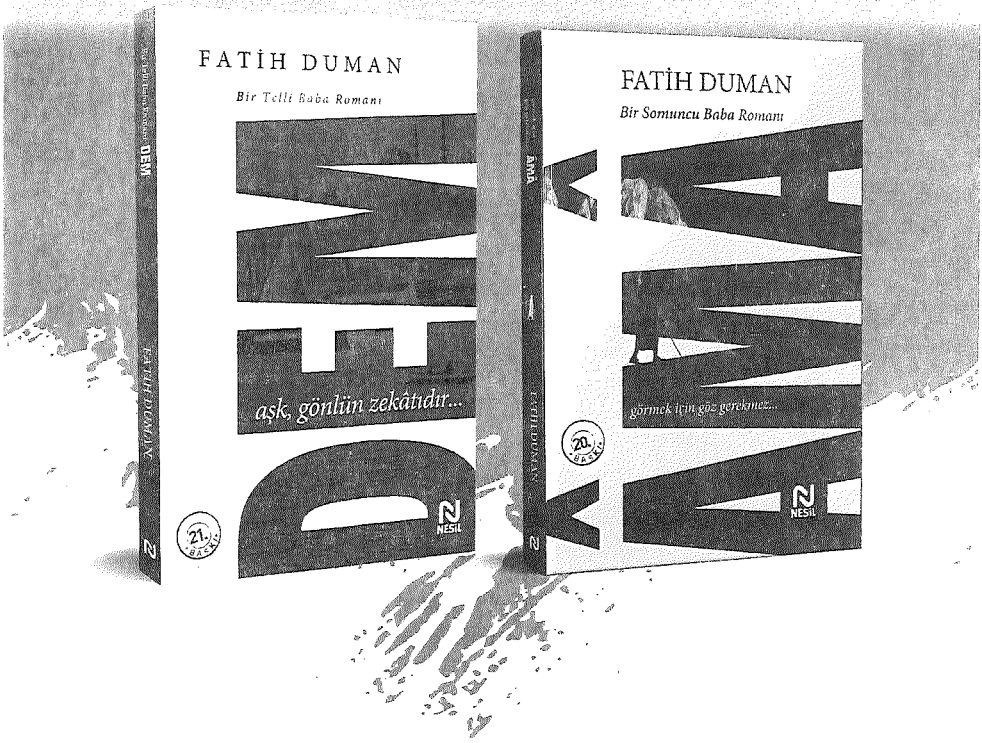
"Allah beni terk etmedi."

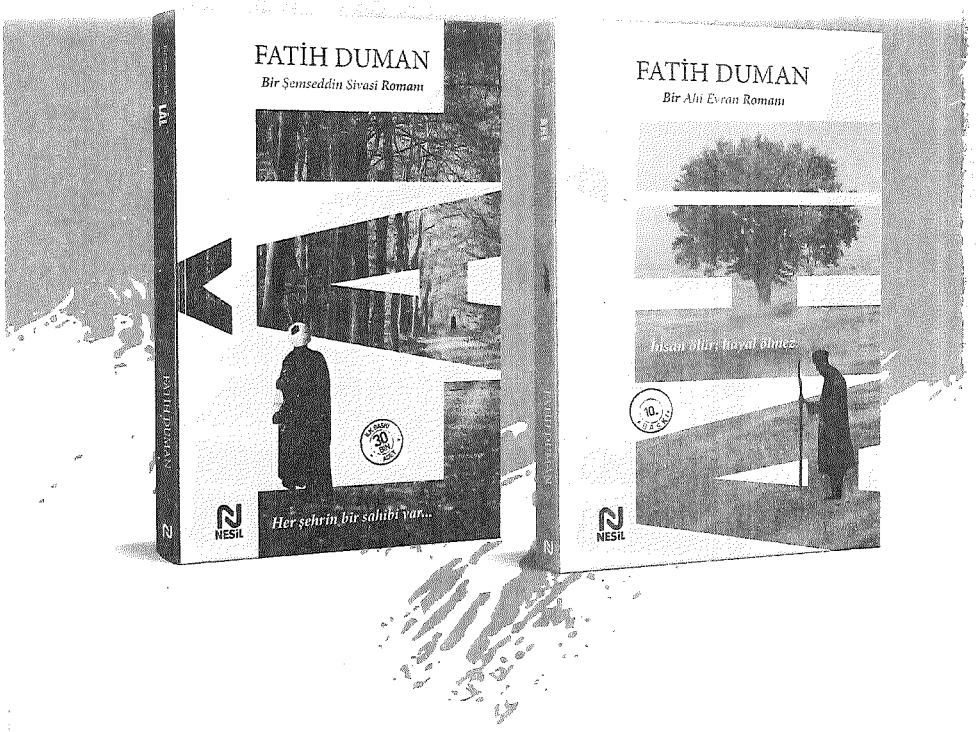
Serinin Diğer Kitapları

FATİH DUMAN
Bir Aziz Mahmud Hüdâyi Romanı
sus ey nefsim!
NESİL
120. BASKI
ENE
FATİH DUMAN
NESİL

FATİH DUMAN
PİR
Pir-i Türkistan
Ahmed Yesevi'nin Romanı
30.
NESİL

FATİH DUMAN
Bir Tahsin Yücel Romanı
âşıklar ölmez...
27.
NESİL

FATİH DUMAN
Bir Telli Baba Romanı
DEM
aşk, gönlün zekâtıdır...
21. BASKI
NESİL
FATİH DUMAN
Bir Somuncu Baba Romanı
AMA
görmek için göz gerekmez...
20. BASKI
NESİL

FATİH DUMAN
Bir Şemseddin Sivasi Romanı
Her şehrin bir sahibi var...
NESİL
FATİH DUMAN
Bir Ahi Evran Romanı
İnsan ölür; hayal ölmez.
NESİL